ZÂNELE DIN VALEA CERBULUI
(POVEȘTILE PELEȘULUI)
NESTOR URECHIA

Cuprins

PREFAŢĂ 5
ÎN POIANA LA ANINI 6

SEARA I 9
PRICHIDUȚĂ 10
1. CELE TREI ZÂNE 10
2. PRICHIDUȚĂ MERGE ÎN CĂUTAREA NOROCULUI 12
3. PRICHIDUȚĂ LA ÎMPĂRAT 13
4. PRICHIDUȚĂ RĂPUNE PE RUSALIA HÂDA 14
5. PRICHIDUȚĂ RĂPUNE PE RUSALIA ZGRIPȚUROAICA 15
6. PRICHIDUȚĂ RĂPUNE ŞI PE RUSALIA TOANTA 17
7. PRICHIDUȚĂ IA PE FATA ÎMPĂRATULUI 19
FLOAREA REGINEI 21
1. ÎN RAI 21
2. NAŞTEREA MÂNTUITORULUI 22
3. STEAUA RĂTĂCEŞTE 23
4. STEAUA DESCOPERĂ VALEA CERBULUI 24
5. LA POALELE DIHAMULUI 25
6. LIZICA ÎNTÂLNEŞTE PE ZÂNA NINSORILOR 26
7. LIZICA ISPITITĂ 27
8. LIZICA PEDEPSITĂ 28
9. LIZICA SCĂPATĂ 29
SEARA A II—A 30
MĂRIOARA, DOMNIȚA DIN VALEA PELEŞULUI 31
1. MĂRIOARA ŞI GAZELE 31
2. MOŞ CĂRĂBUŞ 32
3. MĂRIOARA ZÂNĂ A GÂZELOR 33
4. BALUL GÂZELOR 35
5. SOSESC ŞI CEI ÎNTÂRZIAȚI. COANA RÂMĂ E SUPĂRATĂ 37
6. ZÂNA GÂZELOR PLEACĂ SĂ CERCETEZE PE SUPUŞII SĂI. PĂIANJENUL 39
7. GÂZA MACULUI. BOULEȚII DOMNULUI. COANELE OMIZI 40
8. POPAS. ÎNTÂLNIRE 41
9. GREIERII. LICURICI 42
10. FURNICILE 44
11. PIERDEREA INELULUI FERMECAT. ÎMPĂRĂȚIA URZICILOR 46
12. LEAGĂNUL 47
13. GRĂUNȚELE DE NISIP 48
14. BUTOIAŞELE CU ROUĂ 49
15. SERBAREA 50
16. ERA UN VIS! 52
CELE TREI DARURI 53

1. ÎN ZIUA CRĂCIUNULUI ... 53
2. ION ŞI LENUŢA STAU DE VORBĂ ... 54
3. ZÂNA PĂDURILOR ... 55
4. CELE TREI DARURI CARAGHIOASE ... 56
SEARA A III—A ... 57
CELE DOUĂ FETE DE MORAR ... 58
ZORICA ... 58
1. ALBILĂ MORARUL. ZORICA ŞI VIORICA ... 58
2. PALATUL FERMECAT ... 59
3. ZORICA PLEACĂ ŞI EA ... 61
4. CÂRTIŢA, CIOCÂRLIA ŞI IEPURELE ... 62
5. DIHANIA ... 64
6. FOCUL DIN MIJLOCUL MIEZULUI PĂMÂNTULUI ... 65
7. O FĂRÂMĂ DE LUCEAFĂR. FLOAREA DE BUSUIOC DĂTĂTOARE DE FRUMUSEŢE ... 66
8. FLĂCĂUL CEL FRUMOS ... 67
VIORICA ... 69
1. ALBILĂ PLEACĂ IAR ... 69
2. ZÂNA SCORPIILOR ... 70
3. VIORICA PLECĂ ŞI EA ... 71
4. CODRUL FĂRĂ VIAŢĂ ... 72
5. PALATUL SCORPIEI ... 74
6. ZORILĂ FIUL DE ÎMPĂRAT ... 76
7. ZORILĂ PLEACĂ ... 78
SEARA A IV—A ... 80
CEI TREI FECIORI DE ÎMPĂRAT ... 81
1. BROASCA, GHIONOAIA ŞI PĂUNUL ... 81
2. CELE TREI ZÂNE NAŞE ... 83
3. CUTIUŢA, FLUIERAŞUL ŞI COTORUL CIUPERCII ... 84
VOINEA ... 86
1. ZÂNA FLUTURILOR ... 86
2. REGINA ALBINELOR ... 87
3. STRÂMBĂ—LEMNE ... 88
4. ULIUL ŞI GHIONOAIA ... 89
5. SOARBE—APE ... 91
6. MORARUL MISTUIE—PIETRE ... 92
7. URSUL MARTIN ... 94
8. BALAURUL CU ŞASE CAPETE ... 96
SEARA A V—A ... 98

STATU—PALMĂ ... 99
1. STATU—PALMĂ INTRĂ ARGAT LA BABA CLOANŢA ... 99
2. OPINCILE FERMECATE. SOARBE—ZEAMĂ ... 101
3. SUFLĂ—N—TERCI ... 103
4. ÎNGHITE—GĂLUŞTI ... 104
5. LUPEŞ—ÎMPĂRAT ÎŞI MĂRITĂ FATA ... 105
6. ÎNTRECEREA LA FUGĂ. SORBIREA LACULUI. SCĂLDATUL ÎN SMOALĂ CLOCOTITĂ ... 106
7. GHIULELELE ... 108
8. COMOARA STRĂMOŞEASCĂ ... 109
9. STATU—PALMĂ LA ÎNCHISOARE ... 111
10. STATU—PALMĂ IESE DIN TEMNIŢĂ ... 112
11. BUFNIŢA ... 113
12. SMOCHINELE ... 114
13. STĂTU—PALMĂ ÎŞI RECAPĂTĂ OPINCILE ŞI BĂŢUL ... 116
14. STATU—PALMĂ SE LUPTĂ VITEJEŞTE ... 119
15. STATU—PALMĂ SE ÎNTÂLNEŞTE CU CEI TREI TOVARĂŞI ... 121
16. APA DE FRUMUSEŢE ... 123
BÂZÂILĂ ... 126
1. BÂZÂILĂ LA MOARĂ ... 128
2. BOIER CĂCIULĂ. ARISTIŢA ... 130
3. CELE TREI ÎNTREBĂRI ... 132
4. BÂZÂILĂ O IA PE FATA BOIERULUI CĂCIULĂ ... 134
SEARA A VI—A ... 135
PISICUŢA ALBĂ ... 136
1. ILEANA ... 138
2. GHEMIŞ ... 140
3. DRĂGUŢEL ŞI JUMĂTATE—DE—OM—PE—JUMĂTATE—DE—IEPURE—SCHIOP ... 142
4. PALATUL DE PORFIR ... 144
5. DRĂGUŢEL SE ÎNTOARCE ... 147
6. PÂNZA CEA MAI SUBŢIRE. FATA CEA MAI FRUMOASĂ ... 149
SEARA A VII—A ... 152
TABEL BIOBIBLIOGRAFIC ... 155

PREFAŢĂ

(prima ediţie: 1904 — n.n.)

Cincisprezece ani au trecut de atunci!

Cincisprezece ani, în decursul cărora, printre puţinele mulţumiri pe care mi le—a hărăzit Cel de sus, una a fost mare: aceea de a vedea cu ce plăcere a fost primită de cititori această carte, de a—i constata succesul şi de a primi atâtea şi atâtea dovezi de dragoste din partea copiilor.

De atunci am pierdut multe iluzii, am suferit amarnic, trupeşte şi sufleteşte, în timpul războiului mondial şi astăzi mi—e pârul nins. O credinţă nestrămutată însă a mai rămas în mine, şi anume că săvârşeşti cea mai bună faptă când te foloseşti de mintea ce ţi—a dat—o Dumnezeu, spre a desfăta şi spre a înnobila sufletele.

Noi, oamenii încărunţiţi, care nu mai ştim decât a zâmbi, trebuie să încercăm să—i facem să petreacă şi să râdă pe copii. Râsul unui copil este un cântec de fericire, care ne încălzeşte inimile şi ne duce sufletul, fie măcar şi pentru câteva clipe, într—o lume de poveste, în care nu sunt porniri pătimaşe şi numai bunătatea este revărsată peste toată firea...

Şi astfel, când societatea „Cartea Românească"— aceea care, printre frumoasele sale ţeluri, îl are şi pe acela de a edita cărţi româneşti menite a răspândi cultura în toate straturile neamului românesc — mi—a propus reeditarea volumului „Zânele din Valea Cerbului", am primit, mulţumind călduros.

Pleacă dar din nou în lume, tu, cartea mea cea mai dragă, te du într—o lume de fiinţe nevinovate, intră şi în umilele colibe şi în aurite palate şi înveleşte pe tinerele mlădiţe româneşti şi dă—le bune învăţături!

Cea mai mare răsplată pentru autorul tău va fi nădejdea că amintirea celui care, cu nemărginită dragoste, a lucrat pentru copii, va rămâne câtva timp în sufletele drăgălaşilor tăi cititori şi, astfel, va supravieţui câteva clipe în oceanul de veacuri în care se perindă omenirea.

Buşteni (Valea Cerbului)
toamna anului 1919
Nestor Urechia

ÎN POIANA LA ANINI

Într—o duminică, în Poiana la Anini din Valea Cerbului, la poalele falnicilor munţi Bucegi ai scumpei noastre ţări, România. Miezul nopţii. Sub lumina argintie a lunii, se văd, venind din vale, coborând de la deal, nişte năluci albe, care înaintează spre un tăpşan, îmbrăcat cu un strat moale de muşchi, din mijlocul poienii. Una, mai înaltă şi mai subţirică se desprinde din negrul aninilor încercuind locul.

—Să trăieşti, Zână a zânelor, murmură celelalte, înconjurând—o.

—Bun găsit, zânelor, drăguţele mele supuse! V—am chemat şi văd cu mulţumire, că toate, mici şi mari, puternice şi mai umile, fioroase şi blânde, aţi alergat la chemarea mea. Dar ştiţi voi pentru ce v—am chemat în Poiana la Anini?

—Ne cam închipuim, răspunse o zână, ce se arăta mai chipeşă.

—Da, Zână a zânelor. Vă închipuiţi că nu pentru a petrece v—aţi adunat voi în această zi de duminică. Nu de petrecere ne arde nouă acum, căci în grele zile am ajuns.

—Da, aşa este, ziseră câteva dintre zâne.

—Vă aduceţi aminte, zânelor, câte mii şi sute de ani am trăit noi aici, în Valea Cerbului, în pace, netulburate, fiecare cu orânduiala ursită de sus?

—Vai, da! Ne aducem aminte, răspunse Zâna pădurilor. Pădurile mele nu erau străbătute decât de ursul poftitor de miere şi de zmeură.

—Stâncile mele nu erau atinse decât de copita zglobiei căprioare care

Fuge, saltă, zboară, piere
Ca un vis, ca o părere.

—Ninsoarea ce aşterneam eu, pe luncă, pe stânci sau în văgăuni, rămânea albă, nepătată de pas omenesc, şopti Zâna zăpezilor.

—Florile cu care împestriţam eu văile, dealurile şi poienele, nimeni nu îndrăznea să le culeagă, murmură Zâna florilor.

—Dar apele mele? izbucni, plină de supărare, Zâna apelor. Cine, altădată, ar fi cutezat să mi le oprească din mersul lor zglobiu, să mi le înfrâneze, să mi le robească?

—Da, zânelor! Nu mai e de trăit de când s—au aşezat oamenii prin aceste locuri... Dar voi, care vă văitaţi acum, făcut—aţi ceva, spre a îndepărta pe oameni de aici?

—Eu am dezlănţuit vânturile mele cele mai puternice, şuieră Zâna vânturilor.

—Eu am trimis potop de ninsori...

—Prăvălit—am stâncile mele cele mai grele de pe coaste în vale...

—Apele mele s—au repezit năpraznice asupra cutezătorilor...

—Dar toate în zadar, oftă Zâna zânelor. Puterea vânturilor s—a frânt de zidurile caselor bine clădite ale oamenilor; ninsorile nu i—au înspăimântat nicidecum; stâncile căzute în văi, oamenii le—au întrebuinţat, ba mai şi scot din văi, anume orânduite. Cât despre ape, habar n—au de ele. Ce e mai rău, e că după ce le—au stăvilit şi înlănţuit, le—au pus la muncă să fure scânteia fulgerului ceresc, să lumineze satele lor, noaptea s—o facă zi.

—Ce ruşine, ce ruşine!

—Ce e de făcut, ce e de făcut?

—Să ne unim puterile noastre şi să nimicim această omenire neruşinată, care a venit aici, să ne tulbure pe domniile noastre.

Singură, Zâna nopţii stătea cam la o parte şi nu spunea nimic.

—Ce zici, Zână a nopţii? întrebă una dintre zâne. Care ţi—e părerea?

—Zânelor, ascultaţi şi vorba mea cu greutate, de zână bătrână, căci, ştiţi bine că Dumnezeu m—a făcut înaintea pământului.

—Să ascultăm pe Zâna nopţii!

—Credeţi—mă, nu este nimic de făcut!

—Nu se poate, nu se poate!

—Suntem fără nici o putere faţă de acela care a adus oamenii pe aici.
—Dar cine este acel om aşa de puternic?
—Acela este un geniu mare, o comoară de înţelepciune. El a zis: „Aici, la poalele munţilor Bucegi, voi a petrece zilele de vară, căci aceşti falnici munţi şi aceste măreţe păduri, poveţe îmi vor da spre înălţarea sufletului şi înţeleaptă cârmuire a ţării mele". Şi geniul şi—a clădit acolo, pe malul verde al pârâului Peleş, un minunat castel. Au venit atunci în grabă, români de toate felurile, şi mai mari şi mai mici, să populeze Valea Prahovei şi văile ce se leagă de ea. Au răsărit din pământ, ca prin minune, sate frumoase, cu case drăguţe, ce par că râd ochilor şi s—au mai aşezat şi case mai mari, în care furnică lucrătorii, lucrând în toate felurile, cu ajutorul apei şi al aburilor. Din sălbatică şi necunoscută, cum era înainte Valea Prahovei, a ajuns a fi cea mai locuită, cea mai bogată vale din România. Şi apoi mai este un lucru, Zână a zânelor, dar să nu te superi dacă—ţi spun adevărul.
—Spune, Zână a nopţii!
—Geniul are lângă dânsul o zână mai puternică decât noi toate şi decât tine, Zână a zânelor.
—Cine este acesta zână?
—Este Zâna Peleşului. Ea porunceşte aici întregii firi. De ea ascultă şi florile. Ei i se închină toate vietăţile.
—Atunci suntem pierdute, gemură zânele.
—Ba nu, căci dacă Zâna Peleşului este nemărginit de puternică, ea are şi un suflet nemărginit de bun şi nu ar da voie să ni se facă vreun rău.
—Atunci, ce este de făcut?
—Ce este de făcut? Să ne supunem sorţii.
—Şi să stăm, ca nişte trântori, fără să facem nimic?
—Ba nu, ci fiecare, cu puterile ce i le—a dăruit Cel de
sus să lucreze, întru ajutorarea oamenilor ce s—au aşezat aici şi care sunt buni şi harnici. Zâna Peleşului ne va ocroti atunci, căci Dânsa ştie a preţui munca roditoare si bunătatea înălţătoare a sufletelor.
—Ce ziceţi, zânelor, nu e aşa că a grăit cu rost, sora noastră, Zâna nopţii? întrebă Zâna zânelor.
—Da, da, bine a grăit.
—Îi vom asculta dar sfatul...
—Aş avea şi eu ceva de spus, zise Zâna zorilor, care păstrase tăcerea până atunci.
—Vorbeşte, Zână a zorilor, vorbeşte!
—Zâna zânelor a avut un gând fericit, chemându—ne, în Poiana la Anini, spre a ne sfătui şi chibzui. N—ar fi bine ca de acum înainte, să urmăm a ne aduna tot astfel, în toate serile, spre a sta de vorbă, a ne sfătui, a ne cunoaşte mai bine şi a ne sprijini, în loc să trăim răzleţe şi neştiutoare unele de altele, ca până acum?
—Aşa, aşa, că bine ai grăit, Zână a zorilor!
—Atunci, zise Zâna zânelor, să ne dăm întâlnire în fiecare noapte aici, în Poiana la Anini.
—Da, da...
—Chiar de mâine, de luni?
—Chiar de luni.
—Acum, să ne luăm rămas bun şi să ne ducem, fiecare, pe la treburile noastre.
—Da, mai spuse Zâna zorilor, grăbiţi—vă, fiindcă a sosit ora să deschid zăvoarele cerului, să dau drumul soarelui. Zorile să nu vă prindă aici.
—la revedere!
—Pe mâine seară!
—Pe luni!

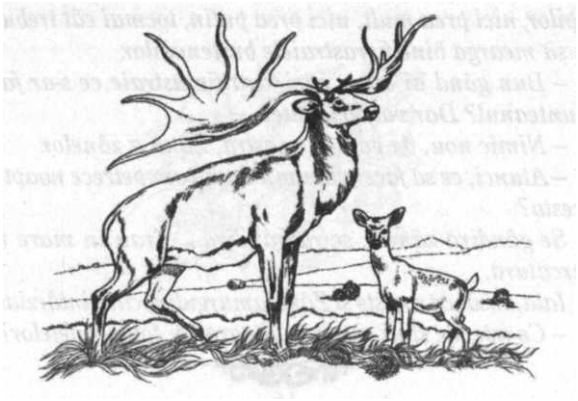

SEARA I

LUNI

Zânelor, zise Zâna zânelor, când toate supusele se strânseseră împrejurul ei, pe tăpşanul din Poiana la Anini, ia spuneţi ce mai este nou?

Zânele nu răspunseră.

—Tu, Zână a stâncilor, ce ai făcut?

—Eu am prăvălit o stâncă pe un urs cât toate zilele, care ieşise din vizuina sa, lihnit de foame şi care cobora, la vale, spre Poiana Coştilei, să mănânce vreo vacă dintre vitele buştenenilor.

—Bine ai făcut, căci vita este bogăţia săteanului. Dar tu, Zână a apelor, lucrat—ai ceva?

—Eu am dat drumul apelor ce le aveam în creierul Jepilor, nici prea mult, nici prea puţin, tocmai cât trebuia ca să meargă bine fierăstraiele buştenenilor.

—Bun gând ai avut, căci fără fierăstraie ce s—ar face munteanul? Dar voi, celelalte?

—Nimic nou, de partea noastră, Zână a zânelor. —Atunci, ce să facem acum? Cum vom petrece noaptea acesta?

Se gândiră zânele, se răzgândiră... Erau în mare încurcătură.

Iată, însă, că soseşte şi Zâna amurgului, care întârziase.

—Ce este, de staţi aşa, gânditoare, cu toatele, fetelor?

—Ce să fie? Uite, nu ştim cum să ne petrecem noaptea aceasta.

—Numai atât vă nedumireşte? Staţi că vă învăţ eu: la şezători, se povestesc basme. Să facem şi noi aşa.

—Da, da.

—Dar cine să povestească şi ce poveşti?

—Fiecare dintre noi, care ştie câte un basm, să—l povestească şi să vedeţi ce iute va trece noaptea, căci ce este mai plăcut decât să asculţi o poveste?

—Bine ai grăit, Zână a amurgului.

—Dar cine va începe?

—Ca mai mare a noastră se cuvine să începi tu, Zână a zânelor.

—Aşa? Bine, fie. Daţi—mi numai o clipă de răgaz să mă gândesc.

Se gândi ce se gândi Zâna zânelor şi apoi zise:

—Să vă povestesc întâmplările unui băieţaş, care, prin deşteptăciunea şi vitejia lui, din copil de sătean a ajuns ginere de împărat.

PRICHIDUȚĂ

1. CELE TREI ZÂNE

În înfloritoarea gospodărie a mamei Catrina, de la poalele muntelui Clăbucetul Baiului din Buşteni, fiecare dintre copii avea rostul lui: Ion păzea caii, Dumitru păzea vacile, Vasile păzea oile, câinii păzeau găinile de vulpi şi de ulii, iar mama Catrina păzea casa şi îngrijea de toate cele. Singur, numai băiatul cel mic, Prichiduţă, nu păzea nimic. Şi tare era necăjit Prichiduţă că nu i se încredinţase şi lui să păzească ceva. Sta pe gânduri toată ziulica, ori cânta din frunză de mesteacăn, ori arunca cu pietricele într—un braţ al apei Valea Cerbului, furişat pe sub coasta livezii şi număra rotocoalele ce se iveau pe suprafaţa apei, ori da cu praştia în păsările. Dar de păzit ceva, nici vorbă!

Până ce, într—o zi, i s—a urât lui Prichiduţă, de şi—a luat lumea în cap; şi—a strâns lucruşoarele: praştia şi un cuţitaş, a tăiat o nuieluşă dintr—un alun şi a pornit pe cărăruia de pe muchia dealului, doar o găsi ceva de păzit Când să treacă colţul gardului de mărăcini, ce înconjura livada mamei Catrina, vede, suindu—se pe gard, târşa—târşa, un melc, melc codobelc. Îi era grea, se vede, ghioacea—i vineţie, că se târa ca un moşneag nezorit şi lăsa în urmă—i, o dâră argintie, strălucind la soare.

Prichiduţă luă melcul în mână şi, deodată, melcul se ascunse în căsuţa lui. Mai departe mergând, iată pe potecă încă un melc şi încă unul pe pajişte, unul alburiu, celălalt gălbui. Îi luă şi pe aceştia.

—Uite turma mea, gândi Prichiduţă şi—i puse jos, dar nu în praful cărării, ci alături, pe iarba verde.

Cei trei melci codobelci, dacă se văzură netulburaţi, începură a—şi arăta corniţele şi a se târî cum ştiau ei, fără picioare, cu gând să se ducă la Dunăre, să bea apă tulbure.

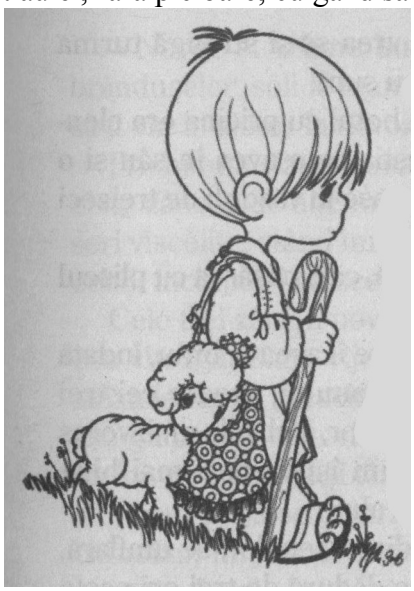

Prichiduţă, cu nuieluşa după ei, parcă ar fi păzit cine ştie ce oi sau păsări de curte... Dar se vede că nici păzitor bun de melci nu era, că de la o vreme i s—a urât şi cu treaba aceasta, s—a aşezat pe un bolovan şi a început să fluiere, privind la drumul din vale.

Iată, că la spatele lui, se lasă din zbor un cloncan cât toate zilele şi negru ca fundul ceaunului, era! era! Şi hap! înghite, pe nerăsuflate, cei trei melci, toată turma lui Prichiduţă!

Cra! era! cloncanul, prost şi fălos, vrea să râdă de băiat şi, plecând în zbor, îl atinge cu aripa pe sub nas. Prichiduţă vrea să—şi strângă turma risipită, dar... ia oile de unde nu sunt!

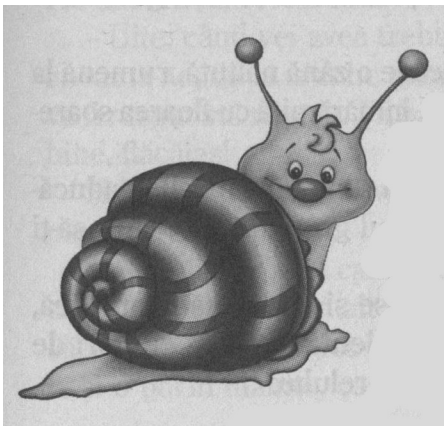

Băiatul deştept a înţeles că hoţul cu pricina era *cloncanul* şi numai ce scoate praştia ce o avea în sân şi o aruncă în cloncanul, care se urcase în văzduh de treizeci de suliţe!

Dibaci prăştiaş era Prichiduţă, căci pasărea cu pliscul lung căzu grămadă.

Prichiduţă, cu cuţitaşul pe care îl avea la brâu, îndată despică în două pântecele cloncanului, scoase cei trei melci teferi, ascunşi în ghioacele lor, îi clăti la un izvoraş din apropiere, socotind că acum îşi va păzi mai bine turma, cu ajutorul nuieluşei de alun.

Dar, minune! melcii ieşiră din casele lor, se umflară, se umflară şi — ce să vezi? — se dădură de trei ori peste cap şi se făcură trei zâne frumoase, frumoase.

Melcul cel alburiu se făcuse o zână plăpândă şi drăguţă, numai în alb îmbrăcată, cu ghiocei încununată, care zise băiatului:

—Bună vremea, Prichiduţă. Eu sunt Zâna ghioceilor, eu prevestesc întoarcerea primăverii şi sunt gata să te slujesc.

Melcul cel gălbui se făcuse o zână năltuţă, rumenă la faţă, încinsă cu flori de mac, *înmărămită* cu floarea soarelui, ce îi spuse flăcăiaşului:

—Să trăieşti, Prichiduţă. Eu sunt Zâna macilor, aducătoarea verii, care umple spicul grâului. Gata sunt să—ţi împlinesc orice poruncă!

Melcul cel vineţiu se făcuse şi el o zână frumuşică, dar cam ofilită, cu părul despletit, semănat cu flori de brânduşă, ce îi vorbi astfel tinerelului:

—Noroc şi vreme bună, Prichiduţă. Eu sunt Zâna brânduşelor, soli ai toamnei rodnice. Iată—mă—s hotărâtă să—ţi vin în ajutor la nevoie.

Prichiduţă stătea înmărmurit, stană de piatră. Auzise el de zâne şi de alte minunăţii povestite de maica sa, în seri viscolite, stând împrejurul vetrei, dar nu văzuse, cu ochii, închipuiri ca acestea.

Cele trei zâne îi povestiră că, fiind răpuse de sora lor cea vitregă, Zâna vijeliilor, făuritoarea iernii geroase, palatele lor se preschimbaseră în trei ghioace una albă, alta galbenă şi alta vineţie şi că ele însele, schimbate în melci, trebuiau să—şi târască casele în spinare.

Acum vraja se destrămase, cele trei zâne nu se mai chinuiau, fiindcă el tăiase cloncanul vrăjmaş, care din porunca Iernii, le păzea să nu scape din melcie.

—Domniţe zâne, zise Prichiduţă, închinându—se cu multă umilinţă, vă sărut mânuşiţele si vă mulţumesc pentru bunătatea domniilor voastre. Eu sunt un biet băiat şi la nevoie nu mă voi da în lături de a vă cere ajutorul.

Atunci, cele trei zâne luară cele trei ghioace goale şi i le dădură lui Prichiduţă.

—Uite, când vei avea trebuinţă de vreuna dintre noi, cheamă—ne, du la ureche ghioacea, ascultă şi ce vei auzi va fi răspunsul nostru. Fii bărbat şi fără frică... Rămâi cu bine, flăcăiaş!

Şi Prichiduţă nu mai văzu decât trei norişori, care se pierdură în văzduh.

Stătu băiatul, preţ cam de un minut de ceas, cu gura căscată, mai stătu un alt minut gânditor, îşi îndesă bine căciula pe ceafă, fiindcă pusese cele trei ghioace în căciulă şi o porni înainte, că ce să se mai întoarcă acasă, că doar nu—l aştepta mama Catrina cu niscaiva cozonaci calzi. Ia, mai bine, să—şi încerce el norocul în lumea asta mare, mai cu seamă că acum avea trei ghioace roabe la dorinţele lui.

2. PRICHIDUŢĂ MERGE ÎN CĂUTAREA NOROCULUI

Merse el ce merse, ca vântul şi ca gândul, purtat de aripi nevăzute, trecu de mănăstirea Sinaia, trecu de cătunul Posada şi de satul Breaza şi de alte nenumărate locuri şi, într—o dimineaţă, ajunse într—un oraş mare, unde — socoti el — trebuia să—şi caute un stăpân.

Dar aici văzu copilul călător că domnea o mare mâhnire peste tot oraşul: oameni tăcuţi, trişti, străzile mai mult pustii, nici măcar ştrengarii cei mai mici nu se jucau, nu se tăvăleau ca de obicei.

Dorind să ştie de ce este atâta jale asupra unui oraş întreg, Prichiduţă se apropie de o babă, care torcea la portiţa unei curţi, părând foarte întristată, şi o întrebă:

—Măicuţă, de ce te arăţi aşa de supărată? Deşi mic, cum mă vezi, eu am daruri de la nişte domniţe—zâne şi aş putea să alin mâhnirea ce te stăpâneşte, nu ştiu pentru ce.

—Dar de unde vii, măiculiţă? Străin de tot trebuie să fii, de nu ştii ce nenorocire s—a abătut asupra oraşului nostru!

—Vin de peste nouă mări şi nouă ţări, tocmai din Muntele Clăbucetul Baiului, călătoresc de nu mai ştiu când, dus pe aripile vântului.

—Muntele Clăbucetul Baiului? N—am auzit de aşa ceva. Dar, uite de ce este atâta jale pe capetele noastre: domniţa, fata împăratului nostru, era un odor de fată; dar cele trei Rusalii, vrăjitoare cu sufletul înnegrit de necazul ce—l au asupra fetelor de împărat i—au luat cele mai scumpe daruri date de Dumnezeu: cea mai mare dintre Rusalii, Zgripţuroaica, i—a furat bunătatea, cea mijlocie, Hâda, i—a răpit frumuseţea, iar cea mai mică, Toanta, i—a ascuns deşteptăciunea. Aşa că, în loc de domniţa Dedeţica, bună cum e căldura soarelui, frumoasă ca luceafărul cel scânteietor şi deşteaptă ca o veveriţă năzdrăvană, avem acum o fată de împărat rea, urâtă şi proastă. Bietul împărat şi biata împărătească plâng toată ziua, de ţi se rupe inima în două.

Plângea baba si plângea si Prichiduţă de plânsul ei.

3. PRICHIDUŢĂ LA ÎMPĂRAT

Prichiduţă nu îşi pierdu cumpătul, şi se îndreptă tocmai spre palatul împărătesc.

Bate — poc, poc — la uşă şi un copil de casă îi deschide.

—Ce doreşti, flăcăiaş?

—Să nu vă fie cu supărare, aş vrea să—i spun o mare taină împăratului, taină care îi va aduce alinare la întristarea care îl usucă.

—Tu, prichindelule, să aduci alinare la întristarea luminatului nostru împărat? Ori glumeşti, ori aiurezi!

—Ba nici nu glumesc, nici nu aiurez. Să te duci îndată să—i spui împăratului că eu pot să—i vindec domniţa.

—Ei taci!

—Să te duci, că de—aia te—au pus aici. Dacă nu te duci, o s—o păţi rău, când o afla împăratul.

—Iaca mă duc. Al naibii băiet!

Cât ai clipi, Prichiduţă fu dus la împărat, care plângea într—un colţ. Flăcăiaşul nostru îngenunche, sărută poala împăratului şi zise:

—luminate împărate, oglindă a adevărului, strălucire a bunătăţii, întrupare a vitejiei, am aflat ce jale îţi apasă sufletul şi am venit, într—o fugă, să încerc să—ţi aduc mângâiere. Să nu mă mai cheme Prichiduţă al Catrinei de la Buşteni, dacă până în trei zile, trei luni sau trei ani nu aduc înapoi bunătatea, frumuseţea şi deşteptăciunea domniţei Dedeţica.

—Fătul meu, fătul meu, să te ajute sfinţii şi dacă vei izbuti, să ştii că a ta este domniţa.

Iar Prichiduţă sărută din nou poala împăratului, se sculă şi ieşi din palat, cu inima ticăind, ticăind, dar plin de nădejde în izbândă, că se ştia ocrotit de trei zâne binefăcătoare.

4. PRICHIDUŢĂ RĂPUNE PE RUSALIA HÂDA

Prichiduţă se îndreptă spre pădurea din marginea oraşului. Ajuns aici, scoase din sân ghioacea Zânei ghioceilor şi o puse la ureche zicând:

Ghiocică, ghiocea,
Adu—mi repede—aicea,
Pe zâna cea albă,
Cu ghiocei în salbă.

Ghioacea îi răspunse, şoptind: „Vin!" şi Zâna ghioceilor se şi înfăţişă şi zâmbind dulce, grăi:
—Iată—mă—s, Prichiduţă. Ce doreşti, tu? Prichiduţă îi povesti, de—a fir—a—păr, cele întâmplate cu Dedeţica şi de făgăduiala făcută de el împăratului. Acum o rugă să—l ajute să afle frumuseţea răpită domniţei.
—Hâda este o Rusalie puternică prin urâciunea ei, iar cine se uită la dânsa este preschimbat pe loc în coropişniţă. Ea a furat frumuseţea domniţei şi a ascuns—o într—o piersică, ce se află tocmai în mijlocul grădinii Hâdei. Trebuie să pui mâna pe piersică. Dar până să ajungi la ea, o să te lupţi cu o armată de coropişniţe, mari cât nişte câini, având în frunte drept căpitan, o coropişniţă mare cât un leu. Uite, ţine praf de pir pisat, să arunci în lighioanele acelea. Iar când vei ajunge la piersică, să nu care cumva să ridici ochii în sus, că, pe dată, vei fi preschimbat în coropişniţă şi cu nici un descântec din lume nu—ţi vei mai recăpăta faţa de om.

Prichiduţă mulţumi Zânei ghioceilor, luă praful şi, pe aici ţi—e drumul, spre grădina Hâdei. Grădina Hâdei părea minunată de departe, dar când să intre, vai, ce chin! Sute şi mii de coropişniţe, cât toate zilele, se năpustiră pe viteazul nostru şi—l împungeau, şi—l umpleau cu venin mohorât ca sângele închegat; dar Prichiduţă habar nu avea, nici nu gemea, nici nu plângea, ci înainta cu hotărâre spre piersică. Din când în când arunca din praful de pir, iar lighioanele atinse se prefăceau în scrum.

Se apropiase de piersică, când un cântec duios, răsunând din cer, se auzi: „Prichiduţel, flăcău frumos, eu sunt Cosânzeana, logodnica ta, uită—te la mine cum strălucesc!".

Dar el îşi aduse aminte de vorbele Zânei ghioceilor şi nu avea poftă să—şi trăiască zilele în chip de coropişniţă; aşa încât, cu ochii în pământ, culese frumos piersica şi, fuga—fuga îndărăt, spre palatul împăratului.

Aici, o chemă pe domniţă, tăie piersica în două, îi dădu o jumătate să o mănânce, iar cealaltă jumătate o mancă el. Ca prin farmec, Dedeţica îşi recapătă frumuseţea, iar el se făcu un Făt—frumos, drept ca bradul, cu plete de aur şi cu ochi scânteietori, ca de vultur.

5. PRICHIDUŢĂ RĂPUNE PE RUSALIA ZGRIPŢUROAICA

Prichiduţă Făt—frumos nici nu aşteptă să—i mulţumească împăratul şi plecă iarăşi spre pădure, să cheme pe Zâna macilor, să—i vină în ajutor.

Puse ghioacea gălbuie la ureche şi cântă:

Macule, oaste de crai
Ce stai într—un vârf de pai,
Spune repede, cu zor,
Zânei cu obraz roşior,
Pe dat—aci să sosească,
Ajutor să—mi hărăzească!

Ghioacea gălbuie îi şopti: „Vin!" şi Zâna macilor odată apăru în faţa lui Prichiduţă.

—Prichiduţă, m—ai chemat. Spune, care—ţi este păsul?

Flăcăul, îi spuse zânei că dorea nespus de mult să redobândească bunătatea domniţei, furată de Rusalia Zgripţuroaica, iar aceasta îi răspunse:

Prichiduţă, dragă, bunătatea Dedeţicăi a ascuns—o Zgripţuroaica într—un spic de grâu, pierdut între miile de mii de spice, care se îndoaie la suflarea vântului, colo, departe, departe, în lanurile nesfârşite de pe moşia Zgripţuroaicei. Vei culege spicul cel bun, dar mult o să umbli, făcând jumătate ocolul pământului, până să ajungi la el... O să treci prin multe ţări şi o să vezi multe lighioane:
mai întâi în ţinutul tricolicilor,, care sug sânge omenesc, apoi prin ţara piticilor lui Nalt—ca—Gâza, care intră în urechi, te asurzesc şi te amuţesc; prin împărăţia căpcăunilor, oameni cu cap de câine, care te sorb dintr—o înghiţitură; şi, în sfârşit, o să intri în ţara scorpiilor, care, prin strigătele lor, te înnebunesc. Aici vei găsi spicul cu bunătatea domniţei, deosebindu—se de celelalte prin înălţimea sa. Ca să înfrunţi toate lighioanele ce le vei întâlni, îţi dau inelul acesta, pe care dacă—l pui în degetul mic de la mâna dreaptă, te faci nevăzut. Dar, iată că a venit vremea să mă întorc în împărăţia mea. Drum bun, Prichiduţă!

Prichiduţă plecă şi el să facă jumătate ocolul pământului. Se întâmplară toate aşa cum îi povestise Zâna macilor şi dacă n—ar fi avut inelul, care—l făcea nevăzut, el n—ar fi scăpat teafăr, căci a avut de—a face cu lighioane ca tricolicii, piticii lui Nalt—ca—Gâza, căpcăunii şi scorpiile. Ba, împăratul căpcăunilor, dacă nu—l văzu, îl mirosi, când intră pe moşiile sale. Alergă el după Prichiduţă, cu gura deschisă, de i se pierdea falca de sus în nori, iar cea de jos scurma pământul, dar, nevăzându—l, nu—l putut sorbi.

În sfârşit, după trei ani, trei luni şi trei zile păşi viteazul zânelor pe pământul scorpiilor, unde domnea Zgripţuroaica. Intră în lanurile de grâu ale Zgripţuroaicei şi mergea, rătăcind din spic în spic, în căutarea spicului cel înalt. Era ca într—un codru nepătruns. Bătea un vânt tare, aplecând spicele într—o parte şi într—alta. Cum dar era posibil să deosebească Prichiduţă spicul cel înalt?

După trei zile de rătăcire, dădu peste un luminiş, în mijlocul căruia stătea drept, înţepat, un spic bogat şi înalt, înalt.

—Acesta este spicul, cel plin de bunătate...

Se repezi la el, îl smulse cu putere şi... pe aici ţi—e drumul îndărăt!

Sosi la palatul împărătesc peste alţi trei ani, trei luni şi trei zile. O chemă pe fata împăratului şi—i dădu boabele spicului să le înghită. Atunci, domniţa simţi cum sângele cald năvălea în inima ei, ce fusese atâta amar de ani împietrită şi, cu un zâmbet dulce, parcă—i spunea lui Prichiduţă: „Ce băiat bun eşti!". Că de vorbit nu vorbea, fiind încă toantă. Că era bun ştia şi Prichiduţă; că altfel nu s—ar fi dat pradă la atâtea primejdii, dacă nu i—ar fi fost milă de domniţă, de părinţii săi şi de toţi supuşii acelei împărăţii. Simţindu—se cu bunătatea în suflet, nici nu—i trecuse prin gând să se înfrupte cu câteva boabe de ale spicului fermecat şi se miră singur, gândind: „Vezi ce greu e să recapeţi bunătatea, când ai pierdut—o odată?".

Împăratul veni şi el când află de sosirea lui Prichiduţă şi când îşi văzu fata şi frumoasă şi bună, că—l sărută cu dragoste pe dată ce se ivi, nu mai ştia ce să facă de bucurie şi nu ştia cum să—i mulţumească lui Făt—frumos.

Dar Prichiduţă zise:

—Luminate împărate, domniţa este frumoasă, e bună, dar îi mai trebuie şi deşteptăciunea, cu care se putea făli altă dată. Mă duc să caut şi darul acesta.

Şi plecă.

6. PRICHIDUŢĂ RĂPUNE ŞI PE RUSALIA TOANTA

De data aceasta o chemă pe Zâna brânduselor, care îl lămuri că deşteptăciunea domniţei o ascunsese Rusalia Toanta într—un smoc de păr de pe fruntea unei veveriţe năzdrăvane, cu coada sură, pe care el trebuia s—o prindă în pădurile ce se întindeau lanţ spre miazănoapte.

—Nu vei putea prinde veveriţa decât fermecând—o, zise zâna, dar nu prin farmece de—ale noastre, ci printr—unul ce—l ai tu din copilărie, întoarce—te cu mintea la copilăria ta, răscoleşte anii când nu păzeai nimic şi vei afla.

Zicând aceasta Zâna brânduşelor se prefăcu într—un norişor, care pe dată se risipi.

—Dar bine, Zână brânduşică, strigă Prichiduţă supărat, ăsta ţi—a fost ajutorul? Să mă fi cinstit şi dumneata cu vreun dar vrăjit, ca surioarele tale cu ghiocei şi cu maci. Sfatul tău nu costă scump... Farmecele mele! A vrut să—şi bată joc zâna de mine. Ei poftim, mai fă bine la oameni. Copilăria mea? La ce să mă gândesc la vremurile la timpurile când nu eram bun de nimic?

Ce să facă băiatul? N—avea încotro, o porni spre pădure. Intră mai întâi în pădurea de stejari: la marginea pădurii, ţuşti!... o veveriţă sare si se urcă într—un stejar, repede, ca o nălucă. De acolo, de sus, se uită rânjind la Prichiduţă, care stătea jos, cu gura căscată la ea.

—Tu eşti veveriţa cu pricina! strigă Prichiduţă. Te cunosc după coada sură şi smocul de păr din frunte. Să—mi dai smocul, că te—a luat Aghiuţă!

Dar veveriţa scoase un fel de ţipăt, ce semăna a râs omenesc şi ţuşti! Într—un alt stejar.

Prichiduţă după ea pe jos. Ea ţuşti! Într—un alt stejar, şi ţuşti! după ea pe dedesubt şi tot aşa, până ieşiră din stejăriş şi intrară în cărpeniş, apoi în *ulmet*, în brădet, în aniniş, în făget. Bietul Prichiduţă păşea, umbla, tremura, fugea, zbura... dar în zadar, zile întregi şi nopţi de—a rândul. Odată, amintindu—şi că era bun prăştiaş în copilărie, îşi făcu o praştie cu ce găsi în, pădure şi ochi săltăreaţa.

Dar se pomeni cu piatra drept în nas, pentru că veveriţa o prinsese şi i—o trimisese îndărăt. Altă dată, încercă să se suie sus în copacul, în care se oprise să prânzească ceva jir, cucoana veveriţă, îşi încolăci picioarele în jurul trunchiului, şi haida—haida, ajunse la o palmă de veveriţă, care ronţăia alene jir, dar când să pună mâna pe ea, jucăuşa sare mai sus şi mai sus şi apoi într—alt arbore, iar trosc, pleosc... creanga se rupe şi Prichiduţă se pomeneşte jos, măsurând rădăcinile fagului, înfruntase atâtea lighioane, cu atâta vitejie, şi să—şi bată joc de el un astfel de dobitoc de nimic?

Căută a o îmblânzi cu vorbe bune.

Ameninţă:

—Stai că—ţi vin eu de hac, hoţoaico, nespălate!

Aş! Nimic.

—Veveriţico, dragă, sufletul neichii, grădinuţa taichii, mai spunea, căutând a o îmblânzi cu vorbe bune.

Ţi—ai găsit! Nimic. Ajunseră în codrul de mesteceni. Prăpădit, Prichiduţă se aşează la rădăcina unui mesteacăn, să mai răsufle; veveriţa sus, în copac, se lingea pe labe, foarte liniştită.

Ce—i veni atunci flăcăului? Luă o frunză de mesteacăn şi începu să cânte, cântă o sârbă atât de fermecătoare, că s—ar fi aruncat în joc toţi mestecenii din pădure, de nu ar fi fost prinşi la rădăcină.

Dar veveriţa juca singură tontoroiul pe crengile mesteacănului.

Cântă o doină atât de duioasă, că florile şi iarba, şi toate jivinele din pădure ş—ar fi pus pe plâns în hohote, de ar fi avut suflet, dar veveriţa se ghemuise între două ramuri şi sta parcă dusă pe gânduri.

Cântă băiatul un cântec de leagăn: nani, nani, puiul mamii şi toate zgomotele încetară în codru şi şoapta izvorului şi freamătul frunzelor şi fâsâitul gâzelor prin ierburi.

Un ţânţăraş, ce tot zbârnâia pe la urechile cântăreţului, se aşează frumos pe căciula lui, iar un bouleţ roşu al Domnului, care tot zburda pe brâul băiatului, îşi închise aripioarele şi, cuminte, adormi într—o cută.

Se uită Prichiduţă la vânatul de sus si ce să vadă? Veveriţa adormită buştean.

—Ha! Hoţomano, ha! împieliţato, stai, că de acum nu—mi mai scapi, şopti el. Şi urcându—se tiptil la ea, scoase cuţitaşul şi hârşt, îi tăie dintr—o dată smocul cu pricina.

Veveriţa o tuleşte mai sus după cum îi era obiceiul, dar... prea târziu! şi dacă se simţi fără deşteptăciunea domniţei, se dădu peste cap de două ori şi se prefăcu în bufniţă, şi, scoţând un ţipăt jalnic, se făcu nevăzută în adâncul codrului. Prichiduţă, să moară de bucurie! Acum înţelesese el despre ce farmec din copilărie îi vorbise Zâna brânduşelor şi că, dacă nu—l cinstise şi ea cu vreun dar fermecat, este pentru că voise să—i încerce deşteptăciunea.

7. PRICHIDUŢĂ IA PE FATA ÎMPĂRATULUI

Prichiduţă se întoarse în împărăţia Dedeticăi, dus pe aripile izbânzii. Răspândindu—se vestea întoarcerii lui Prichiduţă Făt—Frumos, el fu întâmpinat la poarta oraşului cu timpane şi surle şi însuşi împăratul îi ieşi înainte, cu mare alai împărătesc, cu împărăteasa şi domniţa şi toţi curtenii în zale înmuiate în argint şi aur.

Iar Prichiduţă se apropie de domniţă şi—i atinse fruntea cu smocul de păr din fruntea veveriţei. Pe dată, ochii Dedeticăi scăpătară, limba i se despletici şi simţi că mintea—i întunecată se luminează.

—Ah, tată, mi—a venit mintea la loc!

Împăratul coborî din caleaşca, îl îmbrăţişa pe Prichiduţă şi lăcrimând, spuse:

—Tu, eşti fiul meu! O vorbă de împărat este sfântă: Dedeţica este a ta!

Prichiduţă, buimăcit şi dus pe gânduri, răspunse:

—Luminate împărate, eu sunt un băiet sărman şi nu pot, să—mi ridic ochii asupra unei domniţe frumoasă, bună şi deşteaptă...

—Cum? Au tu nu eşti frumos, nu eşti bun, nu eşti deştept? Acestea sunt darurile unui fiu de împărat. Ce gânduri te muncesc, de ce stai gânditor, în loc să te veseleşti cu noi?

—Stăpâne îndurate, acum că mi—am îndeplinit făgăduiala, mă gândesc la ai mei de acasă, pe care i—am părăsit de atâta amar de ani şi care mă vor fi jelind. Eu vă spun rămas bun şi mă întorc la Buşteni.

Dar domniţa, la auzul acestor cuvinte, se puse pe plâns, dar pe un plâns, de s—ar fi înduioşat şi bolovanii.

—Ce este domniţă? întrebă Prichiduţă, mâhnit Te—am supărat cu ceva?

—Nu vezi, flăcăule, că domniţei i se topeşte inima după tine? răspunse, zâmbind, împăratul. Hai! Lasă gândul drumului şi vino în braţele noastre, fiule...

Ce să facă flăcăul? Că şi lui, măre Doamne, îi scapără inima după Dedeţica, numai că simţirea aceasta a sa nu i se lămurise bine până atunci în suflet

A rămas şi s—a făcut nunta, nuntă împărătească, împăratul a trimis soli ca să vestească nunta în toată lumea; ei se duseră şi la Buşteni, unde, cu greu dădură de urma rudelor lui Prichiduţă. Mama Catrina murise de mult, fraţii se răzleţiseră, care cum apucase, iar Buştenii cei sălbatici deveniseră un orăşel cu case frumoase.

Aflând fraţii lui Prichiduţă de norocul lui, se duseră şi ei la împărăţia lui, iar el îi primi cu cinste şi cu dragoste. Pe Ion, care păzise caii, îl făcu mare căpitan al oştirilor împărăteşti. Pe Dumitru, care păzise vacile, îl făcu mai mare peste moşiile împărăteşti, iar Vasile, care păzise oiţele, fu numit mare dascăl al şcolilor.

Cele trei zâne, Primăvara, Vara şi Toamna se împăcară cu sora lor Iarna şi—şi împărţiră frăţeşte anul, ca să aibă fiecare domnie.

Iar cele trei Rusalii crăpară de necaz.

—Iată povestea întâmplărilor lui Prichiduţă. De v—a plăcut, nu ştiu.

—Cum să nu ne placă!

—E minunată învăţătura: vezi cum omul vrednic poate, de la treapta cea mai de jos, să ajungă la cea mai de sus.

—Ei, acum al cui e rândul?

—Dacă găsiţi cu cale, să fie al meu, zise Zâna ninsorilor.

—Te ascultăm.

—Eu vă voi povesti întâmplarea unei biete fete, cuminte, dar, care, ispitită de lăcomie şi neascultând de porunca pe care i—o dădusem, era să plătească cu viaţa nesocotinţa ei.

FLOAREA REGINEI

1. ÎN RAI

După ce a făcut lumea în şase zile, Dumnezeu s—a odihnit în a şaptea zi. Ca să—i mai treacă de urât, s—a dus să se plimbe în Rai. Aici, găsi fericire şi pace deplină: leii se gudurau pe lângă căprioare, vulpile glumeau cu iepurii, într—un colţ, un uliu cât toate zilele scărpina în cap, ca o mamă bună, un puişor de găină Dumnezeu era mulţumit; întâlnind pe Adam şi Eva îi întrebă dacă aerul Raiului le pria.

—Cum să nu ne priască, Stăpâne plin de bunătate, se grăbi a răspunde Adam.

Dar Eva de colo:

—Da, da, ne prieşte, nici vorbă; numai soarele arde prea tare şi—mi înnegreşte pielea trupului.

—Aşa? zise zâmbind Dumnezeu; ei, lasă că o să trimit câţiva nori să domolească arşiţa soarelui. Şi se îndepărtă.

Noaptea sosise.

Într—un colţ al Raiului, răsunau strigăte voioase, ca ale unor copii care s—ar fi jucat. Apropiindu—se Domnul de acel loc, văzu o mulţime de stele, şi mai mari şi mai mici, care însoţiseră pe Dumnezeu pe pământ, jucându—se de—a v—aţi ascunselea.

Se ascundeau care într—un tufiş, care sus, în coroana vreunui arbore, care în poala mamei Luna, ce sta de—o parte, supraveghindu—le, pe când Luceafărul le căuta şi fugea după ele. Le era greu stelelor să se ascundă bine de tot din cauza strălucirii lor, care le scotea la iveală, fără voia lor. Şi râdeau zburdalnice şi se zbenguiau, precum copilele ce ies de la şcoală.

Dumnezeu văzu însă, pe lângă Lună, stând o steluţă sfioasă, strălucind cumpătat.

—Dar tu, steluţo, ce stai lângă mama ta Luna, în loc să te joci cu surorile tale?

—E tare sfioasă, Făptuitorule milostive, răspunse Luna; îi era teamă să nu Te superi de atâta larmă... Şi apoi, îmi povestea ce vis a avut: se făcea că nu mai era un pui de stea, ci o stea mare şi luminoasă şi că într—o seară a plecat de la Răsărit şi a tot mers spre Apus...

La auzul acestor vorbe, Dumnezeu rămase gânditor o clipă; apoi mângâind steluţa părinteşte, zise:

—Steluţo, fiindcă eşti cuminte şi sfioasă să ştii că visul tău se va îndeplini: tu vei călăuzi pe cei trei crai de la Răsărit, care, după hotărârea mea, vor merge să se închine fiului meu iubit.

2. NAŞTEREA MÂNTUITORULUI

Deşi trecură apoi sute de mii de ani, Dumnezeu nu—şi uită făgăduiala. Când se născu Domnul Iisus, se arătă la răsăritul Iudeii, pe cer, o stea, cum nu se mai văzuse până atunci: era mare ca un soare şi luminoasă, de te orbea, când te uitai mai lung la ea.

Era steluţa cea cuminte, hotărâtă de Dumnezeu să fie şi ea părtaşă la cea mai minunată întâmplare a veacurilor.

Trei înţelepţi ai Răsăritului, trei regi Magi, când văzură steaua, înţeleseră că un mare împărat se născuse. Ei porniră spre Apus să i se închine lui. Dar, ce minune: steaua îi călăuzea noaptea şi ziua, noaptea risipind raze, care prin strălucirea lor stingeau lucirea celorlalte stele, iar ziua licărind încă destul pentru a putea călăuzi pe cei trei Magi.

Dar, deodată steaua se opri. Magii căutând prin împrejurimile locului, descoperiră o peşteră, în care, intrând, găsiră pe Domnul Iisus într—o iesle, se închinară lui şi îi dăruiră aur, smirnă şi tămâie.

3. STEAUA RĂTĂCEŞTE

Steaua prevestitoare a Naşterii Mântuitorului îşi îndeplinise menirea dată de Dumnezeu. Stând acum nemişcată deasupra Betleemului se gândea:

—Ce să fac eu acum? Să mai stau pe cer, aşa strălucitoare, cum m—a făcut Stăpânul lumii, nu se poate, căci nu trebuie să uit că unealtă umilă sunt în mâna Domnului; şi apoi s—ar înşela oamenii, crezând că în fiece seară s—a născut Fiul? Unde să mă adăpostesc atunci? Pe Pământ? Da, poate n—ar fi rău. Vorba e să—mi găsesc un colţişor după plac...

Plecă dar steaua să—şi caute un loc de odihnă. Călătorea numai ziua, iar noaptea se odihnea. Trecu peste nouăzeci de ţări, văzu fel de fel de lighioane, precum şi tot soiul de oameni: galbeni, roşii, negri şi albi. Dar nici unul dintre ţinuturile peste care trecea nu—i plăcea, fiind locuit de oameni: aici era un neam de oameni care ţinea în robie pe un alt neam de oameni; dincolo două neamuri, pentru gustul a doi împăraţi, se războiau şi se măcelăreau fără milă. Nedreptăţi şi cruzimi, prădăciuni şi jafuri, omoruri şi măceluri, jale şi groază, numai astfel de lucruri vedea steaua. Ce să se coboare steaua pe aceste locuri pline de oameni mai fioroşi decât fiarele cele mai sălbatice? Aşa că biata stea rătăci mult, mult de obosise şi zbura alene şi amărâtă purtată de aripile vântului.

4. STEAUA DESCOPERĂ VALEA CERBULUI

Într—o zi steaua sosi deasupra unor munţi înalţi, a căror coamă era îmbrăcată cu o iarbă scurtă, dar verde. Fruntea coastelor lor era presărată de stânci golaşe, pe ale căror ace şi vârfuri, ici şi colo, se căţăra câte un brad semeţ; mai jos, împresurând steiurile de piatră răsfirate, păduri de brazi trufaşi, iar în fund de tot fagi şi anini, oglindindu—se în apele strânse din izvoare, care mai la deal săreau zglobii, ca nişte căprioare, iar mai la vale susurau lin, printre pietricele şi pe nisip. Steaua descoperi că se afla în Ţara Românească, deasupra Bucegilor şi anume între munţii Coştila şi Morarul, care sunt despărţiţi prin Valea Cerbului.

Era aici o linişte şi o pace, cum nu mai întâlnise nicăieri, în lunga ei rătăcire în jurul pământului. Nici chiote sălbatice chemătoare la măceluri, nici vaiete, nici planşete: o tăcere adâncă şi nesfârşită.

Steaua nu stătu mult pe gânduri:

—Aici mi—e locul de odihnă!

Şi desfăcându—se în mii de steluţe căzu, de se agăţă pe steiurile aspre şi repezi de pe coastele mulţilor, între care se deschide prăpăstioasa Vale a Cerbului. Fiecare steluţă se făcu o floare albă, în formă de stea, moale ca lâna, care se numi Floarea Reginei.

5. LA POALELE DIHAMULUI

Trecură de atunci nouăsprezece sute de ani şi mai bine. Poalele Bucegilor începură a fi locuite, în gura Văii Cerbului, ici şi colo, prin brădetul agăţat pe pământ stâncos, ori printre fagii de pe măgurile mărginite de răstoace, se iţeau câteva căsuţe, alcătuind cătunul Buşteni. Tocmai în fundul Văii Cerbului, la piciorul Muntelui Diham stă tupilată, temătoare de vijelii, căsuţa mamei Ilinca. Curată ca un pahar era căsuţa mamei Ilinca, dar ce goliciune era într—însa!

O laviţă într—un colt, o mescioară scundă, două capre de lemn, purtând trei scânduri aşternute cu o rogojină. Pe rogojină zăcea biata mama Ilinca, bolind de ani de zile.

Pe vremea când trăia bărbatul său, pădurarul Toma Feregă, era casa îndestulată, nelipsind nimic. Linişte şi fericire. Dar de când Toma murise strivit de un bolovan, desprins dintr—un stei ce sta într—o rână în Valea Albă, Ilinca se îmbolnăvise de inimă rea. Şi, de atunci, toate merseseră de—a—ndoaselea şi sărăcia, oaspete nepoftit, intră în casă.

Amar era pe capul Ilincăi, căci se gândea ce o să facă fetiţa ei drăgălaşă Lizica, cu boala în dreapta şi cu sărăcia împrejur?

Ar fi putut cere ajutor de pe la vecini, dar era mândră Ilinca şi—şi amintea că moşii şi strămoşii ei şi ai lui Toma fuseseră puşcaşi, păzitori ai mănăstirii Sinaia, oameni aleşi pe sprânceană şi dăruiţi de domni cu scutelnicii.

Şi ce bună fată era Lizica, cum îşi iubea mama, cum o îngrijea! Inima Ilincăi se rupea în două, văzând pe fetiţa de abia zece anişori, luptându—se cu nevoile si, totuşi, necârtind defel.

6. LIZICA ÎNTÂLNEŞTE PE ZÂNA NINSORILOR

Într—o dimineaţă, Lizica plecase spre pârâu, să spele trei, patru zdrenţe de rufe, ce mai aveau în colibă. Trecea din fag în anin gânditoare, zicând: Biata mamă! Cum zace şi eu nu am putere să—i alin boala... Când eram mititică, mama îmi povestea basme frumoase cu zâne bune şi frumoase, care veneau în ajutorul nevoiaşilor. Ah, că nu—mi iese mie în cale vreo zână binefăcătoare, să vindece măicuţa şi să ne scape de sărăcie...

Tocmai cotea pe după o stâncă prăvălită cine ştie de pe ce înălţime, când ce să vezi? O femeie înaltă subţirică, numai în alb îmbrăcată, strălucind de frumuseţe, se uita la Lizica ţintă: Fetiţa rămase înmărmurită de mirare şi de frică.

—Nu—ţi fie teamă, Lizico. Eu sunt Zâna ninsorilor. Neavând de lucru, pe timp de vară, mă preumblam prin Valea Cerbului. Ţi—am auzit vorbele de mâhnire şi dorinţa. Mi—e milă de tine, fiindcă te ştiu fată bună şi de aceea vreau să—ţi vin în ajutor.

—Sărut mâna, zânişoară bună. Eu un lucru doresc, mai presus de toate: să—mi vindeci mama.

—Aceasta nu stă în puterea mea. Dar pot să—ţi dau un sfat bun şi, dacă—l vei urma, veţi scăpa de sărăcia neagră.

—O! Zânişoară, spune ce trebuie să fac; sunt gata la orice.

—Un lucru foarte uşor: să începi să culegi flori şi să faci buchete.

—Ce să fac cu buchetele, Zânişoară?

—Să le vinzi.

—Cui să le vând în Buşteni ? Lui moş Mitru cârciumarul? Mă ia la goană, când mă voi duce cu flori la dânsul. La vecini? Îşi vor bate joc de mine, văzându—mă că am cules flori în loc să muncesc ceva.

—Nu e vorba de Buşteni. Te vei duce la Sinaia, să—ţi vinzi buchetele. Acolo e lume multă acum, boieri mari şi doamne avute, care—ţi vor cumpăra floricelele.

—Să mă duc tocmai la Sinaia?

—Da. În toate zilele vei lua drumul spre Sinaia. O să câştigi părăluţe bune. Ai voie de la mine să culegi orice flori vei întâlni în vale, pe deal sau pe stânci. Una singură te opresc a o culege, uite, aceasta. Şi zâna îi arătă o floare albă, ca o steluţă, moale ca lâna şi o înfipse în părul negru al fetiţei.

—M—ai înţeles? Pentru nimic în lume să nu culegi floarea aceasta. Că altminteri va fi rău de tine.

—Sărut mânuşiţele, zânişoară, am înţeles.

—Ei, atunci rămâi cu bine, fetiţo, eu mă duc la Cetatea Babei să—mi pregătesc ninsorile pentru la iarnă.

Şi zâna se făcu nevăzută.

7. LIZICA ISPITITĂ

Lizica, cuminte, ascultă de Zâna ninsorilor şi începu să culeagă flori. Din poiană în luncă, din pădure în luminiş, Lizica trecea culegând, fără încetare, floricele. Parcă era o vrajă: mii de flori şi de floricele creşteau, îmboboceau şi înfloreau sub paşii săi mărunţi.

Lizica făcea nenumărate buchete şi le ducea la Sinaia, unde la vindea. Buchetele erau frumoase şi vânzătoarea lor drăguţă, aşa că vânzarea mergea strună, parcă ar fi vândut pâine caldă.

Lizica se întorcea cu mulţi bani, şi, chiar cu piese de argint în batistă.

Zilele multe de vară trecură. Mama Ilinca se întrema, văzând cu ochii, şi căsuţa scăpase de surata sărăcie, care o ştersese tiptil.

Într—o zi de toamnă, culegea Lizica floricele de la poalele muntelui Zamora, când iată că se apropie de dânsa o doamnă frumoasă, bogat îmbrăcată.

—Ce faci tu, aici, fetiţo?

—Culeg flori, fac mănunchiuri şi le vând la Sinaia. Iată, doamnă, am multe, cumpăraţi?

Doamna cea frumoasă se uită cu dispreţ la buchetele pe care i le arătase Lizica.

—Acestea sunt flori de rând, flori de pajişte. Altele sunt florile pe care le—aş dori eu, flori nemaivăzute şi pe care cu greu poţi să le culegi. Astfel de flori n—ai tu, fetiţo?

—De unde să am aşa ceva, doamnă? Culeg şi eu florile ce se găsesc pe lunci şi poiene, aşa cum le—a lăsat Dumnezeu.

—Dar floarea aceea albă ca o steluţă ce o ai înfiptă în păr, ce este?

Lizica simţi ca o săgetătură în inimă, dar răspunse hotărât:

—Aceasta este floarea nestemată, care mi—a fost dăruită. Altele de soiul acesta nu am voie a culege.

—Ce copilă eşti, zise, râzând, doamna cea frumoasă, la lasă gluma şi dă—mi încoace steluţa aceea că, uite, îţi dau o piesă de aur, drept mulţămită.

Lizica deschise nişte ochi mari, la auzul acestor vorbe: auzi, o piesă de aur, pentru o biată floricică?

Câte mii de flori ar trebui să culeagă ea, câţi gologani să strângă, ca să capete o piesă de aur...

—Ei, fetiţo, ce mai stai pe gânduri? Ia piesa de aur şi dă—mi floricica.

Lizicăi îi fulgeră prin minte gândul că nu era frumos să dea floarea, ce i—o dăruise Zâna ninsorilor. Dar te lupţi cu aurul?

Scoase steluţa din păr, o dădu ispititoarei şi primi piesa de aur.

—Aşa mi te vreau! spuse râzând, doamna. Să ştii că sunt gata a—ţi da atâtea piese de aur, câte floricele dintre acestea îmi vei aduce.

8. LIZICA PEDEPSITĂ

Atâtea piese de aur câte steluţe! Lizica văzu, curgându—i în poală, bucăţile de aur ce nu se mai sfârşeau şi nu se mai puteau număra...

Ce de bunătăţi s—ar putea face cu atâta aur...

Dar un fier roşu îi trecu prin inimă, amintindu—şi vorbele Zânei ninsorilor: „Pentru nimic în lume să nu culegi floarea aceasta că, altminteri, va fi rău de tine!".

Lizica se strădui să uite făgăduiala frumoasei doamne, dar... în zadar! Mare era ispita!...

—Adică, ce—ar fi dacă aş culege numai vreo opt, zece steluţe? Zâna ninsorilor s—a dus la Cetatea Babei, tocmai sus pe muntele Caraiman. Nu poate ea vedea până în Valea Cerbului. Şi cine o să—i spună? Ia, mai bine, să mă duc să culeg câteva floricele dintre acestea, că nu fac cine ştie ce păcat.

Lizica plecă în sus pe Valea Cerbului şi căută cu de—amănuntul pe jos, doar o vedea o steluţă.

Dar, nimic! Degeaba ţinea ochii ţintă în pământ; găsea flori de tot soiul, dar steluţa nicăieri.

Merse ea ce merse, până ce se simţi ostenită de nu o mai ţineau picioarele. Se aşeză pe un bolovan, să se odihnească.

Stând ea aşa şi rotindu—şi privirea pe sus, ce să vază? înfiptă într—un colţ de stei, sus, o steluţă strălucitoare şi albă ca zăpada neumblată.

—A mea e, strigă Lizica şi se repezi să o culeagă. Dar floarea, nu era aşa, la doi paşi, cum îşi închipuise fata; avu de urcat mult, mult şi peste suişuri repezi, că s—ar fi îngrozit de s—ar fi uitat îndărăt. Dar ea se îndrepta ţintă, spre floare.

Cu cât se apropia mai mult, cu atât steluţa strălucea mai puţin, asemănându—se din ce în ce mai puţin, cu floarea ce o avea înfiptă în păr.

Încă cinci paşi, încă doi, numai un pas încă. Lizica întinde mâna să smulgă floarea dar... un trăsnet îngrozitor se aude, valea clocoteşte de o larmă neînţeleasă, o ninsoare deasă cade din cer, tot mai deasă, vântul suflă vijelios, stânci uriaşe se prăvălesc din înălţimi, fata neascultătoare cade jos, în nesimţire şi se rostogoleşte în prăpastie. Iar zăpada se aşterne tot mai deasă, acoperind—o pe Lizica cu o pătură albă, îngheţată.

9. LIZICA SCĂPATĂ

Cum şi în ce fel şi după cât timp, nu ştiu, dar Lizica se pomeni în căsuţa părintească. Era întinsă pe pat şi când deschise ochii o văzu pe mama ei în picioare, veghind—o cu dragoste, iar lângă dânsa o zână cu părul alb, strălucind de frumuseţe şi care îi zâmbea cu nespusă bunătate.

Zâna o ţinea de mână pe fetiţa cu părul despletit, ce se revărsa în unde pe spate, rumenă ca un bujor, cu ochii scânteietori de deşteptăciune.

—Mamă, unde sunt? Ce s—a întâmplat?

—Lizico, să—ţi spun eu ce s—a întâmplat, răspunse zâna. Eu sunt Zâna Peleşului. Nepoţica mea, care se cheamă tot Lizica, te—a găsit în Valea Cerbului, leşinată pe un covor de muşchi îmblănit cu albă ninsoare, într—o fugă a venit să—mi povestească descoperirea ei, iar eu, pe aripile vântului, ce—mi este supus, te—am adus aici.

—O, ce zână bună eşti si ce îngeraş de nepoţică ai! Dar mama... în picioare şi voinică?

—M—a vindecat Zâna Peleşului. Prin farmecul zâmbetului său şi atingerea mâinii sale am fost vindecată.

—O, ce zână bună! Dar ce mă fac eu acum că am supărat—o pe Zâna ninsorilor? Trebuie să mă aştept la o grozavă pedeapsă ?

—Nu te teme, Lizico, zise mama Ilinca. Zâna Peleşului te va apăra, căci ea este mai mare peste toţi, în ţinuturile acestea: toată suflarea i se închină ei, fiindcă are un dar nestemat de la Dumnezeu: bunătatea.

—Vezi ce înseamnă să fi neascultător? Biata Lizica era să o păţească rău!

—Dar eu am iertat—o, fiindcă fapta ei era pornită dintr—un gând bun: îngrijirea mamei sale bolnave.

—Surioarelor, să ascultăm acum a treia poveste. Cine vine la rând?

—Eu am o poveste gata, zise o zânişoară drăguţă şi mititică, înaltă numai cât degetul cel mic.

—Tu, Zână a gâzelor? Cam ce ne—ai putea povesti tu?

—Dacă va fi povestea ta lungă cât gâzele asupra cărora domneşti, nu ne va obosi urechile mult.

—Ascultaţi numai şi...

Dar Zâna Zorilor tăie vorba zânei cele mici.

—Zânelor nu mai e timp de poveşti, de vreţi să nu vă prindă zorile aici.

—Atunci rămâne pe marţi.

—Suntem foarte nerăbdătoare să ascultăm povestea Zânei gâzelor.

—Pe marţi.

—Dar nu cumva să lipseşti, zânişoară.

—Fiţi pe pace, voi fi cea dintâi în Poiana la Anini.

SEARA A II—A
MARȚI

Zâna gâzelor îşi ţinu făgăduiala, fiind cea dintâi la locul de întâlnire.
Sosiră, una câte una, şi celelalte zâne.
După ce fură toate aşezate în jurul Zânei zânelor, se dădu cuvântul Zânei gâzelor.
—Eu vă voi povesti, zise mititica, visul unei fete frumoase, vis care putea deveni adevărat dacă eu aş fi fost mai bătrână şi lipsită de puteri, spre a mai domni asupra supuşilor mei, după cum se arată în poveste.

MĂRIOARA, DOMNIȚA DIN VALEA PELEȘULUI

1. MĂRIOARA ŞI GAZELE

Marioara, domniţa din Valea Pelesului, era o fetiţă cuminte. Mititică era, dar ştia multe şi de toate, ca un moşneag bătrân.

Carte încă nu învăţase Mărioara, ştia însă a citi pe cer şi a desluşi scrisul şi chipurile ce înfăţişează norii, care se împreună, se despart, se pătrund şi se fac nevăzuţi.

Câte vedea Mărioara pe cer! Acum o plevuşcă era gata a fi înghiţită de un şarpe, aici un iepuraş la care sta să se repeadă un lup, dincoace un fluture uriaş ale cărui aripi se topeau încetul cu încetul, mai sus un îngeraş cu un trandafir în mână...

Dar Mărioara nu se uita numai la cer: sta ceasuri întregi pe iarba din poiana Peleşului cu ochii ţintă în jos. La ce se uita? La gângăniile ce foşneau pe lângă dânsa şi ea trăgea cu urechea la foşnitul lor.

Mult îi plăceau, Mărioarei, gângăniile şi gâzele cele mai mici!

Cu câtă încordare urmărea domniţa călătoriile, printre firele de iarbă, ale unei furnici, ducând merinde la furnicar; ce bine ştia să prindă, de pe vreun cotoraş de floare, pe bouleţul Domnului, cel rotunjor, la spate roşior, cu pete negrişoare; îl punea în podul palmei, de se plimba gâza, cu voie bună pe culmile şi văile mânuţei grăsulii! Apucând drumul pe un degeţel şi ajungând la vârf, numai ce odată îşi desfăşura aripioarele şi... zvrr! ia—o de unde nu e. Mărioara, necăjită, da să prindă atunci o lăcustă, care sta, prăjindu—se la soare, cocoţată pe un fir de tremurici. Dar lăcusta, ageră, îşi întindea picioarele de la spate şi... vârşt! cât colo!

Îi mai plăcea Mărioarei să urmărească, în zbor, fluturii cu aripi în mii de culori şi mult ar fi dat să prindă pe calul dracului, cel cu trupul albastru, cu ochii bulbucaţi şi aripile străvezii pătate cu roşcat. Numai musca nu—i plăcea, căci e o gânganie prea obraznică, ce se bagă pretutindeni unde nu—i fierbe oala; iar de albină şi de viespe mare frică avea.

2. MOŞ CĂRĂBUŞ

Într—o după—amiază, mare căldură. Mărioara alergase, mult timp, după fluturaşi albaştri. Ostenită, se culcă pe iarba cea moale din pădurea vecină cu castelul. Ca să—i treacă de urât, privea fiinţele micuţe, ce se strecurau prin iarbă şi gândea:

—Ah! De ce nu am darul de a înţelege limba gângăniilor şi să le cunosc firea? Ce bine aş petrece, cum aş sta de vorbă cu ele şi m—aş juca frumos...

Tocmai când gândea aşa, iată vede, umblând cu paşi mărunţi un cărăbuş, care ţâra, după el, un ineluş de aur. Mărioara, mirată ia ineluşul şi îl pune în degetul mic.

O, ce minune! Deodată, domniţa simte că se face mică, mică cât o gâză, nu mai mare decât cărăbuşul şi aude un glas zbârnâitor, zicându—i:

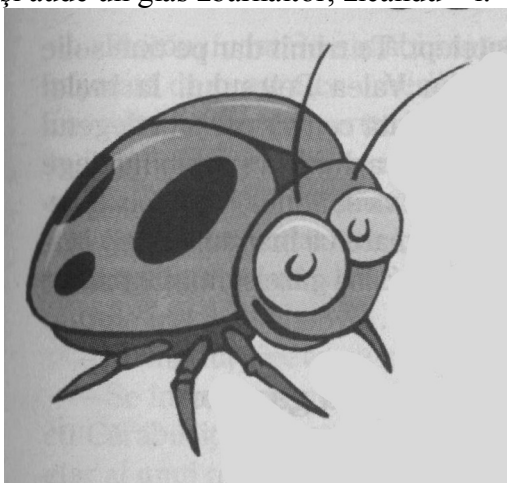

—De acum, putem sta de vorbă, Mărioaro, că dacă ai pus în degetul cel mic inelul fermecat, te—ai făcut cât o gâză.

—Ce minune, Doamne! Uite, înţeleg limba cărăbuşească... Dar ce s—a întâmplat?

—O să—ţi povestesc. Eu, cum vezi după mustăţile mele albe, sunt foarte bătrân, un moş cărăbuş. Viaţa noastră, a cărăbuşilor este scurtă, dar mie Zâna gâzelor mi—a dăruit o viaţă lunga. Ea m—a trimis la tine.

—La ce să—ţi ajut, eu sunt o fetiţă fără putere?!...

—Tu eşti o domniţă drăguţă si bună. Pe când atâţia copii îşi petrec copilăria chinuind, strivind gâzele, parcă n—ar fi şi ele făpturi ale lui Dumnezeu, tu, dimpotrivă le iubeşti, le cruţi, le ocroteşti. Toate gângăniile care te—au cunoscut au fost la Zâna gâzelor, să—i destăinuiască felul firii tale. Zâna gâzelor acum a îmbătrânit; sub povara anilor ea nu mai are puterea să domnească cu temei şi rost asupra supuşilor săi. Şi aşa, s—a gândit la tine s—o înlocuiești. Mi—a zis: „Moş Cărăbuş, te ştiu gâză cu greutate, bătrân sfătos şi înţelept. Te trimit dar pe tine solie la Domniţa Mărioara, din Valea Peleşului. Ia inelul acesta fermecat, pe care îndată ce—l va pune la degetul mic, se va face oricât de mică va dori şi va putea înţelege graiul supuşilor mei; iar dacă va schimba inelul pe degetul arătător se va face iarăşi mare ca înainte. Spune Mărioarei că dânsa e ursită să fie Zâna gâzelor, a gângăniilor şi a gâgâlicelor de pe pământ".

3. MĂRIOARA ZÂNĂ A GÂZELOR

Eu să fiu zâna gâzelor? răspunse Mărioara cu mirare şi sfială. Nu ştiu dacă pot primi!?...
—Să primeşti, domniţă, căci mare îţi va fi împărăţia. Nici stele pe cer, nici fire de nisip pe malul mării nu sunt pe lume, câte gângănii sunt pe faţa pământului şi în rărunchii săi. Gândeşte—te câţi supuşi vei avea să te iubească.
—Dar nu—mi cunosc supuşii!
—N—ai decât să faci o călătorie împrejurul împărăţiei gâzelor să cercetezi deosebitele neamuri de supuşi peste care vei avea de domnit.
—Dar cum şi cine mă va călăuzi?
—Eu.
—Dar pe jos nu voi putea...
—Te vei urca călare pe mine şi te voi duce, duce, duce... Pentru a—mi îndeplini solia cu cinste îmi voi aduna toate puterile şi, bun e Dumnezeu, vom face ocolul pământului împreună.
—Plecăm îndată? se grăbi a întreba Marioara, cam îngrijorată de povara ce umerii săi de fetiţă cuminte, dar fragedă, vor avea a purta; îngrijorată, dar şi veselă că—şi vedea visul cu ochii, ea care dorea, cu atâta foc, să cunoască de aproape gâzele, ba să le şi înţeleagă graiul.
—Să plecăm îndată, zici, domniţă? Trebuie să—ţi mărturisesc că nu pot până mâine, fiindcă sunt invitat la nuntă.
—Se mărită cineva pe la voi?
—Se însoară, la noapte, un nepot al meu. Cărăbuşel, cu Cărăbuşiţa, fata unui prieten Cărăbuş, mare proprietar al unui mesteacăn bătrân. Eu le sunt naş.
—Dar naşă cine e?
—Naşă, mi—au spus să aduc eu şi am găsit—o: vei fi tu, domniţă!
—Primesc bucuros, ca să—ţi fiu pe plac, moşule.
—Dacă e vorba aşa, hai să plecăm, încalecă, Mărioaro! Fetiţa încalecă pe Cărăbuş.

Cărăbuşul, ieşind din iarbă, apucă pe făgaşul unor roţi şi merse, merse până la rădăcina unui mesteacăn şi aici zbură tocmai sus; se aşeză pe o ramura, pe care se adunase o sumedenie de cărăbuşi. Erau chemătorii veniţi cu mirele, să scoată mireasa din casă.

Mireasa sta ascunsă printre frunze, mai sus. Moş Cărăbuş o înfăţişa pe Mărioara, zâna gâzelor, ca naşă a tinerilor miri. Toţi se închinară adânc, iar părinţii se arătară foarte măguliţi de cinstea ce le făcea zânişoara.
—Vedeţi, zise moş Cărăbuş, îngâmfându—se. Aşa e că am ştiut a alege bine?
—Da, da, zbârnâiră toţi cărăbuşii, de se cutremură mesteacănul. Să trăiască naşa cea drăguţă!

Apoi unul dintre chemători începu să zbârnâie aşa:

Între frunze de mesteacăn
Sade atârnat un leagăn.
Leagănă—se, clatină—se
Leagăn verde de mătase.

Dar în leagăn cine şade
Cine şade şi nu cade?
A lui Cărăbuş mireasă,
Gâză bună, fată aleasă.

Pe urmă, toţi, într—un glas:

Hai, mireasă, vin'cu noi
Ca să—ţi dăm mire de soi!

Mireasa se codi ce se codi, dar, într—un sfârşit, trebui să iasă din leagăn.

Zburară cu toţii, să meargă la balul gâzelor ce se dădea în cinstea mirilor.

Domniţa Mărioara era călare pe moş Cărăbuş.
Se înnoptase.

4. BALUL GÂZELOR

Zbură pâlcul de cărăbuşi cât zbură şi—apoi se lăsă la pământ. Cai ai clipi, ajunseră la intrarea balului. Era un tăpşan sub un măceş, bine curăţat, greblat şi netezit de o ceată de furnici lucrătoare, care munciseră din greu toată ziua.

Moş Cărăbuş trimisese, din vreme, un curier cărăbuş care dăduse vestea la toată gâzărimea aripată şi nearipată de sosirea la bal a Zânei gâzelor. De aceea, când se arătă Mărioara la portiţa balului, o lăcustă ce sta de planton ca jandarm, ţuşti! sări în mijlocul salonului şi făcu semn tarafului de lăutari care cânta un vals.

Taraful era alcătuit dintr—un greier cu vioara, un ţânţar cu violoncelul, un bondar contrabasist, un cosaş cu ţimbalele şi un tăun cu toba mare.

Şeful lăutarilor, greierul, dădu repede semnalul şi lăutarii începură să cânte imnul naţional al gâzelor. Domniţa Mărioara, călare pe moş Cărăbuş, intră în bal, în mijlocul uralelor gângăniilor.

—Ura! Să trăiască zâna noastră mult iubită! Dar greierul începu a cânta din gură (avea o voce de tenor) cântecul de glumă obişnuit:

Of. sărmane Cărăbuş
Pe—a cui mână încăpuşi?
Vai! sărmana gâgâlice!
În ce foc o să mai pice?

Pe un ton jalnic, vioara făcând ţâr! ţâr! scârţa! scârţa! violoncelul bâz! bâz! contrabasul vu! vu! ţimbalele ţin! ţin! iar toba mare bum! bum!

Dar nuntaşii, poftiţi de părinţii miresei, cântară cu toţii:

Deh! Ce fel de vorbă
V—aţi întins la ciorbă!
Fata e frumoasă
Dulce, drăgăstoasă,
Aripioare
Gălbioare,
Trupuşor
Negrişor,
Pete are
Pe spinare
Albişoare
Şi picioare
Înfurcate
Înspinate.

Marioara făcu cunoştinţă cu gâza macului, cu gâza trandafirului şi cu cea a crinului şi a scaiului; apoi cu câteva dame furnici şi cavaleri furnicioi.

Printre dănţuitori era o fluturiţă cu aripile acoperite cu atlas de culoarea sidefului, presărat cu ochi trandafirii, care dansa cu calul dracului, ce era foarte mândru de blana sa albastră.

O păienjeniţă, mamă a 12 copii, pe care îi purta în spinare, stătea într—un colţ privind.

Într—un alt colţ, stau grămadă darurile de nuntă ale prietenilor şi rudelor: covoare măiestrit cusute din petale de mac, din partea gâzei macului; faguri de miere din partea albinelor; merinde de tot soiul, aduse de furnici; spin tocat, bun pentru dureri de ochi, dăruit de gâza spinului; apă de trandafiri, într—o coajă de alună, dată de gâza trandafirului; o minunată maramă lucrată de mama păianjen şi câte alea toate.

O sută de licurici stăteau cuminţi, luminând serbarea, de parcă era ziuă.

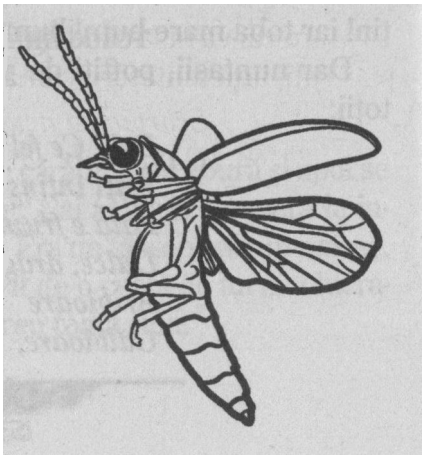

5. SOSESC ŞI CEI ÎNTÂRZIAŢI. COANA RÂMĂ E SUPĂRATĂ

Ca la toate balurile, nu veniseră toţi musafirii la timp. Începură să sosească şi cei întârziaţi. Albina, arătându—se mai întâi, fu primită cu cântecul:

Frunză verde de sulcină
Iată miroase a albină.
De la ea naşa să ceară
Lumânările de ceară!...

Apoi, se ivi, păşind tacticos şi cuminte, bouleţul Domnului primit cu cântecul:

Roşuleţ Bouleţ,
Gâzulica Domnului
Domnului—mpăratului...

În urmă se ţâra chifteriţa (coropişniţa) căreia i se cântă:

Uite, coana chifteriţa
Face ţărna chiseliţă.

Mare zarvă însă când îndrăzni să se înfăţişeze şi scorpia. Toţi, ameninţători, cântară:

Scorpia cu acu—n coadă,
Gata venin să sloboadă
A venit şi ea la nuntă,
Vezi la ea cum se încruntă...
Scorpio, înveninată,
Spală putina pe dată!

S—o facă bucăţi pe scorpie şi mai multe nu! Noroc că lăcusta—jandarm sări să—i despartă şi scorpia o şterse la sănătoasa.

Bradul de nuntă era un cotor uscat de scai dăruit de gâza scaiului, Sta înţepată, în vârf, o fragă roşioară, dulce, de pădure. Un flăcău, dintre furnici, se urcă până sus şi câştigă fraga. Norocul tovarăşelor de furnicar, cărora le plac lucrurile dulci...

Tocmai când serbarea era în toiul ei, pământul bătut al salonului se fărâmiţează, drept în mijloc şi jucătorii văd ivindu—se... un cap de râmă.

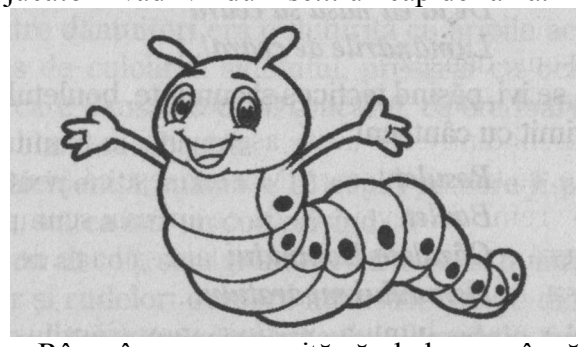

Râma începu a se vaită că, de larma gângăniilor, ea nu poate dormi.

—Ia lasă, coană râmă, nu te mai fandosi şi dumneata, că doar nu mori dacă nu dormi o noapte. Mai bine închină—te frumos la zânişoara cea de colo, care ne—a făcut cinstea să vie printre noi.

Dar râma, fire haină (şi apoi era şi cam neîmbrăcată) nu vru să înţeleagă şi, înciudată, se trase îndărăt.

—Somn uşor, vise plăcute, zise un greier hazliu, aşternând ţărâna la loc şi jucând tontoroiul pe deasupra.

Şi jocurile începură din nou, mai cu foc şi cu mai multă veselie.

Se dansară multe brâie, câteva polci şi veni rândul unei hore.

Mirele cărăbuş, înclinându—se de două ori, adânc, o pofti pe domniţă să intre în horă.

Ce plăcere pe domniţă, parcă era în palatul din Valea Peleşului! Nu—i era nici scârbă, nici frică de atâtea gângănii, ce foşneau în jurul ei.

Dintre toţi dansatorii, îi plăcea grozav fluturele, cel înveşmântat în atlas sidefiu, presărat cu ochi trandafirii.

Odată, când se aşezase fluturele, să se mai odihnească, domniţa îi făcu semn să se apropie.

—Ce frumoase haine ai, cât de mult îmi plac! Cu câtă drăgălăşenie dansezi!

Fluturele, foarte măgulit, răspunse :

—Nimeni dintre noi nu se aseamănă, în frumuseţe şi bunătate, cu tine, Zânişoară. Mărturisesc că, pentru a te ajuta, la vreme de nevoie, aş da ce am mai scump...

Trecură ceasuri peste ceasuri, fără să bage de seamă Mărioara, aşa de bine petrecea.

Până a nu se lumina de ziuă, moş Cărăbuş, dădu poruncă unei muşte să scrie pe o frunză de tei, iar păianjenul să pecetluiască actul de căsătorie ai tinerilor cărăbuşi, act care fu înmânat naşei, spre păstrare.

6. ZÂNA GÂZELOR PLEACĂ SĂ CERCETEZE PE SUPUŞII SĂI. PĂIANJENUL

La cele dintâi licăriri ale zorilor, adunarea se risipi, fiecare ducându—se la treburile lui, iar domniţa Mărioara plecă, călare pe cărăbuş, să cerceteze pe supuşii săi.

Acum domniţa nu mai era aşa de îngrijorată, căci făcuse, în acea noapte, cunoştinţă cu mulţi dintre supuşii săi. Şi apoi, gândea Mărioara, această călătorie va trebui să fie cu noroc, după săvârşirea unei aşa de nostime serbări, ca nunta cărăbuşilor.

—Unde mergem mai întâi, moş Cărăbuş? întrebă veselă domniţa.

Cărăbuşul nu stătu mult pe gânduri, căci, tocmai trecea pe deasupra lor, dusă pe aripile vântului, o aţă de păianjen:

Uite, să urmăm şi noi aţa asta de păianjen, şi să vedem unde ne va duce, răspunse bătrâna gâză.

Aţa îi duse spre pădurea vecină de fagi.

Razele soarelui începeau a străpunge întunecimea făgetului.

Pretutindeni, Mărioara vedea acum pânze de păianjen în cercuri şi cerculeţe, aşezate covoare, ori fâlfâind, steaguri, în adierea vântului.

Bruma se înălţa încet, încet.

La lumina razelor soarelui, picăturile de rouă, atârnate în firele de urzeală ale pânzei păianjenilor scăpărau, unele ca diamantele, iar altele se împodobeau cu culorile curcubeului.

Sosind la rădăcina unui fag tinerel, domniţa auzi un glas subţirel zicându—i:

—Să trăieşti, Zână a gâzelor!

Era mama păianjen, care fusese musafir la balul gâzelor.

—Bun găsit, mamă păianjen. Ce faci?

—Ce să fac? Uite, ţes din răsputeri, că azi—noapte, un drac de gărgăun s—a încurcat în pânză şi, tot zbătându—se, mi—a stricat toată urzeala. Nu e vorbă, a plătit cu viaţa îndrăzneala—i: uite—l colo, în colţul de sus al pânzei, prins şi încleiat. Bună mâncare pentru cei doisprezece copii ai mei!

—Noroc, mamă păianjen şi să ne vedem cu bine!

—Mergi sănătoasă, Zână iubită şi nu uita, la vreme de nevoie, îţi voi putea ajuta şi eu la ceva...

7. GÂZA MACULUI. BOULEȚII DOMNULUI. COANELE OMIZI

Domniţa împreună cu calul său o porniră înainte.

Ieşiră din pădure, intrară într—o poiană împestriţată cu mii de flori, de toate culorile.

La tulpina unui mac, le ieşi înainte gâza macului şi o pofti pe Mărioara în casa, ce o avea săpată la rădăcina florii roşii.

—Dar, cum să intru eu acolo, că o să mă murdăresc de pământ?

—De asta să n—ai grijă, zânişoară Intră numai şi vei vedea! Marioara, învârtind inelul fermecat de pe degetul cel mic, se făcu mică cât gâza ce o poftea, se lăsă jos şi...ce să vadă? O odăiţă curată ca un pahar, tapetată pe toate zidurile cu petale de mac; o roşeaţă ce—ţi lua ochii, iar pe jos mai multe straturi de petale, de parcă căleai pe puf, nu altceva!

După ce statură mai mult timp de vorbă şi zâna se odihni şi se răcori, Mărioara se urcă, zicând:

—Îţi mulţumesc, gâză a macului, pentru primirea pe care mi—ai făcut—o, în minunatul tău palat!

—Şi eu îţi mulţumesc, pentru că ştii a—mi preţui munca şi pentru că mi—ai făcut cinstea a intra în umilul meu adăpost!

—Rămâi sănătoasă!

—Drum bun, cu noroc şi spor, zână drăguţă. Eu sunt supusa ta cea mai credincioasă, gata oricând să alerg în ajutoru—ţi, numai un semn să faci.

Dacă merseră, ce merseră, ajunseră la un capăt al poienei, unde parcă era întins un covor roşu pe pământ.

—Ce să fie roşeaţă aceea? întrebă Mărioara.

—Niscaiva gângănii, strânse la un loc.

Erau, într—adevăr, câteva mii de bouleţi ai Domnului, care se jucau de—a baba oarba.

Când o zăriră pe Mărioara o înconjurară, făcându—i tot felul de drăgălăşenii.

—Ce drăguţi sunt supuşii aceştia! zise domniţa.

—Drăguţi şi nu fac răutăţi, ca alţi fraţi şi veri ai noştri. Mărioara cunoştea foarte bine jocul de—a baba oarba, astfel, lăsându—şi calul să mai răsufle, intră şi ea în jocul gâzelor roşii şi se juca, până i se făcură obrăjorii roşii ca spinarea bouleţilor.

—Ce drăguţă zână avem, zise unul dintre jucători. Ce frumos ştie a se juca!

—Zânişoară, să nu crezi că noi numai a ne juca ştim, fâşâi un bouleţ mai copt la minte; la nevoie îţi vom putea veni în ajutor, dacă ne chemi.

Dar Cărăbuşul, apropiindu—se, rosti:

—Să ne grăbim, domniţă, căci mai avem încă de mers. Mărioara salută drăgăstos pe gâgâlici şi, încălecând, plecară.

Dau să intre în pădure. La margine însă, cu neputinţă să facă un pas, că le tăie drumul o armată de gângănii, care înaintau sub comanda unui căpitan.

—Ce sunt acestea, moş Cărăbuş?

—Ce să fie, domniţă, cucoanele omizi, care şi—au sfârşit merindele de frunze şi caută acum altele, căci sunt totdeauna hămesite. Ia te uită la ele cum se opintesc şi se îmbârligă, ca să înainteze. Vezi cum ridică capul mândru; se cred grozave, fiindcă au douăsprezece inele, şaisprezece picioare şi poartă blana verde cu pompoane roşii.

—Sunt frumoase.

—Lasă—le încolo, că sunt nişte neruşinate. Nu le vezi, că nici nu vor să ştie de Zâna gâzelor? Să nu bagi în seamă că nici una din cele ce vom întâlni nu ţi se va închina, toate gândindu—se numai la mâncare. Sunt lacome, nevoie mare...

Tocmai când încheia cărăbuşul ceea ce avusese de spus, iată, un stol de vrăbii se lăsă în dreptul omizilor.

Cirip! Cirip! Să fi văzut ce măcel pe omizi. Fiecare vrabie zbură cu câte o omidă în cioc.

—Oh! săracele omizi...

—Lasă, aşa le trebuie, că numai stricăciuni fac şi de nici o treabă nu sunt bune!

8. POPAS. ÎNTÂLNIRE

Luară drumul înainte, moş Cărăbuş umblând pe pământ, ori, din când în când, zburând.

Mult îi plăcea Mărioarei, văzându—se purtată în văzduh pe un cal înaripat, ale cărui aripi făceau zum! zum! zum!

Pe la amiază se opriră la umbră, sub umbrela unei ciuperci, mănăstire într—un picior.

Cărăbuşul ronţăi câteva frunze de plop şi îi aduse Mărioarei două foi de micşunele, un grăunte de jir, şi îi pregăti o salată din trei foi de sulcină, cu oţet dintr—o boabă de agrişă. Ca dulce, îi aduse o fragă de pădure, îşi potoli setea dintr—o coajă de alună, cu o picătură de rouă, ce rămăsese ascunsă în fundul unui crin sălbatic. Niciodată nu mâncase domniţa mai cu poftă şi cu mai multă plăcere şi se satură pe deplin.

După ce se odihniră puţin, înaintară spre un luminiş, ce se vedea de departe.

Trecură prin lanuri de garofiţe, păşiră pe covoare de muşchi catifelat, în care se cufundau, rătăciră printre gălbenele, ascultară clinchetul clopoţeilor vineţii, sunând la adierea vântului, alunecară pe velinţe albastre de nu—mă—uita.

Ajungând pe un mic mal, chel de iarbă, iată că dau peste o armată de furnici, mărgeluţe negre înşirate pe galbenul pământului.

—Unde aţi plecat? întrebă Mărioara pe o furnică, ce părea conducătoarea şiragului.

—Ne mutăm, Măria ta, căci nu mai era trai colo pe pajişte. O blestemată de cârtiţă îşi alesese locuinţa, tocmai lângă furnicarul nostru şi, în fiecare noapte, ca să—şi mărească muşuroiul, ne strica clădirea noastră din temelie. Am tot pus pe zidarii noştri să dreagă stricăciunile, dar n—au putut prididi. Aşa fiind, ne—am sfătuit bine să ne mutăm cu toate ale noastre, sub un anin, într—un loc pe care îl cunoştea o furnică bătrână.

—Să vă fie cu noroc mutarea, furnicilor!

—Mulţumim domniei—tale, zânişoară!

—Să trăiască Zâna gâzelor! ţiuiră într—un glas miile de furnici.

—Şi când sunteţi gata cu mutarea?

—Mâine dimineaţă, dacă ne va ajuta Dumnezeu.

—Fă—ne cinstea şi vino pe la noi, zânişoară.

—Poate că voi veni, dacă voi avea timp.

Furnicile plecară înainte, în frunte, călăuza furnică, apoi furnicile lucrătoare, ducând în cârcă alte furnici înaripate, domni si doamne furnici; altele cărau tot felul de materiale şi, la urmă, veneau cele ce purtau ouăle.

Pe nesimţite noaptea sosise.

Grija o cuprinsese pe Mărioara: unde şi cum o să doarmă?

Noroc că moş Cărăbuş îi găsi o ghioace de melc nelocuită. Aşternu înăuntru ceva muşchi în chip de saltea, iar ca plapumă, pe deasupra, o petală de măceş; făcu o spărtură în ghioace, drept fereastră şi Mărioara se culcă, mulţumită de câte văzuse în acea zi.

Cărăbuşul se aşeză, de gardă, lângă ghioace.

9. GREIERII. LICURICI

Nu apucă Mărioara bine să aţipească şi iată că o deşteptară nişte târâituri. Ţârr! la stânga, ţârr! ţârr! la dreapta, ţârr! în faţă. Să—ţi astupi urechile nu glumă!
—Ce e zgomotul acesta, moş Cărăbuş?
—Ce să fie, ia nişte draci de greieri, care s—au apucat de lucru!
—Ce fel de lucru, doar cântă?
—Mă duc să văd.
Moş Cărăbuş făcu câţiva paşi şi zbârnâi:
—Hei, domnul de colo, ia poftim niţel încoace!
—Pe mine mă chemi? târâi un greier.
—Pe domnia ta.
—Păi, am treabă.
—Lasă treaba şi vino repede aici, iute. Zâna noastră, a tuturor gâzelor, vrea să—ţi vorbească.
Greierele se apropie. Avea ochii bulbucaţi şi capul prins de un trup lătăreţ.
—Să trăieşti, Zână, care e porunca?
—Aş vrea să ştiu pentru ce
mă împiedicaţi a dormi cu ţârâiturile voastre? întrebă zâna, mă împiedicaţi a dormi cu târâiturile voastre? întrebă zâna, arătându—se la fereastra ghioacei.

—Asta e munca noastră, a bărbaţilor greieri. Pe când nevastă—mea cu sfredelul ei ascuţit şi tăios face găuri în ramurile arborilor, ca să aibă unde să—şi adăpostească ouăle, eu o ajut cu cântecul meu. Dar dacă te supără, gata suntem să tăcem, eu şi fraţii mei, în noaptea aceasta.
—Îţi mulţumesc, greierăşule.
—Şi să ştii, Zânişoară, că tot poporul greieresc va alerga la glasul tău, când va fi trebuinţă. Mărioara se pregătea să plece de la fereastră, dar se opri ţintuită pe loc; vedea ce nu mai văzuse: sute de lumini fulgerătoare brăzdau întunericul cruciş, curmeziş, de sus în jos.
—Dar luminile acelea, care parcă scriu fulgereşte, ce să fie, moş Cărăbuş?
—Domnii licurici şi doamnele licuricioaice se joacă de—a v—aţi ascunselea.
—Ce frumos scânteiază! Du—te de le spune să se joace mereu, că mult îmi place să—i privesc.
Cărăbuşul se îndreptă spre o ceată de licurici, ce se plimbau, nu departe, prin iarbă, şi le spuse dorinţa Mărioarei.
—Spune zânei că suntem supuşii ei cei mai credincioşi şi că, dacă se va întâmpla vreodată să aibă trebuinţă de noi, vom alerga cu toţii.
Mărioara sta la fereastra ghioacei, uitându—se la jocul licuricilor, când cărăbuşul îi aduse răspunsul lor. Ea zise:
—Fie, că drăguţi şi credincioşi supuşi am eu; dar de ce toţi îmi făgăduiesc ajutorul lor? La ce mi—ar putea fi de folos, vreodată, nişte fiinţe atât de mici?
Cărăbuşul, bătrân cu mintea coaptă, răspunse :
—Să nu zici vorbă mare, Domniţă. Cine ştie cât de mare ajutor îţi vor putea da cândva aceste făpturi mititele ale lui Dumnezeu!

10. FURNICILE

A doua zi, dis—de—dimineaţă, la cântatul piţigoiului, Marioara se deşteptă. Se spălă pe ochişori cu două picături de rouă de pe o ferigă şi apoi fu gata de plecare.

—Pe unde o luăm unchiaşule?

—Nu doreşti să le vezi pe furnici, după cum te—au poftit ieri?

—Aşa e, uitasem. Să mergem spre noul lor furnicar.

—Nu e departe, îl văd de aici. Nu e nevoie să încaleci. Mărioara se îndreptă spre muşuroiul furnicilor. Pe drum întâlni câteva furnici, care plecaseră în căutare de câte alea toate, pentru desăvârşirea palatului lor.

Sosind la muşuroi, domniţa fu întâmpinată de santinele, care păzeau numeroasele intrări ale palatului. La semnatul santinelelor, o furnică bătrână înaripată ieşi în întâmpinarea oaspeţilor.

—Bucuroşi de oaspeţi?

—Bucuroşi, cu ce va da Domnul, iubită zână. Poftim intră.

Învârtind inelul fermecat, Mărioara se făcu mică cât o furnică. Intră într—o sală strâmtă şi lungă din care se vedeau diferite chilii.

—Te rog, zânişoară, să ne ierţi că nu suntem tocmai gata. Uite, zidarii mei mai lucrează încă. Vezi să nu te murdăreşti.

Prin unele odăi lucrau, într—adevăr, câţiva zidari. Salahorii aduceau ghemuri de pământ, precum şi fire de paie şi de lemn. Zidarii, după ce frământau bine cocoloaşele de pământ, zideau cu ele ziduri, iar tâmplarii ciopleau paiele şi aşchiile, făcând stâlpi şi grinzi.

—Nici nu e tencuit peste tot, zise călăuza. Mărioara vedea ea bine că locuinţa acestora nu era aşa frumoasă ca odăile gâzei macului. Dar ce să—i faci? Fiecare după cum poate şi—l taie capul. Şi apoi aici erau adunate sute de gângănii, un adevărat popor de lucrătoare harnice, care numai la lux nu se gândesc.

Ajunseseră într—o sală mare, susţinută de mulţime de stâlpi înalţi.

—Aici stăm noi, cu toatele, în serile friguroase; stăm de vorbă şi ne facem socotelile. Dar să mergem mai departe.

Coborâră un cat Aici se găseau o mulţime de chiliuţe. Într—unele stăteau mamele furnici, înconjurate cu servitoare, care le dădeau mâncare, într—altele se aflau ouă; în câteva, Mărioara văzu puii scoşi din ouă, pe care o ceată de doici îi hrăneau, îngrijindu—i cu multă atenţie. Ajunseră, în sfârşit, la nişte grajduri mari, unde, fiecare în staulul ei, stăteau nişte gâze verzi, mici de tot.

—Ce sunt acestea?

—Sunt vacile noastre, ce ne dau un foarte bun lapte. Vrei să guşti, domniţă? Să mulgem una.

Călăuza furnică, îmbrăţişa una dintre gâze şi din trupul vacii ieşi o picătură alburie. Furnica călăuză o prinse şi o dădu spre a fi gustată, Mărioarei.

—Are gust bun, zise domniţa.

—Acum nu e tocmai, tocmai bun, să vii mai spre toamnă; să vezi atunci ce lapte gros ne dau vacile noastre.

Se întoarseră spre sala cea mare din mijloc. Aici se adunaseră domnii furnicioi, doamnele furnici şi lucrătoarele. Domniţa stătu câtăva vreme de vorbă cu furnicile, apoi îşi luă rămas bun. Fu întovărăşită de furnica cea bătrână, până ajunse la cărăbuş, care o aştepta afară pe Mărioara.

—Drum bun, zână drăguţă. Nu uita poporul furnicăresc; cine ştie, dacă nu te va putea ajuta la vreo nevoie.

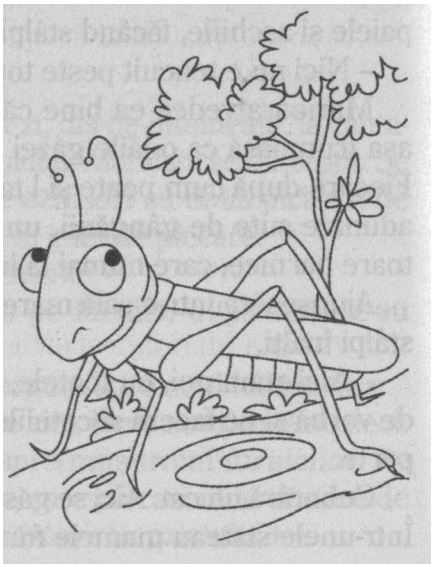

11. PIERDEREA INELULUI FERMECAT. ÎMPĂRĂŢIA URZICILOR

După câteva ceasuri de mers, dau de o apă mare. Norocul cărăbuşului că mai putea zbura. Ajungând în mijlocul apei, cum făcu, cum drese domniţa, că i se desprinse inelul din degetul mic şi... bâldâbâc, în apă.

—Vai, moş Cărăbuş, ce nenorocire, ce nenorocire!

—Ce este, ce s—a întâmplat?

—Mi—a căzut inelul fermecat în apă. Ce mă fac, ce mă fac? Cum mă voi mai preface mare?

—lasă, Domniţă, că de aşa ceva nu mai ai nevoie. Rămâi micuţă şi drăguţă, după cum se cuvine unei zâne a gâzelor.

Cărăbuşul mai fâlfâi de câteva ori din aripi şi iată—i pe malul celălalt.

—Unde ne aflăm aici?

—Zău că nu ştiu, Domniţă. Aceste locuri îmi sunt cu totul necunoscute. Dar să înaintăm, vom vedea, cred, prin ce fel de ţară umblăm.

Ce să înainteze! Cât vedeai cu ochii, de jur împrejur, numai urzici, urzici şi iarăşi urzici. Cum făcea cărăbuşul un pas biata Mărioara scotea un ţipăt de durere, căci se urzica cumplit.

—Moş Cărăbuş, pe aici nu e de umblat. Să mergem de grabă îndărăt, că nu mai pot îndura aste mii de chinuri.

—Staţi, voinicilor! strigă un glas piţigăiat şi se arătă, ieşind de după o tufă de urzici, o babă înaltă cât un fir de pătrunjel şi urâtă şi pocită, de îţi venea să închizi ochii şi să fugi, rupând pământul.

—Cum aţi îndrăznit, tu, gânganie pocită şi tu, fată pitică, să călcaţi pe moşiile mele?

—Dar tu, babo, cine eşti, de vorbeşti aşa de semeţ cu domniţa, pe care o port eu în spinare?

—Eu sunt mama urzicilor.

—Ne pare bine de cunoştinţă, zbârnâi cărăbuşul.

—Nu te zori la veselie şi glumă, gânganie! Tu nu ştii că cine intră în ţinuturile mele, îmi cade rob?

—Ei, mamă a urzicilor, se vede că nu ştii cine mă călăreşte. Este Zâna...

—Zână, nezână, aici nu e ea stăpână. Eu poruncesc în aceste ţinuturi. Dă—te jos, fată, de pe gândac şi pleacă—te cu supunere înaintea mea, ori de nu, te urzic până mori.

Ce să facă domniţa? Dacă ar mai fi avut inelul fermecat, l—ar fi pus pe degetul arătător şi puţin i—ar fi păsat de baba cea rea înaltă cât un fir de pătrunjel. Dar inelul era în apă. Ce păcat!...

Descăleca, neavând încotro şi se închină umilită.

—De acum, eşti roaba mea, mă vei sluji pană la moarte.

—Vai, doamnă a urzicilor! Ce ţi—am făcut? Să nu—mi mai văd părinţii şi casa părintească cât voi trăi? Atât de nemiloasă eşti?

—Eu nu ştiu ce este mila.

—lasă—mi cel puţin, tovarăş, pe moşul acesta, care m—a călăuzit şi ocrotit în călătoria ce am făcut—o până aici.

—Gângania asta urâtă?... Ţi—o las.

—Ia ascultă, mamă urzică, zise cărăbuşul. Oare, cu nici un preţ stăpâna mea nu se poate răscumpăra din robie?

Baba stătu ceva timp pe gânduri, apoi rosti:

—Ba da, însă nu va putea, în ruptul capului, să facă ceea ce—i voi cere eu.

—Ia spune numai ce ceri, să ştim şi noi.

12. LEAGĂNUL

Un lucru numai să faci, fată: un leagăn moale, moale, cum nu s—a mai văzut vreodată.

În el să te culci
Să nu te mai duci.

—Eu ştiu să dorm în leagăn, dar să fac, de unde?
—De unde, de neunde, dacă vrei să scapi din robie, asta trebuie să faci.

Atunci interveni cărăbuşul:

—Bine, stăpâna mea va încerca să facă aşa ceva. Dar dacă tu stai de faţă şi unelteşti cu vrăjitoriile, ca s—o stinghereşti?
—Nu o voi stingheri cu nimic. Uite, vezi urzica aceea mare de colo? Dedesubt, sub pământ, am eu culcuşul. Chiar de pe acum intru în el şi voi dormi dusă, până mâine dimineaţă. Dacă fata va putea săvârşi leagănul până atunci, cu atât mai bine pentru ea, dacă nu, vai şi amar de dânsa!...

Baba se şi îndreptă spre urzica cu pricina şi o înghiţi pământul.

Mărioara era gata să plângă.

—Nu plânge, domniţă, că eşti cu mine şi o vom scoate noi la capăt, zise cărăbuşul, mângâind—o.
—De unde să ştiu eu a face leagănul cel mai moale care s—a făcut vreodată?
—Te învăţ eu ce să faci. Să chemi pe gâza macului. Mărioara urmă sfatul cărăbuşului şi începu să cânte:

Gâzişoară a macului
Zâna ta e în robie,
Pe spinarea vântului
Vino şi scap—o de urgie...

De abia sfârşi domniţa cântecul şi iată că gâza macului apăru.
—Stăpână, iată—mă—s gata de poruncă!
—Gâzişoară dragă, ai putea tu să faci leagănul cel mai moale din câte s—a văzut vreodată?
—Cum să nu, lasă pe mine. Până mâine dimineaţă, ajutată de surorile mele, îţi lucrez cel mai dulce leagăn ce s—ar putea visa pe pământ şi în cer. Culcă—te, domniţă, şi fii fără grijă.

Mărioara, mai liniştită se culcă, punându—şi capul pe spinarea cărăbuşului, iar gâza macului, chemând pe surioarele sale, începu lucrul.

Nu se crăpa bine de ziuă că leagănul era gata şi gâzele să făcură nevăzute.

De dimineaţă, cine se înfiinţa mai întâi în faţa Mărioarei? Baba cea hâdă.

Rânjind, ţipă:

—Hai, fato, să—ţi vedem isprava!
—Uite—o colo, agăţată de tufa aceea de urzici.

Era un leagăn minunat, lucrat numai din petale de mac, ţesut cu staminele şi atârnat cu firele tulpinii aceleiaşi flori.

—Cum adică, ai putut? cuvântă mirată mama urzicilor. Stai, să—l încerc. Şi spunând acestea, baba se azvârli în leagăn şi se zvârcoli în el până ameţi.

Ce să zică, că era leagănul mai moale decât toate pufurile din lume, mângâietor la pipăit şi plăcut la vedere cu roşeaţa lui lustruită!

—Ei, văd că nu eşti stângace, ai făcut lucrul după placul meu.
—Dacă este aşa, să—mi dai drumul, după cum ne—am învoit.
—Ce—ai zis? Să—ţi dau drumul, drept răsplată pentru un fleac de leagăn? Ba, asta—i vorbă. Va trebui să—mi munceşti, ca să poţi pleca de aici. Crezi că poţi scăpa aşa, cu una cu două?

13. GRĂUNŢELE DE NISIP

—Vezi nisipul acela, de pe malul râului?
—Îl văd.
—Vei număra grăunţele de nisip şi—mi vei spune câte ai găsit. Dar vai de tine dacă mă înşeli la numărătoare.
—Vai de mine, cum să număr eu grăunţele de nisip?
—Asta nu mă priveşte. Mâine dimineaţă să—mi spui numărul lor.

Baba urzicilor se duse, de se cufundă în vizuina sa.

Mărioara sta dusă pe gânduri. Ea ştia număra până la zece, câte degete avea, cum să poată socoti atâta mare de nisip?

Dar moş Cărăbuş o trezi din visare.
—Baba vicleană a crezut că ne va încurca rău de tot cu numărătoarea. Dar să vezi ce uşoară este această treabă. Cheamă doar, domniţă, furnicile.

Mărioara se supuse îndemnului şi cântă:

Vrednico furnică,
Tu, deşi eşti mică,
Poţi veni în ajutor
Zânei, cu al tău popor.

Furnica cea bătrână, care o călăuzise pe domniţă prin palatul furnicăresc, se şi arătă:
—Suntem cu toatele ale tale, zânişoară. Spune—ne numai ce trebuie să facem !

Cărăbuşul desluşi dorinţa Mărioarei.
—Numai atâta? Asta este o joacă pentru mine şi pentru tovarăşele mele!

Furnica bătu din aripi şi, deodată, malul râului se făcu negru de furnicile care se şi puseseră pe lucru. Erau cete, cete, care strângeau grăunţele de nisip şi le făceau grămezi, grămezi, de câte o mie.

În trei ceasuri nu mai rămăseseră firicele de nisip stinghere. Din fiecare ceată de furnici se desprinse una, pricepută la socotit şi, colindând grămezile numărătoarea fu gata cât ai clipi.

Un pluton de furnici, care până atunci stătuse de o parte, intră în joc. Purtând o seamă de grăunţe, scriseră de—a lungul malului numărul aflat, începea scrisul numărului de la un bolovan mare şi se întindea pe o lungime de o sută de paşi.

Călăuza furnică, apropiindu—se de domniţă, îi spuse:
—Zânişoară, numărătoarea este gata. Uite, am scris numărul de—a lungul râului. Rămâi cu bine, noi plecăm să ne vedem de treburi.
—Mergeţi sănătoase, vrednice supuse.

Furnicile plecară. Cărăbuşul n—are de lucru şi se duce sub urzica cea mare şi începe să zbârnâie, să o asurzească pe babă şi mai multe nu. Băbătia scoate capul afară şi ţipă înfuriată:
—Ce este, ce e larma asta?
—Scoală, mămico, urzicuţo, că roaba ţi—a numărat grăunţele de nisip.
—Fugi de aici, gândacule nemernic, că asta nu se poate.
—Scoală, îţi spun şi vino să vezi!

Mama urzicilor ieşi şi se îndreptă spre malul râului. Aici sta Mărioara, cu capul în mâini, îngândurată.
—Vezi cum stă cu capul în mâini, ostenită, căci a fost greu de tot să facă asemenea socoteală!?
—Hei, fată, ce—ai făcut?
—Uite, răspunse domniţa, aici pe mal stă scris numărul grăunţelor de nisip. Vezi şi domnia ta, de n—am făcut vreo greşeală!

Ce să vadă baba, că cei mai mari cărturari n—ar fi putut citi numărul scris pe o lungime de o sută de paşi, dar—mi—te dânsa, care nu ieşise în viaţa ei din mijlocul urzicilor?

14. BUTOIAŞELE CU ROUĂ

—Bine, bine, mormăi, cu necaz, mai—marea asupra urzicilor. Văd că te—ai priceput la un lucru greu. Dar fiindcă suntem numai pe înserate ai să—mi mai faci un lucru, până mâine dimineaţă. Să—mi strângi toate picăturile de rouă, ce le vei găsi pe urzicile mele, să le torni în butoiaşele care se află colo, sub urzica cea mai bătrână şi să mi le dai în primire pline.
—Cum să umblu eu printre urzici, că ustură grozav?
—Fă cum vei ştii, altminteri aici rămâi pe viaţă. După ce baba se duse să doarmă, Mărioara, care acum avea o încredere nemărginită în ştiinţa lui moş Cărăbuş, se apropie de el:
—Ei, ce facem, unchiaşule? Altă muncă grea de tot!
—Ba e foarte uşoară. Să chemi pe bouleţul Domnului. Mărioara cântă:

Roşuleţ, Bouleţ,
Gâzulica Domnului
Domnului împăratului
Deschide aripioarele,
Lasă—n urmă—ogoarele
Şi păduri şi lunci, vâlcele
Şi izvoare tulburele
Şi—nfiinţează—te aici,

—Care ţi—e dorinţa, zânuliţă, zise bouleţul Domnului, ivindu—se printre urzici.
—Poţi, tu şi cu fraţii tăi, să strângi picăturile de rouă de pe urzicile acestea şi să le torni în butoiaşe?
—Nimic mai uşor. Stai să vezi. Bouleţul Domnului saltă odată în sus si se făcu roşu pământul de gâze între urzici.

Se porniră cu toatele la strâns de picături de rouă. Le turnau în nişte coji de alună, care erau butoiaşele babei.

înainte de revărsatul zorilor gâzele plecară în zbor.

Cărăbuşul iarăşi se duse şi strică somnul babei, zbârnâind din răsputeri, asupra vizuinei.
—Scoală, frumuşico, de bea un butoi de rachiu de zori.
—Ce zbârnâi tu, gândac neruşinat?
—Eu zbârnâi adevărul. Scoală de—ţi numără butoaiele! Mama urzicilor n—avu încotro, căci butoiaşele erau toate la rând şi pline de—a binelea.
—Acum eşti mulţumită? întrebă Mărioara. Ţi—am îndeplinit toate dorinţele, îmi dai drumul?
—Îţi voi da drumul, răspunse urzicăreasa, tremurând de ciudă, fii pe pace. Dar nu—mi vei face ruşinea să mă părăseşti tocmai astăzi, zi de mare sărbătoare.
—Azi e ziua când te ia Aghiuţă la el? întrebă moş Cărăbuş.
—Tu să taci, urâtule! Azi serbez împlinirea vârstei de 100 de ani şi vreau să fie o serbare, să se ducă pomina peste 90 de mări şi 990 de ţări. La asta va trebui sa mă ajuţi, fată, căci te văd ageră la minte şi meşteră la braţe. Voinţa mea este ca îndată ce se va lăsa amurgul, serbarea să înceapă. Mai întâi, trebuie ca urzicile mele să fie presărate cu diamante care să te orbească prin strălucirea lor. în al doilea rând, pădurea vecină să fie împodobită cu dantela cea mai fină ce s—a lucrat vreodată. Fiecare arbore al pădurii să devină un cântăreţ care să—mi laude virtuţile. Pentru mine vei lucra o maramă, cea mai subţire, mai uşurică şi mai străvezie dintre toate maramele. Această maramă să fie colorată în culorile pe care le vei fura din curcubeul ce tocmai încercuieşte acum cerul.
—Cum să fac eu toate acestea până deseară?
—lasă că ştiu eu că le vei face pe toate. Gândeşte—te că mâine, dimineaţă, nici o piedică nu—ţi va mai sta în calea întoarcerii la părinţii tăi. Pana una alta, eu mă duc să mă gătesc frumos. Am mult de lucru si nu voi ieşi din odaia mea de culcare decât atunci când feciorul tău, calul, mă va chema, în amurg.

15. SERBAREA

S—a cam îngroşat gluma! zise cărăbuşul, după ce baba se înfundă sub pământ. Auzi, diamante pe urzici! Auzi, broboadă de dantele pe pădure, arbori cântăreţi, maramă în toate culorile curcubeului!
—De unde să iau eu diamante? Unde să găsesc dantele subţiri ? Cum să prefac arborii pădurii în cântăreţi? Cum să lucrez marama cea străvezie şi s—o împodobesc cu culori furate din curcubeu?
—A ştiut baba, şireata, să aleagă tot ce este mai greu. Dar şi de data aceasta, îi vom arăta puterea noastră. Numai că acum nu mai e vorba să chemăm în ajutor un neam de gângănii, ci mai multe.
Mărioara cânta:

Ţesător neîntrecut
Tu păianjene tăcut,
Greiere cu ţârâială
Şi cu bună sfredeleală,
Cosaş ce de—o şchioapă sări
Peste nouă mări şi ţâri,
Fluture, ce pe aripioare
Porţi culori luate din soare,
Tăun ce cu—n zbârnâit
Gata ne—ai şi asurzit Tu,
Bondar cu contrabasul,
Ce la cântec faci pe basul,
Licurici, steluţă vie
Din pădure şi câmpie,
Ţânţar cu picioare lungi
Care bâzâi şi împungi,
Cărăbuş cu fierăstrău
Ce rozi frunzele—aşa de rău,
Veniţi toţi, flăcăi
Mici şi mărunţei!
Zâna gâzelor,
A gângăniilor
Se află—n mare năcaz,
Chiar azi, veniţi cu toţii,
Fugind cu paşi repezi.

—Prezent.
—Aici sunt.
—Am sosit.
—Iată—mă—s.
—la ordin.

Ţârâiră, zbârnâiră, ţiuiră, fâşâiră o mulţime de mici fiinţe, ce o înconjurară, într—o clipă, pe domniţa din Valea Peleşului.
—Ah! Ce buni şi credincioşi supuşi am! zise Marioara uimită de zorul gâzelor de a alerga la chemarea ei.
—Dar ce este, ce este Zânişoară?
—Moş Cărăbuş, rogu—te, arată fiecăruia ce are de lucrat, ca să îndeplinim vrerile bătrânei vrăjitoare.

Cărăbuşul făcu aşa precum îi ceruse domniţa şi fiecare se puse pe lucru.

Păianjenii lucrau la maramă şi pe măsură ce o bucată era gata fluturii, rând pe rând, veneau şi—şi scuturau pe ea polenul în mii de culori curcubeşti al aripilor lor.

Cărăbuşii porniră a ronţăi, cu măiestrie, frunzele arborilor din pădurea vecină, pe când greieroaicele sfredeleau în toate ramurile copacilor.

Celelalte gâze se aşezau, care pe unde apucau şi mai cu seamă prin scobiturile făcute de greieroaice.

Soarele coborî tot mai mult, până ce îl înghiţi pământul şi întunericul se aşternu. Atunci, mii de licurici

se aşezară pe urzici.

Baba, chemată de cărăbuş, ieşi din vizuină, gătită şi împopoţonată ca un papagal. La uşa vizuinei găsi marama cea minunată şi o puse pe cap.

Licuricii de pe urzici străfulgerau ca diamantele cele mai orbitoare. Cerul se vedea ca ciuruit prin dantela măiestrită de frunze ale pădurii. Arborii, fluiere locuite de gângăniile—lăutari, cântau în cor.

Mărioara stătea de o parte cu cărăbuşul cel bătrân, gândind că mari sunt minunile lui Dumnezeu:

Un minut şi baba cea rea rămase înlemnită de mirare. Când se dezmetici, crezu mai întâi că visase. Dar nu, era adevărat. Marama ei era nepreţuită, diamantele străluceau pe jos, pădurea dantelată cânta fără încetare. Spumegând de mânie, baba se repezi asupra domniţei:

— Asta e curată vrăjitorie. Nu se poate ca o fiinţă plăpândă, ca tine, să fi făptuit toate minunăţiile astea. Să—mi spui pe dată cine te—a ajutat, ori de nu, te omor. Şi luând—o de braţ, o scutură cu putere. Mărioara ţipă îngrozită şi...

16. ERA UN VIS!

Se trezi. Se afla culcată, pe iarba din pădurea vecină cu castelul. Pe mâna dreaptă se plimba agale un cărăbuş. A plecat deasupra domniţei, sta un copil de casă, care—i vorbi blând:
—Scoală, Domniţă Mărioară, să nu răceşti.
—Dar ce este, ce s—a întâmplat?
—Iată, e un ceas de când te caut, trimis de la castel, de unde te—ai făcut nevăzută, aşa că erau cu toţii îngrijoraţi. Te—am găsit aici şi iartă—mă că te—am deşteptat.
—Cum, atunci, mama urzicilor este o închipuire?
—Nu înţeleg ce vrei să spui, domniţă?!
—Vra să zică, tu, cărăbuşule, nu—mi poţi pricepe vorba mea... Inelul fermecat unde e? Am visat doar. Oh! Ce păcat! De ce m—ai deşteptat, copile? Ce vis frumos era!
—Să ne întoarcem la castel, Domniţă, că se înnoptează!
Mărioară, Domniţa din Valea Peleşului, îl urmă întristată pe copilul de casă.
La poarta castelului, o întâlni pe zâna cea bună şi duioasă, căreia îi spuse, aruncându—se în braţele ei: Oh! ce rău îmi pare că m—a deşteptat. Eram şi eu zână, o zânişoară mititică. Şi îi povesti visul.
Dar Zâna Peleşului, sărutând—o cu dragoste, îi răspunse:
—lasă fetiţo, mai bine că a fost doar un vis. Nu să fi zână a gâzelor e ursita ta. Tu eşti menită să fii soaţa vreunui rege puternic, atunci când frăţiorul tău, Carol cel viteaz, va fi un mare împărat peste un mare popor.
—Bravo, Zână a gâzelor, zise Zâna zânelor. Povestea ta e drăguţă de tot, după cum drăguţă e şi Mărioara.
—Ah! Ce minunat petrecem...
—Mai bine nici că se poate!
—Acum, altă poveste...
—Cine ia cuvântul?
—Vă anunţ, surioarelor, grăi Zâna zorilor, că noaptea a trecut pe trei sferturi.
—Atunci să vă spun eu o istorioară scurtă, spuse Zâna pădurilor.
—Aşa... te ascultăm, Zână a pădurilor.

CELE TREI DARURI

1. ÎN ZIUA CRĂCIUNULUI

Era în ziua Crăciunului. Fulgii de zăpadă, groşi ca aluna, se zoreau, care de care să ajungă mai repede pe pământ, se aşezau unii lângă alţii, ca ostaşii unei armate nesfârşite şi se făceau pături, pături, care îmbrăcau şi văile şi dealurile şi munţii cu o mantie albă, fără pete.

Amurgul se lăsa tot mai negru. Afară, pe şoseaua care tăia în două cătunul Azuga, nici ţipenie de om; numai câteva pisici, zbenguindu—se pe acoperişurile caselor şi, în depărtare, pe muntele Sorica, se auzea ţipătul jalnic al unei cucuvele stinghere.

Toţi sătenii erau strânşi pe la casele lor.

În marginea cătunului, pe la locul zis Geanone, se tupila, pe sub un *moliftiş* răsfirat, o căsuţă din vârghii, spoită cu var alb—albuleţ, aşezată pe o temelie de piatră şi acoperită cu şindrilă bătută pe trei. Era casa însurăţeilor Ion al lui Grangur şi Lenuţa, tânăra lui nevastă. Erau însurăţei sănătoşi: el voinic, ea rumenă şi vioaie. Nu se dădeau în lături de la treabă şi gospodăria le mergea strună. Şi erau veseli, că n—aveau de ce să fie posaci şi tăcuţi, căci nu erau nici surzi, nici muţi, nici nu li se înecaseră cine ştie ce corăbii. Deh! La drept vorbind, avuţi ca boierul Alecu, stăpânul acestor munţi, nu erau, nici împrejurul lor nu se zoreau la închinăciuni, ca lui Vodă, niscaiva curteni.

2. ION ŞI LENUŢA STAU DE VORBĂ

În seara aceea stăteau amândoi, singurei, de se părpăleau la focul din vatră, în care ardea, trosnind din când în când, un butuc mare de fag şi vorbeau. Ce altceva mai bun ar fi putut face?
—Ioane, auzi, cică boierul Alecu are toţi munţii aceştia, până la Predeal şi că mai are alţii, si mai are şi dealuri şi câmpii cu holde mănoase, în toate colţurile din Ţara Românească.
—Ei, şi ce—ţi pasă?
—Iaca mă gândesc şi eu, ce bogat e conul Alecu şi ce săraci suntem noi.
—Uite, ce gânduri te bat! Ia mai bine ia vătraiul de colo şi zgândăreşte puţin butucul cela de fag. Auzi vorbă! Dar ce ne lipseşte? Slavă, Domnului: casa casă, masa masă, nu cerem la nimeni de pomană...
—Dar, bărbate, ce viaţă este asta? Toată ziulica munceşti din greu şi de—abia ai de o mămăliguţă şi nimeni nu te ia în seamă?
—Ei, asta—mi plăcu! Nu cumva ai vrea să fii împărătească: să te îmbraci numai în mătase şi în papuci împletiţi din fire de aur şi să stai întruna pe un jilţ de catifea, să—ţi pupe mâna curtenii linguşitori? Dar ce, Lenuţo, tu nu stăpâneşti şi mai cu drag de cât o împărătească? Uite, Grivei, câinele nostru ciobănesc, cum se gudură pe lângă tine prietenos! Dar bătătura? E a ta. Ia vezi cum se strâng împrejurul tău găinile cele moţate şi puii şi raţele de cum te zăresc. Chiar şi Ghiţă, purceluşul, ce ni l—a dăruit moş Vasile, să—l îngrăşăm până la anul, ce guiţuri de mulţumiri pe el, când îi duci ceva boţuri de mămăligă uitată pe vatră...
—Văd că—ţi place a glumi, bărbăţele. Dar rămâi tu cu gândul tău şi eu cu al meu.
—Nu mai umbla, Leano, după potcoave de măgari deştepţi si mulţumeşte—te cu ce avem. Fiecare după cum l—a aşezat Dumnezeu: cioara pe par şi şoimul în curtea lui Vodă.
—Ei... poftesc şi eu, aşa, numai să vorbesc. Adică ce—ar fi, Ioane, odată să ne pomenim cu o zână din cele bune, care să ne dăruiască cine ştie ce bunătăţi?! ...
—Acum şi aiurezi?
—Ba, deloc. Cică, în toate văile de pe aici, în Valea Fetei şi a Azugăi, în Valea Urechia şi a Limbăşelului, sunt zâne de ale pădurilor şi ale apelor...

3. ZÂNA PĂDURILOR

Dar, deodată, curmând vorba Lenuţei, buturuga trozni prelung şi zgomotos, se despică în sute de fărâme şi, ieşind din mijloc, se desluşi o zânişoară cât un ghem, care crescu, crescu, de se făcu o zână naltă, în foi de fag înveşmântată.

—Eu sunt Zâna pădurilor. M—ai chemat Leano, iată—mă—s! Sunteţi băieţi buni, amândoi şi vreau să vă fac după plac. Am auzit vorba voastră de adineaori. Uite vreau să vă fac trei daruri, după alegerea voastră. Dar băgaţi bine de seamă, când veţi alege, că ceea ce veţi alege, aceea veţi culege şi alte daruri nu vă mai fac. Rămâneţi cu bine, feţii mei!

Şi Zâna pădurilor se prefăcu într—o grămăjoară de cenuşă.

—Ei, bărbate ce mai zici ?Aşa—i că nu aiuram? De acum, la lucru! Să ne gândim ce să cerem zânei, că doar trei lucruri putem cere. Eu, pentru mine, aş alege frumuseţea.

—Ei, muiere...

Frumuseţea veştejeşte.
La nimic nu foloseşte.
Mai bine sănătate, că:
Mai bună—i sănătatea
Decât toată bogătatea.

—la ce—i bună sănătatea dacă eşti mojic? Ia să cerem mai bine boierie.

—lenuţo, boieria fără veselie e ca primăvara fără ciocârlie. Mai bine viaţă lungă, moartea să nu ne ajungă.

—Ce—mi trebuie viaţă lungă fără o para chioară în pungă? Mai bine să ne dea zâna bogăţie.

Şi tot aşa se certau şi nu se înţelegeau. Vezi că prea zgârcită se arătase Zâna pădurilor. Auzi, trei daruri! Douăsprezece cel puţin le trebuiau, ca să aibă de toate, după poftele inimii Lenuţei.

4. CELE TREI DARURI CARAGHIOASE

—Ce păcat că nu avem şi nişte cârnaţi dolofani, gustoşi, ca cei ai lui Dumitru cârciumarul!

Dar nu apucă bine să sfârşească vorba, şi iată o ploaie de cârnaţi pe coşul vetrei.

—Muiere proastă şi nebună, ce ai făcut? Ai stricat unul din daruri! Ne—au mai rămas numai două. Aşa mi—e de necaz, că aş vrea să văd carnaţii lipiţi de nasul tău de pupăză, să ţi—l mai lungească un pic!

Pe dată carnaţii săriră la nasul femeii, de se lipiră unii după alţii, făcându—se o coadă lungă, lungă, de—şi vedea Leana vârful nasului tocmai în celălalt colţ al odăii.

—Bărbate, bărbate, m—ai nenorocit! iată—mă sluţită pe viaţă şi am pierdut încă un dar.

—Am greşit, Lenuţo, mărturisesc. Vezi:

Omului la mânie
Gata—i la prostie.

Ei, acum e acum: ne—a mai rămas un singur dar. Greu al naibii e să hotărâm! ştii ce? Să cerem zânei bogăţia, că despre nasul tău cârnăţos n—o să ai nici o grijă, îi voi face o teacă frumoasă de aur ţintuită cu diamante, să se mire toată suflarea.

Dar femeia stătea tăcută, posomorâtă, ţinându—şi cu mâinile nasul, care, altminteri ştergea praful de pe podeaua odăii.

—Ştii ce, Ioane? Ia mai bine să cerem zânei să—mi scape nasul de carnaţii aceştia blestemaţi.

Că mai bine moartă
Decât aşa soartă.

Că sucită, că învârtită, lui Ion îi părea rău grozav să piardă şi cel din urmă a dar al zânei. Dar ce să facă şi el? îşi iubea nevestica şi nu o putea vedea aşa sluţită. Cerură Zânei pădurilor să scape femeia de aşa pacoste, şi într—un minut carnaţii se desfăcură şi Lenuţa se văzu cu nasul ei de altă dată; ba încă ceva mai frumos, că nasul se lungise putin.

Atunci înţeleseră că Zâna pădurilor îşi bătuse joc de dânşii. Aşa li se întâmplă celor nemulţumiţi cu soarta lor. Că fericirea în astă lume nu e nici a bogatului, nici a împăratului, ci a celui mulţumit cu ce i—a dat Dumnezeu.

Nu rosti bine Zâna pădurilor vorba cea de pe urmă că Zâna zorilor strigă:

—Iute, iute, zânelor, risipiţi—vă, că dau drumul soarelui! Într—o clipă, zânele se făcură nevăzute şi zorile trandafirii învăluiră Valea Cerbului.

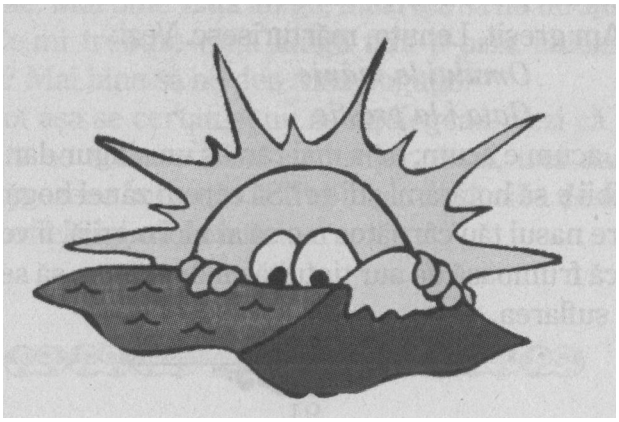

SEARA A III—A
MIERCURI

Până acum, zise Zâna zânelor, am ascultat povestirile întâmplărilor unui băiat deştept şi viteaz, a două fetiţe bune la suflet şi a doi însurăţei nemulţumiţi de soarta lor. Despre ce ni se va istorisi astăzi?
—Dacă încuviinţaţi, vă voi povesti eu, grăi Zâna păsărilor, întâmplările a două fete frumoase şi vrednice, care s—au făcut luntre şi punte de au scăpat pe tatăl lor de la moarte.
—O! Trebuie să fie frumos...
—Te ascultăm, cu multă luare aminte, Zână a păsărilor.
—Iată, încep:

CELE DOUĂ FETE DE MORAR

ZORICA

1. ALBILĂ MORARUL. ZORICA ŞI VIORICA

Avea căutare moara lui Albilă de la Comarnic, de pe râul Prahova, căci alta nu era prin împrejurimi şi macină repede şi frumos. Veneau căruţele şi carele şi din Breaza—de—Sus şi din Breaza—de—Jos şi din Teşila şi din Ocina, de se înşirau pe drumul mare al Predealului, în faţa morii, ziua şi noaptea încărcate cu porumb.

Şi apoi, morarul era om cu lipici: bărbat frumos, vesel, bun la suflet şi ştiind de glumă.

Avea Albilă două fete frumoase, bune şi deştepte: cea mai mare — Zorica, cea mai mică — Viorica. Morarul îşi iubea fetele, ca ochii din cap, iar fetele îi purtau o nesfârşită dragoste, că el le crescuse de mici nevastă—sa murind, când copilele veniseră pe lume. Acum Zorica se făcuse o fată năltuţă, Viorica fiind încă o copilă.

Albilă morarul, deşi şi—ar fi găsit nevastă uşor, să—şi curme văduvia, nu căuta aşa ceva, nevrând să dea celor două odoare ale sale o mamă vitregă; ce să mai bage ciulin în casa lui înveselită de două flori drăguţe !

Într—o zi, de dimineaţă, Albilă îşi luă un băţ gros de cireş, tovarăş nedespărţit de călătorie, o trăistioară cu ceva merinde şi, ieşind pe prispă, strigă:

—Fetelor, eu plec în vale, spre Ploieşti, să—mi văd de negoţul meu cu făină. Zorica, îngrijeşte tu de rostul morii, după cum te—am învăţat. Viorico, să fii cuminte şi să asculţi pe sora ta mai mare, Zorica!

—Bine, tată, răspunseră doi obraji rumeni iţindu—se la fereastra odăii fetelor.

—Rămas bun, drăguţelor.

—Mergi sănătos, tată şi să ne aduci câte ceva de pe acolo.

Albilă plecă, îşi văzu de treburile lui, pe unde vor fi foşti şi—şi luă drumul la întoarcere.

2. PALATUL FERMECAT

Era o zi în toiul verii; soarele nemilos îşi trimitea razele care ardeau toată firea dimprejur. Morarului îi curgeau năduşelile şi ostenise, de i se înmuiaseră picioarele la încheieturi, de tot, de tot. Şi—ar fi dat moara întreagă, pentru un petic de umbră şi un pic de apă.

Tocmai când râvnea el la aşa bunătăţi, iată, se zăreşte, în zarea prăfuită, un palat măreţ, încercuit cu ziduri înalte, înconjurat cu şanţuri, late la gură.

—Uite, în sfârşit, o clădire omenească, de trei zile de când umblu. Ia să intru eu acolo, doar voi găsi ceva udătură, că mi s—a uscat gâtlejul, de parcă ar fi un vreasc aprins.

Făcu înconjurul palatului, până dădu de un podeţ, care ducea la o poartă mare de fier. Bătu la poartă, cu bastonul de cireş, dar nimeni nu—i răspunse. Mai bătu o dată. Iarăşi nimic. Dacă văzu aşa, dădu un ghiont puternic în poarta care se deschise îndată.

Intră. Se afla într—o curte mare, în care crescuse pir, mohor, pălămidă, iarbă mare şi câte şi mai câte bălării.

O tăcere de mormânt, nici ţipenie de om.

—Ciudat! Ai zice că e un palat fermecat. Deschise uşa de la un turn. înăuntru, iarăşi nimeni. Se plimbă până i se urî printr—un şir nesfârşit de odăi goale.

—Vorba e, unde şi cum îmi redobândesc eu puterile? Cum gândea el aşa, intră într—o sală lungă, lungă, ca o zi fără pâine. Aici, ce să vezi ? O masă, iarăşi foarte bogată, pe care erau aşezate tot felul de bunătăţi de—ale mâncării şi de ale băuturii.

—Nu ştiu, zău, dacă va fi pregătită pentru drumeţi masa aceasta; dar până una alta, mă înfiinţez eu oaspete şi, pe urmă, voi vedea ce se va întâmpla.

Se aşează frumos la masă, bău şi mâncă şi mâncă şi bău, până se satură.

—Să—i dea Dumnezeu sănătate celui care s—a îngrijit aşa de bine de călătorii înfometaţi şi însetaţi! Acum, să găsesc un locşor, să mă întind, să aţipesc puţin şi fericirea va fi deplină pe ziua de astăzi.

Dă să deschidă uşa de la capătul celălalt al odăii, dar i se zburli părul, ca unui arici, când i se înfăţişă o fiinţă cu chip neomenesc.

Vai, ce dihanie îngrozitoare! Avea cap de taur, urechi de măgar, două picioare cu gheare de vultur, nişte ochi bulbucaţi, de stau gata să cadă şi o coadă de balaur, solzoasă şi îmbârligată.

—Doamne, Maică Precistă, dar jivina asta ce să fie?

—Morarule Albilă, stai pe loc, schelălăi jivina. De băut ai băut, de mâncat ai mâncat, te—ai ospătat cum ţi—a plăcut. Asta cere răsplată.

—Sunt gata, Măria ta, răspunse bietul Albilă, tremurând ca varga, sunt gata să—ţi plătesc.

—Scoase o basma, în care purta argintul câştigat din negoţul cu făină.

—Spune cât face ?

—Nu—mi trebuie mie bani, mârâi dihania, căci n—am ce face cu ei. Mie—mi trebuie carne...

—Dar pe masa aceasta sunt tot felul de fripturi gustoase.

—De carne de om am eu nevoie, mă înţelegi, morarule?

—Cum să—ţi dau eu carne de om, păcatele mele?

—O să te dai pe tine! Apropie—te, să te sorb...

—Mărite crai, împărate luminate, ai milă de mine... Sunt un biet morar, am lăsat acasă două fete. Ce se vor face sărmanele copile, dacă nu mă voi întoarce?

—Nu voi să ştiu. Carnea de morar trebuie să fie albă şi gustoasă.

Albilă căzu în genunchi, plângând, de s—ar fi înduioşat si stâncile.

—Iartă—mă, cruţă—mă...

Dihania stătu puţintel pe gânduri. Apoi zise:

—Nu te pot cruţa decât dacă îmi vei aduce un anumit lucru.

—Spune, spune, puternice stăpâne!

—Să—mi aduci o scânteie din focul ce pâlpâie în mijlocul miezului pământului.

—Vai de mine, cum să găsesc eu aşa minunăţie? Eu doar la măcinat mă pricep.

—Atunci pregăteşte—te de moarte.

—lasă—mă, cel puţin, să trimit o vorbă fetelor mele şi să primesc un cuvânt de îmbărbătare de la ele, apoi mă voi da pradă ţie.

—Hai, fie, să nu zici că n—am suflet bun...

3. ZORICA PLEACĂ ŞI EA

Scrise bietul Albilă o scrisoare fetelor, în care le destăinuia cele întâmplate. O maimuţă, slugă a jivinei, plecă, în goana unui armăsar furtunos, cu scrisoarea spre Comarnic. Cât ai da un bobârnac, trimisul lui Albilă, se înfăţişă înaintea prispei casei morarului.

Mare mirare pe cele două fete! Dar, cât se cutremurară, săracele, când citiră povestea nenorocitului lor tată. Lacrimi amare le podidiră.

Maimuţa se strâmbă cât putu mai frumos şi zise:

—Fetelor, ia lăsaţi, nu mai faceţi degeaba rachiu pisicii. Ascultaţi, că vă voi da un sfat bun. Cea mai mare dintre voi să plece, să vină la palatul fermecat. Cine ştie? Poate îl va scăpa pe morar de la moarte şi pe mine de jivina, care mă ţine roabă de atâţia ani.

—Ce aş putea face eu, o biată fată de la ţară? întrebă Zorica.

—De ce să nu încerci?. Ştii că o încercare nu are supărare!

—Vreau să încerc pentru dragostea tatii. Să plecăm.

—Adică cum?

—Ia—mă în spate, pe armăsarul tău.

—Ei vezi, asta nu se poate. Ce—ar zice jivina de m—ar vedea sosind cu o fată, fără să—i fi cerut voie? M—ar omori! Nu, Zorico. Trebuie să faci călătoria cum vei ştii, pe jos. Vei merge tot spre apus, până vei da de vizuina fiarei.

—Până ajung eu acolo, dihania îl va răpune pe bietul tata.

—Ba nu, că îi voi spune eu: fetele n—au vrut să—mi dea răspunsul, ci au spus că—l vor trimite dânsele. Dihania va fi nevoită, după cum a promis, să aştepte sosirea răvaşului.

—Ei, dacă—i aşa, drum bun, maimuţico...

—Rămas bun, Viorico, iar pe tine, Zorico, să te văd curând, la palatul fermecat.

Maimuţa se aruncă pe armăsar şi se făcu nevăzută.

Zorica nu mai zăbovi mult pe gânduri, căci nu era timp de visare, nici de bocete zadarnice. O îmbrăţişa pe surioara sa mai mică şi plecă spre soare—apune.

Merse o zi, merse două, merse zece, o lună. îşi potolea setea la izvoare şi foamea cu câte o fărâmă uscată dintr—o mămăliga pe care o luase de acasă, într—o legătură.

4. CÂRTIŢA, CIOCÂRLIA ŞI IEPURELE

Într—o după—amiază, ajungând la poalele unui deal şi, fiind ruptă de oboseală, se culcă la umbra unui fag bătrân, punându—şi o piatră sub cap, drept pernă. Curând se însera. Zorica dormea dusă, ba chiar visa că sosise la palatul dihaniei şi că scăpase pe tatăl său, când fu deşteptată de un chiţăit. Deschise ochii şi văzu pământul frământându—se foarte aproape de locul unde pusese capul.

—Trebuie să fie o cârtiţă.

Căută apoi să aţipească, dar nu fu chip. Cârtiţa îşi urma lucrul, vrând să—şi termine de construit muşuroiul. Când se mişca fata, animalul de sub pământ se astâmpăra, pentru ca apoi să—şi continue lucrul.

A naibii lighioană, gândi Zorica supărată. Stai că îţi vin eu de hac!

Stătu Zorica nemişcată, iar cârtiţa, nemaiauzind zgomot, fărâmiţă pământul şi odată ieşi afară. Fata morarului atât aşteptă.

Astupând gaura cârtiţei cu piciorul, ridică piatra pe care dormise gata s—o arunce în capul cârtiţei. Dar cârtiţa chiţăi:

—Nu mă omorî, fetiţo, dăruieşte—mi viaţa. Mirată, Zorica se opri în loc.

—Uite, o cârtiţă care vorbeşte!

—Îţi mulţumesc, fetiţo, că m—ai cruţat. La rândul meu, te voi ajuta la nevoie.

—la ce să—mi fii bună, tu, care trăieşti sub pământ?

—Să nu zici vorbă mare! Dintre toate dobitoacele, eu sunt singura care pot să mă scufund în pământ, până în rărunchii lui, să aud ce n—a auzit vreodată nici o fiinţă omenească, să găsesc ce cu gândul nu poţi gândi.

—Până una alta, lasă—mă să mă odihnesc în noaptea aceasta.

—Iaca, mă duc mai departe să—mi fac muşuroiul.

A doua zi, dimineaţă, Zorica fu deşteptată de nişte ciripeli. Dar nu erau ciripeli de acelea vesele de păsări care cântă, în viers dulce, bunătăţile şi minunăţiile lui Dumnezeu. Erau ciripeli jalnice, îndurerate.

—Vreo biată pasăre rănită?

Zorica se îndreptă spre locul de unde porneau ciripelile triste şi văzu, prinsă într—un laţ, cum e mai rău, o drăguţă de ciocârlie.

—O! biata păsărică, cum se zbate în laţul răutăcios... Stai că—ţi dau eu drumul.

Lie! Lie!
Ciocârlie!

Şi desfăcu laţul. Ciocârlia îşi scutură aripile şi ciripi:

—Îţi mulţumesc, Zorico. Ai fost bună la suflet şi nu te voi uita.

Apoi, zbură drept în sus, de mai multe suliţe şi se pierdu în bolta cerească.

Zorica, urmându—şi drumul, făcu câţiva paşi, când ţuşti! În mijlocul drumului un iepure, care venea în fuga mare. Se vede că era sfârşit de oboseală, căci, se culcă la pământ, în urma lui apăru o vulpe cu coada stufoasă.

—Mă iertaţi, coană Vulpe, zise iute Zorica, închinându—se cu respect. Nu cumva ştiţi domnia—voastră cam pe unde vine drumul spre palatul fermecat?

—Palatul fermecat? răspunse vulpea cu nedumerire. N—am auzit de aşa ceva. Dar te rog dă—te în lături, că—mi pierd vânatul. N—ai văzut cumva pe unde a apucat un blestemat de iepure, pe care—l gonesc de două ceasuri, de mi—a ieşit sufletul?

—Un iepure? Ba mi se pare... dar să nu mă înşel. Mă rog avea urechi lungi?

—Firește.

—Şi o coadă scurtă?

—Fără îndoială.

—Atunci pot să spun că l—am văzut apucând, pe acolo, la stânga.

—Mulţumim, fată.

Şi vulpea se puse pe goană, la stânga drumului.

Zorica înţelesese că—i fusese în putere a scăpa viaţa unui biet iepure căci pe când o ţinea de vorbă pe

vulpe, iepurele avusese timp să răsufle şi o tulise la dreapta drumului.
—Iată dar vulpea păcălită şi ea o dată, vulpea care se ţine a fi foarte vicleană, gândi, râzând Zorica. Dar nu merse mult şi se pomeni cu iepurele, care iese înainte şi—i zice:
—Îţi mulţumesc Zorico că, prin dibăcia ta, m—ai scăpat din ghiarele vulpii afurisite. Va veni poate clipa să—ţi dau răsplata binefacerii tale.
—Până atunci nu ai putea să—mi spui pe unde vine palatul fermecat?
—Ba da. Uite, mergi, cam la un ceas, drept înainte, pe drum, apoi o vei apuca pe o potecă, ce se face la stânga şi peste câţiva paşi vei da de palatul fermecat.

5. DIHANIA

Urmând sfaturile iepurelui, Zorica ajunse cu bine în faţa palatului dihaniei. Găsi, plimbându—se împrejurul zidurilor, pe maimuţa care îi adusese scrisoarea de la tatăl său.

—Bun sosit, Zorico, te aşteptam. Ştiam că o fată iubitoare, cum eşti tu, nu—şi va părăsi tatăl. Acum trebuie să te duc înaintea dihaniei. Vezi să nu te înspăimânţi, căci e îngrozitor de urâtă.

—Fii pe pace, voi fi curajoasă!

Curajoasă, curajoasă, dar când se află în faţa dihaniei i se făcu inima cât un purice, înspăimântătoare lighioană era stăpânul acelui palat!

—Cine eşti tu şi cum ai cutezat să calci pragul casei mele?

Maimuţa răspunse:

—Este Zorica, fata cea mare a lui Albilă. A venit cu răspunsul către tatăl său.

—Unde e tata, să îl îmbrăţişez ?

—Pe tatăl tău nu—l poţi vedea; l—am închis în turnul cel mare. Dă—mi mie răspunsul, să i—l duc.

—Vai, stăpâne, fii milos... Am umblat zile nenumărate şi nopţi fără răgaz, ca să—mi văd tatăl şi acum, când e numai la câţiva paşi de mine, să nu—l pot măcar zări ? Cel puţin lasă—mă să—i fac un semn de dragoste, cât de departe, să prindă puţină nădejde, văzând că fiica lui, Zorica, nu l—a uitat.

—Eu te—aş lăsa să—l vezi, chiar să—l îmbrăţişezi, ba chiar mai mult: îi dau drumul, dacă te învoieşti la ce—ţi voi cere.

—Spune repede. Voi face tot ce—mi va sta în putere, ca să—l scap pe tatăl meu.

—Nu—ţi cer vreun lucru aşa de greu. Numai atât: să mă iei de bărbat!

—Eu să te iau de bărbat? Pe dumneata? Glumeşti!

—Ştiu bine că nu sunt tocmai frumos, dar dacă într—adevăr îl iubeşti pe tatăl tău atâta lucru poţi să faci, pentru a—l scăpa de la moarte.

Biata Zorica îşi frângea mâinile. Cum să fie nevasta unei astfel de grozăvenii de jivine?

—Îţi făgăduiesc, Zorico, că nu vei căi, dacă mă iei de bărbat!

—Nu pot, zău nu pot. Cere—mi orice, numai asta nu.

—Să te las, să te mai gândeşti?

—Mii de ani de m—aş gândi şi de bărbat tot nu te voi lua.

—Atunci mă duc să—i spun lui Albilă să se pregătească de moarte.

—O, Doamne, Doamne n—ai milă? Uite, roabă la tine toată viaţa mă bag, dar iartă—l pe tata.

—Nu vrei să—mi fii soţie?

—Nu se poate.

—Atunci, ca să dau drumul morarului, trebuie să—mi aduci o scânteie din focul ce pâlpâie în mijlocul miezului pământului.

—Cum o să mă duc eu în miezul pământului?

—Ziceai că te prinzi la orice? Fă cum vei ştii. Îţi dau răgaz până mâine dimineaţă. Dacă la revărsatul zorilor nu vii cu scânteia, tatăl tău piere.

6. FOCUL DIN MIJLOCUL MIEZULUI PĂMÂNTULUI

Ieşi Zorica din curtea palatului, aşa într—o doară, fără mari speranţe de a găsi scânteia cerută de dihanie. Se gândea că grea era însărcinarea ce—şi luase, îi venea să se întoarcă îndărăt, să—i spună jivinei: „Primesc să fiu nevasta ta!". Dar, când îi trecea dinaintea ochilor vedenia, se cutremura.

Se aşeză la marginea drumului, cu ochii în pământ. Tocmai când sta aşa, dusă pe gânduri, un muşuroi, ce se afla în apropiere se mişcă şi o cârtiţă se ivi.

—Bună ziua, Zorico. De ce stai aşa gânditoare?

—Cum să nu stau, când, dacă nu îndeplinesc ce mi—a cerut dihania, bietul meu tată piere?!...

—Dar ce ţi—a cerut aşa de greu?

—Să—i aduc o scânteie din focul ce pâlpâie în mijlocul miezului pământului.

—Numai atât? Nu—ţi mai face inimă rea, Zorico! Îţi voi aduce eu scânteia.

—Tu, cârtiţo?

—Da, eu. La noapte mă cufund în adâncurile pământului, îmi fac drum până în mijlocul miezului pământului, fur o scânteie din focul ce arde acolo şi ţi—o aduc. Când noaptea va fi la jumătate, să fii în locul acesta.

—Mă voi afla atunci aici.

—Du—te şi dormi în linişte, Zorico, mai zise cârtiţa şi apoi pieri.

Ce să se mai ducă Zorica la palatul fermecat? Se culcă la marginea drumului.

La miezul nopţii fu deşteptată de un chiţăit prelung. Cârtiţa se afla în faţa sa.

—Iată, îi zise, dându—i o coajă de nucă, în care se afla scânteia cu pricina, care lumina ca ziua împrejur. Ţi—am adus scânteia, după cum ţi—am făgăduit!

—A! Ce fiinţă bună eşti, cârtiţe... îţi mulţumesc din tot sufletul!

—N—ai de ce să—mi mulţumeşti. Mi—ai dăruit viaţa şi acum te—am răsplătit.

Zorica alergă, cu coaja de nucă în mână spre palatul cufundat într—o tăcere adâncă.

Ajunsă la palat, strigă din răsputeri:

—Stăpâne al palatului fermecat, vino repede de ia în primire scânteia furată din focul ce pâlpâie în mijlocul miezului pământului!

Dihania se arătă şi rămase înmărmurită, văzând pe Zorica ce ţinea în mână o coajă de nucă, în fundul căreia strălucea scânteia.

—Adu—o repede încoace!

Jivina luă coaja de nucă şi îşi atinse cu ea urechile de măgar ce—i împodobeau capul de taur. Pe dată, urechile măgăreşti căzură şi—i crescură altele, omeneşti, îşi mai atinse apoi şi coada de balaur ce—i atârna la spate şi coada se desprinse şi se prefăcu în cenuşă.

—Uite, ciudăţenie! gândi Zorica.

—Zorico, îţi mulţumesc! grăi jivina.

—lasă, nu—mi mai mulţumi. Du—mă mai bine în turnul cel mare, să—l iau pe tata şi să plecăm mai repede de aici.

—Tot nu vrei să te măriţi cu mine?

—De ce? Doar fiindcă acum ai urechi omeneşti şi ţi—ai pierdut coada?

—Da, ştiu, frumos încă nu sunt. Dar atunci înseamnă că n—ai scăpat încă de muncă. Va trebui să—mi mai aduci încă două lucruri...

7. O FĂRÂMĂ DE LUCEAFĂR. FLOAREA DE BUSUIOC DĂTĂTOARE DE FRUMUSEŢE

Ce, Doamne iartă—mă, să mai aduc? strigă biata Zorica, înecându—se de planşete.
—Mai întâi o fărâmă din steaua Luceafărului şi apoi floarea de busuioc care dă frumuseţe cui o miroase.
—Unde să mai alerg?...
—Dacă ai mers până în mijlocul miezului pământului, vei putea zbura până în al miilea văzduh al cerului, la Luceafăr şi, apoi, vei putea afla şi taina florii de busuioc dătătoare de frumuseţe. Până diseară să—mi aduci aceste două lucruri şi—ţi făgăduiesc că—i dau drumul tatălui tău.
—Numai să te ţii de vorbă, de data acesta...
—Fii pe pace, nu—mi voi întoarce vorba!
Dacă văzu că n—are încotro, Zorica plecă să caute aceste două minunăţii.
Părăsind drumul intră într—un crâng şi se aşează sub o tufă de alun.
—Dacă nu mi—o veni vreun ajutor neaşteptat, nu ştiu cum o voi scoate la capăt, murmură fata necăjită rău.
Frrt! Frrt! iată că o ciocârlie se aşează pe umărul Zoricăi.
—Cui! Cui! Cirip! Bună vreme, Zorico, dragă... Ce mai veste poveste ?
—Ce să fie, lie—lie ciocârlie? Dihaniei palatului fermecat trebuie să—i aduc o fărâmă din steaua Luceafărului, ori de nu, îl mănâncă pe tata.
—Vezi, dihania n—a ştiut că tu, fată miloasă, ai prieteni recunoscători. Eu sunt o păsărică mică, dar cine se mai ridică ca mine în slava cerului, până în locurile unde suflare de vietate n—a pătruns vreodată? Nu te mai vaită, Zorico, că îţi voi aduce eu fărâma de Luceafăr.
—Dar dihania nu se mulţumeşte cu atâta, mai vrea şi floarea de busuioc, dătătoare de frumuseţe.
—Ei, la asta n—am eu putere, trebuie să rugăm pe altcineva. Cui am putea da însărcinarea asta?
—Eu mai cunosc un iepure, pe care l—am scăpat mai ieri, din ghiarele unei vulpi înfometate.
—Se nimereşte tocmai bine. Iepurele îmi este prieten. Stai, că—l chem îndată.
Şi, aşezându—se pe vârful tufei de alun, ciripi ascuţit: Cui! Cui! Cirip!
Cât ai clipi, şi iepurele apăru.
—Ce este, ciocârlie dragă, ce se întâmplă, de mă chemi?
—Zorica are să—ţi spună o vorbă.
—Spune, Zorico, care ţi—este dorinţa?
—Ai putea tu să—mi aduci floarea de busuioc dătătoare de frumuseţe?
Iepurele se aşează frumos, pe labele dindărăt şi îşi lingea gânditor o labă din faţă.
—După cum mă taie pe mine capul, cuvântă iepurele, lucrul nu este uşor de găsit. Acea floare de busuioc nu se găseşte orişiunde, ci numai în grădina fermecată, păzită de un balaur cu şapte capete. Şi deh! eu şi vitejia suntem de mult certaţi... Dar ce n—aş face eu pentru tine, Zorico, care m—ai scăpat de la moarte!
—Şi apoi, la fugă te pricepi, zise ciocârlia.
—Tocmai în fugă mi—e nădejdea...
—Mergeţi dar cu bine, dragii mei prieteni şi nu uitaţi că viaţa tatei este în pericol. Eu vă aştept aici. Ciocârlia sfrr! se înălţă la cer, iar iepurele fast! sări în tufiş.

8. FLĂCĂUL CEL FRUMOS

Trecură cam la trei ceasuri. Soarele asfinţea. Zorica se uita, când la cer, când la pământ şi—i ticăia inima de câte ori i se părea că vede o păsărică lăsându—se jos, ori că aude vreun fâsâit prin tufişuri. Grele gânduri îi încercuiau mintea, când, deodată se pomeni cu cele două dobitoace prietene.

—Iată, în ciocul meu, fărâma de Luceafăr, ciripi ciocârlia, lăsându—se pe iarbă, moartă de oboseală.

—Iată floarea cea rară dătătoare de frumuseţe, zise iepurele gâfâind.

Zorica, după ce le mulţumi, alergă, într—un suflet, la palatul dihaniei si cu glas hotărât o chemă.

—Vino, de—ţi ia minunăţiile cerute!

Dihania luă, în grabă, fărâma de Luceafăr, îşi atinse cu ea picioarele, care, din picioare de vultur, se făcură omeneşti. Smulse apoi, din mâinile fetei, floarea de busuioc şi o mirosi adânc. Să fi văzut atunci minunea!

Ca prin farmec, dihania se făcu un flăcău frumos, dar frumos, de rămase Zorica înlemnită de mirare.

—Zorico, acum mă vrei de bărbat ?

—De! Acum mai du—te vino. Eşti om ca noi aceştia, iar nu o dihanie îngrozitor de urâtă. Dar de alta îmi arde mie. Du—mă la turnul cel mare, să dăm drumul tatei.

—Să mergem, să mergem. Mi—e dor şi mie să văd pe tatăl tău şi să—i mulţumesc pentru binele ce mi—a făcut.

—Ce bine a putut să—ţi facă, când tu l—ai închis şi l—ai ameninţat cu moartea?

—Apoi dacă n—avea Albilă o fată vrednică şi bună ca tine, scăpăm eu de vraja blestemată, care mă ţinea în pielea unei dihănii înspăimântătoare?

—Ce să vă mai spun surioarelor? Vă închipuiţi ce bucurie pe fată şi pe părinte, când s—au putut îmbrăţişa!

Morarul nu putea înţelege cine era flăcăul, care o însoţea pe Zorica. Flăcăul le povesti toată întâmplarea.

El era Chipeş—împărat, stăpânitorul unor ţinuturi nesfârşite şi bogate.

Se certase cu zâna broaştelor care domnea asupra unui lac fără fund, vecin cu ţinuturile lui Chipeş—împărat, fiindcă împăratul îndrăznise să pescuiască în acel lac.

Zâna broaştelor îl preschimbase în dihania cea urâtă şi îl vrăjise să nu—şi poată recăpăta întruparea de om, până ce o fată nu va primi să—i fie nevastă, ori cineva nu—i va aduce cele trei minunăţii: o scânteie din focul nestins din mijlocul miezului pământului, o fărâmă din Luceafăr şi floarea de busuioc dătătoare de frumuseţe.

Chipeş—împărat era acum în culmea bucuriei. Se vedea iarăşi împărat, băiat frumos şi căpătase o logodnică bună, deşteaptă şi de o frumuseţe neîntrecută.

Şi dacă o ceru de nevastă morarului, nu stătu Albilă prea mult la îndoială, iar Zorica nu se împotrivi. Auzi: împărătească şi încă având ca soţ un flăcău frumos şi iubitor!

Se făcu nuntă cu mare alai şi ospeţe minunate. Albilă însă acum era vesel, acum era dus pe gânduri.

—Ce este, dragă tată? Mi se pare sau eşti posomorât? îl întrebă Chipeş—împărat.

—Nimic, am eu un gând al meu.

După ce se isprăvi nunta şi mai trecură trei zile, morarul se duse la copiii lui şi le zise:

—Chipeş dragă, Zorico fată, acum că vă văd căsătoriţi şi fericiţi, eu vă zic rămas bun.

—Cum tată, vrei să ne părăseşti?

—În mijlocul fericirii voastre aţi uitat că eu mai am o fată, acolo la Comarnic, şi că trebuie să mă duc s—o liniştesc, să nu mă mai jelească...

—S—o aducem pe Viorica aici şi să trăim cu toţii fericiţi!

—Ba nu, feţii mei. Eu nu am ce căuta la curte împărătească. Fiecare după cum i—a rânduit Dumnezeu. Eu morar sunt şi morar vreau să mor. De aceea vă zic rămas bun, dragii mei copii. Domnul să vă ţină în a Sa sfântă pază şi în belşug.

—Drum bun, tată. Îmbrăţişeaz—o pe Viorica din parte—ne şi nu uita că prin aceste locuri trăiesc două fiinţe, care se gândesc mereu la dumneata cu iubire.

—Iată povestea întâmplărilor morarului Albilă şi a fetei sale Zorica, zise, sfârşind Zâna păsărilor.

—Vezi ce e dragostea de fiică?

—Cum a plecat Zorica să scape pe tatăl său şi a înfruntat, fără sfială, pe dihanie...

—Staţi că n—am isprăvit!
—Aşa e, despre Viorica, fata cea mai mică a morarului nu ne—ai spus încă nimic...
—Veţi vedea că Viorica nu s—a lăsat mai prejos şi că întâmplările ei sunt şi mai minunate.

VIORICA

1. ALBILĂ PLEACĂ IAR

Trecuseră zile, trecuseră săptămâni şi luni, de când morarul Albilă îşi măritase fata cea mare, pe Zorica, cu Chipeş—împărat şi se întorsese la Comarnic. Moara macină fără încetare, Albilă, voinic şi glumeţ, îşi vedea de treabă. Fata cu care rămăsese, Viorica, creştea şi acum se făcuse o fetişcană drăguţă. Albilă, cât era el de tată, trebuia să asculte de Viorica; fata nu—l mai lăsa, în ruptul capului, să mai plece din Comarnic după negoţ.

—Bine, fetiţo, dar ăsta e rostul meu. Cu ce să—ţi fac zestre, dacă stau lipit, aici, de moară, şi nu mai învârtesc ceva negoţ cu făină, pe afară?

—lasă tată, că trăiesc eu şi fără zestre, că bun e Dumnezeu.

—Ori poate visezi tu logodnici împăraţi asemenea lui Chipeş—împărat al Zoricăi?

—Ba, ferească—mă Domnul, dar n—am zor să te pierd, tăticule. Să nu te mai înhaţe cine ştie ce dihanie, să te chinuiască, să te omoare! Lasă, că mai bine îţi stă dumitale aici, la moară, cu cugetul împăcat şi de o fată răsfăţat.

—Aşa e, dar a început să mi se urască şi mie. Nu vezi că glumele mele s—au tocit şi răsuflat de nu mai face haz de ele nici un *comărnicean*? Aş avea trebuinţă să mai văd şi alte fiinţe, alte dealuri, alte ape, decât acestea din Comarnic.

Că o fi, că o drege, fata ţinea morţiş, că nu—l lasă să plece. Dar ce era mai rău era că—i venise lui Albilă un dor nebun de Zorica. Pe la o vreme încoace o visa mereu. O vedea în împărăţia apuseană a lui Chipeş, strălucind de frumuseţe şi deşteptăciune, iubită şi fericită. Ea părea că—i făcea mereu semne ca să vină la dânsa.

Mare necaz pe bietul morar!

Într—o seară de vară, Viorica plecă la târgul din Gura Beliei, să cumpere câte ceva şi să prindă jocul de la hanul lui Teşoi.

—Tată, nu vii şi dumneata la bâlci?

—Nu, fetiţo, eu sunt ostenit o să mă culc.

—Atunci, somn bun, eu mă duc la lelea Sanda. Mă întorc înainte de miezul nopţii.

—Du—te, Viorico şi petrecere bună!

Viorica se îndepărtă şi Albilă rămase, pe prispă, pradă gândurilor.

Se făcea că un glas înăbuşit îi şoptea:

—Morarule, trebuie să pleci! Nu mai sta...

—Dar ce va zice Viorica?

—Pleacă, pleacă..."

Albilă se tot frământă până când sosi noaptea.

„Viorica e la bâlci, acum e timpul prielnic... S—a isprăvit, trebuie să mă duc..."

Şi Albilă apucă peste munţi, pe cărări puţin umblate. Mare jale o cuprinse pe Viorica când, într—un târziu, sosind acasă băga de seamă că tatăl ei se făcuse nevăzut!

Trimise un argat să—l caute şi mai plecară şi din vecini, să—l dibuiască pe unde va fi. Aş! Ţi—ai găsit! De dus, s—a dus şi dus a fost

2. ZÂNA SCORPIILOR

Albilă umblă o parte din noaptea neagră ca obrazul lui Aghiuţă. Orbecăi morarul, cât orbecăi printre copaci, până ce, ostenit, se opri.

—Prost ce sunt! Ia, mai bine, să mă culc eu, până vor da zorile, la rădăcina unui arbore dintre aceştia, că lupi doară nu sunt, acum în toiul verii.

Se lungi sub un mesteacăn, îşi puse traista drept căpătâi, închise ochii şi adormi. Cât va fi dormit, nu se poate ştii, dar, deodată, deschizându—şi ochii, fără voie, se văzu învăluit într—o lumină albastră pătrunzătoare. Aplecată, deasupra lui, sta o băbătie groaznic de urâtă.

Avea un cap ca un dovleac, părul era numai funii fistichii, nasul se lungea ca un castravete bubos şi când zâmbea i se deschidea o gură ştirbă, care muşca nişte urechi blegi şi înfoiate, ca ale împăratului măgarilor, îl privea pe Albilă, galeş, cu ochiul din dreapta cât un talger, pe când cel din stânga, cât o părăluţă, nevrând să ştie de făina morarului, se uita după o îndepărtată slănină.

—Ah, ce drăguţ bărbăţel, alb şi curăţel, schelălăi dihania.

—Vai, ce vis urât! gemu bietul morar.

—Nu e vis, drăguţule, eşti treaz. Ai norocul să priveşti, în fată, pe Zâna scorpiilor, care nu s—a arătat niciodată oamenilor, de teamă să nu—i fure chipul. Ce zici tu, nu sunt eu frumoasă?

—Ba că zău, aşa frumuseţe nu mi—au văzut până acum ochii. Dar ştii ceva, zână drăguţă? la vezi—ţi mai bine de drumuşorul dumitale şi lasă—mă pe mine să dorm şi să te visez.

—Ba nu, ba nu... Eu ţi—am pus gând rău!

—Zău aşa?

—Da, da. Am să te iau de bărbat!

—Elelei! Să mă iei de bărbat, pe mine un biet morar, un om de rând, când dumneata, cu frumuseţea dumitale răpitoare, cu care eşti înzestrată, poţi să pretinzi a lua, cel puţin, un împărat?

—Ce împărat? Eu pe tine te vreau.

—Lasă încolo de astfel de gânduri... Eu nu pot primi. Nu vreau să nenorocesc o fiinţă nepreţuită ca dumneata.

—Vrei, nu vrei, ai să—mi fii bărbat!

—Ei, păcatele mele, însurătoare cu de—a sila, cine a mai văzut?

—Una, două, trei. Nu vrei? Luaţi—l fetelor!

Şi numai ce se pomeni Albilă înşfăcat din toate părţile de o droaie de scorpii, ce—l legară cu funii fistichii şi—l aruncară ca pe o boccea, într—un car de cristal.

Zâna scorpiilor se aşează lângă el şi carul se înalţă în aer, tras de patru scorpii înaintaşe, înhămate cu fire de aur.

3. VIORICA PLECĂ ŞI EA

Moara se învârtea mereu, apa ţâşnea din lăptoace, iar Dumitru argatul tot turna în coş. Viorica, foarte nelinişţită, nu—şi găsea astâmpăr.

—Unde să fie tata? De ce nu se mai întoarce, de zece zile de când a plecat?

Noaptea îl visa pe tatăl său: se făcea că se afla într—un palat, departe, departe, în mijlocul unui codru de nepătruns şi că o babă rea îl chinuia grozav. Auzi apoi, în vis, un glas care—i şoptea:

„Tu eşti fată bună, trebuie să—l scapi pe tatăl tău din robie. Scoală—te şi încinge—te cu clopoţeii armăsarului lui Albilă. Caută apoi sub piatra de la scara prispei şi acolo vei găsi un ghem de aţă. Ia în mână capătul aţei şi pleacă încotro te va duce ghemul, pe care îl vei arunca înaintea ta, până vei ajunge în codrul fără viaţă, unde se află palatul de cristal al Zânei scorpiilor".

Viorica se sculă dis—de—dimineaţă, îl chemă pe Dumitru, băiatul de la moară, şi—i spuse:

—Dumitre, îţi încredinţez moara, cu toate acareturile ei. Eu plec în lume, să—l găsesc pe tata, care se află în mare primejdie.

—Dar de unde ştii că tatăl dumitale este în primejdie?

—Un vis mi—a desluşit aceasta.

—Vai, şi pe temeiul unui vis ne laşi şi te duci să rătăceşti prin lume?

—Datoria mea de fata iubitoare este să încerc să—l scap pe tata. Rămâi cu bine, Dumitre!

Viorica merse în grajdul morarului, se încinse cu clopoţeii armăsarului, căută apoi sub piatra scării de la prispa casei morăreşti şi găsi ghemul de aţă, luă. capătul în mână şi, aruncă ghemul înainte. După ce acesta se desfăşură, Viorica se ţinu după el.

Mergea şi ziua şi noaptea, neputându—se opri nici măcar să se odihnească, fiindcă ghemul o trăgea înainte.

Străbătu munţi, rupându—şi opincile pe stânci colţuroase, străbătu dealuri, sfâşiindu—şi fota prin mărăcinişuri, ajunse în câmpii de nisip, în care se cufundă până la brâu, trecu prin răstoace bolovănoase şi ape primejdioase, înotă prin bălţi, unde îşi răni mâinile şi picioarele, prin trestii tăietoare; iar ghemul se desfăşura fără încetare.

Într—o zi ghemul începu a se desfăşura mai încet şi curând fata se pomeni la marginea unui codru.

—Să fie acesta codrul fără viaţă?

Când Viorica păşi la umbra celui dintâi arbore, aţa se curmă şi ghemul pieri.

4. CODRUL FĂRĂ VIAŢĂ

Viorica intrase în codrul fără viaţă. O tăcere adâncă învăluia codrul; nici o *suflare*, nici un ciripit, nici un fâsâit. Apele stăteau încremenite şi nici o vietate nu se vedea Era într—adevăr codrul fără viaţă!

—Acum e acum! Să—mi deschid ochii în patru! Poate va da Dumnezeu să descopăr palatul de cristal, în care e închis sărmanul meu tată.

Şi mergea Viorica înainte cu bărbăţie. în mijlocul pădurii încremenite, singuri, numai clopoţeii de la cingătoarea Vioricăi se auzeau, unii mai piţigăiat: zing! zing! alţii mai gros: balang! balang!

Ciudat era că din ce se afunda mai mult în codru, i se făcea somn tot mai tare Vioricăi. Căsca, ca să—şi descleşteze fălcile. Se întindea, de parcă ar fi vrut să—şi lungească braţele de câţiva coţi. Noroc cu clopoţeii: zing! balang! zing! care o mai scoteau din toropeală. De la o vreme, Viorica începu a se împiedica de tot felul de dobitoace căzute mototol sub copaci. Mai întâi de păsări: ici un piţigoi, mai la vale o cioară, mai departe un uliu. Apoi de cele cu patru picioare: un arici, un viezure, o căprioară. Toate stăteau trântite la pământ, adormite fără viaţă.

Într—o amiază, Viorica zări, prin sita pădurii, în mijlocul unui luminiş, un palat ce strălucea în mii de focuri.

—El e, el e, palatul de cristal... pala...

Dar limba începu a i se împletici. Pleoapele se lăsau ca o perdea grea peste ochi. Trebui să—şi adune toată puterea braţelor, ca să—şi poată ridica pleoapele. Se scutură cât putu de tare şi clinchetul zurgălăilor o mai trezi.

—Trebuie să fie un farmec răspândit pe aici, altminteri n—ar dormi duse dobitoacele şi nici pe mine nu m—ar apuca aşa somn... Palatul acela trebuie să fie palatul somnului. Orice vietate se apropie de el adoarme pe vecie... Dar eu am clopoţeii deşteptători şi vreau să—l scap pe tata...

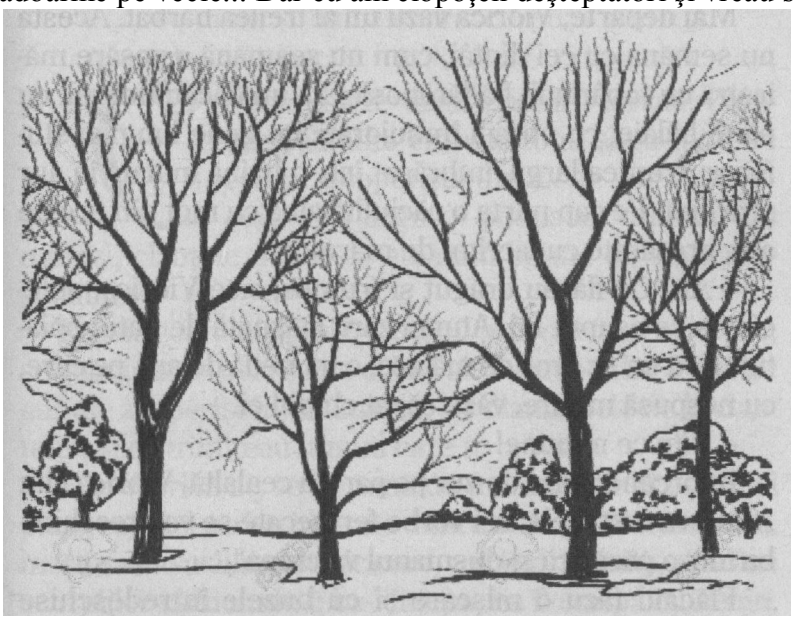

Merse înainte, dar nu făcu nici zece paşi şi ce să vadă? Trei oameni lungiţi, pe spate, pe iarbă, cu ochii închişi, nemişcaţi, fără suflare.

—Doamne, ce să mai fie şi asta?

Unul, lung cât o prăjină, îmbrăcat în zale argintii, purta cizme de oţel şi atârnată de mijloc o sabie cât toate zilele, încovoiată în chip de crai nou.

Avea o faţă osoasă şi nişte mustăţi lungi şi ascuţite la vârf, ca nişte ţepi de salcâm.

Altul, ai fi zis că era un dop îndesat, cu o şapcă albă de bucătar pe cap, iar la brâu îi atârna un linguroi de lemn, ca pentru un uriaş, îi mai atârna la brâu şi un praz mare şi gros.

Faţa îi era bucălată, în care se pierdea la mijloc un năsuc, cum se pierde o alună în sânul valurilor mării.

Mai departe, Viorica văzu un al treilea bărbat. Acesta nu semăna cu cei dintâi, cum nu seamănă o pasăre măiastră cu ţopârlanii bădărănoşi. Era un flăcău tinerel, cu plete bălaie, cu obrajii îmbujoraţi, cu gene lungi şi stufoase, fruntea largă, îmbrăcat într—o haină muiată în aur şi argint. Pe cap purta o căciuliţă albă cu moţ din fire de aur, presărate cu lacrimi de mărgean.

—Ah! Ce flăcău drăguţ şi frumos, zise Viorica, aplecându—se asupra lui. Atunci zări, atârnată de gâtul

băiatului, cu un fir gros de mătase, o monedă de aur, pe care, cu nespusă mirare, văzu săpat chipul ei.
—Uite ce minune!

Întorcând piesa de aur pe partea cealaltă, Viorica citi: „Cine va rosti cele trei vorbe fermecate se va preschimba într—o păsărică şi duşmanul va crăpa".

Flăcăul făcu o mişcare şi cu buzele întredeschise şopti: Zânover.

Dopul cu praz alături grohoti: Binovin.

Iar prăjina cu mustăţi lungi mugi: Căslachin.

Dar, de trezit nu se trezi nici unul.

—Cele trei vorbe fermecate, acestea sunt sigur. Sale rostesc de mai multe ori, că cine ştie la ce mă vor ajuta: Zânover, Binovin, Căslachin... Ce vorbe ciudate şi fără înţeles! Dar ce caută chipul meu pe pieptul voinicului acesta?

Viorica, scutură tare pe flăcăul, cel frumos şi pe cei doi tovarăşi ai săi, doar—doar îi va deştepta. încercă însă zadarnic şi văzând că trudeşte degeaba, luă drumul înainte, spre palatul de cristal. Curând ajunse, luptându—se cu somnul, la cingătoarea de arbori ai poienei, în mijlocul căreia se afla palatul.

5. PALATUL SCORPIEI

Ce minunăţie văzură ochii Vioricăi! Zidurile palatului erau cu totul şi cu totul de cristal, acoperişul din foi de aur bătut cu cuie de argint, podeaua numai din oglinzi, clanţele uşilor de smarald bătute cu diamante şi rubine.

Razele soarelui—apune, trecând prin cristalul zidurilor, se sfărâmau în cele şapte culori ale curcubeului. Foile de aur ale acoperişului scânteiau, iar diamantele de la clanţele uşilor trimiteau lumini care te orbeau.

Dar Viorica nu se minună de frumuseţile acestea, ci plângea, căci zărise într—una dintre odăi, pe bietul ei tată, încătuşat de mâini şi de picioare, pe când, la spate, sta Zâna scorpiilor chinuindu—l: ba—l înţepa, ba îl scuipa cu venin, ba îl ardea cu un fier roşu. Viorica auzea tot ce vorbeau.

—Albilă, mă iei de soţie?

—Nu te iau.

—Albilă, ascultă—mă! Vei fii mare şi puternic...

—Nu vreau.

—Ce să—ţi dau? Averi, cinste?

—Să—mi dai drumul, asta să—mi dai.

—Asta nu se poate. Aici vei sta şi—mi vei fi soţ.

—Odată cu capul!

—Aşa, nu vrei?

—Nu.

—Ei, stai, că—ţi vin eu de hac!

Şi—l chinuia grozav pe bietul morar... Viorica plânse ce plânse, şi apoi se îmbărbăta, că la ce e bun plânsul?

Pândi momentul în care Scorpia se duse, să numere, în pivniţă, nişte buţi cu vin şi atunci, rostind Viorica cele trei cuvinte fermecate Zânover, Binovin, Caslachin, se prefăcu într—o rândunică şi zbură drept la fereastra odăii lui Albilă.

—Cirip! Cirip!

—Ce pasăre drăguţă!

—Cirip! eu sunt tată, fata dumitale mai mică, Viorica...

—Ce—mi auziră urechile? Tu eşti Viorica, fată? Cum ai ajuns în codrul fără viaţă şi l—ai străbătut? Cine te—a călăuzit?

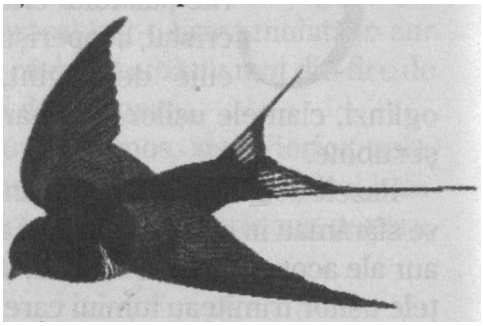

—Ghemul fermecat.

—Şi cum de n—ai adormit pe veci înainte de a ajunge aici?

—Am avut clopoţeii armăsarului tău.

—Dar cum de te—ai făcut rândunică?

—Am zis cele trei vorbe fermecate. Ah! tăticule cum să te scap eu de aici?

—Vai, fetiţo! Ce putere ai tu să mă scapi din această groaznică robie? Mai bine nu veneai să te dai şi tu pradă răutăţilor scorpiei...

—Ce este, ce este, cu cine vorbeşti? ţipă scorpia care simţind, se vede, ceva, urcase repede din pivniţă.

Rândunica zbură, dar scorpia o şi zărise.

—Aha! Ţi—a venit în ajutor şi ai crezut, frumuşelule, că o să vă las să faceţi ce vreţi? Stai, să vezi ce fac eu cu rândunica vorbăreaţă... Degeaba striga morarul:

—Las—o, las—o că e o păsărică nevinovată!

Scorpia se făcuse un balaur înspăimântător, care se repezi, ca o furtună, asupra rândunicii.

Pasărea zbura cât o ţineau aripioarele, dar te lupţi cu un balaur? Mai, mai, rândunica să fie înghiţită de dihanie, când îşi aminti cele trei vorbe fermecate.

Când le rosti, balaurul de despică în două şi crăpă.

—A! hoţoaico, crezi că scapi de mânia mea? scrâşni scorpia şi se prefăcu într—un şarpe înaripat, gros şi lung cât o turlă de biserică.

Şarpele vărsa smoală clocotită pe gură, urmărind rândunica, care zbura greu, de ostenită ce era acum. Noroc că—şi aminti iar cele trei vorbe şi le spuse.

Pe dată şarpele plezni şi ieşiră din el valuri de fiere şi smoală, un tunet cutremură tot văzduhul şi pământul, iar palatul de cristal se surpă, făcându—se mii si mii de fărâmiţe, care intrară în pământul uscat, de nu se mai cunoştea nici locul unde fusese.

Rândunica se transformă iar în fată.

—Vai, palatul s—a surpat cu tata...

Alergă Viorica, îngrijorată, şi îl găsi pe tatăl său teafăr, nevătămat, întinzându—i braţele:

—A! Viorico, Viorico! Fată bună şi deşteaptă, ai scăpat de urgia Scorpiei care crăpă şi m—ai scăpat pe mine de chinurile pe care le înduram.

—Cât sunt de fericită, tată!

—De acum, la drum, să ieşim din locurile acestea blestemate. Mi—e dor de casă!

6. ZORILĂ FIUL DE ÎMPĂRAT

Intrară în codru. Dar codrul până nu demult fără viaţă, era acum umblat şi cântător, gângăniile zbârnâiau în ierburi, păsările ciripeau în arbori, apele şopteau. Era o veselie nemaivăzută în codrul cel altădată tăcut ca un mormânt!

Făcură câţiva paşi şi întâlniră pe flăcăul cel frumos urmat de omul—prăjină şi de omul—dop.

—Ea este, logodnica mea iubită, strigă flăcăul, când o văzu pe Viorica. Ea m—a scăpat de vrăjile Scorpiei.

—Cine este băiatul acesta? întrebă Albilă, mirându—se.

—Eu sunt Zorilă, fiul puternicului împărat Murgilă. Ea este logodnica mea, întru căutarea căreia plecasem şi, intrând în acest codru fără viaţă, am căzut pradă farmecelor Scorpiei.

—Să ne povesteşti întâmplarea, căci eu nu înţeleg nimic, zise morarul.

—Eu sunt Taie—Varză, marele căpitan al oştirilor Măriei Sale, ţipă tovarăşul cel mustăcios.

—Eu sunt Iama—n Ciuperci, marele vătaf al oştirilor Măriei Sale, bombăni tovarăşul cel bondoc.

—Voi să tăceţi, se răsti flăcăul cel frumos, că nu v—am luat ca tălmaci. Iată întâmplarea, zise fiul de împărat, uitându—se la Viorica.

Eu sunt Zorilă, singurul fiu al împăratului Murgilă, care domneşte la apusul pământului. La naşterea mea s—a arătat o stea cu coadă pe cer, iar în leagănul meu a căzut moneda aceasta de aur, pe care sta săpat acest chip de fată frumoasă. Nimeni n—a ştiut atunci a tălmăci pentru ce se arătase steaua cu coadă pe cer, ce însemna moneda de aur şi al cui era chipul de pe ea.

Doica mea, cu multă dragoste, mă strângea la piept, dar nu putea să—mi cânte de legănare, nici să mă mângâie cu vorbe dulci, fiind mută. Mă făcusem de optsprezece ani şi doica tot în preajma mea se ţinea, îngrijindu—mă şi ferindu—mă de orice rău.

Într—o zi, pe când mă aflam la vânătoare, un arcaş veni, în fuga mare, să mă cheme la palat, fiindcă doica sta să moară si făcuse semne, că doreşte să mă vadă. Ce mirare pe mine când, apropiindu—mă de patul în care zăcea, am auzit—o pe mută vorbindu—mi şi grăindu—mi astfel:

—Zorilă, drăguţul meu, eu mă duc, mă prăpădesc. De aceea trebuie să—ţi spun o taină. Chipul de pe moneda de aur este al logodnicei tale. Tu trebuie să pleci în căutarea ei, îndată ce eu îmi voi da sufletul. Dar, ca să te poţi feri de orice pericole, să te învăţ trei vorbe fermecate. Zii ca mine: Zânover...

—Zânover...

—*Binovin*...

—Binovin...

—*Căslachin*...

—Căslachin...

—Ţine—le bine minte, cu ele vei înfrunta orice pericol. De acum, te las cu bine, fătul meu..."

Şi doica îşi dădu sufletul. Am îngropat—o, cu mare cinste şi, eu mă înfăţişai înaintea tatălui meu şi îi zisei:

—Tată, eu vă părăsesc.
—Dar unde vrei să te duci, fiule?
—Mă duc în căutarea logodnicei mele.
—Dar de ce să pleci în ţări străine, când poţi găsi aici o domniţă după plac?
—Rostul meu pe lume este să descopăr pe aceea al cărei chip este săpat pe moneda ce a căzut în leagănul meu.
—Du—te, fiule, dacă aceasta ţi—e dorinţa. Dar nu te las să pleci singur, îţi voi da doi tovarăşi de drum. Sunt ei cam prostănaci, dar sunt foarte credincioşi. Să vie Taie—varză şi Iama—n ciupercii strigă împăratul.
—Poruncă, stăpâne, ziseră într—un glas cei doi chemaţi, închinându—se până la pământ.
—Veţi întovărăşi pe fiul meu în călătoria ce va să facă pentru a—şi găsi logodnica. M—aţi înţeles?
—Înţeles, stăpâne.

Şi aşa, ne făcurăm pregătirile de drum.

Un gând mă muncea însă: cum să fac să nu uit cele trei vorbe fermecate ale doicii, căci dacă uitam unul, celelalte două nu mi—ar fi fost bune la nimic. Ce să fac?

7. ZORILĂ PLEACĂ

Plecarăm, dar eu mă tot gândeam la cele trei vorbe fermecate.
—Măria ta, ce gânduri te trudesc? mă întrebă Taievarză.
—Te văd cu sufletul aiurea, zise Iama—n ciuperci, Spune—ne şi nouă ce pui la cale, poate să—ţi fim de ajutor la ceva.
—Ascultaţi! Sunteţi voi în stare să ţineţi minte o vorbă?
—Şi două!
—Şi o sută!
—Şi o mie!
—Tu, Taie—varză, zii: Binovin. Bun e vinul!
—Nu aşa, prostule: Binovin.
—Binovin...
—Aşa, vezi... Tu, Iama—n ciuperci, zii: Căslachin.
—Colac cu in!
—Nu aşa, tontule! Căslachin.
—Căslachin.
—Bine! Fiecare să ţineţi minte vorba voastră şi când vă voi întreba de ea să mi—o spuneţi.
—Înţeles, stăpâne!

Mi—am găsit, însă, beleaua: toată ziua unul cânta „Bun e vinul!", iar celălalt mormăia „Colac cu in!". Mă înnebuneau cu vorbele lor. Eu, repetam întruna în gând: Zânover...

Am mers mereu înainte, un an de zile, trecând prin tot soiul de ţări şi de oraşe. Pretutindeni, mă uitam, cu multă luare aminte, doar—doar voi da de chipul iubit.

Ni se făcea alai pe unde treceam, Taie—varză, tot cu sabia scoasă, voia să taie tot ce—i ieşea în cale, ţipând: „Bun e vinul!", iar Iama—n ciuperci dând, în dreapta şi în stânga, cu linguroiul, sufla ca nişte foaie ţigăneşti, mormăind: „Colac cu in!".

Se împlinise anul de la plecarea noastră, când, într—o zi, intrarăm în acest codru. Pe zi ce mergeam, mai în afundul codrului, simţeam o toropeală neînţeleasă, ce ne cuprindea. Taie—varză de abia îşi mai mişca sabia, Iama—n ciuperci păşea greoi ca un urs. Ajunserăm la câţiva paşi de poiana palatului de cristal.

„Aici, aici, o voi găsi pe logodnica mea", gândii eu. Dar o toropeală de neînvins mă cuprinse. Mintea mi se întunecă. Simţeam eu că un pericol mă ameninţa. Am rostit atunci: Zânover! Şi, încordându—mi toate puterile, m—am repezit la mai marele căpitan al oştilor şi i—am zis:
—Vorba! vorba!?
—Bu... bu... se bâlbâi Taie—varză şi căzu lat.
—Co... co... mârâi Iama—n ciuperci şi se făcu grămadă la pământ.

Eu am simţit cum mi se îngreunează pleoapele şi, aşezându—mă sub un alun, am adormit Nu ştiu cât am dormit, dar m—a deşteptat adineaori un zgomot ca un tunet şi, împreună cu tovarăşii mei, deşteptaţi şi ei, m—am îndreptat încoace şi am avut fericirea să te întâlnesc, Viorico.
—Minunată întâmplare, grăi morarul. Dar ce să fie vorbele acelea trei?
—Eu ghicesc, răspunse Viorica. Zâno Verbino vin' că—s la chin!
—Aşa e, vezi drăcie! bufniră cei doi tovarăşi ai lui Zorilă, râzând. Dar unul când râdea, parcă scârţâia osia neunsă a unui car, iar celălalt ai fi zis că sunt bocăniturile unui pisălog în piuă.
—Tăcere, netoţilor! strigă Zorilă. Dar tu, Viorico, cum ai scăpat de urgia Scorpiei?
—De pe buzele voastre am cules cele trei cuvinte fermecate şi, rostindu—le la nevoie, am scăpat nevătămată şi scorpia a crăpat.
—Viorico, acum că a dat Dumnezeu şi te—am întâlnit, spune—mi: îmi voi putea vedea visul cu ochii?
—De! răspunse Viorica cu ochii în pământ, ruşinată. Dacă o vrea tăticul, ştiu eu?

Nu sfârşi bine Viorica de vorbit şi iată că un nor cenuşiu se lăsă în faţa lor, se despică în două şi din el răsări o zână înaripată, cu ochii albaştri, care, uitându—se dulce la cei doi tineri, grăi:
—Fireşte că Albilă se va învoi să—şi dea fata după Zorilă. Aşa a fost ursit de mine, zâna Verbina, să vă căsătoriţi. Eu am fost îngerul tău păzitor, Zorilă. Sub întruparea unei doici am vegheat asupra copilăriei

tale. Când ţi—a mijit mustaţa, eu am plecat în împărăţia mea, căci aşa mi—era scris de sus. Eu am orânduit să pleci în căutarea logodnicei tale, eu am ascuns în sufletul lui Albilă dorul de ducă. Şi dacă Viorica a plecat în căutarea tatălui său, a fost împinsă de dragostea de fiică iubitoare.

Acum copii, vă urez trai lung şi fericit. Rămas bun, mă întorc în ţinuturile mele.

Şi zâna Verbina se făcu nor cenuşiu, care se albi şi apoi se risipi. Cei doi logodnici se îmbrăţişară şi cu toţii se îndreptară spre marginea codrului. Ajunşi aici, plângând tatăl şi fiica se despărţiră. Viorica îşi urmă logodnicul, spre împărăţia apuseană a lui Murgilă.

Albilă—morarul, după câteva zile de mers, ajunse sănătos la Comarnic.

—Şi mai încolo? întrebă Zâna florilor.

—Mai încolo? Nimic! Albilă morarul a trăit până la adânci bătrâneţi, iar Zorica împreună cu Chipeş şi Viorica împreună cu Zorilă, vor fi trăind şi astăzi, dacă nu vor fi murit. Duceţi—vă voi la pe la ei, dacă nu mă credeţi.

—Iată două fete vrednice!

—Dacă ar fi toţi copiii aşa de vrednici şi de iubitori de părinţi, rai ar fi pe pământ, zise Zâna zânelor. Dar acum, zânelor, să ne despărţim. Pe mâine!

—Pe joi.

SEARA A IV—A
JOI

Surioarelor, zise Zâna vânturilor, Zâna pasărilor v—a povestit întâmplările celor două fete de morar...
—Şi tu, ce ai de gând să ne povesteşti?
—Eu am să vă istorisesc isprăvile a trei feciori de împărat.
—Să te auzim...
—Ascultaţi!

CEI TREI FECIORI DE ÎMPĂRAT

1. BROASCA, GHIONOAIA ŞI PĂUNUL

În vremurile de demult, când Bucegii erau de două ori faţă de cum sunt astăzi, iar Prahova era mai adâncă şi mai lată decât Dunărea, domnea asupra ţinutului cuprins acum între Câmpina şi Predeal, Timus, un împărat puternic.

Împăratul Timus şi împărăteasa sa ajunseseră la adânci bătrâneţi, fără să aibă copii şi erau tare mâhniţi, căci nu aveau cui să lase împărăţia. încercaseră ei tot ce era cu putinţă ca să capete moştenitori. Chemaseră învăţaţi renumiţi, de peste mări şi ţări, vrăjitori puternici, de prin rărunchii pământului, pustnici evlavioşi, din pustietăţile Sinaiei, dar nimeni dintre .aceştia, cu toată ştiinţa sau sfinţenia lor, nu putură găsi leacul, deşi Timus le făgăduise avuţii mari şi cinste deosebită.

Într—o zi, împărăteasa se preumbla prin grădina palatului, gânditoare şi amărâtă. Ajungând la câţiva paşi de lac, vede o broscuţă care sălta, ţuşti—ţuşti prin ierburile de pe mal. Dar nu făcu nici doi paşi şi iată o barză ţopa—ţopa, pe picioroangele sale roşii, se apropie de broscuţă, o înhaţă de un picior şi gata, hap! s—o înghită. Biata broscuţă se zbătea cum putea, orăcăind jalnic. împărătesei i se făcu milă, luă o piatră de pe jos şi o aruncă spre barză, care se sperie, scăpă din cioc broscuţa şi fugi.

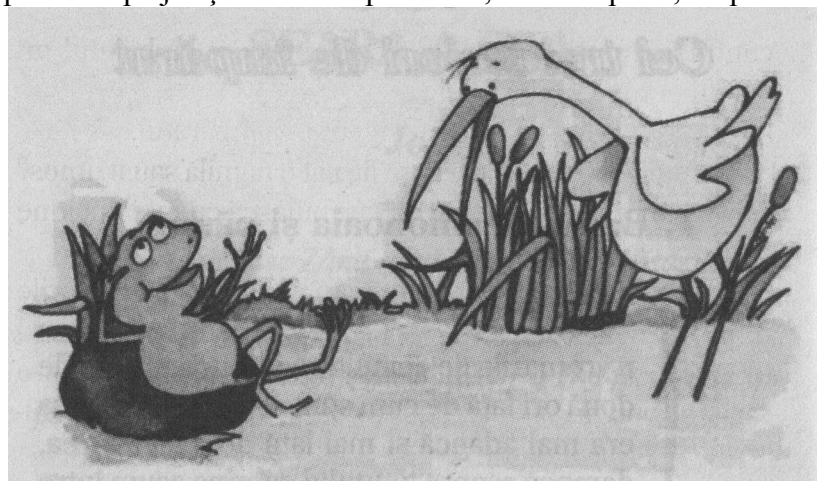

Broscuţa se scutură frumos, se dădu de trei ori peste cap şi — minune! — se transformă într—o zânişoară măruntă, care îi zise împărătesei:

—Îţi mulţumesc, împărătească, că m—ai scăpat de urgia vrăjitorului Sânge—Roş, care mă preschimbase în broască şi acum voia să mă nimicească. Spune—mi, cu ce să te răsplătesc? Ce vrei să—ţi dau? Comori vrei, bogăţii mari?

—Nu, Zâno, nu. Ce mai nestemată comoară ar fi pentru mine un băiat.

—Ei, să ştii că nu va seca de două ori lacul de arşiţa soarelui şi vei avea un fiu. Şi, fiindcă ai avut agerime şi ai ochit vrăjitorul, tocmai când trebuia, băiatul tău va fi deştept. Deh! Mare şi frumuşel nu o să fie, căci o biată broască nu—ţi poate dărui pe Făt—frumos!

Zâna se transformă într—un fum şi dispăru, iar împărăteasa alergă repede, de parcă întinerise, la împărat, să—i povestească întâmplarea de pe marginea lacului. Mult se bucurară amândoi, mai cu seamă că băiatul făgăduit avea să fie deştept. Se cam posomorî împărăteasa,

când îşi aminti de vorbele zânei, precum că băiatul nu va fi nici mare, nici frumos.

—Ia lasă nevastă, zise, mângâind—o, împăratul. Ce—i trebuie unui fecior de împărat să fie cât o namilă sau frumos? Deştept numai să fie, ca să—şi cârmuiască cu înţelepciune supuşii, când va fi împărat.

Câteva zile mai târziu, împărătească îşi purta gândurile prin codrul ce se învecina cu lacul din grădină. Mergând tot mai în adâncul codrului, aude nişte ţipete şi vede într—o rarişte, bătându—se înverşunat două dobitoace: o ghionoaie fioroasă se lupta cu o chifteriţă uriaşă. Ghionoaia ciocănea chifteriţă, iar aceasta o împroşca cu veninul din coadă, de o orbea pe ghionoaie. Când ajunse acolo împărăteasa, lupta era în toi. Cum o văzură pe împărătească cele două se opriră o clipă şi ghionoaia strigă

—Impărăteaso, vino—mi în ajutor! Stropeşte—mă pe ochi cu apă să mi se limpezească vederea, că te voi răsplăti!

—Nu, împărătească, ţipă chifteriţă. Ajută—mă pe mine. Udă—mi coada cu apă proaspătă, să se

învioreze, să pot învenina pe ghionoaie, altminteri să ştii că te voi umple cu venin, când ţi—o fi lumea mai dragă.
împărăteasa să gândi ce să facă: chifteriţă era un dobitoc înveninat, ghionoaia era rea, dar cel puţin nu era scârboasă şi apoi nu amenințase, ci o rugase frumos. Atunci se hotărî împărăteasa şi stropi cu apă ochii ghionoaiei şi ce să vezi? Numai ce se repezi atunci ghionoaia cu ciocul în capul chifteriţei, care se făcu chiseliţă.
—Îţi mulţumesc împărăteaso, că m—ai scăpat de acest duşman turbat. Ce vrei drept răsplată? Vrei comori, vrei avuţii mari?
—Nu—mi trebuie comori. Cea mai nestemată comoară ar fi, pentru mine, un fiu.
—Ei, să ştii că o să ai un fiu viteaz, întocmai ca mine.
—Întocmai ca tine? Dar tu eşti rea?
—Apoi, fiecare după puterile sale. Eu atât pot da, atât îţi dau.

Împărăteasa se întoarse degrabă la palat şi—i povesti împăratului întâmplarea cu ghionoaia şi chifteriţa. împăratul se bucură foarte tare, gândindu—se că va avea un fiu deştept, după cum făgăduise broscuţa şi viteaz, după asemănarea ghionoaiei.
—Dar dacă o să fie rău la inimă?
—Doar nu ne—o dărui Dumnezeu cu un şarpe?

Mai trecu ce mai trecu şi, într—o zi, picând se plimba împărăteasa prin curtea palatului, vede un păun frumos căţărat pe zid ce ţipa jalnic: Leon! Leon!

O piatră şi apoi alta şi încă una cad la picioarele împărătesei. Se uită ea printr—o găurică â zidului şi vede pe un drac de copil, din vecini, care arunca cu pietre în păun. Păunul, prost şi fudul, ca toţi păunii, în loc să se ferească, să—şi caute un adăpost, sta tot pe zid şi primea în cap toate pietrele. împărătesei i se făcu milă, strigă la copii, care se sperie şi fugi.
—Leon! Leon! ţipă păunul, îţi mulţumesc, împărăteaso, că m—ai scăpat de la pieire. Cu ce să te răsplătesc? Vrei cinste mare, vrei comori?
—Cea mai nepreţuită comoară pentru mine ar fi un băiat.
—Ei, să ştii că vei avea un fiu, ca mine de frumos, şi păunul îşi roti coada fălos şi zburând tot mai sus dispăru din ochii împărătesei.

Împăratul mult se bucură când îi povesti împărăteasa cum că păunul îi făgăduise un băiat frumos întocmai ca dânsul. El zise însă:
—Vorba e că păunul e frumos, dar prost.
—Ce are a face? Zâna broască îi va da deşteptăciunea!
—Aşa e! Va să zică, vom avea un fiu deştept.
—Viteaz...
—Frumos...
—Ce—i mai trebuie?

2. CELE TREI ZÂNE NAŞE

Într—o dimineaţă, Dumnezeu dărui împărătesei nu un fiu, după cum dorea, ci trei băieţi deodată. Trei fii gemeni, întru totul asemenea unul cu altul, frumoşi să—i sorbi într—o lingură cu apă.

împăratul se bucură, căci copiii sunt prilej de veselie la casa omului. Dar împărăteasa era nedumerită. Se gândea, cum o să se împartă celor trei băieţi cele trei daruri făgăduite? Toate la unul şi ceilalţi nimic, ori fiecăruia câte unul din daruri? împăratul trimise crainici, să vestească, în toate colţurile împărăţiei, naşterea celor trei fii ai săi.

Mare veselie în toată împărăţia şi masă întinsă la curtea împărătească. O săptămână încheiată a ţinut sărbătoarea; s—au mâncat zece mii de peşti, cincizeci de mii de oi la frigare şi o sută de mii de pâini. Din fărâmiturile pâinilor se făcură mormane, din care se înfruptară şi păsările cerului. Cât despre cozonaci şi prăjituri, nimeni n—a putut să le numere.

Lume peste lume veni la botezul celor trei gemeni: împăraţi, vrăjitori, zâne şi tot poporul. Zâna grâului, care era de o frumuseţe scânteietoare, se apropie de unul dintre leagăne şi zise:

—Finule, te vei numi Voinea; tu vei fi viteaz şi frumos. Dar nu vei fi desăvârşit, îţi dau cutiuţa aceasta, iar când mustaţa îţi va miji deasupra buzelor, vei deschide cutiuţa şi vei afla rostul tău în această lume.

Zâna gâzelor, o zânişoară plăpândă şi mititică, se apropie şi ea de al doilea leagăn şi grăi:

—Finule, te vei numi Statu—Palmă; tu vei fi deştept şi bun, însă îţi va lipsi un dar. îţi dau fluieraşul acesta şi în ziua când cel dintâi fir de barbă se va arăta pe bărbia ta, să spargi fluieraşul şi vei ştii ce trebuie să cauţi.

Toată lumea aştepta acum să vadă naşa celui de—al treilea geamăn. Se întrebau unii pe alţii: Cum o să fie? Frumoasă ca Zâna grâului ori drăguţă ca Zâna gâzelor? Mare fu mirarea tuturor şi nespusă mâhnirea împăratului şi a împărătesei când văzură, apropiindu—se de cel de—al treilea leagăn, o băbătie pocită, având un nas al cărui vârf se înfrăţea cu bărbia.

—Eu sunt Zâna ciupercilor otrăvitoare. Pe mine aţi uitat să mă poftiţi la botez şi am să mă răzbun. Tu, finule, te vei chema Bâzâilă. De toate ce vei vedea te vei mira, ca un prost şi vei bate din buze. Darul meu, uite—l: un cotor de ciupercă, în ziua când, din copil te vei face un flăcău frumos, vei despica cotorul acesta şi vei afla ce anume trebuie să cauţi în lume.

3. CUTIUŢA, FLUIERAŞUL ŞI COTORUL CIUPERCII

Cei trei fraţi crescură, dar pe ce creşteau nu mai semănau unul cu altul. Unul rămăsese pitic şi cam chircit: acela era Statu—Palmă, după cum îl numise naşa sa, că era înalt cât o palmă. Statu—Palmă nu era frumos, dar era deştept, de—l scăpărau ochii. Toate drăciile el le făcea la curtea împăratului, tatăl său, iar la vremea socotelii se ascundea. Nu avea astâmpăr nici un minut şi numai în păcăleli îi ţinea pe curteni şi pe slujbaşi. Norocul lui că era fiu de împărat. Altminteri, bun la inimă, de n—ar fi făcut rău nici unei muşte. Dar fricos... nevoie mare. Toate nimicurile îl speriau, îl înspăimântau. N—avea curaj nici cât un purice.

Fratele său, Voinea nu—i semăna, după cum nu seamănă un broscoi cu un luceafăr: Voinea era frumos de pica. Şi foarte voinic, şi viteaz. Nimic din ceea ce îi sperie pe copii nu—l speria pe dânsul; era totdeauna gata să înfrunte orice pericol. Avea numai un cusur: era foarte răutăcios. Răutăcios cu oamenii şi cu animalele: călca, înţepa, strivea, lovea, fără nici o milă, tot ce—i ieşea în cale.

Cât despre al treilea geamăn, o fi fost el frumos, bun la suflet şi voinicos, dar, săracul, era prost, prost de da în şanţuri, mai prost ca o turmă de oi, mai prost ca un cârd de gâşte. Credea orice i se spunea şi când se apuca de vreo treabă, era sigur că ieşea pe dos, pentru că, fiind fără isteţime, era şi încurcă—toate. La orice vedea, sta cu gura căscată şi bătea din buze a mirare. Nu degeaba se numea el Bâzâilă.

Cei trei fraţi crescură, crescură, până când într—o zi mustaţa le miji deasupra buzelor lui Voinea, un fir de barbă apăru în bărbia lui Staupalmă, iar Bâzâilă se făcu un flăcău frumos, cu plete aurii, împăratul adună, în sala tronului, pe toţi curtenii, sfetnicii, slujbaşii cei mari şi pe toţi învăţaţii împărăţiei, chemă şi pe cei trei fii ai săi şi grăi astfel:

—Feţii mei, a sosit ziua hotărâtă de cele trei naşe ale voastre, ca să deschideţi, spargeţi şi să despicaţi fiecare darul, adus de către naşe la botezul vostru, începe tu, Voineo!

Voinea deschise cutiuţa Zânei grâului şi scoase dinăuntru, te miri ce? Un bileţel.

—Un bileţel? zise împăratul. E ceva scris înăuntru?

—Este, tată.

—Să ne dea citire Marele nostru dascăl al şcolilor. Şi Marele Dascăl al şcolilor citi:

E dulce, blândă şi frumoasă,
E floare rară şi aleasă,
Cine o are e fericit,
Căci e om de toţi iubit

—Atâta numai, ori mai e ceva scris?

—Mai stă scris dedesubt:

Omul

—Care va să zică este o ghicitoare! Să vedem cine o ghiceşte.

Toţi se uitară unii la alţii. Adunarea tăcu. Ghicitoarea era grea.

—Ei, nu ne poate nimeni tălmăci înţelesul ghicitorii? Unul dintre curteni zise atunci:

—Luminate împărate, cunosc eu un cuvios pustnic, care ar fi în stare să dezlege ghicitoarea.

—Să—l aduci, fără întârziere, pe acest pustnic. Până atunci, e rândul tău, Statu—Palmă.

Statu—Palmă rupse fluierul şi din el ieşi tot un bileţel.

—Iarăşi un bileţel. Citeşte—ni—l, Mare Dascăl! Şi dascălul citi:

Pe cei drepţi îi ocroteşte,
Pe cei răi îi nimiceşte,
Strălucite fapte face
În război şi—n timp de pace.

Dedesubt mai e scris:

În lumea largă

—Ghici, ghicitoarea mea. Hai, să vă văd pe toţi câţi sunteţi aici.

Aş! Cine să ghicească? Tăcură toţi, de—ai fi auzit zbârnâind şi o musculiţă.

—E rândul tău, Bâzâilă!

Bâzâilă despică cotorul ciupercii în două şi află înăuntru tot un bileţel. Marele Dascăl citi:

Fără dânsa dai în gropi,
Dacă n—o al, de greu nu scapi,
Poate fi mare, în trup mic
Şi—n trup mare, de nimic.

Iar mai jos scria:

Unde a dus mutul iapa

—A treia ghicitoare. Nici unul dintre voi nu dă nici acesteia de rost? La grea încercare ne pun zânele.

—Luminate împărate, anunţă un curtean intrând, a sosit cuviosul pustnic.

—Să vină degrabă, să vină!

Cuviosul pustnic, un moşneag cu barba albă, lungă de doi coţi, cu trupul cam adus, intră şi, închinându—se până la pământ spuse :

—Strălucite împărate, m—ai chemat pe mine, un biet sărman pustnic. La ce pot să—ţi slujesc?

—Cuvioase pustnice, e nevoie să dezlegi trei ghicitori încâlcite, cărora noi nu le dăm de rost. Marele Dascăl să ţi le citească.

Dacă i se citiră cele trei ghicitori, pustnicul stătu puţin pe gânduri, apoi zise:

—Împărate Timus, într—adevăr sunt grele aceste trei ghicitori; Cu slaba—mi minte, eu le înţeleg aşa: Voinea să plece pe munţii Bucegi, să afle pe vârful Omul o floare rară; Statu—Palmă să plece în lumea largă, să găsească ceea ce

Pe cei drepţi îi ocroteşte
Pe cei răi îi nimiceşte,

iar Bâzâilă să facă ce—o face, să afle locul unde a dus mutul iapa şi acolo va pune mâna pe darul, fără de care dai în gropi.

—Mult ne—ai luminat, pustnice! Dar fie şi atât. Feţii mei, aţi auzit, trebuie să plecaţi. Tu, Voineo, să te urci pe muntele Omul; tu Statu—Palmă să te pierzi în lumea largă; iar tu, Bâzâilă să nimereşti la locul unde a dus mutul iapa. Luaţi—vă flecare câte ceva într—o traistă, încălţaţi nişte opinci mai uşurele, puneţi—vă căciula pe cap şi drumul să fie al vostru, ca al oricărui drumeţ, că până nu veţi afla cele orânduite în ghicitorile voastre nu mai sunteţi fii de împărat, ci oameni ca toţi oamenii.

Ce să facă cei trei gemeni? Se supuseră poruncii tatălui lor şi plecă fiecare, după cum îl tăie capul.

VOINEA

1. ZÂNA FLUTURILOR

Umbrele nopţii nu apucaseră bine a se risipi şi Voinea, după ce vârî ceva merinde într—o traistă, plecă la drum. Era sprinten Voinea şi voios, că firea lui nu era de băiat din luncile de la gura Văii Cerposac. Deşi plecase să afle, nici el nu ştia ce, cânta un cântec haiducesc, de hăuleau pădurile. Din deal în vale, din răstoace în costişe, din păduri în poieni, haida—haida, se luminase de—a binelea, când Voinea ajunse în Valea Cerbului, la picioarele muntelui Clăbucetul Baiului. Apele Văii Cerbului curgeau liniştite, fără zor; peste ele se ridica încet o ceaţă străvezie, în faţă Bucegii, Caraimanul şi Coştila, mângâiaţi de razele soarelui ieşite de după Zamora, păreau trandafirii. Pe colţii Jepilor sta, înfipt cu temei, un nor cenuşiu.

Voinea se aşeză pe un buştean de fag îmbrăcat cu muşchi pufos, să mai răsufle şi să mai îmbuce ceva. Pe când sta el aşa, rupând cu dinţii dintr—un codru de pâine şi gândindu—se la ghicitoare: „E floare rară şi aleasă", iată un fluture cu aripile mari, argintii, se lasă pe iarbă, drept în faţa voinicului. Voinea azvârle căciula după el, îl prinde dedesubt şi se apropie, să pună mâna pe fluture, să—i rupă aripile, să—l chinuiască, numai aşa din răutate, cum avea obiceiul. Nu apucă să ridice, puţin căciula, că şi aude un glas piţigăiat, zicându—i:

—Voineo, Voineo, nu fi rău la suflet! Nu mă omorî, dă—mi drumul, că mult bine îţi voi putea face la nevoie, căci eu sunt Zâna fluturilor.

Voinea, mirat de aşa întâmplare, căci el nu—şi închipuise că fluturii pot vorbi, luă căciula de jos. Fluturele zbură îndată, se aşeză pe un buştean şi grăi în continuare:

—Bine ai făcut, Voineo, că mi—ai dăruit viaţa. O să te răsplătesc. Uite, ia pe degetul cel mic, puţin praf de pe aripa mea cea dreaptă şi când vei avea trebuinţă de ajutor să te uiţi la deget şi să te gândeşti la mine.

Voinea făcu după cum îl povăţuise fluturele, iar acesta zbură pierzându—se în zare.

—Ciudat, ciudat, gândi Voinea, apoi se întinse pe iarbă, îşi făcu pernă dintr—un buştean şi adormi.

2. REGINA ALBINELOR

De dormit, a dormit Voinea, dar cât, nu putu şti. Nişte trăsnete grozave îl treziră şi ce să vezi? Toate zăgazurile cerului se rupseră, apa curgea cu găleata, trăsnete, fulgere... Apele văii Cerbului veneau năprasnice, prăpăstioase, târând bolovani, buşteni, copaci întregi... Ei, acum poftim de mai treci dincolo de Caraiman! Ce era de făcut? îşi frângea mâinile Voinea a neputinţă. Nu putea să aştepte trecerea furtunii şi scăderea apelor, că era zorit să afle floarea cea rară şi aleasă.

—Prost ce sunt! Ia să încerc puterea fluturelui. Se uită la degetul cel mic argintat de praf fluturesc şi, numai ce se pomeni cu gângania înaripată.

—Ştiu ce vrei, Voineo, să treci dincolo. Hai, aşază—te călare pe mine, să te trec.

—Glumeşti ori vrei să râzi de mine? Cine a mai văzut un om călare pe un fluture?

—Ascultă ce—ţi spun.

—Fie, să—ncerc!

Dacă se aşeză călare pe fluture, se făcu acesta mare cât un cal şi cât ai clipi îl şi trecu pe Voinea dincolo.

—Îţi mulţumesc fluture, fluturaş.

—Mergi cu bine, voinice. Să ştii că multe ai să înfrunţi, căci mulţi duşmani şi vrăjitori haini vei întâlni, până să dai de floarea cea rară şi aleasă.

—Nu mi—e teamă de nimic şi de nimeni, că de aceea mă cheamă Voinea cel voinic.

Şi merse Voinea înainte, cu gând să se urce pe Caraiman şi de acolo de sus, sus pe Omul. Merse el ce merse, cu inima bărbată. Părăsi aninii, se strecură printre fagi şi ajunse la brădet. Uitându—se înainte, pe o potecuţă, ce se căţăra printre bolovani, vede, pe o piatră, târându—se greoi o biată albină. Voinea şi ridicase piciorul ca să o strivească, fiindcă nu putea să vadă o gânganie, fără a o nimici, când, un glas zbârnâietor îi zise cu repeziciune:

—Voineo, Voineo, nu fi negru la suflet, nu mă omorî, că mult bine îţi voi face la nevoie.

—Poftim, acum şi albinele vorbesc ca oamenii. Ce eşti tu şi ce cauţi aici?

—Eu sunt regina albinelor. De trei zile călătoresc. Am plecat din regatul meu, unde e jale şi amar, că vrăjitorul cel rău, Brumarul, s—a năpustit asupra florilor noastre şi le—a veştejit. Trandafirul stă ofilit pe tulpina sa, nalba cea mândră şi—a plecat lumânarea falnică, măzărichea şi—a descleştat cârceii fără putere, iar floarea soarelui priveşte tristă spre pământ Supusele mele mureau de foame. Mi—am luat lumea în cap şi am pornit—o spre munte, doar voi găsi vreo ţară mănoasă în flori hrănitoare. Şi acum, iată—mă: abia mă târăsc, de obosită ce sunt Dar tu, Voineo, unde ai plecat?

—Am plecat să culeg floarea cea rară şi aleasă.

—Grea sarcină ţi—ai luat asupră—ţi, Voineo. Dar, fiindcă mi—ai cruţat viaţa, o să te răsplătesc. Uite, ţine fărâma aceasta de aripioară, înfige—o în căciulă cu un ac de brad. Când vei fi la mare nevoie, scoate—ţi căciula, uită—te la aripioară şi eu voi sosi să te ajut Drum bun, voinice. Curaj şi bărbăţie, că vei avea de luptat cu multe, până să ajungi la ţel.

Voinea făcu cum îi poruncise regina albinelor, iar albina odihnită zbură ca o săgeată prin brădet. Una câte una, petele cu care razele soarelui împestriţa potecuţa se întunecară şi se şterseră, muntele Morarul înghiţi soarele, noaptea sosi. Voinea se culcă pe un pat de muşchi, drept căpătâi luându—şi un bolovan. Şi adormi, gândindu—se la floarea cea rară şi aleasă.

3. STRÂMBĂ—LEMNE

Voinea se deşteptă cu voioşie, că, vezi, visase nişte visuri frumoase, care—l unseseră la inimă. Deschizând ochii pe jumătate, i se păru că un nor mare îi ascundea lumina soarelui de dimineaţă. Se freacă la ochi, îi deschide de tot, dar vede întunecat. Se scoală şi, ce vede?

Altul decât Voinea s—ar fi îngrozit de spaimă: o namilă de om stătea aplecat deasupra lui, ţinând în mână, drept baston, un brad înalt de zece stânjeni. Capul lui era cât un poloboc, firele—i din barbă groase ca nişte funii, picioarele prăjini fără sfârşit. Se uita la Voinea, rânjind:

—Cine eşti tu, gânganie? Şi cum ai îndrăznit să păşeşti pe moşiile lui Strâmbă—lemne?

—Eu sunt Voinea cel viteaz, fiul împăratului Timus şi am plecat în căutarea florii rare şi alese.

—Ha! ha! ha! râse uriaşul, de vuiră prelung codrii. Şi cum ai crezut, gâză, că o să calci în ţinutul uriaşului Strâmbă—lemne nesupărat de nimeni?

—Nu mi—e frică de nimeni şi nici chiar de tine, uriaşule! Şi Voinea sta drept şi mândru:

—Ei, ştii că—mi placi viermuleţule! Aş putea să te strivesc, ca pe o musculiţă, dar te văd viteaz şi de aceea te cruţ. Te voi lăsa să treci prin împărăţia mea, numai să—mi faci ce—ţi voi porunci.

—Sunt gata la orice.

—O să ai de furcă să împlineşti ce—ţi voi arăta. Vezi bradul acesta gros, care pentru mine este un beţişor şi pe care trei dintre semenii tăi de abia îl pot înconjura cu braţele lor? Ca acesta mai sunt sute. Trebuie să—i dobori pe toţi la pământ Şi pentru că mi—e milă de tine, uite, îţi dau cuţitaşul acesta ca să te ajuţi cu el. Când vei fi gata, n—ai decât să fluieri şi eu voi veni să—ţi văd isprava. Uriaşul ridică piciorul şi trecu peste muntele Caraiman şi se făcu nevăzut

Cuţitaşul lui Strâmbă—lemne era un topor cât toate zilele, pe care de abia îl putea ţine Voinea cu amândouă mâinile. Voinea se puse temeinic pe treabă, că nu avea încotro şi apoi, el nu se speria de muncă. în fiecare zi culca la pământ câte un brad. Greu i s—a părut la început, dar pe zi ce trecea i se făcea mai puternic şi munca lui era mai cu spor.

Trecu o lună, trecură două, trecu un an... în sfârşit toţi brazii cei groşi erau culcaţi la pământ Atunci, Voinea fluieră şi Strâmbă—lemne se arătă.

—Ce, ai isprăvit? întrebă uriaşul cu mirare.

—Am isprăvit

Strâmbă—lemne merse din brad în brad, îi numără cu băgare de seamă şi apoi, arătându—se foarte mulţumit, îi zise lui Voinea:

—Voinea, văd că eşti un om vrednic. Te las să treci înainte şi ca să te răsplătesc îţi dau paiul acesta, cu care să te aperi împotriva duşmanilor.

Zicând acestea, uriaşul se făcu nevăzut. Paiul lui Strâmbă—lemne era o ghioagă groasă şi lungă.

—Tocmai bună de reazem, când voi fi obosit, gândi Voinea şi—şi luă drumul înainte spre culmea munţilor.

4. ULIUL ŞI GHIONOAIA

Soarele fiind la amiază, Voinea se opri, să se odihnească la umbra unui brad. Deodată aude un foşnet de frunze şi nişte ţipete jalnice ieşind dintr—un desiş. Se duce într—acolo şi ce să vadă? Era un uliu încurcat în nişte cetină, din care nu mai putea ieşi. Voinea, gata cu ghioaga, să—l lovească. Dar puiul de uliu îi grăi în limba lui păsărească:

—Voineo, Voineo, nu fii rău la suflet. Nu mă omorî, ci mai bine descurcă—mă din cetina asta, că mult bine îţi voi putea face la nevoie.

Voinea nu se mai miră că uliul vorbeşte, fiindcă mai înainte auzise vorbind un fluture şi o albină; el se supuse şi scoase puiul de uliu din cetină. — Bine ai făcut, voinice, că m—ai cruţat. Eu te voi răsplăti. Ţine un fulg şi bagă—l în traistă, iar

când vei fi în vreo mare nevoie, scoate—l, suflă asupră—i şi eu voi veni să te ajut.

Voinea puse fulgul în traistă, iar uliul zbură.

Şi pe cer el se zărea,
Întâi ca un porumbaş,
Apoi ca un lăstunaş,
În urmă ca un bondăraş,
Apoi ca un ţânţâraş.
Şi—n zare de ajungea,
El din zare se ştergea.

Voinea îşi urmă drumul înainte, fără şovăire. Ce—i mai păsa? Avea un fulg în traistă, o aripă la căciulă şi ghioaga în mână. Trecuse acum pe muntele Coştila. Tocmai ocolea un stei de cremene, când se pomeni cu o pasăre uriaşă, că se lasă asupră—i din zbor şi tanc! tanc! îl loveşte cu ciocul ascuţit în cap, că de n—ar fi avut căciula, ţeasta capului i—ar fi fost găurită. Pasărea furioasă dădu de trei ori din aripi, de stârni un vânt puternic şi ţipă:

—Cine eşti şi ce cauţi aici, împieliţatule? Cum de ai îndrăznit să intri pe pământurile mele?

—Dar tu, cine eşti, de te răţoieşti aşa, la mine?

—Dar îndrăzneţ mai eşti, flecuşteţule! Eu sunt puternica ghionoaie cu ciocul de fier şi domnesc pe toată întinderea Coştilei. Cine cutează a—mi călca moşiile moare cu capul găurit de mine.

—Eu sunt Voinea cel viteaz, fiul împăratului Timus.

—Si încotro ai plecat?

—Să găsesc floarea cea rară şi aleasă.
—Nesocotitule! O loază ca tine? Auzi îndrăzneală!
—Până una alta, cucoană ghionoaie, dă—te la o parte şi lasă—mă să trec, că mi—s grăbit...
—Uite mă! Dar grozav mai eşti! ştii că—mi place cutezanţa ta?
—Dacă—ţi plac, lasă—mă să trec.
—Te voi lăsa, după ce—mi vei munci.
—Sunt gata la orice.
—Ei, atunci, uite care e porunca: să—mi ucizi toate păsărelele din pădure, din vale şi de pe înălţimi. După ce le vei ucide pe toate, să le înfigi pe toate într—o frigare şi să le frigi. Dar să nu laşi o păsărică, altminteri n—ai făcut nimic. Şi să fie bine fripte, rumenite cum e mai frumos. Când vei fi gata să fluieri şi voi veni să—ţi văd isprava.

Ghionoaia, toc, toc, îşi ascuţi ciocul de fier într—un brad şi fşşt! zbură şi se făcu nevăzută. Voinea sta gânditor şi se scărpina în cap cu nedumerire. Cum să omoare atâta mare de păsărele? Arme n—avea de nici un fel; limba păsărească nu o ştia ca să momească păsările, să—i cadă în palme... Ce să facă? îşi lăsă traista jos, cu gândul să guste ceva, dar iată că iese din traistă un fulg.
—Uite fulgul uliului de adineauri, cară mi—a făgăduit ajutor la nevoie. Ce—ar fi să—mi încerc norocul cu uliul?

Suflă asupra fulgului şi pe dată uliul se înfăţişă.,
—Iată—mă—s, Voineo, care ţi—e păsul? La ce pot să te ajut?
—Uliule, dragă, mare pacoste a căzut pe capul meu. Sunt pe moşia Ghionoaiei celei rele, care nu mă lasă să păşesc înainte, pana nu voi omorî toate păsărele din ţinutul ei, să le pun la frigare şi să le frig.
—Numai de atâta te vaiţi? Lasă pe mine! Eu ţi le aduc pe toate, până una alta; tu numai să pregăteşti frigări.

Uliul plecă la vânătoare, iar fiul de împărat se apucă să facă frigările, în fiecare minut uliul îi aducea câte o păsărică, iar Voinea o înfigea în frigare. Trecuse o săptămână. Uliul, la a zecea mia păsărică pe care o adusese, se aşeză pe un bolovan să mai răsufle, căci nu se odihnise nici o clipă de când plecase la vânătoare şi îi spuse lui Voinea:
—Voineo, de acum poţi să fluieri!
—Dar, nu o mai fi rămas nici o păsărică?
—Nici puişor de puişor!
—Îţi mulţumesc, dragă uliule, că m—ai scăpat din mare încurcătură.

După ce plecă uliul, Voinea fluieră şi Ghionoaia se arătă.
—Cum, eşti gata?
—Da, poftim de vezi, cocoană Ghionoaie! Rotindu—şi ochii împrejur, Ghionoaia văzu o pădure de zece mii de frigări, fiecare stând pe câte două furci şi cu câte o pasăre înfiptă şi mai mare şi mai mică. Se duse şi mirosi una, ciocăni pe alta.
—Minunat băiat eşti, Voineo, n—am ce zice. Îţi dau voie să treci peste moşia mea, ba o să te şi răsplătesc. Ţine această pană. De câte ori vei simţi trebuinţă să fii dus în altă parte decât unde eşti, să pui pana acesta la subsuori şi vei fi ridicat în slava cerului, zburând ca o pasăre şi vei ajunge la locul dorit, într—o clipă.

Voinea puse pana la căciulă, iar ghionoaia se şterse din faţa lui.

5. SOARBE—APE

Voinea mergea acum cu hotărâre, căci i se părea că nu mai are mult de suit. Vedea fundul văii Cerbului şi la dreapta îşi închipuia vârful Omului, pe care trebuia să găsească floarea cea rară şi aleasă. Cum mergea el, pe o potecuţă mărginită de prăpastia văii, despărţind Coştila de Morarul, iată că, deodată, se înfăptuieşte în faţă—i un om cât toate zilele, cu o gură cât o şură, cu ochii rătăciţi şi mişcări fără rost, care ţipa:

—Mi—e sete, mor de sete, mi—e sete!

—Bea şi tu, dihanie, apă din vale, că nu lipseşte. Uite cum mugeşte!

—Picătura aceea din vale? îndrăzneşti să râzi de mine, nemernicule? Am să te sorb dintr—o răsuflare. Dar cine eşti tu?

—Eu sunt Voinea cel viteaz, fiul împăratului Timus.

—Şi eu sunt Soarbe—Ape cel vestit şi cel veşnic însetat. Mă întreb cine te—a trimis să—mi tulburi apele?

—Nu m—a trimis nimeni, ci eu am plecat să aflu floarea cea rară şi aleasă.

—Ha! ha! Auzi gând nebunesc. Vorba e că nu vei trece înainte până nu—mi vei munci.

—Sunt gata la orice!

—Doar un lucru trebuie să faci: să strângi toate apele din ţinutul meu şi să le verşi într—o groapă pe care o vei săpa în stâncă.

—Voi face şi acest lucru.

—Dar să nu laşi nici un râuleţ, nici un pârâiaş, nici o picătură, dintre acelea care se pitesc printre stânci sau pe sub muşchi. Să seci totul, că altminteri nu mă vei mulţumi.

—Dar cum să fac eu aşa ceva doar cu mâinile?

—Mi—e milă de tine. Ia găleata asta, să te ajuţi cu ea, ţine şi o cazma. Când vei fi gata, să strigi de trei ori cât te—o ţine gura: „Soarbe—Ape, Soarbe—Ape, Soarbe—Ape!", iar eu voi sosi îndată, să—ţi văd isprava.

Soarbe ape începu iar a ţipa:

—Mi—e sete, mor de sete ! şi se *îndepărtă.*

Voinea stătea nemişcat, începuse să—şi piardă nădejdea izbânzii. Multe făcuse el singur şi cu ajutoare, dar să strângă toate apele dintr—un ţinut? Doar nu era Scaraoţchi să facă vreo drăcie!... Ei, cum s—o potriveşti?

—O încercare n—aduce supărare. Ia să încerc. Tocmai acum să mă înec ca ţiganul la mal ?

Şi se pune Voinea pe treabă. Sapă mai întâi o groapă lungă şi adâncă de nu i se vedeau nici marginile, nici fundul. Un an trecu până să termine groapa. Acum trebuia să umple groapa, începu să care apă cu găleata, din zori şi până—n seară, de la izvoare, de la pâraie şi pârâiaşe, la groapa, care se umplea, văzând cu ochii.

Mai trecu un an. Groapa se făcuse un lac albastru şi limpede. Voinea secase totul de ape împrejur, ba mai găsi un izvoraş, ca ieşea de sub un ciot de brad. Îl secă şi pe acesta şi, fiind gata, strigă de trei ori, cât îl ţinură puterile:

—Soarbe—Ape, Soarbe—Ape, Soarbe—Ape!

însetatul se înfăţişă şi, uitându—se cu mirare la lacul cel frumos, zise:

—Tu ai făcut asta ?

—Apoi, dar cine, coropişniţa?

—Să trăieşti, Voineo! Harnic băiat mai fuseşi... Apoi sorbi o înghiţitură, de se goli pe un sfert lacul.

—Ah! Ce bine e că—mi astâmpăr setea nestinsă.

Şi mai sorbi o înghiţitură, de se goli lacul pe jumătate.

—De acum, Voineo, poţi să păşeşti înainte. Dar, fiindcă mi—ai făcut binele ăsta, eu vreau să—ţi fiu recunoscător. Am să—ţi dau un dar nestemat. Atârnă—ţi la brâu tărtăcuţa asta.

—Dar ce să fac eu cu o tărtăcuţa ?

—Ascultă—mă ce—ţi zic. Ia tărtăcuţa asta şi să vezi la vreme de nevoie ce bine o să—ţi prindă.

Soarbe—Ape coborî în lac, să bea încet, încet apa, iar Voinea se depărta cu tărtăcuţa.

—Şi—a bătut joc de mine, beţivul de apă! Ce nevoie să întâmpin eu cu o biată tărtăcuţa?

6. MORARUL MISTUIE—PIETRE

Voinea urca acum încet, coasta fiind abruptă şi stâncoasă. începuse să sufle din greu. Sui el ce sui, dar Valea Cerbului se întunecă, apele de pe fundul văii se desluşeau ca prin sită. Pe potecă brazii îşi aşterneau umbrele, din ce în ce mai şterse.

—Şi dacă nu voi ajunge diseară la Omul, mâine dimineaţă sigur voi culege floarea cea rară şi aleasă.

Ţi—ai găsit! Nici nu apucase să şoptească bine aceste cuvinte şi, se pomeni, că—i taie calea un moşneag cu barba albă, atârnându—i până la picioare, cu părul argintat, cu totul în alb îmbrăcat.

—Ho! Voinice. Ia mai stai! Unde ai pornit—o?

—Eu sunt Voinea cel viteaz, fiul împăratului Timus. Am plecat la aflarea florii rare şi alese. Dar dumneata, moşule, cine eşti?

—Eu sunt Morarul Mistuie—Pietre, care numai din stânci şi pietre mă hrănesc.

—Mă mir că nu ţi s—a aplecat de aşa mâncare, moşule.

—Te găsesc cam îndrăzneţ la vorbă, tinere. Un semn să

fac numai şi stâncile, asupra cărora domnesc, s—ar prăbuşi, să te strivească, să nu se aleagă nici praful de tine. Dar mie îmi plac voinicii ca tine şi n—o să—ţi fac nici un rău.

—Atunci lasă—mă să—mi văd de drum.

—Ba, asta rămâne de văzui. Cine trece pe pământul Morarului Mistuie—Pietre trebuie să muncească.

—Sunt gata la orice.

—Mi—e că nu—mi vei putea munci după plac. Uite, vezi stâncăraia aceea şi bolovănişul acela în faţă, în spate, în dreapta, în stânga?... Va trebui să faci din stânci bolovani, din bolovani pietre, din pietre pietricele, din pietricele nisip. Nisipul să—l cerni prin grătar, ca să nu se mai deosebească grăuntele cu ochii.

—Să fac făină din piatră ?

—Da, cremene ori sigă, toată piatra să fie mărunţă, că m—am săturat de mâncarea asta greoaie şi mi—e dor de ceva făină. Uite, îţi dau ciocănaşul acesta să te slujeşti de el. Făina să mi—o faci mormane. Când vei fi gata să şopteşti numai: „Morarule!" şi eu voi sosi să—ţi văd isprava.

Zicând acestea Morarul se furişă pe după o stâncă şi pieri. Voinea se uită lung la ciocănaş şi la stâncile acelea grozave şi mai, mai să o ia la picior îndărăt să lase şi floare şi tot.

—Şi adică, de ce n—aş încerca? Multe am făcut eu până acum. Hai la lucru!

Se puse pe lucru. Cioca—boca! cioca—boca! toată ziulica. Aşchiile de piatră îi săreau în obraz şi—l înţepau dureros, mâinile i se făceau numai bătături, sudorile îi curgeau numai în valuri, dar nu se lăsa... cioca—boca! cioca—boca!

Prefăcu stâncile în bolovani, bolovanii în pietre, pietrele în pietricele, pietricelele le pisă mărunt, apoi le cernu printr—un grătar cu ochiuri mici, de ieşi un nisip ca o catifea, de moale ce era.

Trecu anul şi, dacă fu gata, şopti: „Morarule!" şi Mistuie—Pietre se şi înfăţişă.

—Ai măcinat, voinice?

—Am.

—Ia să văd.

Făcându—şi privirea roată, văzu morarul grămezile şi mormanele de făină şi mai albă şi mai cenuşie, gustă dintr—una, mai gustă dintr—alta, apoi zise:

—Sunt mulţumit de tine, Voineo, şi vreau să—ţi răsplătesc munca. Ţine piatra aceasta, care te va ajuta la nevoie.

Voinea luă piatra, o puse în sân, iar Morarul se făcu un nor alb, care se risipi.

—Mare pehlivan mai fuse şi moşul ăsta! După ce i—am muncit ca un rob, îmi dă o piatră drept răsplată.

7. URSUL MARTIN

Voinea începe acum să se caţere ca o adevărată căprioară pe stânci.
—Încă un suiş, o stâncă, o limbă de pădure şi voi ajunge pe Omul şi floarea va fi şi mea.
—Moor! moor! moor!
—Cine mormăie acolo ?
—Eu, zise un glas gros şi adânc şi o namilă de urs deşălat şi cu păr roşcat ieşi dintr—o peşteră, înaintând ameninţător spre Voinea. Bun sosit, flăcău! Tocmai muream de foame. Am să te fac bucăţi, bucăţi, să te mănânc cu gust.
—Până să mă faci bucăţi şi să mă mănânci cu gust o să trebuiască să te masori cu mine, că eu sunt Voinea cel viteaz.
—Ba nu, zău! He, he, am mâncat eu mai mari şi mai groşi ca tine!

—Vino la luptă dreaptă şi o să vedem care pe care.
—Uite, că nu glumeşte copilul. Ştii ce? Am să te las să treci înainte, nevătămat, dacă—mi faci o treabă.
—Gata sunt la orice.
—Eu m—am săturat de mâncat zmeură, fragi şi mure si nu vreau să cobor în vale să mănânc carne de om, că nici nu—mi place. Mie miere îmi trebuie.
—Miere îţi trebuie? Apoi eu nu sunt albină, ca să—ţi fac miere!
—Eşti albină, ori nu eşti, nu vei face un pas în sus, până nu vei îndeplini porunca mea. Vezi colo, mai la vale, butoaiele, putinele şi poloboacele acelea? Să mi le umpli cu miere proaspătă, cum vei şti. Când vei fi gata, fă de trei ori: moor! moor! moor! şi voi veni îndată, să—ţi văd isprava.

Sfârşindu—şi vorba, ursul se întoarse îndărăt, mormăind şi călcând greoi intră în peşteră. Voinea scoase un oftat prelung: fie, că greu mai e să culegi floarea rară şi aleasă! Câte greutăţi am dovedit: am doborât la pământ sute de brazi bătrâni, am adunat toate apele Văii Cerbului, am măcinat toate stâncile de pe munţii aceştia! Dar cum să fac miere? Asta nu e muncă de bărbat, nici de flăcău viteaz.
—Stai că i—am venit eu de hac lui Martin, strigă voios Voinea şi uitându—se cu tot dinadinsul la aripioară, aude un zbârnâit.
—Iată—mă, Voineo, zise regina albinelor. Am venit să te ajut.
—Uite ce este, dulce regină; Ursul Martin, care domneşte pe aici şi stă în peştera de acolo, pe unde sunt nevoit să trec — nefiind alt drum — nu mă lasă să trec până nu—i voi fi umplut toate vasele acelea din vale cu miere dulce şi proaspătă.
—Numai despre asta e vorba? Apoi lasă pe mine. Tu să stai de o parte să te odihneşti, căci multe ai pătimit până acum.
—Stau, zău, să mă întremez, că cine ştie ce mă mai aşteaptă până sus pe Omul.

Regina albinelor zbârnâi prelung. Era un zbârnâit de—ţi lua auzul, dar, pe dată, întreg poporul de

albine se arătă.

—Fetelor, să vă văd la lucru, căci trebuie să—l ajutăm pe voinicul Voinea să scape de urgia lui Martin.

Albinele zbârnâiau întruna: sbârna ici, sbârna colo, tocmai până în vale. Putinele, poloboacele, butoaiele se umpleau, ca prin farmec, cu miere aurie. Când fură vasele pline, albinele împreună cu regina lor, îi urară rămas bun lui Voinea şi zburară spre câmpii. Voinea se grăbi a face: moor! moor! moor! Şi boierul Martin, ieşind din peşteră, se îndreptă spre el.

—Ai fost în stare, Voineo, să faci ce ţi—am poruncit?

—Vezi şi dumneata.

Martin se duse în vale, numără vasele, îşi băgă botul lui cel turtit prin unele şi îşi linse labele.

—Bun, bun de tot. Băiat vrednic eşti, Voineo! Ţi se cuvine să te răsplătesc. Ţine sfârculeţul acesta din coada mea. Paloş îţi va fi ca să te aperi de duşmani. Să ştii de la mine că o încercare mai ai de înfruntat, o grea încercare, cea mai grea dintre toate, dar eşti viteaz şi vei nimici duşmanul.

8. BALAURUL CU ŞASE CAPETE

De acum ce—o fi o fi! Dumnezeu nu mă va lăsa! Mai cu picioarele, mai cu mâinile, târâş—grăpiş, Voinea se suia pe coasta abruptă şi prăpăstioasă. Ajunsese pe culme.

—Ura! Iată—mă—s în sfârşit pe vârful Omul, strigă Voinea cu glas tunător.

—Mai încet, mai încet, voinice, că sunt şi eu pe aici! zise un glas dogit de clopot.

Ce văzu Voinea? Un balaur înfiorător: avea o coadă nesfârşită, cu solzi mari în mii de culori, de parcă se juca curcubeul pe ei; trupul îi era verde şi presărat cu ghimpi; douăsprezece picioare cu gheare lungi şi ascuţite ca nişte ţepoaie şi şase capete cu câte un ochi, la care nu te puteai uita, că îngheţai de frigurile spaimei.

—Îndărăt, nemernicule, ori te mănânc de viu!

—Îndărăt? Niciodată!

—Ce cauţi prin locurile acestea şi cum de ai îndrăznit să vii, să tulburi pacea lui Fiară—Verde cel nebiruit?

—Eu sunt Voinea, fiul împăratului Timus şi am venit pe Omul să culeg floarea rară şi aleasă.

—Floarea ce cauţi este acolo pe stânca aceea, steluţa aceea albă şi nevinovată. Este floarea bunătăţii pe care am furat—o eu de la oameni şi o păzesc, ca să nu se mai întoarcă printre semenii tăi.

—Ba o să se întoarcă, fiindcă eu o voi culege.

—Tu, nevârstnicule? O să te lupţi tu cu mine?

—Mă voi lupta, că nu mi—e frică de tine.

—Vino dar, să ne măsurăm.

Şi Voinea se luă la trântă voiniceşte cu balaurul. Fiară—Verde scotea limbi de foc din cele şase guri, iar din ochi îi ieşeau scântei verzi, care te orbeau. Dar Voinea nu se uita nici la ochii, nici la gurile balaurului. Apoi, deodată, dintr—o opintire, îl băgă pe Fiară—verde în pământ, până la mijloc şi—i sfărâmă un cap cu ghioaga lui Strâmbă—lemne. Mai luptară ce se luptară şi Voinea îl mai cufundă în pământ pe balaur până la pântece, iar cu sfârcul din coada ursului, care se făcuse paloş, îi reteză dintr—o dată trei capete. Fiară—verde începu a geme.

—Voineo, voinice, iartă—mă, că te las şi eu dar nu—mi lua viaţa.

—Milă să am de o fiară ca tine?

Şi—l îngropa până la gât, scoase din sân piatra Morarului Mistuie—Pietre şi—i strivi balaurului al cincilea cap.

Fiară—Verde scoase, din gura capului ce îi mai rămăsese, nişte pălălaie de foc, care dogoreau ca un cuptor.

Puterile lui Voinea începură a slăbi. Un cap de balaur mai avea de nimicit, dar era sfârşit de oboseală.

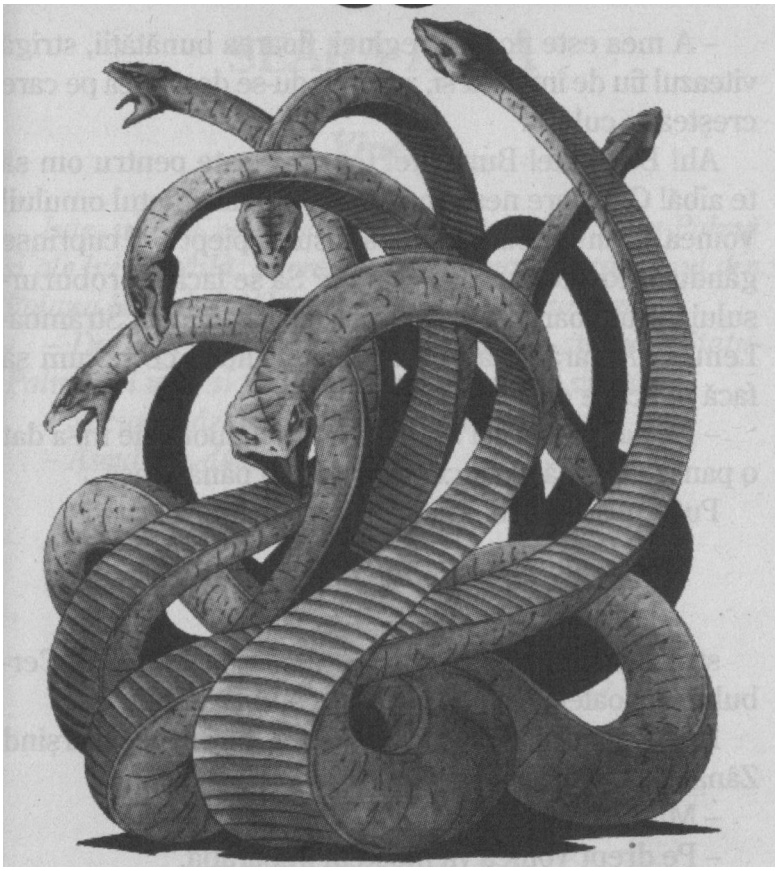

Balaurul prinse curaj şi, tot zbătându—se, începuse a—şi scoate trupul din pământ. Numai iată că Voinea îşi aduce aminte de Soarbe—Ape, ce îi dăruise şi el un dar: o tărtăcuţă. Iute o ia de la brâu şi aruncă cu ea în capul balaurului. Un şuvoi de apă ieşi din tărtăcuţă spartă şi stinse focul din gura balaurului Fiară—Verde, capul i se înecă şi balaurul îşi dădu sufletul, făcându—se fărâme.

—A mea este floarea reginei, floarea bunătăţii, strigă viteazul fiu de împărat şi, apropiindu—se de stânca pe care creştea, o culese.

Ah! Bunătate! Bunătate! Ce greu este pentru om să te aibă! Ce floare nestemată eşti pentru sufletul omului! Voinea strânse floarea cu dragoste la piept şi îl cuprinse gândul întoarcerii acasă. Dar ce? Să se facă iar robul ursului, al lui Soarbe—Ape, al Morarului sau al lui Strâmbă—lemne? Amărât, sta Voinea şi se gândea ce şi cum să facă să scape de asemenea urgii.

—Ei, dar uituc mai sunt Cucoana Ghionoaie mi—a dat o pană, care mă va duce prin văzduh până acasă.

Puse pana subsuoară şi

Iepureşte, ogăreşte,
Păsăreşte, fulgereşte,

străbătând văzduhul, se pomeni iar la gura Văii Cerbului, la poalele Muntelui Clăbucetul Baiului.

Iată povestea isprăvilor lui Voinea, mai spuse sfârşind Zâna vânturilor.

—Minunat băiat!

—Pe drept Voinea va moşteni împărăţia.

—Asta nu se ştie.

—Aţi uitat de ceilalţi doi fraţi!

—Statu—Palmă şi Bâzâilă?

—Dar Statu—Palmă e urât şi fricos!...

—Iar Bâzâilă e prost!...

—Fetelor, zise Zâna zânelor, până nu vom cunoaşte şi isprăvile celorlalţi doi gemeni nu putem chibzui a cui va fi împărăţia. Dar, nemaifiind vreme, o vom asculta pe Zâna vânturilor mâine, vineri.

SEARA A V—A
VINERI

Iute, iute să ne povesteşti şi isprăvile lui Statu—Palmă şi ale lui Bâzâilă, ziseră zânele adunate pe tăpşanul din Poiana la Anini, tăbărând pe Zâna vânturilor.
—Da, suntem foarte nerăbdătoare a şti cum Statu—Palmă cel urât şi fricos s—a făcut frumos şi viteaz.
—Şi cum Bâzâilă cel prost s—a făcut deştept.
—Ascultaţi, doar:

STATU—PALMĂ

1. STATU—PALMĂ INTRĂ ARGAT LA BABA CLOANŢA

Statu—Palmă plecă şi el, în lumea largă, după cum glăsuia bileţelul găsit în fluieraşul Zânei gâzelor. îşi făcea socoteală peste socoteală, cum ar putea el dibui, să afle mai repede dezlegarea ghicitorii, că umblat în lumea largă, nici gând! Cum ar fi putut el să facă o călătorie aşa de lungă, mic şi chircit cum era, cu picioruşele sale, care n—aveau spor la mers?

Mergea Statu—Palmă, dar cam în sili Se uita în dreapta, se uita în stânga, doar va afla ceva, care să—l pună pe calea dezlegării ghicitorii. După trei zile de umblat, merindele i se isprăviseră. De dimineaţă, în zori, era lihnit de foame. Vorba era cum să—şi astâmpere foamea? Spre amiază vede, în depărtare, o colibă din coşul căreia ieşea fum.

O colibă locuită... Poate voi găsi vreun creştin de al lui Dumnezeu, să—mi dea ceva de mâncare... Se grăbi să ajungă în dreptul colibei. Prin uşa dată de perete văzu o babă, care rupea dintr—o mămăligă mare şi, înmuind bucăţile într—un blid cu fiertură, le mânca cu poftă. Ce frumoasă i se păru lui Statu—Palmă mămăliga aceea galben—aurie!

—Babo, dă—mi şi mie o îmbucătură din mămăliga dumitale, că n—am mâncat de ieri...

—Ce spui, flăcăule, să—ţi dau din mămăliga mea? Dar ce a plouat cu cârnaţi, ori nu mai ştim ce belşug a căzut pe capetele noastre?

—O îmbucătură de mămăligă nu e mare lucru...

—He! He! Mălaiul e scump, pe vremurile astea de secetă!... Dar mi—e milă de tine... Hai, intră să—ţi dau chiar două îmbucături de mămăligă, dar nici aşa de pomană nu ţi le dau.

—Ce ceri de la mine ?

—Să mă slujeşti un an de zile. Nu pe degeaba, Doamne fereşte! Îţi voi da simbrie, două parale pe lună.

Că hâr, că mâr... Nu—i venea băiatului să se robească un an, pentru o bucăţică de mămăligă şi două parale pe lună. Dar ce să faci când, de foame, vezi stele verzi? Se învoi şi—şi putu astâmpăra foamea, care—l chinuia.

Când începu slujba, văzu Statu—Palmă că intrase la stăpân, şi încă ce stăpân! Era Baba Cloanţa rea ca o scorpie, arţăgoasă şi cu nimic nu—i putea intra în voie. Toate le găsea rău făcute şi bombănea întruna.

De n—ar fi fost om de cuvânt, Statu—Palmă ar fi plecat din cea dintâi zi. Trebuia să le facă pe toate, în casă şi în curte, că baba sta numai pe rogojina din tindă şi de acolo poruncea. Ii tăia lemne, îi gătea bucatele, îi spăla rufele, deretica prin casă.

—Fiu de împărat se cheamă că sunt, vai rău am ajuns. Dar voi scăpa eu, că bun e Dumnezeu şi te pomeneşti că dezleg şi ghicitoarea!?...

De muncit, muncea din greu, dar de aflat înţelesul ghicitorii, nici vorbă, încercă el, odată, să o întrebe pe babă, dar Baba Cloanţa începu să ţipe:

—De fleacuri dintr—astea îţi arde ţie, de ghicitori, în loc să—ţi vezi de slujbă?

Tot timpul baba sta tolănită pe rogojină, poruncind mereu. Un singur obicei avea: de câte ori se scula, se ducea drept la o magazie lăcătuită cu un lacăt uriaş ca o piatră de moară, intra şi ea ştia ce făcea în magazie, stând acolo cam două ceasuri.

Statu—Palmă încercă de multe ori să vadă cam ce putea să fie în magazia aceea, dar zgripţuroaica, cum îl vedea că se apropie, scotea nişte ţipete de jivină furioasă, aşa că băiatul era nevoit să se îndepărteze.

Trecuseră unsprezece luni. Statu—Palmă zise babei:

—Stăpână, s—a apropiat anul. Să pregăteşti cele 24 de parale, că nu stau nici un minut mai mult peste anul cu care m—am legat.

—Lasă, băiete, că am eu grija asta. Tu numai vezi—ţi de treabă şi slujeşte—mă cinstit, după cum te—ai învoit.

Băiatul ce să zică? Muncea înainte. Sosi şi ajunul zilei în care se împlinea anul de muncă.

—Stăpână, mâine dimineaţă se împlineşte anul şi eu plec fără doar şi poate. Ai pregătit cele 24 de parale?

—Mâine vom vorbi despre aşa ceva, că până mâine tot al meu eşti, grohăi zgripţuroaica, uitându—se urât la Statu—Palmă. Atunci, se gândi fiul de împărat:

„Douăzeci şi patru de parale sunt şi nici pe acelea nu le voi căpăta; nu mi—e de 24 de parale, cu care nu mă voi îmbogăţi, dar mi—e că face ce face baba şi nu—mi dă drumul... Adică, n—ar fi mai nimerit să—mi iau eu tălpăşiţa frumuşel, fără biletul de învoire al băbătiei? La noapte o să încerc. De un lucru mi—e necaz numai: să plec fără a fi aflat ce ascunde baba în magazie, de stă acolo ceasuri întregi. Oare, chiar n—aş putea să—i aflu taina? în sfârşit, văzând şi făcând"...

Sosi noaptea. După ce mancă cât şapte, baba se întinse pe rogojină, puse sub ea cheia de la magazie şi adormi. Băiatul aşteptă până începu baba să sforăie din răsputeri, ridică încetinel rogojina de un colţ, scoase cheia magaziei şi tiptil—tiptil, ca o păsărică, se furişă din tindă pe prispă şi o zbughi drept în magazie.

Dacă intră, ce văzu? Un adevărat târg de vechituri. Stăteau aruncate, unele peste altele, tot felul de lucruri, de nimicuri: cioburi de ulcioare, doage de butii fărâmiţate, bucăţele de tinichea, spărturi de cărămizi, zdrenţe de tot soiul.

—Te miri ce păzea, cu atâta grijă, băbătia! Toate astea nu fac nici cele 24 de parale ce mi le datorează. Adică, dacă ar fi să—mi iau dreptul de 24 de parale de aici, ar trebui să iau magazia în spinare... Tot n—ar fi rău să iau ceva numai aşa, în amintirea robiei mele de un an, pentru un boţ de mămăligă. Dar ce să iau?

Îşi roti Statu—Palmă privirea cercetătoare jur împrejur şi, într—un colţ zăreşte o pereche de opinci. Noi—nouţe nu erau, dar nici ferfeniţă.

—Ia să încalţ eu opincile astea, tot am rămas cu picioarele goale. Uite şi un băţ, îmi va fi bun tovarăş de drum. Luă şi băţul.

—Acum, la drum băiete! Să—mi piardă urma Cloanţa cea rea.

2. OPINCILE FERMECATE. SOARBE—ZEAMĂ

Se puse Statu—Palmă pe mers grăbit, căci, gândea el, cu paşii săi de copil, nu va putea face cale lungă până în zori. Dar, ciudat! Se simţea uşurel de tot şi făcea nişte paşi uriaşi. Mai mult zbura decât mergea.

„Ce drăcie să mai fie şi asta? Te pomeneşti că opincile acestea sunt fermecate"...

Păreau fermecate şi chiar fermecate erau, că Statu—Palmă zbura, zbura repede ca o vrăbiuţă.

„Ei, taci! că am nimerit—o bine cu opincile babei. Dacă va fi având şi băţul vreo putere vrăjitorească, n—am slujit de florile mărului."

Şi învârtea băţul, îl arunca în sus, îl înfigea în pământ, doar—doar i—a afla virtutea, dar... nimic!

„N—or fi toate fermecate. Lasă că sunt bune şi doar opincile!"

Când se iviră zorile, Statu—Palmă era la câteva poşte depărtare de coliba babei, aşa încât nu—i mai era teamă că îl putea urmări. Pe la amiază se făcuse o zăpuşeală ca de cuptor. Statu—Palmă îşi roti privirea de jur—împrejur, cu gândul să găsească adăpost umbros la tulpina vreunui arbore verde şi văzu, în depărtare, tăind zarea, cumpăna unui puţ. Nu apucă să facă mai mult de cinci paşi cu opincile fermecate în picioare şi ajunse lângă fântână. Se aplecă peste ghizduri, dar în loc de pânză tremurătoare, nu zări decât nămol cenuşiu.

„Dar asta ce—i? A secat puţul?"

—Mi—e sete, mi—e sete, gemu un glas tocmai atunci.

întorcându—se speriat, Statu—Palmă văzu, la tulpina unei sălcii pletoase, un om ghemuit, văicărindu—se.

—Dar cine eşti tu, de sorbi din două înghiţituri apa dintr—un puţ ş—apoi tot mori de sete?

—Eu sunt Soarbe—Zeamă, veşnicul însetat. Pe unde trec seacă izvoarele, seacă pâraiele, seacă lacurile, seacă toate apele, căci eu le sorb şi tot însetat rămân.

—Ştii ce, fârtate Soarbe—Zeamă? După câte înţeleg eu, tu eşti singur pe lume şi nu ştii încotro să—ţi porţi păcatele. Hai cu mine, în lumea largă, fraţi de cruce să ne legăm a fi, să ne ajutăm unul pe altul, la nevoie.

—Dar tu cine eşti, care mă îmbii la frăţie de cruce?

—Eu sunt Statu—Palmă, am plecat în lume şi voi rătăci, până voi dezlega ghicitoarea zânelor.

—Care ghicitoare? Spune—mi—o şi mie!

—Ţi—o spun. Ascultă!

Pe cei drepţi îi ocroteşte,
Pe cei răi fi nimiceşte;
Strălucite fapte face
În război şi în timp de pace.

—Pe cei drepţi... pe cei răi... strălucire... stai că am ghicit—o!

—Spune, spune Soarbe—Zeamă că mult bine ţi—oi face drept răsplată.

—Ce să fie? Nu poate fi decât apa.

—Hai, fugi de aici...

Vrabia mălai visează,
Iar tu numai apă chioară.

—Să ştii că e apa.

—Ei, aş!

—Păi, apa potopului n—a nimicit ea pe oamenii cei răi, duşmani ai lui Dumnezeu? Dar oare cine a ocrotit pe poporul evreiesc, poporul Domnului? Marea Roşie, care şi—a retras apele, să poată trece evreii spre ţara Canaanului, iar pe vrăjmaşii lor, pe egipteni, i—a înghiţit când au intrat în matca ei. Care fapte se potrivesc în strălucire, cu aceasta şi pot uimi mai mult lumea?

—Dar de unde ştii toate acestea?

—Am servit la un diacon, până a nu mă apuca pacostea aceasta a însetoşirii.

—Păi, să ştii că n—ai nimerit—o cu ghicitoarea. Că, dacă e vorba, cine este mai mare făptuitoare de

nedreptăţi decât apa? Cine îneacă marinarul care, despicând valurile mărilor, duce negoţul în ţări îndepărtate ? Cine răstoarnă, fără milă, barca sărmanului pescar şi—l înghite, de rămâne nevasta sărmanului văduvă şi cu droaia de copii? Cine turbat, năprasnic, venind de la munte, nimiceşte, prăbuşeşte sate întregi, nealegând între casa omului drept şi aceea a netrebnicului? Nu e adevărat că apa împarte numai bunătăţi celor drepţi şi că, îi striveşte pe cei răi. Face şi bine şi rău, mai mult orbeşte. De faptele—i strălucite mai că ne—am lipsi.

—Dacă nu—ţi place dezlegarea mea, nu e cu supărare. Am spus şi eu aşa, într—o doară.

—Vezi bine că nu e cu supărare şi de aceea îţi mai zic odată, vino cu mine.

—Vin. Poate voi găsi, pe drum, vreun lac să—mi astâmpăr setea mea adâncă.

3. SUFLĂ—N—TERCI

Statu—Palmă plecă înainte cu tovarăşul său de drum, Soarbe—Zeamă. Merseră ce merseră, până dădură de un izvoraş, care îşi strecura picăturile printre pietre, împrejmuit de un gard de albăstrele. Soarbe—Zeamă era gata să se arunce în el, de nu l—ar fi oprit Statu—Palmă.

—Stai, omule, să—mi fac eu rostul şi apoi tu...

Bău ce bău, omeneşte, fiul împăratului Timus, dar când se aplecă şi Soarbe—Zeamă, de—şi puse gura în viitura apei, odată se făcu apa nevăzută. Rămaseră pietrele luncii şi bolovanii pleşuvi.

—Mare beţiv mai eşti, frate Soarbe—Zeamă!

—Beţiv la apă că, la vreme de sete, nu—i nimic mai bun, pe lume, ca o înghiţitură de apă rece şi curată...

După ce se odihniră puţin, îşi continuara drumul. Statu—Palmă îşi făcea paşii mici—mici, altminteri Soarbe—Zeamă nu l—ar fi putut urma, neavând şi el opinci fermecate în picioare. Pe înserate, ajungând la marginea unui crâng, zăriră printre ramuri o colibă. Apropiindu—se văzură, pe prispa colibei tupilată sub un nuc bătrân, un bătrân cu barba albă, lungă—lungă, până la genunchi, ce sta dus pe gânduri.

—Dar ce e, moşule, ce corăbii ţi s—au înecat, de stai aşa pe gânduri? întrebă Statu—Palmă.

—Ce să fie, taică? Eu nu mai pot trăi pe lumea aceasta...

—Dar de ce asta?

—De ce, că am ajuns spaima semenilor mei. Altădată eram şi eu om ca toţi oamenii; eram un flăcău mândru şi chipeş, într—o zi, nu ştiu ce diavol mă ispiti să intru în crângul acesta şi să merg în desişul lui. Aici am dat de mama şerpilor. Când o văzui, urâtă şi scârboasă cum era, mă pusei pe râs, de răsună tot crângul. Şerpoaica ce crezi că făcut? M—a vrăjit ca pe orice lucru voi sufla, cât de încet, întâi se va slei, apoi se va face sloi de gheaţă.

—Ei, şi cât de tare te supără aşa ceva?

—Cum să nu mă supere, când nu pot să beau şi eu o apă, să îmbuc şi eu o frântură de mămăligă că, ce duc la gură se face rece şi tare ca gheaţa, de nu—l poţi despica nici cu toporul? Vecinii fug de mine, ca de ciumă, de teama stricăciunilor pe care le pot face cu suflarea mea vrăjită. Ei m—au poreclit, în bătaie de joc, Suflă—n—Terci.

—Ştii ce, moş Suflă—n—Terci? Lasă în pustie gândurile acestea şi vino mai bine cu noi, să călătorim tustrei, să ne veselim de toate cele ce le vom vedea, că mari şi frumoase sunt minunăţiile lui Dumnezeu.

—Să merg cu voi? Fie, dar, până una alta, să petreceţi noaptea aici, în coliba mea.

—Primim bucuros, dar vorba e că, murim de foame şi de sete.

—Setea v—o puteţi potoli la un pârâu ce şopteşte în mijlocul crângului. Iată un arc şi săgeţi. Care din voi e dibaci la mânuirea arcului, să intre în crâng, să vâneze, că sunt destule dobitoace bune de mâncat.

Statu—Palmă pe dată luă arcul şi numai ce intră mai în adâncul codrului, ţuşti! un iepure. Ţac! îl şi săgeta, de căzu ta picioarele vânătorului, după ce făcu tumba de două ori. Cei doi tovarăşi jupuiră iepurele, îl curăţară şi înfigându—l într—un băţ, îl fripseră frumos pe un strat de cărbuni de tufan; apoi se ospătară voios, pe când moşul sta la o parte, de frică să nu sufle peste iepure şi să—l prefacă într—un sloi de gheaţă. După ce mâncară se culcară şi dormiră ca nişte butuci.

4. ÎNGHITE—GĂLUŞTI

În zori de ziuă, pe când razele soarelui abia apucaseră să se furişeze pe sub prispa colibei, cei trei tovarăşi plecară. Drumul se întindea, ca o panglică lată, înaintea lor. Nu merseră mult şi iată că li se deschide o groapă sub picioare, în fundul gropii, o namilă de om, înalt de parcă—i pierduse dracul măsura, făcea cocoloaşe de pământ galben şi le arunca într—un foc mare. Din când în când ţipa cât îl ţinea gura:

—Of! Of. Cât mi—e de foame, cât mi—e de foame!

—Ei, ăsta e cu alt păcat, şopti Statu—Palmă. Dar ce faci acolo omule? la ieşi din groapă şi luminează—ne, ce sunt boţurile acelea de pământ pe care le faci şi le arunci în foc?

Namila ieşi din groapă şi răspunse:

—Ce să fie? Ia, de mâncare...

—Cum, de mâncare? Pământ?

—Păi, dacă mor de foame şi nu mai găsesc pe aici nimic ca să—mi astâmpăr pofta de mâncare... Prăjesc şi eu pământ şi—l mănânc.

—Bun stomac ai, de nu ţi se apleacă! Ia, ascultă, cum te—o fi chemând...

—Înghite—Găluşti.

—Ia ascultă, Înghite—Găluşti. Decât să stai în groapa asta şi să tot înghiţi la chiftele de pământ galben, n—ai vrea mai bine să vii cu noi să—ţi încerci norocul prin alte ţări?

—Dar cine sunteţi voi?

—Eu sunt Statu—Palmă, călător venit de departe, din sânul stâncilor cărunte şi al munţilor îmbrăcaţi cu haină veşnic verde. Dumnealui e Soarbe—Zeamă care, dintr—o sorbitură, seacă orice ape, iar dumnealui e Suflă—n—Terci, care îngheaţă totul cu suflarea lui.

—Iaca vin şi eu.

Şi aşa, Statu—Palmă, de unde era singur pe drum îşi află trei tovarăşi.

—Ciudaţi tovarăşi! Dar, gândea el, dar cine ştie la ce—mi vor fi buni, la vreme de nevoie, fiecare cu păcatul lui!

5. LUPEŞ—ÎMPĂRAT ÎŞI MĂRITĂ FATA

Cei trei tovarăşi îl urmau pe Statu—Palmă, îmbărbătându—se unul pe altul şi îndem—nându—se la mers. După două zile de umblat, sosiră la porţile unui oraş mare. Aici era mare zarvă şi furnica lumea pe străzi.

—Dar ce se întâmplă, oameni buni, de e atâta larmă şi mulţime? întrebă Statu—Palmă pe nişte trecători, care păreau foarte grăbiţi.

—Ce, nu ştiţi că împăratul nostru vrea să—şi mărite domniţa?

—După cine?

—După acela care va avea izbândă la nişte încercări închipuite de împărat.

—Ce ziceţi, fârtaţilor, întrebă Statu—Palmă pe tovarăşii săi, ce ar fi dacă m—aş supune şi eu la încercările acelea?

—Noi te vom ajuta, că ne eşti frate de cruce! strigară într—un glas, cei trei tovarăşi.

—Haideţi, dar, cu toţii la curtea împărătească.

Aici sta lumea înghesuită, aşa că abia reuşi Statu—Palmă, urmat de tovarăşii săi, să—şi facă loc şi să se aşeze în rândul cel dintâi al privitorilor.

—Crainice, zise împăratul, care sta pe un jilţ înalt, având pe domniţă lângă el şi împrejur sfetnicii, vesteşte poporului voinţa noastră împărătească!

Crainicul suflă în trâmbiţă de trei ori, de răsunară câmpiile, văile şi dealurile, apoi bătu în toba cea mare şi pe urmă strigă, cât îl ţineau puterile:

—Popor al lui Lupeş—împărat, voi toţi mari şi mici, săteni şi boieri, meseriaşi, ostaşi şi slujbaşi ascultaţi, ascultaţi! Prea puternicul, luminatul şi viteazul nostru stăpân, Lupeş—împărat a hotărât, în înalta—i înţelepciune, să o mărite pe frageda, deşteaptă şi frumoasa lui domniţă.

—Ura! izbucni mulţimea. Trăiască împăratul! Trăiască domniţa!

—Prea slăvitul nostru împărat, ca să dea o mare dovadă a dragostei ce o poartă poporului său, a hotărât a da pe domniţă de soţie oricăruia dintre supuşii săi care se va înfăţişa să o ceară, numai să se supună la nişte încercări...

—Să ascultăm, să ascultăm!

—Cea dintâi încercare va fi o întrecere la fugă. Acela care va sosi mai întâi înaintea tuturor alergătorilor va avea dreptul a se supune la a doua încercare.

—Să vedem a doua încercare!

—Tăcere, ascultaţi!

—A doua încercare va fi să bea apă dintr—un lac, a treia de a face o baie călduţă. Mai la urmă, înaltul nostru stăpân va hotărî ce va mai crede de cuviinţă.

6. ÎNTRECEREA LA FUGĂ. SORBIREA LACULUI. SCĂLDATUL ÎN SMOALĂ CLOCOTITĂ

Când auzi Statu—Palmă că la întâia întrecere era vorba numai de o întrecere la fugă, se şi gândi la opincile lui fermecate şi se strecură printre cei care luau parte la întrecere. Când îl văzură mic şi chircit cum era, începură toţi a—l lua în bătaie de joc.

—Dar tu ce cauţi printre noi, frumuşelule?

—Hei, băiete, până să faci tu, cu picioruşele tale, înconjurul grădinii împărăteşti, care ţine cale de o poştă, se culcă soarele de treizeci de ori.

Statu—Palmă însă nu le răspundea nimic, împăratul dădu semnalul de începere a alergării. Toţi o luară la sănătoasa, numai Statu—Palmă păşi liniştit, până se văzu departe de ochii mulţimii şi ai împăratului. Atunci îşi dădu drumul, mai încet la început, întrecând apoi pe toţi alergătorii, zicând opincilor: Aşterneţi—vă drumului La suflarea vântului. Ca şi iarba câmpului. Zbura, nu altceva. Nu trecu un sfert de ceas şi Statu—Palmă sosi în faţa împăratului, după ce ocolise grădina împărătească.

—Vai, urât mai este! gândi domniţa.

—Mare minune, zise împăratul, mirându—se ca şi ceilalţi privitori. Dar cum ai putut străbate o poştă într—un sfert de ceas?

—Măria ta, eu sunt de meserie curier, răspunse băiatul, care nu era prost să destăinuiască şiretenia cu opincile Babei Cloanţa.

—Minunaţi curieri sunt în ţara ta, unde va fi aceea. Dar cum te cheamă?

—Statu—Palmă.

—Ei, Statu—Palmă, n—avem ce spune, ai izbutit la această încercare. Să te vedem, acum, la a doua.

—Despre ce este vorba?

—Vezi lacul acela de colo, al cărui înconjur un om în galopul calului abia poate a—l face într—o zi şi o noapte? Acest lac al cărui fund nu se cunoaşte, va trebui să—l sorbi, până diseară, să nu mai rămână pic de apă. Te prinzi la aşa ceva?

—Cum să nu, tocmai, după atâta alergătură, mi—e o sete grozavă. Să—mi daţi numai voie să înot în apa lacului.

—Îţi dau această voie.

—Foarte bine, dar să mă lăsaţi să iau cu mine pe omul acesta în a cărui tovărăşie înot totdeauna, mai zise Statu—Palmă arătând spre Soarbe—Zeamă.

—Îţi dau şi voia aceasta.

—Atunci, încep.

Cei doi tovarăşi intrară în apă. Cât timp au fost pe lângă mal Statu—Palmă se prefăcu că soarbe apa, în timp ce Soarbe—Zeamă se prefăcea că doar înoată. De îndată ce se îndepărtară, începu Soarbe—Zeamă a înghiţi apă.

—Ah, frate Statu—Palmă, ce fericit sunt! Ce gând bun ai avut să mă iei cu tine!

—Fârtate Soarbe—Zeamă, te rog fă—ţi gustul pe deplin să te văd cel puţin de data aceasta mulţumit.

Soarbe—Zeamă înghiţea cu nesaţ apa. Privitorii de pe mal se uitau cu nespusă mirare, la apa lacului care scădea, văzând cu ochii. Nu trecu un ceas şi apa scăzuse la jumătate. După nici două ceasuri încheiate, fundul lacului se ivi, ba, după câteva minute, pământul de pe fund era aşa de uscat că te—ai fi putut plimba pe el ca pe o masă netedă.

Statu—Palmă se întoarse pe malul de unde plecase şi, închinându—se adânc în faţa împăratului, îi grăi:

—Luminăţia ta, doresc a mă supune şi la a treia încercare.

—Ba, eu te—aş sfătui să te laşi că a treia încercare e prea grozavă.

—Eu voi merge până la capăt.

—Vezi colo cazanul aceia uriaş aşezat deasupra unui foc de treizeci de stânjeni de lemne?

—Îl văd.

—Cazanul acela e plin cu smoală clocotită şi va trebui să te scalzi în el.

—Numai atât? Asta e o joacă pentru mine. Şi apoi se potriveşte de minune că, după atâta băutură, mi s—a făcut cam frig. Un singur lucru vă rog: să se ducă, mai întâi careva să arunce în cazan un pumn de sare, căci mie îmi place să mă scald în smoală sărată.

—Ciudat gust! Duceţi—vă, care veţi vrea, şi aruncaţi pumnul de sare în cazan, porunci Lupeş—împărat privitorilor.

Câţiva dintre aceştia, ţinând în mână câte un pumn din sarea adusă, pe dată, de marele sărar, încercaseră să se apropie de cazanul cu smoală clocotită. Dar ce să te apropii, că focul şi smoala dogoreau de la depărtare, ca o sută de cuptoare încinse şi toţi se întorceau îndărăt pârliţi.

—Nu vrea nimeni să mai încerce? întrebă împăratul.

—Să încerc şi eu, zise Suflă—n—Terci, căruia Statu—Palmă îi făcuse semn.

Suflă—n—Terci luă şi el un pumn de sare şi se prefăcu că se apropie cât putea mai mult. Când fu la câţiva paşi de cazan, suflă asupra cazanului şi focul cu smoală cu tot se răci gheaţă. Apoi se dădu îndărăt repede şi, sosind în faţa împăratului, îi spuse că mai mult n—a putut înainta.

—Dacă e aşa, mă voi lipsi de sare! zise Statu—Palmă şi luând—o la fugă, sări drept în cazanul cu smoală clocotită.

Stăteau toţi cu ochii holbaţi şi cu gura căscată, privind la Statu—Palmă, care se prefăcea că se bălăceşte în cazanul cu smoală clocotită. La drept vorbind, băiatul se plimba pe smoala îngheţată, parcă ar fi fost la el acasă.

—Ei, drăcie! se minună împăratul. Ăsta trebuie să fie vreun vrăjitor, şopti domniţei.

—Eu nu vreau un soţ vrăjitor şi, mai cu seamă, aşa de urât!... murmură fata.

—N—ai încotro, băiatul a izbândit în cele trei încercări.

—Fă ce vei şti, tată, dar eu nu—l iau!

—Lasă pe mine atunci!

7. GHIULELELE

Statu—Palmă ieşi din cazan teafăr şi curat. Privitorii erau încremeniţi de mirare.
—Brr! zise el, apropiindu—se şi prefăcându—se că tremură, se răcise rău smoala aceea! Mărite împărate, acum spune umilului tău supus care îţi este hotărârea.
—Voinţa mea împărătească este aceasta, Statu—Palmă: te vei mai supune încă unei încercări. De alergat, ai alergat; ţi s—a făcut mare sete şi ai băut toată apa din lac; ca să te mai încălzeşti, te—ai scăldat apoi în smoală clocotită. Acum socotesc că îţi este foame, flăcăule. Şi pentru că sunt om bun, uite, îţi dăruiesc, ca să le mănânci, cele douăzeci de ghiulele, pe care marele nostru general Bumbulică le—a răpit vrăjmaşilor noştri.
—Strălucite împărate, voi mânca ghiulelele cu poftă; numai să nu—mi cadă greu la stomac.
—Aşa ceva nu se va întâmpla, fiindcă ţi se va îngădui să laşi cojile, zise împăratul zâmbind pe sub mustăţi.
—Numai o rugăminte vă fac: eu am un obicei din copilărie. Nu pot mânca singur cuc. Mâncarea nu—mi prieşte, dacă n—am lângă mine pe cineva, care să—mi ţină de urât. De aceea, vă rog, să—mi daţi voie, să—l iau pe omul acesta ca să—mi ţină de urât în timpul gustării ghiulelelor.
Şi spunând acestea, Statu—Palmă arătă cu degetul către Înghite—Găluşti, care căsca şi el gura prin mulţime.
—Vei avea lângă tine pe acest om. Dar să nu crezi, băiete, că vei putea dosi vreuna din ghiulele, căci vei îi închis cu ele într—o pivniţă şi vei fi păzit de doisprezece soldaţi.
—Foarte bine, nu mă dau în lături. Statu—Palmă, împreună cu tovarăşul său fură duşi şi închişi în pivniţa cu ghiulele. Când văzu uşa pivniţei, Statu—Palmă îi spuse, râzând, tovarăşului său:
—Cred, dragă Înghite—Găluşti, că astăzi e o zi cu noroc şi spor pentru tine. la te uită la ele, ce drăguţe sunt aste douăzeci de ghiulele, care te aşteaptă...
—Deh! frăţioare, de foame mi—e foame, nu pot minţi, dar aşa ceva nu am mai mâncat până acum.
—Vor fi ele ceva mai tăricele decât găluştile de pământ pe care le coceai şi aveai de gând să le mănânci când ne—am întâlnit, dar, vorba aceea: ce mi—e tanda, ce mi—e manda!
Luă mâncăul o ghiulea, îşi înfipse colţii săi de fier în ea şi, cu multă greutate, rupse o bucăţică.
—A dracului coajă! Ia să vedem miezul acum. Dar ce lucru ciudat, miezul e moale de tot! Ce nostimadă! zise Înghite—Găluşti mai departe râzând cu poftă.
—Ce s—a întâmplat ? întrebă fiul împăratului Timus.
—Ha! Ha! Ha! Ghiulelele luate de generalul Bumbulică de la inamici sunt umplute cu mămăligă îndesată!
—Dar atunci e o joacă, pentru tine, ca să mesteci cele douăzeci de ghiulele!
—Fireşte, ba chiar voi rămâne flămând. Mâncăul, cât ai strănuta de trei ori, înghiţi miezul celor douăzeci de ghiulele, lăsându—le cojile.
—Caporal de gardă, strigă Statu—Palmă, vino să vezi că am înghiţit bucatele împărăteşti.
Caporalul intră şi se cruci; cojile ghiulelelor stăteau trântite la pământ.
—Ia cojile şi du—le pe o tavă, la luminatul împărat şi spune—i că nu mi—am astâmpărat foamea cu temei, numai cu gustarea aceasta.
Împăratul rămase ca trăsnit, când i se aduseră cojile.
—Ce e de făcut? o întrebă împăratul pe domniţă.
—încă o încercare, una grea de tot.
—Dar ce încercare, că nu mai am ce născoci?
—Să ne gândim la noapte! spuse domniţa.
—Du—te şi spune—i lui Statu—Palmă, spuse împăratul slujitorului care îi adusese cojile, că mâine va afla hotărârea noastră cea din urmă.

8. COMOARA STRĂMOŞEASCĂ

A doua zi, de dimineaţă, după porunca împărătească, Statu—Palmă se înfăţişă la curte.
—La ce încercare mă va mai supune, hainul acesta de împărat care nu ştie să se ţină de cuvânt şi născoceşte tot felul de parascovenii! gândea flăcăul.
—Statu—Palmă, zise împăratul, cu adevărat sunt mulţumit de tine, eşti un om de ispravă, fiica mea va fi a ta.
—Să trăieşti, bunule stăpân!
—Fiica mea va fi a ta, nici vorbă însă, până una alta, trebuie să—mi faci un mare bine.
—Sunt gata la poruncă.
—Uite, despre ce este vorba: străbunicul meu a purtat război împotriva vecinului său, Ţinteş împărat, cu care se certa pentru nişte pământuri. Odată, când a fost să plece să se războiască, şi—a ascuns avuţiile, tot aurul şi pietrele scumpe. Rănit în bătălie, el l—a chemat pe fiul său degrabă.
—Fiule, zise el, averile mele le—am ascuns, de frică să nu pună mâna vrăjmaşul pe ele, dacă am avea nenorocul să fim învinşi.
—Iubit tată, zise bunul meu, arată—mi unde este comoara, o voi scoate şi voi face cu ea după cum este voia ta.
—Fiul meu iubit, comoara este ascunsă... este ascunsă... dar nu mai putu urma, pentru că, dându—şi ochii peste cap, muri. De atunci, bunul meu şi tatăl meu au făcut cercetări, doar vor afla comoara, dar degeaba. Pe tine, băiat deştept şi meşter, te însărcinez acum să—mi descoperi această comoară.
—Dacă luminăţiile lor, bunicul şi tatăl Măriei tale cu puterile ce le aveau nu au putut afla comoara, cum o voi putea afla eu, un biet călător străin de aceste locuri?
—Asta nu mă priveşte, fă cum vei şti. Un lucru pot să—ţi spun: de nu vei găsi comoara, unde—ţi stau picioarele, acolo îţi va sta capul.

Statu—Palmă plecă de la curtea împărătească foarte amărât. De alergat, alergase cu opincile lui fermecate; de sorbit, sorbise apa unui lac, cu ajutorul prietenului său Soarbe—Zeamă; se scăldase în smoala clocotită, răcită gheaţă, de tovarăşul său de drum Suflă—n—Terci; ghiulele i le mâncase Înghite—Găluşti... Dar cum să descopere comori? Cum, cu ajutorul cui, că nu era vorba de înţelepciune, ci de noroc?!...

Vestea despre însărcinarea pe care o primise Statu—Palmă de la împărat se răspândise în oraş. Toţi făceau mare haz, întrebându—se cum o să găsească acel băieţandru ceea ce nu găsiseră sute de oameni? Veneau la dânsul şi îi spuneau în bătaie de joc:
—Măi, Statu—Palmă, să vii la mine, să te uiţi sub coteţul găinilor; te pomeneşti că acolo este comoara!
—Nu—l asculta pe zevzecul ăsta... încearcă mai bine în livadă la noi; avem un copac mare, în care se află un cuib de pupăză. Sigur, că în el se află comoara împăratului străin.

Statu—Palmă le răspundea:
—Comorile ce sunt pe la voi, să le păstraţi pentru fiii şi nepoţii voştri.

Umbla în tot oraşul ţinând o sapă pe umeri, iar în mână băţul pe care îl luase din magazia Babei Cloanţa, odată cu opincile. Râcâia pe alocuri pământul cu băţul aşa, în neştire. Alteori săpa aiurea. Se duse apoi să caute în împrejurimile oraşului. Colindă zadarnic zidurile împrejmuitoare.

Pe urmă, intră prin curţile oamenilor, unde se apucă să sape; ba, coborî chiar şi prin pivniţe. Oamenii îl luau la goană şi el tăcea, întristat. Tot aşa umblă Statu—Palmă, până spre seară, fără a descoperi nimic. Mergea acum, cu ochii în jos, îngândurat, lovind pământul cu băţul babei.
—Unde să găsesc comoara, unde? Pretutindeni am umblat... Astfel zicând, ridică ochii şi văzu zidul împrejmuitor al grădinii împărăteşti.
—Pretutindeni? Nu! în grădina palatului n—am intrat... Stai, să încerc şi aici.

Mai departe ceva, găsi o portiţă şi intră în grădină. Mergea printre răzoare, pe cărări şi cărărui, nerăbdător şi necăjit, tot lovind pământul cu băţul. Deodată, într—un loc unde izbise în iarbă mai vânjos, ieşi o flacără.
—Ce să fie flacăra aceasta? Te pomeneşti că răsuflă tocmai comoara împărătească?

Începu să sape. Săpă zece palme, dar nu găsi nimic. Mai sapă, mai sapă şi dădu peste un cazan mare de aramă, acoperit cu o tipsie de argint.
—Vezi, gândi flăcăul, băţul babei era şi el fermecat, fiind descoperitor de comori. Nu mi—a fost proastă

negustoria când, în schimbul celor 24 de parale ce—mi datora băbătia, i—am luat opincile şi băţul.

Vru să scoată cazanul afară din groapă, dar nu—i fu cu putinţă să—l urnească, nici măcar un deget. Chemă atunci slujitorii de la curte să—l ajute. După ce îl ridicară, aceştia puseră cazanul, ce era plin cu aur şi nestemate, pe o targa şi—l duseră la împărat.

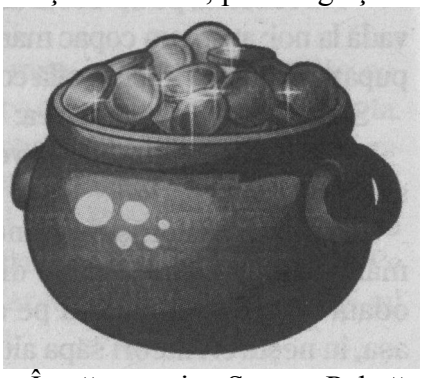

—Împărate, zise Statu—Palmă, iată şi comoara străbunicului tău. Cred că acum vei fi mulţumit pe deplin, cu vârf şi îndesat. împăratul, în culmea bucuriei, o chemă pe domniţă.

Amândoi, aplecaţi asupra cazanului, scormoneau în el, scoţând piese de aur pe care le făceau să sune în palme, privind la apele în culori meşteşugite ale pietrelor scumpe.

—Ei, domniţă, ce zici? şopti împăratul. Băiatul acesta face isprăvi minunate...

—Minunate sau nu, eu, tată, nu—l pot lua de bărbat că e prea urât!

9. STATU—PALMĂ LA ÎNCHISOARE

—Statu—Palmă, zise Lupeş—împărat. Isprava aceasta a pus vârf la toate.
—Am făcut şi eu ce am putut...
—Ai făcut mai mult decât pot face două braţe şi o minte de bărbat. Tu nu eşti om ca noi toţi, tu eşti un vrăjitor!
—Eu, vrăjitor?
—Da, fireşte, eşti un vrăjitor şi încă o fiinţă primejdioasă pentru împărăţia noastră.
—Mărite împărate, îţi jur că...
—Arcaşi, luaţi—l pe vrăjitorul acesta, duceţi—l în temniţa cea mare şi băgaţi—l în chilia de sub pământ. Acolo să—i putrezească oasele!
—Împărate, n—am nici o vină, nu—ţi face păcat cu mine!
—Prea fericit să fii că nu poruncesc călăului să—ţi reteze capul cel semeţ... Mare temnicer, cu capul tău răspunzi de vrăjitorul acesta. Haide, duceţi—l!

Bietul Statu—Palmă, luat pe sus, dus în ghionturi la temniţă, fu aruncat într—un fel de groapă umedă şi întunecoasă.
—De acum mi s—a înfundat:

Ah, noroc, noroace,
Ce nu mai vii încoace
Să mă scapi din astă urgie
Să mai văd lumină vie.

Cum sta el aşa îngândurat, uşa temniţei se deschide şi un copil de casă al împăratului intră.
—Ce este, copile?
—M—a trimis la tine Lupeş—împărat.
—Să—mi dai drumul? împăratul mărturiseşte astfel că mare nedreptate a făcut cu mine, pentru că i—am muncit din greu şi comoara i—am descoperit—o?
—Ba. Altă solie am.
—Te ascult.
—Lupeş—împărat îţi va da drumul, dar să—i laşi zălog farmecele tale de vrăjitor.
—Întoarce—te şi spune—i împăratului că eu nu sunt un vrăjitor, ci un biet drumeţ care m—am încumetat a pofti o căsătorie cu o domniţă. Blestemat fie ceasul acela!

Copilul de casă plecă. Rămas singur, Statu—Palmă pipăi opincile din picioare şi băţul pe care nu—l slăbise din mână şi murmură:
—Cum adică, să vă dau pe voi, opincuţelor, ce m—aţi purtat ca vântul, cu repezeala gândului, iar tu, beţişorule, tovarăş credincios, descoperitor de comori, cum să te încredinţez mâinilor împăratului, acest om hain si de rea credinţă? Mai bine mor aici, uitat de lume.

Trecură trei zile şi trei nopţi. Statu—Palmă dormea pe o rogojină întinsă pe pământul umed al gropii, având băţul drept căpătâi. Mânca o coajă de pâine uscată, tare ca fierul, pe care i—o aducea temnicerul dimineaţa şi bea apă tulbure dintr—un ulcior făcut ţăndări la buză.

În dimineaţa zilei de—a patra se înfăţişă acelaşi copil de casă.
—M—a trimis împăratul să te întreb dacă te—ai răzgândit. Vrei să—ţi dai puterile vrăjitoreşti şi, în schimbul lor, să—ţi dea drumul?
—Ţi—am mai spus că nu sunt vrăjitor...
—Dacă ai şti ce soare cald şi luminos înviorează toată firea...
—Aici e mai bine, că—i răcoare...
—Aşa? Bine, lasă, că te voi vedea eu peste o săptămână, dacă vei mai lăuda răcoarea asta!...

10. STATU—PALMĂ IESE DIN TEMNIŢĂ

Săptămâna trecu, nesfârşită şi dureroasă, pentru Statu—Palmă. Noaptea îi clănţăneau măselele, ziua nu ştia cum să o petreacă, căci gândurile rele îl munceau. Şiragul amintirilor copilăriei, ca un şirag de boabe de mătănii trecea, bob cu bob, înaintea ferestrelor sufletului său. Dar acelaşi si acelaşi şirag, ce—l ştia pe dinafară...

Încercă să schimbe două vorbe cu temnicerul, care—i aducea pâinea şi apa; dar moşneagul îmbufnat mormăia ceva neînţeles şi se făcea nevăzut după uşa cea mare de fier. Urâtul mistuia puterile lui Statu—Palmă. în a opta zi, iată un nou musafir, un bătrân cu barba albă, cel dintâi sfetnic al împăratului.

—Statu—Palmă, îţi aduc veşti de pe pământ. Afară e cald şi luminos; bolta cerească învăluie cu albastrul ei verdeaţa câmpiilor şi ogoarelor, în pădure adie o boare blândă şi răcoritoare. Cunosc eu un izvoraş, ce ţâşneşte de sub o stâncă golaşă, din inima pădurii, să tot bej din el şi să nu mori! Nu e păcat de tine, băiat tânăr şi deştept să zaci aici, înăbuşit de întunericul des, în tovărăşia guzganilor şi a cârtiţelor? Nu ţi—e dor de lumină, de căldură, de mişcare, de viaţă?

—Ba mă topesc de dorul vieţii pământeşti...

—De ce mai stai la îndoială? împăratul îţi cere doar puterile—ţi vrăjitoreşti, pentru a—ţi da ce e mai scump pe lume: libertatea. Hai, nu te mai codi, nu—ţi mai pierde comoara tinereţii, în această groapă îngrozitoare.

Bietul băiat, .ce să facă? îşi pierduse răbdarea şi puterile îi erau istovite, îi dădu bătrânului opincile şi băţul, desluşindu—i ce fel de puteri aveau acestea. Pe dată temnicerul cel îmbufnat, îi deschise uşa şi—l pofti afară.

Urcă Statu—Palmă vreo două sute de trepte, până putu să ajungă la faţa pământului. Din băierile inimii scoase un suspin şi răsuflă adânc. Sorbi cu nesaţ aerul; se simţea buimăcit; îşi pipăi pieptul, braţele, picioarele, temându—se să nu aibă ceva vătămat. Slavă Domnului! Toate erau la locul lor; încheieturile îi cam scârţâiau din cauza umezelii temniţei, dar Făt—Frumos — Soarele — se însărcina el să le pună unsoare.

—De acum, pe aici ţi—e drumul; nu mai stau nici o clipă pe pământurile acestui blestemat de împărat.

Apucă spre o pădure ce se zărea în depărtare şi la care ajunse abia pe înserate.

—Ei, să fi avut opincile babei, într—un minut aş fi ajuns aici! Căuta acum un culcuş. Se afundă printre arbori, într—o rarişte. Aici, ce să vezi? îmbrăcate în muşchi şi iederă nişte ruine.

—Rămăşiţele unui castel părăsit, de bună seamă, din vechi timpuri, la să vedem, nu găsesc eu, printre aceste dărâmături vreun locşor, îmbietor la somn.

11. BUFNIȚA

Rătăcind printre ruine, Statu—Palmă dădu de nişte trepte, pe care le cobori, dar nu păşi pe mai mult de zece trepte şi se opri în loc, ba chiar era gata să o ia la fugă îndărăt. Statu—Palmă nu era foarte curajos şi tocmai văzuse doi ochi mari care îl priveau ţintă.
—Stai, dragă Statu—Palmă, stai! zise un glas plângător.
—Dar cine eşti tu? întrebă Statu—Palmă, cu glas tremurător.
—Eu sunt o biată bufniţă, stingheră. Mă adăpostesc şi eu aici ziua, iar noaptea umblu după pradă. Tocmai trebuia să plec la vânătoare.
—Cum se face că o bufniţă ca tine vorbeşte omeneşte?
—Asta este o taină, pe care acum nu ţi—o pot împărtăşi. De un lucru poţi fi încredinţat: n—ai de ce să te temi de mine, căci eu nu—ţi vreau decât binele. Coboară aici, să stăm de vorbă şi să—mi ţii de urât.

Coborî Statu—Palmă şi începu să vorbească cu bufniţa. Pasărea de noapte îl întrebă:
—Cum se face că te afli pe aici?
—Ar fi cam mult de povestit.
—Ce are a face că e mult, n—avem toată noaptea înainte? Povesteşte—mi toate păţaniile tale. Mai ştii... poate că voi fi în stare a—ţi da vreun sfat bun.

Statu—Palmă îi povesti toate întâmplările, din fir în păr, fără a—i destăinui că e fiul lui Timuş—împărat şi că plecase să găsească dezlegarea unei ghicitori. Bufniţa îl ascultă cu multă încordare.

—După cum văd nu eşti numai un flăcău viteaz, dar eşti foarte deştept.
—Ce fel de deştept, când Lupeş—împărat şi—a bătut joc de mine, aşa de amarnic?
—Mare ţi—e necazul pe împărat?
—Cum să nu—mi fie mare?
—Şi ai vrea poate să te răzbuni?
—Aş dori să mă răzbun, bătându—mi joc şi eu de el puţin. Atunci mi—ar trece necazul. Şi apoi aş vrea să capăt îndărăt opincile şi băţul babei.
—Dacă te învăţ eu ce să faci şi—ţi ajungi scopul îmi vei fi recunoscător?
—Auzi vorbă, sunt în stare şi să te iau de nevastă, răspunse râzând Statu—Palmă.
—Râzi, râzi, dar să nu te pomeneşti că se împlineşte vorba asta. Ascultă...

12. SMOCHINELE

După cum îl învăţase bufniţa, Statu—Palmă se mânji pe obraz cu funingine, de nu l—ar fi cunoscut nici maică—sa, împărăteasa. Se duse în mijlocul pădurii şi de acolo culese, dintr—un smochin mare, mai multe smochine frumoase, apoi, dintr—un alt smochin mai mic, altele zbârcite şi mici.

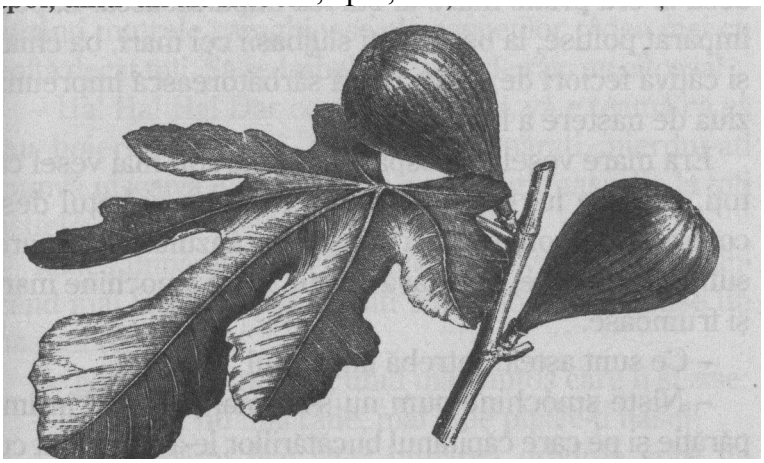

Pe cele mari le puse într—un coşuleţ pe care îl făcuse din nuiele, iar pe cele mici le ascunse în sân. Apoi luă drumul spre oraşul unde îşi avea palatul împăratul Lupeş. Intrând în oraş, se îndreptă spre palatul împărătesc şi aici începu a striga:

—Smochine bune, de vânzare, cele mai dulci şi mai gustoase smochine...

Tocmai atunci ieşea marele căpitan al bucătăriilor împărăteşti.

—Ce vinzi tu acolo, măi?

—Ia, nişte smochine, boierule.

—Apropie—te! Sunt gustoase, cum le vinzi?

—O para una.

—Prea ieftine sunt, gândi căpitanul, se vede că tânărul acesta nu ştie să—şi preţuiască marfa, îţi dau două parale pe smochină, zise băiatului, dă—mi întreg coşul.

—Poftim.

Statu—Palmă primi plata şi se îndepărtă. Tocmai în acea zi era prânz mare la curtea împărătească. Lupeş—împărat poftise, la ospăţ, toţi slujbaşii cei mari, ba chiar şi câţiva feciori de împăraţi, să sărbătorească împreună ziua de naştere a lui Lupeş.

Era mare veselia la ospăţ, iar împăratul mai vesel ca toţi, căci ale lui erau opincile fermecate şi băţul descoperitor de comori... La sfârşitul prânzului, mai mare sufragiilor aduse, pe o tavă de aur, nişte smochine mari şi frumoase.

—Ce sunt astea? întrebă împăratul.

—Nişte smochine cum nu s—au mai pomenit în împărăţie şi pe care căpitanul bucătăriilor le—a cumpărat cu câte o piesă de aur fiecare...

—Aşa de scumpe? Trebuie să fie minunate... Ia să vedem.

Împăratul luă o smochină şi o mancă.

—Adevărat că n—am mai mâncat aşa smochine gustoase.

Toţi oaspeţii au început să mănânce smochine. împăratul, care era lacom de felul lui, îi întrecu pe toţi. Când să se scoale de la masă, să fi văzut caraghioslâc: se prăpădeau de râs, arătându—se cu degetul unii pe alţii.

—Ia te uită, marele Pitar, cum şi—a luat nasul la purtare!

—Dar ce este, mare Paharnice, ori ţi s—au înecat corăbiile, cel cu vin din Indii, de ce ţi s—a lungit aşa nasul?

—Vorbeşti de mine, Vornice, dar nu—ţi vezi lungul nasului tău?

Ce se întâmplase? Le crescuseră, la toţi, nişte nasuri lungi, lungi, unele mai subţiri, ca nişte fluiere cu capătul ascuţit, altele mai borcănate, ca nişte castraveţi buboşi. De aceea râdeau unii de alţii, făcând mare haz. Dar împăratul, văzând mutrele caraghioase ale oaspeţilor râdea mai cu poftă decât toţi. Să se îmbolnăvească de râs, nu altceva!

—Ha! Ha! Ha! Dar ce, măriţi boieri, vă e teamă că vă iau boieriile, iar voi, feciori de împăraţi,

pierdut—aţi cumva niscaiva comori, de vi s—au lungit nasurile la toţi astfel?

Râdea împăratul, dar pe sine nu se vedea, căci mâncând mai lacom decât ceilalţi smochine, i se făcuse un nas cât toate zilele.

Se găsi dintre meseni, unul mai ţanţoş care îi şi zise:

—Împărate, nu mai râde, mai bine pipăie—ţi nasul!

Lupeş—împărat vru să—şi întoarcă privirea spre îndrăzneţul oaspete, dar degeaba căută a zări, pentru că îl împiedică nasul, care sta falnic împlântat în mijlocul obrazului, roşu ca sfecla şi plin de muguri păroşi. Să turbeze împăratul, când îşi pipăi podoaba fetei! Mesenii stăteau opăriţi, căci nu le mai era gândul la făcut haz, ştiindu—se fiecare pocit.

—Ce este gluma asta proastă? strigă împăratul.

—Trebuie să fie o fermecătorie! zise marele Pitar.

—Am mâncat ceva vrăjit! gemu marele Paharnic.

—Smochinele trebuie să fie de vină! murmură mai—marele copiilor de casă.

—Să vină căpitanul bucătăriilor mele, porunci împăratul. Un copil de casă se duse să—l cheme pe slujitor.

Împăratul se plimba de colo până colo, furios. Nu trecu mult şi iată că uşa se întredeschide şi se iveşte un nas fără sfârşit, urmat de căpitanul bucătăriilor împărăteşti.

—Netrebnicule, zbieră împăratul, ce ne—ai dat de mâncare, de ne sunt nasurile vrăjite?

—Îndurare, stăpâne! Mă jur că nu pricep ce s—a putu întâmpla, eu nu mă ştiu vinovat cu nimic... Am cumpărat, astăzi dimineaţă nişte smochine frumoase de la un flăcău. Mi s—au părut atât de gustoase încât m—am gândit să le iau pentru prânzul Măriei tale.

—Gustoase, frumoase şi fermecate!

—Se poate să fie aşa, căci am gustat şi eu din ele şi, adineauri, m—am pomenit cu morcovul acesta sub ochi!

—Ei, ce—i de făcut? întrebă Lupeş—împărat pe boieri.

—Măria ta, să dăm sfoară în ţară că, cine o aduce leac pentru boala aceasta, va fi răsplătit împărăteşte.

13. STĂTU—PALMĂ ÎŞI RECAPĂTĂ OPINCILE ŞI BĂŢUL

Statu—Palmă rămăsese în oraş, aşa că a doua zi, când îi auzi pe crainici vestind poporului păţania împăratului şi făgăduind răsplată împărătească cui o aduce leac pentru scurtarea nasului, o şi porni spre curte. Spoit cum era pe obraz cu funingine, tuns la piele acum, de unde înainte purta plete, şi mai prefăcându—se a fi şchiop, Statu—Palmă n—avea de ce să se teamă că va fi recunoscut. Intră dar, fără sfială, în palat şi fu înfăţişat împăratului.

—Ce este, băiete ? întrebă împăratul.

—Luminăţia ta, am adus leacul pentru strălucitul vostru nas.

—Ce spui, flăcăule? Nici n—au apucat crainicii să dea de veste în întreaga împărăţie şi tu ai şi găsit leacul?

—L—am găsit că mi l—a dat o bătrână vrăjitoare, care mi—a fost doică.

—Dă—l încoace.

—Să nu vă fie cu supărare, dar care îmi va fi câştigul?

—N—am vestit că cel care mă va scăpa de pacoste îl răsplătesc împărăteşte?

—Împărăteşte este o vorbă nedesluşită.

—Te găsesc cam îndrăzneţ, flăcăule. Haide, vino cu mine.

Şi împăratul îl duse pe Statu—Palmă până la o uşă mare de fier, o deschise şi intrară într—o sală lungă şi lată, în care se afla tot ce cu gândul nu gândeşti: fel de fel de lucruri frumoase şi scumpe, blănuri, mătăsuri, pietre scumpe, saci cu bani şi câte şi mai câte.

—Uite, îţi dau orice ai vrea tu de aici, dacă mă vindeci.

—Orice voi vrea?

—Orice.

Statu—Palmă avea vederea ageră; el şi ochise, într—un colţ lucruşoare lui: opincile şi băţul.

—Am încredere în vorba împărătească, zise fiul împăratului Timus şi scoase din sân smochinele cele mici. Iată leacul.

—Smochine? A, nu! M—am păcălit o dată cu smochine, dar a doua oară nu încerc.

—Împărate puternice, oare viaţa mea nu este în mâinile tale? Cum aş îndrăzni eu să—ţi fac un neajuns? Mănâncă aceste smochine şi vei scăpa de pacoste!

Se gândi împăratul: „De ce n—aş încerca? Să mi se mai lungească nasul nu se poate". Luă Lupeş din smochine, mancă una şi nasul i se scurtă de o şchioapă, mai mancă una, i se mai scurtă nasul cu încă o şchioapă. La a treia smochină i se făcu nasul omenesc.

—Opreşte—te, împărate, că ţi se face nasul cât o aluniţă.

—Vezi, minunea minunilor! Flăcăule, ia—ţi răsplata. Statu—Palmă făcu pe încurcatul, pasămite că nu ştia ce să aleagă dintre atâtea bogăţii.
—Stăpâne, zise el după ce colindă sala, pentru un biet băiat ca mine nu fac lucrurile acestea, cu adevărat împărăteşti. Mie să—mi dai ceva potrivit cu tagma mea de călător. Uite, am găsit: opincile acelea din colţ şi toiagul de lângă ele.

Dar împăratul, era de parcă îl pişcase un purice de ficaţi.
—Fugi, mă băiete, auzi gust! în loc să alegi şi tu ceva bun, vreo piatră nestemată, te uiţi la nişte biete opinci şi râvneşti la un băţ.
—Eu pe acelea le vreau!
Nu fii prost!
—Bogăţii nu vreau, ci vreau opincile şi băţul.

Că hâr, că mâr, Statu—Palmă ţinea morţiş la lucrurile Babei Cloanţa. Ce să facă Lupeş? Făgăduise şi nu mai îndrăznea să—şi întoarcă vorba.

Statu—Palmă nu avea vreme de tăiat bureţi lui Aghiuţă. Cât ai strănuta, încălţă opincile fermecate, luă băţul în mână şi făcu o închinăciune împăratului:
—Ei, Lupeşe, ai vrut să te joci cu mine, ca pisica cu şoarecele, dar mi—a venit mie apa la moară. Ţi—am lungit nasul, ţi l—am tăiat şi ţi—am luat îndărăt, frumuşel, lucrurile fermecate, pe care a trebuit să ţi le dau ca să scap din închisoare. De acum te las în plata Domnului cu păcatele tale cu tot.

Şi spunând acestea a zbughit—o afară din palat. Până să se dezmeticească împăratul, Statu—Palmă se făcuse nevăzut în pădurea în care nimerise, în ziua în care ieşise din temniţă. Merse drept la ruinele castelului şi cobori treptele, care duceau sub pământ.
—Bun sosit, voinice! ţipă bufniţa când îl zări.
—Bun găsit, bufniţă dragă, răspunse Statu—Palmă.
—Ia spune—mi, ce ai făcut?

Statu—Palmă îi povesti întâmplarea cu smochinele.
—Bine ai făcut, dar păcat că n—a rămas Lupeş cu nasul de un cot, drept pedeapsă pentru răutatea şi reaua sa credinţă. Dar, în sfârşit, ţi—ai recăpătat opincile şi băţul. Ce—ţi mai trebuie acum, eşti un om fericit!
—Dar de unde fericit, că am pierdut atâta amar de zile, slujind la o babă rea şi supunându—mă la încercările neghioabe, poruncite de un împărat cu sufletul hain, în loc să—mi văd de rostul meu.
—Şi care îţi este rostul?
—Vezi că mi—e ursit de Zâna gâzelor, să plec în lumea largă, să dezleg următoarea ghicitoare:

Pe cei drepţi îi ocroteşte,
Pe cei răi îi nimiceşte.
Strălucite fapte face
În război şi—n timp de pace.

—Ah! dragă Statu—Palmă cele ce mi—ai spus mă înveselesc cum nici nu poţi să—ţi închipui!
—Pentru ce anume ?
—Pentru că am întâlnit pe acela, care va curma vraja care m—a transformat în bufniţă.
—Nu înţeleg.
—Ascultă... De felul meu, nu sunt o bufniţă, o pasăre de noapte urâtă, ci domniţa Mărgărita, fata împăratului Roşu. împărăteasa, mama mea, a murit pe când eram doar o copilă fragedă. Tatăl meu s—a căsătorit a doua oară cu o femeie frumoasă, pe care o întâlnise în pădure, pe când se afla la o vânătoare. Pasămite, acea femeie era o vrăjitoare puternică şi rea, atât rea, încât dacă i—ai fi despicat inima în două n—ai fi găsit în ea decât venin şi fiere.

De cum m—a văzut, zgripţuroaica m—a luat la ochi şi a început a mă chinui. Faţă de tatăl meu se prefăcea că moare de dragul meu, dar îndată ce împăratul se depărta, vitrega mă chinuia. Am suferit eu ce am suferit, neîndrăznind a mă plânge tatei, că mă amenin ţase zgripţuroaica cu moartea, dacă cumva află Roşu—împărat adevărul din gura mea, până ce, într—o seară, după ce mă bătuse vrăjitoarea la sânge, m—am dus într—o fugă la tata şi i—am povestit totul, împăratul a izgonit—o îndată pe zgripţuroaica. Dar, peste noapte, pe când dormeam, m—am pomenit ridicată din pat, purtată prin aer,

călare pe o mătură şi coborâtă apoi în fundul acestor ruine.

Vrăjitoarea mi se arătă sub chipul unei broaşte, mare cât un bou, care scuipându—mă cu venin, orăcăi: „Mărgărito, te vrăjesc bufniţă să fii şi să rămâi bufniţă, cu sălaşul în aceste dărâmături, până în ziua în care un fiu de împărat frumos, bun, deştept şi viteaz se va învoi a te lua de soţie". Zece ani au trecut de atunci şi picior de om n—a călcat pe aici; te—ai înfăţişat tu acum. Tu eşti ursitul meu.

—Păi, deh! ce e drept nu—i păcat, poate că nu sunt tocmai băiat rău la suflet sau prost să dau în gropi, dar nici frumos, nici viteaz nu mă ştiu.

—Lasă, că am eu leac pentru aşa ceva.

—Şi apoi nu—mi arde mie de însurătoare, eu trebuie să dezleg ghicitoarea.

—Statu—Palmă, ascultă—mă: dacă te ajut să dezlegi ghicitoarea, mă iei de nevastă?

—Deh! Ce să—ţi spun, te văd bufniţă bună şi deşteaptă, dar nu mă pot însura cu o pasăre.

—Dar cu o domniţă?

—Vezi bine că da.

—Atunci lucrul e uşor şi dacă faci întocmai ceea ce te voi povăţui, să ştii că mă scapi pe mine de vraja zgripţuroaicei, iar ghicitoarea ta se dezleagă de la sine.

—Spune—mi ce am de făcut.

—Trebuie să te repezi la Dracu, să—i furi apa de frumuseţe pe care el o păzeşte ziua şi noaptea.

—Eu, la dracul? Dar dumneata nu ştii vorba aceea:

Nici dracul să—ţi iasă înainte,
Nici să stai, să—i dai plăcinte!

Să mă pun cu dracul, eu care nu sunt voinicul—voinicilor?

—Stai, nu te repezi, că—ţi dau eu un lucru care te va apăra de orice primejdie. Uite, tine inimioara aceasta de aur, trece—i panglica după gât. Purtând—o, nu vei mai avea frică de nimic şi de nimeni. Acum pleacă şi a ta să fie izbânda.

14. STATU—PALMĂ SE LUPTĂ VITEJEŞTE

Statu—Palmă, lăsându—se a fi ademenit de vorbele bufniţei, pentru care simţea o dragoste neînţeleasă, plecă încotro îi arătă pasărea.

—Cum o să se dezlege ghicitoarea de la sine, asta nu pricep eu, gândea el mergând. Acum ce o fi o fi, am intrat în horă, trebuie să joc!

Merse el ce merse, până ajunse la un pod. Dar podul acela nu era ca toate podurile, fiind cu totul şi cu totul de aur.

—Ce minunăţie, auzi pod de aur, bogat împărat trebuie să domnească prin aceste ţinuturi...

Dar nu apucă să ajungă la mijlocul podului şi i se făcu părul măciucă în cap, căci un şarpe înspăimântător de gros şi de lung înainta spre el.

—Cine eşti tu, de îndrăzneşti să calci pe podurile mele, fără să plăteşti birul cuvenit?

—Îţi plătesc, numai să ştiu ce!

—Trebuie să—mi dai douăzeci de mii de perechi de ochi de broască şi o sută de mii de perechi de picioare de furnică.

—Păcatele mele, cum să prind eu atâta armată de broaşte, să le scot ochii şi cum să rup picioarele la atâta sumedenie de furnici? răspunse Statu—Palmă, clănţănindu—i dinţii.

—Dacă nu, trebuie să te masori cu mine în luptă.

—Cum aşa?

Şi era gata să dea înapoi, când îşi aduse aminte de inimioara de aur — darul bufniţei — care, după spusele păsării, trebuia să—l apere de orice pericol.

—Să ne luptăm, mai zise Statu—Palmă, cu hotărâre.

Şi se repezi asupra şarpelui, să—i dea una cu băţul fermecat. Dar şarpele pe dată se făcu nevăzut.

—Uite, zise râzând Statu—Palmă, au ajuns şerpii uriaşi să se înspăimânte de mine. Ce îndrăzneţ am fost, zău, parcă nu mai sunt Statu—Palmă cel fricos...

Apoi, Statu—Palmă îşi urmă mândru drumul. Ajunse la un munte brăzdat de şuvoaie, dar nu de ape, ci de mărgăritare.

—Şuvoaie de mărgăritare, asta—i altă minunăţie! Noroc că nu mi—e sete, altminteri ce m—aş fi făcut? Cine a mai văzut mărgăritare drept băutură?...

De abia îşi încheie gândul acesta şi iată că se înfăptuieşte în faţa lui Statu—Palmă un balaur îngrozitor: avea cap de leu, trup de zmeu înaripat şi coadă de şarpe, iar din gură îi ieşeau zece limbi de foc.

—Oho! Ce o mai fi şi spurcăciunea asta? strigă Statu—Palmă mai mult mirat, decât speriat.

—Dar tu, cine eşti stârpitură de cutezi a veni să te adapi cu mărgăritarele balaurului Foc—Nestins?

—Iaca, mă plimbam şi eu pe aici, în căutare de ouă de drac.

—Pe acest munte nu te vei sui, până ce nu mă vei răpune în luptă.

—Să mă lupt cu tine. De ce nu? M—am luptat eu cu altă lighioană mai fioroasă, dară—mi—te cu un balauraş pocit ca tine! Apropie—te, dacă îţi dă mâna!

Când se apropie balaurul, Statu—Palmă jap! îi dădu una cu bătui peste cap, de îl cam ameţi şi pac! alt băţ peste bot, pe care i—l făcu chiseliţă şi poc! a treia lovitură peste ochi, care—i crăpară. Nu apucă Statu—Palmă să dea a patra lovitură că lighioana se despică în două, ieşind din ea fiere, venin şi smoală. În acelaşi timp flăcăul auzi un ţipăt jalnic ieşind dintr—un tufiş şi, o zări cocoţată într—un copac pe prietene lui, bufniţa.

—Dar ce faci tu, acolo?

—Statu—Palmă, fii fericit: ghicitoarea este dezlegată!

—Adevărat? Să nu mă bucur degeaba.

—Poţi să te bucuri, căci ghicitoarea îţi poruncea să afli, în lumea largă, podoaba ce lipsea sufletului tău şi anume, vitejia.

—Aşa e, soro! Pe cei drepţi îi ocroteşte, pe cei răi îi nimiceşte...

—Viteaz eşti acum, căci ai luptat, fără sfială, cu balaurul Foc—Nestins.

—Simt, într—adevăr, frica s—a despărţit de mine. Dar dacă am dezlegat ghicitoarea, am isprăvit cu pribegia şi pot să mă întorc acasă?

Bufniţa scoase un ţipăt jalnic de tot.

—Şi pe mine să mă laşi pradă vrăjii?

—Tiii, tont mai sunt, uitasem ce bună ai fost cu mine... Auzi vorbă, cum o să te părăsesc, tocmai acum când mă ştiu voinic? Nu, nu. îmi voi urma drumul până la Ucigă—l toaca, să—i fur apa de frumuseţe, după cum m—ai povăţuit.

15. STATU—PALMĂ SE ÎNTÂLNEŞTE CU CEI TREI TOVARĂŞI

Statu—Palmă se despărţi de bufniţă şi merse înainte. La o răscruce vede, venind în întâmpinarea lui, pe trei poteci deosebite trei oameni.

—Hei, minune! Iată—l pe fratele Soarbe—Zeamă... Uite şi fratele Înghite—Găluşti... Uite şi pe moş Suflă—n—Terci. Dar ce fel şi cum?

—Eu am băut tot ce era apă în împărăţia lui Lupeş şi nemaiavând ce soarbe, am apucat pe un drum care m—a adus aici, răspunse Soarbe—Zeamă.

—Eu am mâncat tot ce era hrană în ţinuturile lui Lupeş—împărat şi, dacă m—am cam săturat, am luat—o pe o cărare care m—a îndreptat spre această răscruce.

—Eu, murmură Suflă—n—Terci, am suflat peste tot ce era vietate şi am îngheţat—o cu împărat cu tot.

—Să trăiţi fraţilor, şi să ne fie mai bine acum că ne—am întâlnit. Ce aveţi acum de gând?

—Să te întovărăşim, răspunseră, într—un glas toţi trei.

—Dar voi ştiţi că eu mă duc la dracul?

—Mergem şi la Duh—de—Spaimă cu tine.

—Dacă—i aşa, atunci să mergem!

Cei patru prieteni o apucară pe cea de—a patra potecă a răscrucii. Nu umblară mult şi iată că începu o ploaie, dar ce ploaie! Potop, ca pe timpul lui Noe. Sar fi înecat, fără doar şi poate, dacă nu era Soarbe—Zeamă cu ei. Beţivul de apă numai ce deschise o gură cât o şură şi înghiţi apa ca un butoi fără fund.

—Asta—i o piedică născocită de Necuratul! gândi Statu—Palmă, dar degeaba...

După trei zile urmă altă ploaie, dar nu de apă, ci de broaşte. Ploua cu broscuţe cu nemiluita, să se înece drumeţii şi nu altceva. Noroc că era cu ei Înghite—Găluşti, care deschise şi el gura, de—i cădeau broaştele înăuntru şi le înghiţea pe nemestecate. Ospăţ de mâncău!

—Altă drăcie! zise Statu—Palmă, dar n—a nimerit—o nici cu asta...

Dacă mai merseră ce merseră, deodată se făcu o căldură nesuferită. Dogorea pământul şi aerul, de pietrele stăteau gata să se aprindă. Statu—Palmă împreună cu cei trei fraţi ai săi de cruce erau gata să ia foc şi numai cenuşa să rămână din ei dacă nu ar fi început să sufle Suflă—n—Terci, de îngheţară toate cel prin prejur.

—Se vede că ne apropiem de ţinutul lui Ducă—se—pe—pustii! şopti Statu—Palmă şi în acelaşi timp văzu, de departe, licărind o apă. Să ştiţi fraţilor că aceea este apa de frumuseţe, la care trebuie să ajungem, înainte, fără sfială, băieţi!...

Dar ce înainte, că era cu neputinţă să se urnească din loc. O putere neînţeleasă, răspândită în faţa lor, îi împiedica să facă măcar un pas.

—Mi se pare că aici ni s—a înfundat, murmură Soarbe—Zeamă supărat.

—Hei, strigă Statu—Palmă, nu e cineva pe aici, care să ne desluşească un lucru?

—Ba da, ţipă un glas şi, ieşind din pământ, la o sută de paşi, se ivi un dobitoc.

Era negru ca fundul ceaunului, cu coarne, aripi, coadă, picioare de ţap, capul de ţap încornorat. Pe ochi, pe nas şi pe gură îi ieşeau limbi de foc, când roşii ca sângele, când verzi ca flacăra pucioasei.

—Dar cine eşti tu? Scaraoţchi?

—Ba nu. Eu sunt Neghinuţă, unul dintre dracii lui.

—Aşa, zău? Dar cu ce te îndeletniceşti tu, pe aici?

—Eu păzesc apa de acolo, când stăpânul meu e dus la cumpărături de suflete.

—Şi de ce nu ne putem apropia de apa aceea? Care e puterea neînţeleasă ce ne ţine pe loc?

—Este puterea drăcească a lui Scaraoţchi. Şi dacă stau la o sută de paşi de voi este pentru că aşa mi—a poruncit stăpânul.

—Cam greu să stăm de vorbă...

—Altminteri nu se poate.

—Dar ce este apa aceea?

—Este apa de frumuseţe, din care, dacă bei, te faci orice dobitoc doreşti, dar minunat de frumos.

—Ia fugi de acolo, astea sunt mofturile tale, drăceşti, gogoşi umflate.

—Cum adică, nu credeţi?

—Fireşte că nu, mai spuse Statu—Palmă batjocoritor.

—Dacă e aşa, spune—mi tu, cel de colo, care eşti urât, în ce vrei să mă prefac?
—Deh! ştiu şi eu, un leu de pildă?

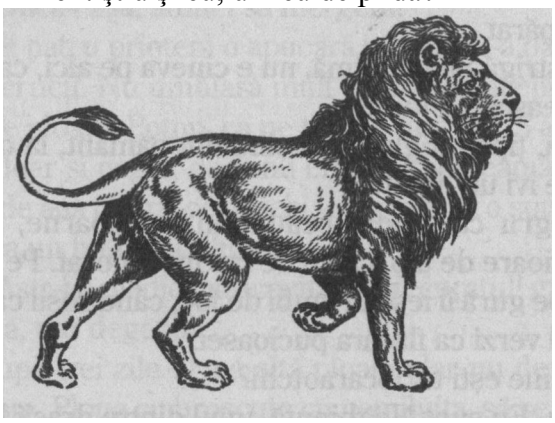

16. APA DE FRUMUSEŢE

Neghinuţă alergă la apa de frumuseţe, sorbi o înghiţitură, se dădu de trei ori peste cap şi se făcu un leu înfiorător, dar grozav de frumos. Când începu a urla, băgă pe cei patru călători în răcori. Tremurau ca varga.

—Destul! strigă Statu—Palmă. Destul, te credem! Şi Neghinuţă se făcu iar drac.

—Ei, ce v—am spus? N—aţi vrut să mă credeţi.

—Bine, bine, te credem că te poţi face o lighioană fioroasă, dar eu mă prind că nu eşti în stare a te preface într—o fiinţă plăpândă şi de un soi nemaivăzut pe pământ.

—Dar de ce nu? Priveşte numai...

Neghinuţă sorbi iar o înghiţitură de apă de frumuseţe şi deodată se schimbă într—o mierluţă albă şi drăguţă.

—Apropie—te, ţipă Statu—Palmă, să ne încredinţăm că nu eşti o mierlă ca toate mierlele, dar vopsită cu vopsea albă.

Neghinuţă se apropie de drumeţi înaintând şi cei o sută de paşi care trebuiau să—l despartă de cei patru. Statu—Palmă făcu cu ochiul lui Înghite—Găluşti, care se aruncă asupra mierlei albe şi o înghiţi. Neghinuţă ţipă ca unul lovit de streche, dar Înghite—Găluşti, mestecă, cu o nespusă poftă, pasărea măiastră. Numai că din nebăgare de seamă lăsă să—i scape un sfârculeţ din coadă. Atâta i—a fost ciracului naibii, că se şi făcu Neghinuţă.

—Asta nu se face, gemu păzitorul apei de frumuseţe.

—A glumit omul, nu te supăra.

—Glumă proastă de tot...

—Toate astea sunt bune dar, după cum mă taie pe mine capul, într—atâta stă puterea apei de frumuseţe, să te prefaci în leu sau în mierlă. Altceva, nimic.

—Ce spui?

—O apă ca toate apele.,.

—Aşa? Uite, eu am să vă arăt că apa de frumuseţe nu e o apă ca toate apele. Spuneţi—mi, în ce vreţi să mă preschimb?

—Te—ai putea face un izvoraş limpede şi rece? întrebă Statu—Palmă.

—Nimic mai uşor.

Neghinuţă fuga la apa de frumuseţe, bău din ea, apoi se făcu un nouraş şi din nouraş un izvoraş. Soarbe—Zeamă aşteptă până ce ajunse la picioarele celor patru tovarăşi şi, aplecându—se cu gura la pământ, sorbi cu putere, odată şi încă odată, de se făcu nevăzut izvorul. Dar tot mai rămăsese o picătură, care se oprise sub o pietricică; picătura se făcu noruleţ, şi din noruleţ se înfăptui din nou Neghinuţă.

—Ce e caraghioslâcul ăsta? ţipă Neghinuţă... Dacă vă era aşa sete unui din voi, să—mi fi spus, că—i dădeam eu de băut, nu să mă soarbă pe mine, pe nerăsuflate.

—Ei, lasă, nu te supăra, că n—a făcut—o înadins...

—Acuma, să faceţi bine să—mi spuneţi şi voi cine sunteţi şi ce căutaţi prin locurile acestea?

—Cine suntem? Suntem nişte bieţi drumeţi, care trăim de pe azi pe mâine. Ce căutăm? Am auzit că dracul este foarte puternic şi am venit să—l rugăm să ne dea şi nouă ceva din puterile lui, să ne bucurăm de viaţă pe pământul acesta.

—Dar ce—i daţi în schimb?

—Ce ne—o cere.

—Şi sufletele voastre?

—Şi

—Şi.

—Apoi, de! vă spusei ca stăpânul meu e plecat în lume, să strângă nişte suflete, care i s—au vândut, să le aducă în iad.

—Şi te—a lăsat pe tine aici?

—Da.

—Atunci n—am făcut nimic.

—Dar de ce, mă rog?

—De ce? Pentru că tu eşti un drăcuşor fără putere.

—Eu, fără putere? Să ştii, neghiobule, că am tot atâta putere ca dracul.
—Lasă, că ştim noi că te lauzi... Numai de un lucru am vrea noi să ne încredinţăm. Este aşa, o vorbă în lume că cei săraci trag pisica de coadă pe rogojină, alţii pe dracul de coadă. Că trag pisica de coadă se prea poate, că pisici sunt destule pe pământ. Dar unul e dracul. Vreau să ştiu dacă Aghiuţă mai are vreun sfârculeţ de coadă, de atâta mare de veacuri de când toţi calicii îl trag de coadă?
—Vezi bine că are, fiindcă el o lungeşte când, cum şi cât vrea.
—Aşa? Al dracului drac! Numai el e în stare să facă scaraoţcării...
—Nu e numai el în stare, ţipă Neghinuţă.
—Dar cine încă?
—Uite, eu, că sunt şi eu drac.
—Tu? Să—i scoţi cizmele lui Sarsailă şi atâta tot.
—Nu mă faceţi că vă arăt acum puterea mea.
—Numai lauda—i de tine, drăcuşorule.
—Ei, staţi, dacă—i aşa. Am să—mi lungesc coada de mai bine de o sută de paşi, să ajungă vârful până la voi, dar vai de pielea voastră: pârlită o să fie de focul şi para ce vor ieşi din vârful cozii mele.

Sfârşind aceste cuvinte, Neghinuţă se strâmbă îngrozitor, îşi zburli bărbuţa de ţap şi coada i se lungi. Când ajunse vârful cozi în dreptul călătorilor, Suflă—n—Terci, la un semn al lui Statu—Palmă, începu a sufla asupra cozii lui Neghinuţă. îngheţă vârful, îngheţă sfârcul întâi, sfârcui al doilea şi tot aşa, până ce se pomeni întreg Neghinuţă stană de gheaţă. Suflă—n—Terci sufla mereu.
—Valeu, valeu, ce mi—aţi făcut bâigui Neghinuţă.
—Ne dai ce—ţi vom cere, dacă te iertăm?
—Da! mai putu spune ciracul dracului.
—Frate, nu mai sufla!

Când încetă Suflă—n—Terci, începu Neghinuţă să se dezgheţe şi coada i se micşoră.
—Mi—aţi făcut—o, nelegiuiţilor!
—Asum să te ţii de cuvânt, să ne dai ce ne—ai făgăduit.
—Ce să vă dau?
—Mai nimic. Adu—ne numai cinci picături din apa aceea de frumuseţe, care pretinzi că—i aşa de fermecată.
—Vai de mine! Aşa ceva nu se poate, căci mă va omorî stăpânul meu când va afla.
—N—are cum să afle.
—Dar dacă mă prinde acum?
—Nu te teme, are multă treabă cu luarea sufletelor. Că sucită, că—nvârtită, n—avu Neghinuţă încotro şi aduse în cinci tărtăcuţe, cinci picături de apă de frumuseţe. Statu—Palmă se repezi, luă două tărtăcuţe şi înghiţi picătura dintr—una. Ca prin farmec, deodată, se făcu un băiat înalt şi frumos, să stai doar să—l priveşti cu drag.
—Ei, drăcia dracului, ştii că nu—mi mai este sete? strigă Soarbe—Zeamă, după ce dădu pe gât picătura din tărtăcuţa lui.
—Nici mie nu—mi mai este foame, zise vesel, Înghite—Găluşti.
—Nici suflarea mea nu mai îngheaţă, murmură moş Suflă—n—Terci.
—Ia te uită, strigară într—un glas, ce băiat frumos s—a făcut Statu—Palmă!

În timpul acesta Neghinuţă intrase în pământ
—Fraţilor, văd că sunteţi fericiţi. Şi eu sunt în culmea fericirii; dar mă grăbesc să duc picătura de apă ce mai am logodnicei mele, s—o norocesc şi pe ea. De aceea, o să—mi dau drumul opincilor mele fermecate, să mă duc cu repeziciunea gândului la dânsa. Eu vă zic rămas bun, fraţilor...
—Drum bun, Făt—Frumos! răspunseră cei trei prieteni. Fiul împăratului Timus zbură şi, cât ai clipi, se şi află lângă bufniţa, căreia îi dădu picătura de apă de frumuseţe. Pe loc, bufniţa se preschimbă într—o domniţă frumoasă, dar frumoasă ca Ileana Cosânzeana din poveşti. Ce bucurie, pe cei doi tineri! Toate vrăjile erau curmate şi ei se puteau căsători.

Plecară la curtea împăratului Roşu, care îi primi cu mare bucurie. Vrăjitoarea, mama vitregă a domniţei, murise şi acum nu mai avea cine să o chinuiască pe domniţa Mărgărita.

Se făcu o nuntă cu mare alai.

Iar eu încălecat
P—un vătrai
Şi plecai
Tocmai în Rai.
* * *
—Vezi ce deştept băiat a fost Statu—Palmă!
—Minunate—s întâmplările lui...
—Dar cum a rămas cu ghicitoarea?
—Păi nu s—a mai întors la curtea lui Timus, fiind prea fericit cu Mărgărita, fiica împăratului Roşu.
—Ar fi moştenit el împărăţia lui Timus.
—Staţi, surioarelor, aţi uitat de Voinea şi de Bâzâilă ? zise Zâna zânelor.
—Voinea, da, că fost viteaz şi deştept şi, cucerind floarea bunătăţii, s—a făcut şi bun la suflet, dar Bâzâilă cel prost?!...
—Să o lăsăm pe Zâna vânturilor să ne povestească şi isprăvile lui Bâzâilă, că vorba aceea: mai ştii de unde sare iepurele?
—Te ascultăm, Zână a vânturilor!

BÂZÂILĂ

Bâzâilă, fiul cel prostănac al împăratului Timus nu plecă îndată spre a dezlega ghicitoarea:

Fără dânsa dai în gropi
Dacă n—o ai, de greu nu scapi.
Poate fi mare în trup mic
Şi—n trup mare de nimic.

Se codi mult până să ia hotărârea de a se supune poruncii zânei ciupercilor veninoase. Tot întreba pe unii şi pe alţii pe unde va fi locul acela unde a dus mutul iapa. Toţi dădeau din umeri şi nu—i răspundeau. În ziua plecării se strânse împrejuru—i o mulţime de copii de casă, prieteni de joacă.

—Ia, ascultaţi, copii, le zise Bâzâilă, să vă întreb şi pe voi, care ştia pe unde va fi locul acela unde a dus mutul iapa?

Ghiduşei, un drac şi jumătate de copil, răspunse:

—Tocmai unde va fi locul acela eu nu—mi dau bine seama. Dar, pare—mi—se, că spre a ajunge acolo, trebuie să iei calea mânzului.

—Calea mânzului? Ce să mai fie şi asta?

—Nu pot ştii! Vei întreba pe cei întâlniţi pe drum. Se va găsi unul să te îndrepte.

—Ba pe mine, zise Taie—Gogoşi, un alt copil de casă, căruia îi plăceau glumele, pe mine aşa mă taie capul că trebuie să culegi potcoave de cai morţi şi până nu vei ajunge la o sută nu vei găsi pe mutul cu iapa.

—He, hei! Credeţi voi că va găsi, drăguţul nostru stăpân, aşa de uşor locul cu norocul? Eu ştiu una şi bună: numai printre cai verzi va descoperi Bâzâilă şi pe iapa cu pricina şi cu mutul fac două.

—Ia tăceţi voi, proştilor, că habar n—aveţi de ceea ce spuneţi. Ascultaţi—mă pe mine, Bâzâilaş: până nu va sosi Pastele cailor, nu vei da de ceea ce cauţi.

Bâzâilă le mulţumi la toţi din suflet, pentru bunele sfaturi şi porni la drum cam buimăcit. La început el căută calea mânzului şi potcoave de cai morţi. Mergea aşa, în neştire, neavând pe cine întreba. După ce merse, vreme cam de un ceas, întâlni un ţăran dus de subsuori de o femeie. Omul dus de subsuori, se înţelege, că de câte ori pierdea reazemul femeii mergea pe două cărări, împleticindu—se. „Stai, că acum, aflu eu", gândi Bâzâilă şi strigă întrebător:

—Calea mânzului? Calea mânzului? Dar nevasta de colo, cu aprindere:

—Ce zici dumneata, domnişorule? Calea mânzului? Aşa te—au învăţat părinţii să vorbeşti? Trebuia să zici: bietul om, s—a afumat şi el odată cu zece ciocane de ţuică, c—a fost la nuntă. Să—i fie de bine, că o dată nu e păcat! în loc de asta, dumneata zici: „Calea mânzului"! Ai noroc că sunt o femeie fără putere, că ţi—aş arăta eu ce înseamnă să—ţi baţi joc de oameni...

Bâzâilă holbase ochii cât nişte poloboace şi bătea din buze de mirare.

—Baţi din buze, ai? Se vede că eşti un nătărău, ţipă femeia depărtându—se.

—N—am nimerit calea mânzului, gândi Bâzâilă, luând drumul înainte.

La o răspântie se întâlneşte cu un mort dus la groapă, un mort de seamă, fireşte, urmat de un sat întreg. Bâzâilă n—are ce face şi le strigă:

—Unde a dus mutul iapa? Unde a dus mutul iapa?

Numai ce se năpustesc pe bietul băiat însoţitorii mortului, urlând:

—Ce ai spus, neghiobule, ce ne auziră urechile? Cum, în loc să—ţi scoţi căciula frumos, să—ţi faci cruce şi să zici: „Dumnezeu să—l ierte, fie—i ţărâna uşoară!", tu ne povăţuieşti să—l ducem unde a dus mutul iapa? Stai, că te învăţăm noi minte să fii om de omenie...

Şi—i cărară la pumni în spate flăcăului... De abia scăpă Bâzâilă din mâinile oamenilor, cu oasele cam înmuiate.

„Stele verzi am văzut acum, dar cai verzi, ba! Toate bune — vorba vine!"

Dar i se făcu băiatului de mâncare, că nu pusese nimic în gură de la plecare. Să mănânce, dar ce? Că nu avea nimic.

„Lasă că ştiu eu ce—i de făcut, chibzui Bâzâilă. Mi—aduc aminte ce m—a învăţat Ghiduşei. îmi zicea: «De câte ori vei fi pe drum şi—ţi va fi foame, vezi de întâlneşti câini cu covrigi în coadă ori de

zăreşti păsări fripte înfipte în pari». De atâtea ceasuri de când umblu, n—am întâlnit nici un câine, să—i iau covrigul din coadă, nici vreun par n—am văzut împodobit cu o pasăre friptă. Atunci?"

Rămase Bâzâilă gânditor, dar numai două clipe, după care, bătându—se cu palma în frunte:

„Tii, dar prost fusei, să uit aşa de la mână până la gură, sfatul prietenul meu Taie—Gogoşi. Am altceva mai bun de făcut. Da, da, ca să prind păsări, n—am decât să pun un grăunte de sare pe coadă. Dar de unde grăunte de sare? Am să le pun pe coadă un grăunte de pietriş, ce, parcă o să poată înţelege ele că le păcălesc?"

Zis şi făcut. Luă de pe drum o pietricică şi fugi după păsări. Dar păsările nu erau proaste să—l aştepte pe Bâzâilă! Fugi flăcăul, cale de vreo două poşte, de—i ieşi sufletul şi mai mult căzu, decât se aşeză pe malul unei ape, care stătea de—a curmezişul drumului.

„Ale naibii păsări, vezi cum au ştiut ele că n—aveam grăunte de sare?"

Nu departe erau nişte pescari, ce pescuiau.

—La Pastele cailor! La Pastele cailor! le ţipă Bâzâilă. Dar pescarii, în loc să—l lumineze pe băiat cam pe ce vreme va sosi Pastele cailor, veniră spre băiat ameninţători.

—Cum ai zis, tontule? Aşa ne urezi tu, să prindem peşte la Pastele cailor? Stai, că îţi arătăm noi, netrebnicule!

Şi gata—gata să—l bată. Dar Bâzâilă, care o mai păţise, se puse iar pe fugă, de—i sfârâiau călcâiele.

„N—am eu noroc pe ziua de azi cu caii, şi pace."

Fugi ce fugi, până se află la marginea unui sat. Se opri drept în faţa prăvăliei lui Dănilă bărbierul. Dănilă era, din neamul lui, ţigan şi de aceea obrazul lui nu se întrecea în albeaţă cu smântână. Bărbierul tocmai era pe prispa prăvăliei.

—De ce fugi aşa, flăcăule?

—Caut nişte cai verzi...

—Aşa ceva găseşti printre boi bălţaţi...

—Departe de aici vor fi dobitoacele astea?

—De! Cam în ţara în care plouă cu cârnaţi.

—Aşa? Mă duc în cercetarea acelor ţări.

Dănilă numai prost nu era; văzu îndată cu ce minte scurtă are de—a face.

—Ia ascultă, voinice, să vorbim noi altă vorbă, mai cu rost. Ai de gând să—ţi pierzi zilele, umblând aşa lelea?

—Trebuie să dezleg ghicitoarea.

—Care ghicitoare? Bâzâilă i—o spuse.

—Grea ghicitoare, zău aşa! Dar eu mă prind să ţi—o ghicesc.

—Spune, spune îndată.

—Nu pot s—o dezleg cât baţi din palme. Şi apoi va trebui mai întâi să—mi mulţumeşti.

—Cum te—aş putea mulţumi?

—Foarte uşor. Uite, tocmai îmi lipseşte un ucenic. Bagă—te la mine ucenic, să înveţi bărbieria, că e o meserie frumoasă, îţi dau casă şi masă şi, mai târziu, dacă te porţi bine, capeţi şi simbrie.

—Îmi făgăduieşti că dezlegi ghicitoarea?

—Îţi făgăduiesc.

—Atunci mă bag ucenic la tine.

1. BÂZÂILĂ LA MOARĂ

Dănilă nu făcuse o greşeală când îl luase ca ucenic pe Bâzâilă. Era băiat bun şi supus, numai că—şi dădea în petic, din când în când şi turna câte o prostie, de făceau haz şi găinile. Se răspândise vestea în tot satul că Dănilă îşi luase ucenic băiat bun şi frumos, dar foarte neghiob. Prăvălia lui Dănilă gemea, sâmbăta seara şi în ajunul sărbătorilor, de muşterii, care se îmbulzeau să se bărbierească şi să petreacă pe socoteala lui Dănilă.

Dănilă făcuse un calendar cu neghiobiile ucenicului, pe care le povestea cu mult haz; le mai umfla şi el, nu e vorbă, dar care ţigan a spus vreodată adevărul gol—goluţ?

Aşa, le povestea una nostimă:

„Într—o seară îi spun băiatului:

—Bâzâilă, mâine dis—de—dimineaţă să speli putina şi să te duci cu căruţa asta plină de saci de porumb la moara lui ştiulete, să macine porumbul. Să—i dai un pumn din fiecare măsură, m—ai înţeles?

—Am înţeles, îmi răspunse Bâzâilă.

—Aşa. Şi vezi să nu calci în strâchini, nici să nu tai frunză la câini.

A doua zi de dimineaţă, găsesc pe ucenic umblând de colo până colo, în casă şi jur—împrejur căutând parcă ceva.

—Ce tot te învârteşti, mă? Nu ţi—am spus să pleci cu noaptea în cap? îi zic eu.

—Păi, caut putina.

—Care putină?

—Păi nu mi—ai spus să spăl putina? De un ceas o caut şi n—o găsesc deloc.

—Ei, bată—te să te bată norocul, asta ai înţeles tu? Hai pleacă cu căruţa cu porumb şi du—te degrabă la moară, acum să te văd întors.

Bâzâilă plecă şi pe la amiază se întoarse. Era foarte posomorât şi se văita, ţinându—se cu mâinile de şolduri.

—Dar ce e, Bâzâilă, ce corăbii ţi s—au înecat? îl întreb.

—Ce să fie, jupâne, dumneata vorbeşti alandala.

—Cum vorbesc alandala, mă?

—Păi, mai întâi mi—ai spus să nu calc în strâchini. În ce strâchini era să calc, că n—am găsit nici una pe drum.

—Ce spui?

—Zău aşa! Mi—ai spus să nu tai frunză la câini. Cum era să fac aşa ceva? Toţi câinii pe care i—am întâlnit n—aveau frunză nici la cap, nici la coadă.

—Vezi minune!

—Ajungând la moară, am zis: Uite, bade ştiulete, m—a trimis jupan Dănilă cu porumbul asta să i—l macini.

—Bine, o să—l macin, dar plata ai adus—o?

—Păi, jupan Dănilă a zis să—ţi dau un pumn de fiecare măsură.

—Aşa? Fie şi atât. Hai, descarcă sacii.

A turnat porumbul în coş, l—a măcinat Tănase, băiatul de la moară a strâns mălaiul şi mi l—a pus în saci.

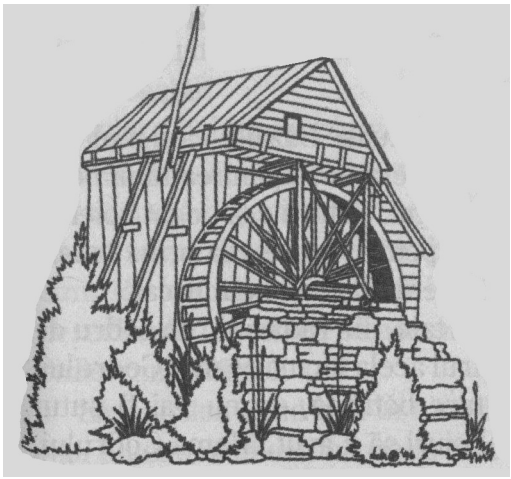

—Acum să te plătesc morarule, zic eu, şi—i car, după învoială doi pumni după ceafă. Dar morarul, în loc să—mi mulţumească, numai ce se aruncă asupra mea şi—mi trage câteva ghionturi, să mă desele, nu altceva.

—Dar ce ţi—am făcut, bade ştiulete? îngăimai eu.

—Asta ţi—e plata, strechiatule?

—Păi, nu mi—a spus jupanul să—ţi dau câte un pumn de fiecare măsură?

Morarul s—a pus pe râs, dar pe un râs, de se înecă şi lacrimi îi picau din ochi.

—Hai, du—te acasă, mă Bâzâilă, îmi spuse ştiulete, după ce isprăvi cu râsul, că mă înţeleg eu cu Dănilă. Să—i spui stăpânului că bun odor şi—a ales de ucenic.

Şi m—am tot dus, cu căruţa înapoi. Acuma, spune şi dumneata jupâne, cu ce am greşit să mă snopească morarul? Ce să—i mai zic eu!", urmă povestirea Dănilă, pe când muşteriii se prăpădeau de râs.

2. BOIER CĂCIULĂ. ARISTIȚA

Satul în care se aciuase Bâzâilă, ca şi multe altele dimprejur, era în stăpânirea unui boier puternic şi bogat. Puternic şi bogat boierul, dar nefericit pentru că se afla prins în lanţurile unei vrăjitoare, ce îi era duşman neîmpăcat.

Într—o zi se apucase să taie, din rădăcină, un codru de stejari de moşie. în codrul acela locuia Mama Codrului, o vrăjitoare bătrână, tare bătrână, de nu i—ai fi putut număra anii, mii de răbojuri să fi avut. Mama Codrului, ca să—l pedepsească pe boier, îl vrăjise ca, de câte ori va face o prostie, să i se lungească urechile.

La început, nu băgase el de seamă, căci lungirea urechilor se făcea pe nesimţite. Dar, azi o prostie, mâine alta... urechile începură a nu mai fi omeneşti. Atunci boierul porunci să i se facă o căciulă lungă de un cot, pe care, cu multă îngrijire, o îndesa peste urechi, fiindu—i ruşine de ele, că se făceau de măgar.

Sătenii, văzându—l veşnic cu căciula îndesată pe cap, îl porecliseră Boier Căciulă. Acesta avea o fată, pe Aristita, care era urâtă... mama focului... dar foarte deşteaptă şi bună, de pus la rană. Se dusese, până departe, vestea despre bunătatea şi deşteptăciunea Aristiţei a lui Boier Căciulă. Care cum întâmpina vreo greutate în treburile lui şi nu ştia cum s—o înlăture sau s—o biruie, alerga la Aristita. Dacă omul îi povestea necazul, fata cea deşteaptă îi dădea un sfat, pe care urmându—l o scotea la capăt, cum era mai bine.

„Urâtă, urâtă, Aristita, ziceau oamenii, dar nu—i stă mai bine cu bunătatea inimii şi deşteptăciunea micuţei, decât dacă ar fi frumoasă ca Ileana Cosânzeana şi proastă ca o curcă beată?"

Boier Căciulă se minuna şi el de deşteptăciunea fetei sale şi, de când începuse să—i crească urechile, mult se îndemna să—i ceară şi el o povaţă, spre a chibzui cum ar putea scăpa de pacostea vrăjii. Dar îi era mare ruşine; cum să—i spună fetei sale că i se împodobise capul cu o pereche de urechi ce se asemănau tot mai mult cu urechile unui măgar?

Sosi şi ziua când nici în căciula cea de un cot, nu se mai puteau adăposti urechile boierului. Nu avu încotro şi îi spuse taina Aristiţei. Mult se amărî fata, când văzu urechile tatălui său...

—Tată dragă, zise dânsa, tu eşti vrăjit. Mintea mea nu poate lupta cu această vrajă, dar lasă—mă să mă gândesc câtăva vreme, poate va da Cel de Sus să mă lumineze.

Trecură câteva zile, în care Aristiţa stătu închisă în casă, mâhnită adânc şi frământându—şi mintea, doar—doar va afla vreun leac pentru boala tatălui său. Într—o noapte, Aristiţa avu un vis. Se făcea că Mama Codrului îi zicea:

—Aristiţo, te ştiu fată deşteaptă şi iubitoare de tatăl tău, de aceea am venit să—ţi destăinuiesc că boier Căciulă a fost vrăjit de mine să i se lungească urechile, de câte ori va face o prostie, de când, tăind codrul de stejari, mi—a nimicit împărăţia.

—Vai, dar rău l—ai pedepsit pe bietul tata. Şi oare setea răzbunării nu ţi s—a potolit, ca să—l ierţi acum?

—L—aş ierta, dar nu—mi stă în putere. Numai tu, Aristiţo, l—ai putea scăpa pe tatăl.

—Sunt gata la orice.

—Lucrul nu cere vreo vrăjitorie mare şi e foarte uşor de îndeplinit.

—Spune, ce trebuie să fac!

—Să te măriţi.

—Mă voi mărita.

—Da, dar nu cu oricine. Trebuie să iei de bărbat pe cel mai prost flăcău de pe faţa pământului, adică pe prostul proştilor.

—Cum se poate una ca asta, să mă leg a trăi o viaţă întreagă cu un prost, ba încă cu prostul proştilor?

Cum s—o duc eu cu un prost
Ce face toate pe dos?
Tot ce zice e fără rost,
Iute la pepeni te—a scos!

Cum se poate, cum nu, dacă te învoieşti, aşa se dezmăgăreşte tatăl tău, dacă nu te înduri la ce te sfătuiesc, va veni vremea când nici o căciulă din lume nu va mai putea cuprinde urechile boierului Căciulă.

Sfârşind vorba aceasta, Mama Codrului se şterse din fata Aristiţei. De n—ar fi fost cu adevărat mare dragostea de fiică a Aristiţei, mult s—ar fi codit fata, până să se hotărască a—şi înlănţui viaţa cu un prost, adică să sufere cusurul omenesc ce îi era cel mai nesuferit. îşi luă inima în dinţi şi, ducându—se la tatăl său, îi zise:

—Tată, eu doresc să mă mărit.

—Să te măriţi, fetiţo? Bine! Am să dau sfoară în ţară, să vină peţitori din toate ţinuturile, că tu eşti fată cu avere, bună şi deşteaptă; te poţi încumeta a lua chiar un fiu de împărat...

3. CELE TREI ÎNTREBĂRI

Se strânseseră la curtea boierului Căciulă mulţi flăcăi, de toate soiurile, de toate vitele şi de toată mâna. Dar nimeni nu ştia, că printre aceştia se afla şi un fiu de împărat, căci se strecurase printre dânşii şi Bâzâilă. Dănilă bărbierul avea ciudă pe boierul Căciulă, fiindcă se bărbierea singur, aşa că ţiganul nu se putea bucura tocmai de muşteriul cel mai cu dare de mână. Şi, ca să—şi bată joc de boier, Dănilă îl sfătuise pe ucenicul său să se ducă şi el la curtea boierească.

—De unde ştii tu, mă Bâzâilă, că nu ieşi tu pe deasupra, ca untdelemnul pe apă? Flăcăul frumos şi deştept cum eşti, te pomeneşti că tocmai pe tine te va alege Aristiţa!

—Şi, adică, de ce n—aş putea fi bărbatul unei fete de boier? Eu sunt fiu de împărat!

—Ei, taci mă! Tu, fecior de împărat? Dar de când?

—De când m—am născut.

—Spune şi tu mai bine că tragi nădejde la aşa ceva ca prepeliţa de coadă. Dar să lăsăm gluma. Uite, îţi dau drumul, pe ziua de astăzi, du—te şi tu la curtea boierească.

Se duse Bâzâilă la curte şi se strecură printre flăcăi.

—Flăcăi de toată mâna, zise boier Căciulă ivindu—se împreună cu Aristiţa, pe prispa cea mare din faţa casei, ştiţi pentru ce v—am chemat aici. Fata mea va alege, după pofta inimii, pe unul dintre voi ca bărbat.

—Eu, grăi Aristiţa, am să vă pun trei întrebări. Acela care va răspunde după placul meu la cele trei întrebări îmi va fi soţ.

—Aşa, aşa...

—Foarte bine! strigară flăcăii.

—Întâia întrebare este aceasta: care este laptele cel mai bun?

Toţi se întreceau a răspunde la o întrebare aşa de uşoară. Unul lăuda laptele de bivoliţă, altul cel de vacă, unuia îi plăcea laptele de iapă, altuia cel de măgăriţă. Dar Bâzâilă strigă, cât îl ţinu gura:

—Nici un lapte nu e mai bun ca cel de pasăre! Un hohot de râs ţâşni din mulţime.

—Cine e netotul ăsta?

—E Bâzâilă, ucenicul bărbier...

—E minunat, Bâzâilă!

—Ai nimerit—o, întocmai ca Irimia cu oiştea în gard.

—Mai mare prostie nici că putea răspunde, gândi Aristita. Aşa băiat frumos, să spună astfel de neghiobie?

—Trec acum la a doua întrebare. Să—mi spuneţi care e coada cea mai stufoasă?

—Coada pisicii.

—Ba a vulpii.

—Ei, aş! a veveriţei.

—Ba chiar a măturii, strigă un glumeţ. Bâzâilă, de colo:

—Coada cea mai stufoasă este aceea a ursului! Să plesnească oamenii de râs şi mai multe nu!

—Deştept băiat Bâzâilă!

—Du—te încolo, mă prostule, ce mai încurci lumea pe aici? Iar Aristita, în gând: „Asta a întrecut—o pe celelalte!"...

—Acum, a treia întrebare: care e blana cea mai frumoasă?

Răspunsurile fură multe şi deosebite. Unuia îi plăcea blana de oaie, altuia cea de urs, unul lăuda blana de iepure, celălalt, cea de biber. Numai Bâzâilă se găsi să strige:

—Cea mai frumoasă blană e cea de broască!

„Asta a pus vârf la toate, gândi fata; el este prostul proştilor."

—Tată dragă, mi—am ales soţul! continuă ea cu voce tare.

—Arată—mi—l, fetiţo, să—l chem.

Toţi tăceau şi ascultau, de ai fi putut auzi şi un pui de ţânţar zbârnâind.

—Este acela care a răspuns aşa de bine la toate întrebările, zise Aristiţa, arătându—l pe Bâzâilă.

Toată lumea rămase înmărmurită. Bâzâilă, după obicei, zgâise ochii şi bătea din buze.

—Apropie—te, porunci boierul Căciulă. Cum te cheamă şi cine eşti?

—Eu sunt Bâzâilă, ucenicul bărbierului Dănilă.

—Ucenic bărbier? Aristiţo, nu se poate, nu te dau după un spală—capete.
—A înnebunit Aristiţa, şoptiră flăcăii.
—Ba n—am înnebunit deloc, zise Aristiţa. Eu pe Bâzâilă îl vreau.
—Fetiţo, gândeşte matur, că nu e de tine un ucenic de bărbier.
—Pe el îl vreau.
—Dacă e aşa, poftim, bade Bâzâilă, în casă, să facem logodna.

4. BÂZÂILĂ O IA PE FATA BOIERULUI CĂCIULĂ

Boier Căciulă luă dintr—o cutiuţă două inele şi, punându—le în degetele fetei şi băiatului, zise:
—A ta să fie, al tău să fie. Copii, să trăiţi!

Dar nu le intrară bine inelele în degete şi, deodată, Aristiţa se făcu o fată frumoasă, frumoasă, de la soare te puteai uita, dar la dânsa ba. Iar Bâzâilă, cu ochii scăpărători de deşteptăciune, cuvântă voios:
—V—aţi înşelat, eu nu sunt Bâzâilă, ucenic de bărbier, ci unul dintre cei trei fii gemeni ai împăratului Timus; eu nu sunt prost, căci simt în capul meu mişcându—se gândurile cele vii şi sănătoase.
—Aristiţa — fată frumoasă!
—Bâzâilă — băiat deştept!
Boierului Căciulă odată i se înfundă căciula până în gât şi, când o scoase, ia urechile de măgar de unde nu—s! Boierul avea urechile ca toată lumea omenească.

Ce se întâmplase? Prin virtutea inelelor fermecate de Zâna ciupercilor veninoase, căreia i se făcuse milă de Bâzâilă, Aristiţa se împodobise cu ceva din frumuseţea fiului de împărat, iar neghiobia lui Bâzâilă se schimbase în deşteptăciune, luată de la logodnica sa, care ar fi avut acum să împartă la încă zece fraţi.
—Vezi, acum înţeleg eu rostul ghicitorii. Deşteptăciunea trebuia s—o caut. Cât despre locul unde. a dus mutul iapa, a fost numai aşa, o vorbă, ca să mă încurce mai rău.
—Ce spui, că nu te înţelegem?

Atunci, Bâzâilă le povesti păţaniile sale, iar Aristiţa îi spuse tatălui său:
—Tată, ştiam eu ce fac, că bine m—a povăţuit Mama Codrului.
Şi în continuare le povesti visul avut. Tatăl său o îmbrăţişa cu lacrimi în ochi.
—Ce fată bună eşti tu!

Căsătoria se făcu câteva zile mai târziu, cu mare alai şi veselie. Dar de întors în împărăţia lui Timus, Bâzâilă nu s—a mai întors vreodată.
—Ei, ce vă spuneam, zise Zâna zânelor, aşa e că Bâzâilă cel prost ar fi putut stăpâni împărăţia Iui Timus?
—Vasăzică, dintre cei trei fii ai împăratului Timus, numai unul, Voinea, s—a mai întors la curtea împărătească.
—Spune—ne, Zână a vânturilor, ce s—a mai întâmplat?
—Voinea s—a înfăţişat la împărăţie, aducând floarea cea rară şi aleasă. Părinţii lui l—au primit cu o nespusă bucurie, aşteptând, zadarnic însă, revenirea celorlalţi doi fii. Săturându—se cu toţii de aşteptat, s—au hotărât a—l numi pe Voinea urmaş la scaunul împărătesc.

Şi încălecai pe—un pai,
Cine nu mă crede—l tai!

—Văd pe Zâna zorilor nerăbdătoare a—şi face datoria de dătătoare a luminii, spuse Zâna zânelor. Să ne despărţim dar, şi pe mâine.
—Pe sâmbătă!

SEARA A VI—A
SÂMBĂTĂ

Zânele se strânseseră pe tăpşanul din Poiana la Anini, împrejurul Zânei zânelor, dar nici una nu spunea o vorbă. Într—un târziu, Zâna zânelor zise:

Surioarelor, de ce staţi tăcute? Nu ne adunăm aici în toate nopţile, spre a petrece, povestindu—ne basme frumoase? Al cui e rândul în noaptea aceasta?

Stăpână, răspunse una dintre zâne, iată ce este: acelea dintre noi care ştiu a povesti au povestit, iar celelalte nu ştiu...

Ce ne facem atunci?

—Mă veţi asculta pe mine, zise o zână, ce tocmai sosea.

—A venit Zâna stelelor!

—Bun venit, Zână a stelelor! Dar cum se face că abia azi te vedem, de duminica trecută de când ne întrunim aici?

—Ştii bine, Zână a zânelor, cât de depărtată de pământ este împărăţia mea. Duminica trecută o ciocârlie, pasăre măiastră, mi—a adus vestea că surioarele mele se adună, în fiecare noapte, în Poiană la Anini, spre a petrece împreună. Am şi plecat spre pământ. Călare pe un nor, am străbătut ţinutul fulgerelor, ţinutul vânturilor, împărăţia păsărilor şi iată—mă—s gata a vă povesti un basm frumos.

—Povesteşte—ne, Zână a stelelor, te ascultăm.

—Basmul acesta îl ştiu de la mama mamei mele, Zâna pietrelor nestemate. Vi—l voi povesti aşa cum mi l—a povestit dânsa.

PISICUȚA ALBĂ

Demult, demult de tot, în vremuri străvechi, exista în apus o împărăţie mare, frumoasă, bogată şi binecuvântată de Dumnezeu. Era împărăţia lui Peneş—împăratul. Peneş—împăratul şi Margareta, soţia sa, erau oameni buni, credincioşi, şi se iubeau tare mult. Numai că fericirea lor era umbrită de necazul că nu aveau copii. Nici unul din leacurile luate de împărătească de la vrăjitori şi babe nu fusese bun. Împăratul şi împărăteasa începură atunci să postească şi să se roage lui Dumnezeu să le asculte smerita rugă şi să le dăruiască un copil.

Într—o noapte, împărăteasa visă că va avea un copil numai dacă va mânca nişte fructe de care nu mai auzise până atunci, numite rodii, pe care trebuia însă să le cumpere ea însăşi din piaţa aflată în faţa palatului. Cum se trezi, Margareta se duse la împărat şi îi povesti visul, apoi se îndreptă spre piaţa din faţa palatului.

Rătăci mult împărăteasa printre tarabele negustorilor, de pe care parcă râdeau în soare sumedenie de fructe, care mai de care mai frumoase, mai parfumate şi mai îmbietoare. Dar nu află nicăieri fructul visat.

Tocmai când se îndrepta întristată şi îngândurată spre poarta palatului, vede în coşul unui negustor, printre fructele cunoscute, şi nişte fructe cum nu mai văzuse până atunci. Se îndreptă spre negustor şi—i spuse:

—Vreau să cumpăr nişte fructe!

—De care, Luminăţia ta? Că am multe fructe proaspete şi gustoase. Priveşte numai!

Multe şi mărunte,
Din cele de frunte,
Unul de—i gusta,
Nu—l vei mai uita.

—Văd că sunt frumoase, dar de acestea îmi aduc supuşii mei în toate zilele. N—ai ceva mai ales, ceva nemaivăzut în împărăţia noastră?

—Am nişte fructe minunate, dar acelea nu sunt de vânzare.

—Arată—mi—le, moşule, arată—mi—le!

—Uite—le!

Şi moşul îi arătă două fructe mari ca nişte mere domneşti, rotunde, galben—roşiatice la coajă, ce păreau lustruite.

—Ce sunt acestea, cum se numesc?

—Acestea sunt rodii.

—Vinde—mi—le.

—Nu pot, că sunt luate din grădina Zânei zânelor.

—Dă—mi—le, unchiaşule.

—Nu pot, că mi—e teamă de Zâna zânelor.

—Dă—mi—le, că te voi răsplăti cu orice îmi vei cere.

—Cu orice voi cere?

—Da.

—Ţi le dau, luminată împărătească, şi—ţi voi cere ceea ce îmi va porunci Zâna zânelor.

—Aşa să fie.

Luă împărăteasa cele două rodii şi, pe când moşul se depărta, le tăie în două. Ce frumuseţe! Cum stăteau boabele în cele două cupe ţinute într—o pieliţă albă, de ai fi zis că—s bobite de rubin.

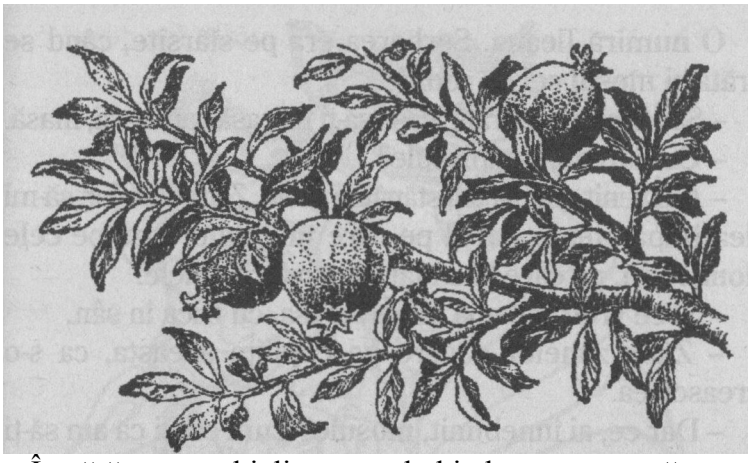

Împărăteasa sorbi din zeama bobitelor ce se asemănau cu pietrele scumpe.

—Frumoase, dar n—au un gust aşa deosebit. Acum îmi pare rău că m—am prins să—i dau moşului, pentru cele două rodii, orice îmi va cere. Te pomeneşti că—i trăsneşte prin cap cine ştie ce!

1. ILEANA

Câteva vreme de la această întâmplare, Dumnezeu dărui împăratului şi împărătesei o fetiţă drăguţă, drăguţă de tot. Mare bucurie pe părinţi şi veselia cuprinsese toată împărăţia. În ziua botezului, se deschiseră larg porţile împărăţiei, ca să poată oricine intra şi vedea nou—născutul împărătesc. Care cum intra se închina adânc, apoi, apropiindu—se de leagăn, făcea pentru copilă o urare de sănătate, noroc şi belşug.

O numiră Ileana. Serbarea era pe sfârşite, când se arătă şi moşul cel cu rodiile.

—Să trăieşti împărate, casa să—ţi fie casă, iar masa, masă.

—Ce doreşti, unchiaşule?

—Am venit din partea stăpânei mele, Zâna zânelor, să—mi dea împărăteasa darul pe care mi—l datorează pe cele două rodii, pe care le—a luat din coşurile mele.

—Şi ce vrei? întrebă împărăteasa, cu frica în sân.

—Zâna zânelor o cere pe copilita aceasta, ca s—o crească ea.

—Dar ce, ai înnebunit, moşule? Cum crezi că am să—ţi dau pe fata noastră pentru două rodii?

—Împărăteasa s—a învoit să—mi dea orice îi voi cere.

—Bine, orice vrei, în afară de fetiţa noastră. Vrei bani?

—Nu. Pe Ileana o vreau.

—Vrei pământuri?

—Nu!

—Vrei să te fac mare căpitan al oştirilor mele?

—O vreau pe Ileana.

—Pe Ilenuţa nu ţi—o dau.

—Atunci, împărate, să te aştepţi la mari nenorociri.

—Ce o da Dumnezeu...

Moşul plecă. A doua zi împăratul primi vestea că un balaur înfiorător se arătase la hotarele împărăţiei şi că, pe drumul pe care îl urma, numai pustiiri făcea. Era mare jale în tot ţinutul. Oamenii fugeau înspăimântaţi, de frică să nu fie înghiţiţi de balaur, care apucase să mănânce câţiva copii şi câteva femei.

În fiecare zi, împăratul primea veşti care îl mâhneau până în adâncul sufletului. Prădăciunea şi jaful se apropiau de oraşul în care era scaunul împărătesc. Solii, trimişi din partea supuşilor împăratului, i se înfăţişară, umili, rugându—l să facă ce va face, în înalta—i înţelepciune, că se prăpădesc cu toţii. Unchiaşul cu rodiile tocmai sosise şi el la curte. Când îl văzu, împărăteasa, ce plângea de ţi se rupea inima, îl chemă şi îl întrebă:

—Moşule, la ce ai mai venit?
—Să o iau pe Ilenuţa, altminteri se prăpădeşte împărăţia.
—Dacă este aşa, mai bine o pierd pe iubita mea fetiţă. Ia—o, dar. Se vede că aşa a fost scris!
—Fii pe pace, împărătească. Ilenuţa va fi fericită. Moşul luă copila în braţe şi dus a fost. Pe dată balaurul se făcu nevăzut şi împărăţia se linişti.

2. GHEMIŞ

Ilenuţa a fost crescută de Zâna zânelor cu multă dragoste. Era îngrijită ca o zânişoară adevărată, căci Zâna zânelor îi era şi naşă. Dormea într—un pat cu totul şi cu totul de aur, aşezat într—o odaie cu pereţii de cristal, în care cuiele erau briliante, tavanul era de smarald, iar podeaua de alabastru.

Purta cămăşi din pânză de păianjen, iar în picioare avea nişte pantofiori ţesuţi din aripi de fluturi. Toată ziulica se juca, în sălile palatului, cu zânişoarele cele mici, fine şi ele, ale Zânei zânelor. Când se plictisea, ieşea în grădina naşei sale, o grădină minunată, cu pomi ce purtau fructe nemaipomenite, printre care se deosebeau rodiile cu boabele ca rubinul.

Îi plăcea mai cu seamă, îmbrăcată în costum de ţărăncuţă, să se zbenguie prin căpiţele cu fân din curţile zânişoarelor vecine, purtând în braţe pe Minus, pisoiul cel zglobiu, prietenul ei de joacă. Mânca numai miere şi bea numai apă de flori de portocal.

Ilenuţa îşi petrecu copilăria fără grijă, fără necazuri. La vârsta de optsprezece ani se făcuse o fată frumoasă şi cuminte. Zâna zânelor chemă pe toate zânele, supusele ei, la o adunare, ca să chibzuiască împreună asupra sorţii Ilenuţei.

—Ce să facem cu Ileana? întrebă Zâna zânelor.

—S—o măritǎm, căci acesta este rostul fetelor, răspunse o zână mai bătrână.

—S—o măritǎm, dar după cine?

—S—o dăm după Titirez, fiul împăratului Frige—linte, că este un flăcău frumuşel.

—Prea e nătărău Titirez...

—Ba mai bine după finul meu Zgârie—Brânză, că este bogat...

—E bogat şi scoate seu şi dintr—un purice...

—Ştiţi ce, fetelor? grăi Zâna zânelor. S—o măritǎm cu Ghemiş—împărat, vecinul nostru.

—Păi, nu e prea frumos.

—Cam urâţel, adevărat, dar e foarte deştept. Şi apoi mai este ceva. Mi—a trimis de ştire că trebuie să—i dau de soţie pe cea mai frumoasă fată din împărăţia mea. Voi ştiţi că Ghemiş este un vrăjitor puternic şi vai de cel care îi stă împotrivă! Se vede că aşa i—a fost scris Ilenuţei să se mărite cu Ghemiş.

—Se vede.

Şi Zâna zânelor trimise îndată soli, să vestească pe Ghemiş că i—a găsit mireasa dorită. In timpul acesta, Ileana zburda prin grădină, împreună cu o ceată de pisici, în fruntea cărora sta căpitan motanul Minus, şi nici prin gând nu—i trecea că i se pune la cale măritişul.

Două zile mai târziu sosi vestea că Ghemiş însuşi va veni la curtea Zânei zânelor, să se logodească cu frumoasa fată. Zâna zânelor se aşează în sala cea mare a palatului, pe un tron de aur, bătut cu pietre scumpe. La dreapta ei, pe un scăunel de catifea roşie ca focul soarelui ce apune, sta Ilenuţa. Jur împrejur, pe jilţuri de mătase erau toate zânele şi zânişoarele.

Alaiul se apropia. Mai întâi se ivi căpitanul trâmbiţaşilor urmat de trâmbiţaşi. Toţi cântau din nişte trâmbiţe mari de sticlă, ce se încolăceau pe după grumajii lor. Veneau apoi arcaşii cu tolbele la spate şi cu arcurile aurite. Urma marele vătaf al darurilor, purtând, pe o pernă albă ca zăpada, un inel de cununie, iar câţiva copii de casă duceau darurile din partea mirelui: o pasăre măiastră, cu ochii de safir, cu pene de smarald care, atunci când cânta, creşteau arborii şi minunate palate ieşeau din pământ; o scoică de mare

sidefie, pe care, dacă o puneai la ureche, auzeai poveştile cele mai frumoase... şi câte şi mai câte.

La sfârşit, venea Ghemiş, într—o şaretă de fildeş, cu roţi de mărgean, trasă de patru bidivii înaripaţi, cu coamele din fire de argint şi copitele de topaze. Ghemiş, coborî din şaretă şi, îngenunchind la picioarele Zânei zânelor, zise cu glas mieros:

—Zână puternică, frumuseţe a frumuseţilor, bunătate a bunătăţilor, mi—ai făcut cinstea să mă vesteşti că—mi vei da o mireasă bună şi frumoasă. Ard de nerăbdare să o privesc pe aceea pe care mi—ai făgăduit—o.

—Împărate Ghemiş, iată mireasa ta, răspunse Zâna zânelor, arătându—i—o pe Ilenuţa. Dar biata fată rămăsese ca trăsnită. Cum, ea mireasa acestei pocituri? Că mult era urât, Doamne! Trupu—i era gros şi rotund ca un ghem, avea cocoaşă la spate şi la piept, capul, pe care creşteau trei fire de păr roşu, era numai cât o nucă, iar prin spărtura gurii ieşeau doi colţi negricioşi.

—Această fată drăguţă? îmi place şi sunt gata a o lua. Să schimbăm inele de logodnă şi diseară facem nunta.

Dar Ileana, aruncându—se la picioarele naşei, începu rugător:

—Naşă, iubită naşă, nu mă nenoroci, te rog cu lacrimi fierbinţi!

—Ce fel de cuvinte sunt acestea, finuţă?

—Vrei a mă da după Ghemiş. Dar nu—l vezi ce pocitură este?

—Ce—a zis, ce—a zis? strigă Ghemiş furios.

—Fata mea, tu îmi datorezi ascultare, aşa că îl vei lua pe Ghemiş, ori nu vei mai da ochii cu mine.

—Nu pot, năşică, nu pot să fiu soţia lui Ghemiş.

—Auzi, proasta, izbucni mânios Ghemiş, în loc să fie mândră că un puternic împărat ca mine s—a îndurat a—şi pleca privirea asupră—i, face nazuri! Lasă că mai sunt şi altele ca tine, cu sutele... Dar, Zână a zânelor, dacă ţii să nu mă ai duşman neîmpăcat, o vei pedepsi pe această fată neruşinată...

Zâna zânelor încercă, cu vorbe potrivite, să îmblânzească mânia lui Ghemiş, dar pocitul, zburlindu—şi cele trei fire de păr roşu, se urcă în caleaşca şi plecă bombănind.

—Ce ne facem de acum, zânelor? întrebă Zâna zânelor. Ilenuţa este o fată nerecunoscătoare, ce trebuie pedepsită.

—S—o trimitem la vecina Scorpie, să—i sugă sângele, zise o zână răutăcioasă.

—Ba s—o dăm pe mâna lui Buzdugan, împăratul întunericului, ca s—o orbească, îşi dădu cu părerea altă zână nemiloasă.

—Iertare! se rugă o zânişoară bună.

—Ba, nici iertare, nici chinuri, că mi—e fină şi am crescut—o. Iată ce gândesc eu: să o trimitem pe Ilenuţa în deşertul fără fund, să o închidem în palatul de porfir; acolo va trăi, preschimbată în pisică albă (tot se prăpădeşte ea după pisici), până ce un flăcău frumos, găsind—o şi îndrăgostindu—se de dânsa, îi va tăia capul. Atunci şi numai atunci îşi va recăpăta chipul de fată şi va fi fericită.

Ce să facă biata Ilenuţa? A trebuit să se supună osândei! Cum sosi noaptea, Zâna zânelor o atinse cu beţişorul fermecat, pe care îl purta la brâu, şi Ilenuţa se preschimbă într—o pisică albă ca ninsoarea; fu urcată în carul de diamant, cu roţile din felii de rodii, tras de şase fluturi de noapte, şi dusă, iute ca gândul, pe aripile vântului, până în deşertul fără fund şi închisă în palatul de porfir.

3. DRĂGUŢEL ŞI JUMĂTATE—DE—OM—PE—JUMĂTATE—DE—IEPURE—SCHIOP

Tot în acele vremuri, domnea, dincolo de Muntele Coştila, un împărat bătrân, numit Por—împărat. Gârbovit de sarcina anilor, el se simţea pe ducă şi se întreba cui va lăsa împărăţia după moarte, căci unicul fiu pe care îl avea era prea tânăr ca să poată purta povara împărăţiei.

Por—împărat chemă la sfat pe mai marii lui sfetnici, să chibzuiască împreună ce e de făcut. Toţi erau nedumeriți, când o babă, de peste o sută de ani, care îl crescuse pe împărat, se înfăţişă înaintea sfatului.

—Împărate luminate, este îngăduit babei să spună şi ea o vorbă măcar?

—Fireşte, mamă doică, vorbeşte.

—Eu, cu slaba—mi minte, aşa socotesc, că nimeni dintre luminăţiile voastre sau dintre poporeni nu va putea descoperi ce e de făcut în împrejurarea asta; singură, numai condica cea mare de aur, rămasă din moşi strămoşi împărăteşti, ne—ar putea lumina.

—Dar unde este acea condică? întrebă Por—împărat.

—Când a murit tatăl tău, strălucite stăpâne, mi—a încredinţat această condică, s—o păstrez ca pe lumina ochilor.

—Şi ce ai făcut cu ea?

—Am ascuns—o într—un loc, în podul palatului.

—Adu—o, dar, să citim într—însa. Baba se duse după condică. Se întoarse curând, urmată de patru slujitori, care de abia puteau duce condica foarte groasă şi grea.

Când o puseră pe masa mare a sfatului, se deschise singură şi Por putu citi:

Va domni cel ce se va supune la trei încercări şi mai întâi cel ce va afla şi va putea aduce cel mai mic căţeluş de pe pământ, care să intre într—un degetar.

Zadarnic încercă împăratul să întoarcă foaia, spre a putea vedea care erau celelalte două încercări, foaia nu se putea clinti Cartea se închise şi nu o mai putură deschide, de parcă ar fi fost zăvorâtă şi lăcătuită.

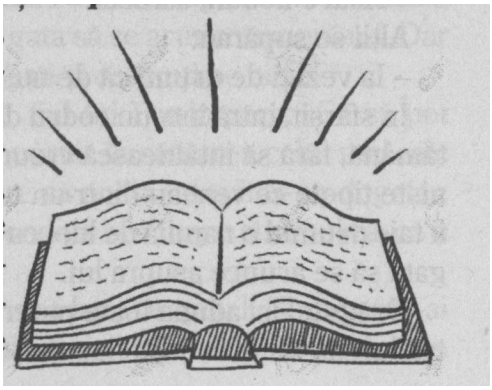

—Ei, dar cine se va prinde la aşa ceva?

—Chiar eu, zise, cu glas hotărât, Drăguţei, fiul împăratului, care era şi el de faţă.

—Tu, fiule? Dar eşti încă prea tânăr şi fraged la minte... Cum să găseşti aşa minunăţie?

—Datoria mea de fiu de împărat este să lupt pentru a căpăta împărăţia.

—Bine ai grăit, Drăguţei. Pleacă, dar, făţul meu, şi Cel—de—Sus să te ajute. Ia ca tovarăş credincios de călătorie acest toiag, pe care l—am moştenit de la bunicul meu şi care, poate, să—ţi fie de ajutor.

Drăguţei porni la drum. Care era drumul pe care trebuia să—l urmeze nici el nu ştia; aşa că apucă şi el pe un drum şi înainta, trecând prin tot felul de ţări. Pe cine întâlnea întreba:

—N—ai auzit, cumva, de vreun căţeluş mic, mic de tot, care să—şi poată face culcuşul într—un degetar?

Fiecare răspundea după cum îl tăia capul ori după toane. Unii îşi făceau cruce şi ziceau:

—Ăsta e nebun, săracul! Alţii se supărau:

—Ia vezi—ţi de drum, că de nu, o s—o păţeşti!

În sfârşit, intră într—un codru des, în care merse o săptămână, fără să întâlnească vreun om. în a opta zi, aude nişte ţipete ce veneau dintr—un tufiş şi se pomeneşte că îi taie drumul o namilă de lup, cu ochii însângeraţi, gata—gata să se arunce asupra lui.

Drăguţei îşi adună toate puterile şi aruncă cu toiagul tatălui său drept în capul lupului, care se despică în două, iar jivina căzu ca trăsnită. îndată ieşi din tufiş o lighioană ciudată, cum nu mai văzuse Drăguţei până atunci.
—Flăcăule, m—ai scăpat de la moarte, îţi mulţumesc!
—Dar cine eşti tu? întrebă Drăguţei mirat.
—După cum mă vezi la înfăţişare, eu sunt Jumătate—de—om pe jumătate—de—iepure—şchiop.
—Da, văd că ai capul şi pieptul de om, iar picioarele de iepure şi unul e mai scurt decât celălalt. Dar cine te—a pedepsit astfel?
—Zâna Zânelor mă chinuie astfel...
—Cu ce i—ai greşit?
—Eu am fost stăpânul acestui codru vecin la miazănoapte cu împărăţia Zânei zânelor. Eram un vrăjitor puternic; porunceam tuturor fiarelor din codrul meu. într—o zi, din nebăgare de seamă, am călcat peste hotarele codrului şi am intrat în ţinuturile Zânei zânelor. Fiarele se ţineau după mine şi au făcut mari prădăciuni. Zâna zânelor, înfuriată şi fiind mai puternică decât mine, m—a pedepsit — după cum vezi — nici om întreg să nu fiu, nici iepure ca toţi iepurii. Am trăit iepureşte, cu frica în sân, temându—mă de toate fiarele asupra cărora domneam înainte. Adineauri, dacă nu omorai lupul, m—ar fi sfâşiat, căci mă mirosise şi era gata să se arunce asupră—mi. Dar tu, flăcău frumos, cine eşti şi ce cauţi pe aici?
—Eu sunt Drăguţei, fiul lui Por—împărat. Ca să pot moşteni împărăţia, am pornit în căutarea celui mai mic căţel de pe pământ, care să poată intra într—un degetar, după cum glăsuieşte condica cea mare strămoşească a tatălui meu.
—Greu lucru te—ai prins să faci, Drăguţei! Noroc că m—ai întâlnit pe mine şi, fiindcă mi—ai făcut un mare bine, am să—ţi fiu de ajutor. Eu ştiu unde vei putea găsi căţeluşul. Mai ai de umblat încă o săptămână, până să ieşi din codrul meu. Vei ajunge într—un deşert fără sfârşit, unde va trebui să afli palatul de porfir.
—Dar cum voi găsi acest palat ?
—Vei merge tot spre soare—răsare, dar ai să suferi grozav de sete şi de foame. Ca să—ţi mai astâmperi setea şi foamea, îţi vei înfige dinţii, din când în când, în mărul pe care o să ţi—l dau.
—Dar odată ajuns la palatul de porfir?
—Ce vei mai avea de făcut sau ce ţi se va mai întâmpla, nu pot să—ţi spun, pentru că nici eu nu ştiu. Iţi fac însă o rugăminte: vezi dacă nu vei reuşi cumva să mă scapi de osânda aceasta.
—Cum aş putea eu să te ajut?
Zâna zânelor mi—a trimis vorbă că nu mă va ierta decât în ziua în care un flăcău drăguţ va putea să—mi aducă: Coarne lungi de piele, Să lipeşti la ele Picioarele fricosului, La fuga sănătosului...
—Coarne de piele... Ce să fie asta?
—Deh! Dacă aş şti, ţi—aş spune.
—Ei, rămas—bun, bade Jumătate—de—om pe jumătate—de—iepure—şchiop. Să ştii că mă voi face luntre şi punte, să găsesc căţeluşul şi coarnele de piele.
—Mergi sănătos, Drăguţei, şi Cel—de—Sus să te ajute!

4. PALATUL DE PORFIR

După o săptămână de mers printre copaci, Drăguţei ajunse la marginea pădurii şi intră în deşertul cel fără de sfârşit... Adevărat deşert fără sfârşit, că degeaba mergea întruna fiul lui Por—împărat, tot spre răsărit; deşertul se desfăşura înaintea lui Drăguţei, fără încetare. Era o întindere netedă ca faţa mesei, de jur împrejur, numai nisip înfierbântat, de i se ardeau tălpile băiatului, iar sus, albastrul cerului neîndurat. Şi o căldură de puteau să iasă puii din ouă, fără ajutorul găinii!

Noroc că avea mărul, în care îşi înfigea dinţii, din când în când, şi aşa îşi mai răcorea gâtlejul uscat şi mai putea răbda de foame.

Trecu o zi, trecură trei, se scurse o săptămână; de aici încolo călătorul nu mai putu ţine socoteala răsăriturilor şi apusurilor de soare. Curajul şi voinţa lui Drăguţei începeau a şovăi, când iată că, într—o dimineaţă, vede, în depărtare, o pădurice de anini.

„A dat Dumnezeu şi am scăpat de deşert", gândi Drăguţei, bucurându—se. Ajunse în pădurice. Ce înviorătoare răcoare! Ce aer bun, ce copaci prietenoşi! Iată şi un izvoraş! Drăguţei se repezi să—şi răcorească buzele fierbinţi. Nu văzuse apă de atâta amar de zile.

„Ce apă minunată!"

Sorbi cu nesaţ multe înghiţituri, apoi se tolăni pe muşchiul moale din preajma izvorului şi căzu într—un somn adânc. Când se deşteptă era amiază.

„Am scăpat eu de deşert, acum însă trebuie să descopăr palatul de porfir..."

Şi îmbărbătat de speranţa izbânzii, plecă înainte. Curând se şi înfiinţară înaintea ochilor lui Drăguţei turlele palatului de porfir. Era un castel măreţ, cu metereze şi turle înalte, care se pierdeau în nori. împrejur, o tăcere adâncă, de se puteau auzi ticăiturile inimii lui Drăguţei. Nu se vedea nici o vietate.

„Ce trebuie să fac acum? Intru şi eu pe unde voi găsi vreo deschizătură, că nu mă mănâncă cine ştie ce coropişniţă."

Ocolind zidul împrejmuitor, găsi o poartă mare de fier. în loc să se arate, spre a—i deschide vreo fiinţă omenească, i se înfăţişă un motan mare, roşcat, cu nişte mustăţi ungureşti şi cu mănunchi de chei la brâu.

—Ei drăcie!... Se vede că prin locurile acestea cotoii sunt portari...

—Mârr, mârr, miau, mieună cotoşmanul, cu glas răguşit.

—O fi, răspunse Drăguţei, dar mie să—mi dai drumul înăuntru, că sunt trimis de Por—împărat, tatăl meu.

Cum auzi vorbele acestea, motanul desprinse o cheie din smocul de chei, una cât toate zilele, cu care descuie poarta, ce se dădu în lături, scârţâind, de să ţi se strepezească dinţii.

Drăguţei intră salutându—l pe cotoi:

—Îmi pare bine de cunoştinţă, boierule portar. Acum, dacă nu te superi, arată—mi încotro să mă îndrept, pentru a intra în palat!

Cotoiul—portar îşi aduse vârful cozii sub nas, se uită prelung la el, apoi o întinse băţ, într—o parte.

—Aha! Să mă duc în direcţia în care ţinteşte vârful cozii matale? Foarte bine, mulţumesc.

Aşa îndreptându—se, Drăguţei ajunse în faţa unor uşi mari de la o turlă.

—Pe aici mi—e drumul înăuntru...

Dar nu apucă să treacă pragul şi o lighioană ciudată îl opreşte. Avea cap de iepure, picioare de om şi nişte urechi lungi de doi coţi, iar pe după una, un condei mare.

—Ce vrei, frumuseţeo? Lighioana se făcu că scrie cu condeiul luat de după ureche.

—Înţeleg, paşaport vrei? Păi, de unde să—ţi dau aşa ceva? Dar să—ţi spun că eu sunt trimisul lui Por—împărat.

Pe dată, iepurele cu picioare de om se dădu la o parte, lăsându—l pe Drăguţei să treacă spre o scară de marmură verde, pe care urcă. Urcă, urcă şi gândea:

—Ce lighioană ciudată! Capul de iepure, picioarele de om... Ia stai, frate! N—o fi una din jumătăţile lui Jumătate—de—om pe jumătate—de—iepure—şchiop? Te pomeneşti, drăcie!

Scara nu se mai isprăvea, în sfârşit, ajungând la ultima treaptă, fu luat în primire de o pisică vânătă, care sta pe un scăunel şi tocmai îşi lingea o labă.

—Ciudat castelul acesta... Portar un cotoi, fecior de casă o pisică. Să fie palatul pisicilor?

Dar mâţa vânătă îşi înfipse ghearele în braţul musafirului nepoftit...

—Miaau!... miorlăi piţigăiat pisica.

—Ce este? Vrei să mă duci la stăpânul palatului? Haide, să mergem!

Trecură printr—o mulţime de odăi şi săli goale, până ajunseră în faţa unei uşi mari de argint. Pisica vânătă se atârnă de clanţă şi uşa se deschise. Drăguţei intră. Spera să se vadă întâmpinat de stăpânul sau de stăpâna palatului, bărbat sau femeie, urându—i bun sosit, dar, când colo... In mijlocul sălii, pe un tron de aur, sta, pe o pernă de catifea albastră, cu ciucuri de diamante, o pisicuţă albă ca zăpada neumblată, de o frumuseţe uimitoare. Avea un căpşor drăguţ, nişte ochi albaştri ca bolta cerului şi o coadă lungă şi foarte stufoasă; împrejurul ei stăteau 12 pisici cenuşii, care se întreceau s—o spele, lingându—i, cu nişte limbute trandafirii, blana albă.

Când îl văzu pe Drăguţei, pisicuţa albă se sculă în două labe şi îi întinse dreapta.

—Miau! zise ea cu glas blând.

—Mă închin cu plecăciune şi bine v—am găsit, răspunse Drăguţei. Domnia voastră sunteţi, fără îndoială, stăpâna acestui frumos palat.

—Miorlau!

—Vă cer iertare că am intrat aşa, nepoftit, şi vă rog să nu vă fie cu supărare.

Alba făcu semn că nu este deloc supărată şi—l pofti să stea lângă dânsa. Cele 12 pisici cenuşii îi înconjurară. Două dintre ele se aşezară pe umerii băiatului şi începură a toarce cu putere; alte două îşi găsiră culcuş pe genunchii băiatului şi încă două i se încolăciră pe după picioare. Celelalte şase îşi continuară îndeletnicirea de a o spăla pe alba pisicuţă. Se auzi clinchetul unui clopoţel şi, pe dată, intrară în sală 12 pisici pestriţe, cu cercei la urechi şi funde roşii la gât, urmate de trei cotoi negri, ca fundul ceaunului.

Cele 12 pestriţe, după ce se închinară adânc în faţa pisicii albe, începură să joace, pe când cei trei cotoi cântau, unul la cobză, altul la vioară şi al treilea la nai. Jucară întâi o sârbă ca la Breaza, o horă, un vals şi o polcă, apoi ţinându—se de labe, două câte două, făcură mai multe închinăciuni stăpânei palatului şi fugiră, urmate de cei trei cotoi—lăutari.

—Miau—Miau! murmură alba.

—Frumos, n—am ce zice, răspunse Drăguţei. Dar un lucru ştiu: că n—am mâncat nimic de o groază de

zile, înfigându—mi doar dinţii într—un măr. Dacă aş avea acum o fripturică, ho! ho! ce bine mi—ar prinde...

Pisica albă se sculă şi, luând de mână pe Drăguţei, îl duse într—o sală, unde era aşezată o masă mare, plină cu farfurii, pe care se aflau tot felul de mâncăruri, care mai de care mai gustoase: fripturi de piţigoi; tocane de fluturi, iahnii de şoareci, piftii de şobolani, costiţe de cârtiţe la grătar şi multe altele.

Fiul lui Por—împărat cam strâmbă din nas, văzând felurile acestea de bucate.

—Norocul meu este cu fripturile acestea de pițigoi...

Înghiţi doisprezece piţigoi fripţi, bău şase pahare cu apă limpede şi îi veni inima la loc. Pisicuţa albă se uita la el galeş, tot timpul.

—Ce doamnă bună eşti! zise Drăguţel isprăvind de mâncat.

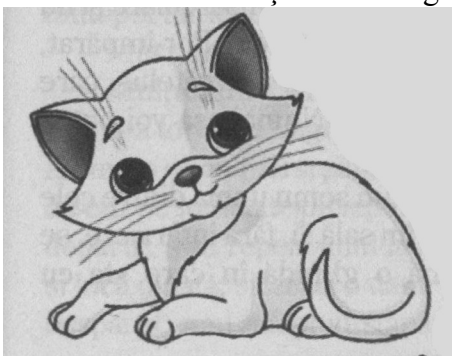

—Miorlau!

—Păcat, zău, că nu ai chip şi grai de fată, căci ne—am înţelege de minune!

—Miorlalau, răspunse alba, mângâindu—l pe faţă cu o lăbuţă catifelată.

—Zău aşa!...

5. DRĂGUŢEL SE ÎNTOARCE

Câteva zile Drăguţei o duse numai în petreceri. Pisica cea albă îl îngrijea cu o dragoste nespusă, dar fiul lui Por—împărat se gândea cum putea afla căţeluşul arătat de condica strămoşească şi să se întoarcă cu el la tatăl său. El îi spuse pisicuţei:

—Pisicuţo, albişoaro, eu nu mai pot sta aici, trebuie să mă întorc acasă.

—Miau, miorlau, gemu jalnic alba şi două lacrimi mari curseră din ochişorii ei albaştri.

—Pisicuţo, te văd că plângi şi mi se rupe inima, pentru că îmi placi mult şi înţeleg că şi tu simţi aceeaşi dragoste pentru mine. Dar, vezi, eu mi—am luat o însărcinare şi nu mai pot sta aici; mă aşteaptă tatăl meu, Por—împărat, căruia i—am făgăduit să—i aduc cel mai mic căţeluş, care să se poată culca într—un degetar. Numai aşa voi putea moşteni împărăţia.

Pisica cea albă, îndată făcu un semn uneia dintre cele 12 pisici cenuşii care şi ieşi din sală şi, fără întârziere, se întoarse, ţinând într—o labă o ghindă în care sta cu drăgălăşenie un căţeluş.

—Acesta este, acesta este! strigă Drăguţei, în culmea bucuriei. Ce drăguţă de pisicuţă albă îmi eşti!

Dar pisicuţa sta cu capul în pământ, posomorâtă.

—De acum mă duc, vă zic rămas—bun, dar îţi făgăduiesc, albişoaro, să mă întorc cât de curând pe la tine. Te—aş ruga un lucru: să—mi dai ca tovarăş de drum pe cel care cere paşapoartele la uşă, să—mi ţină de urât.

Pisica cea albă făcu un semn că încuviinţează cererea băiatului, îi întinse o labă, pe care el o sărută cu dragoste, iar Drăguţei, aşezând ghinda cu căţeluşul într—o scobitură pe care o făcuse cu cuţitaşul în măr, se îndreptă spre scara cea lungă, de marmură verde, pe care urcase cu câteva zile mai înainte. Ajunse la uşă, unde îl găsi păzind pe cel cu paşapoartele.

—Ia ascultă, bade Jumătate—de—iepure pe jumătate—de—om, stăpâna ta a poruncit să mă întovărăşeşti în deşert, ca să—mi ţii de urât.

—Chiţ, chiţ!

—Ce chiţ? Trebuie să mă urmezi. De paşapoarte va vedea portarul cel roşcat. Haide, nu te mai codi, că—ţi voi da din mărul acesta să sugi.

Apoi se îndreptară către poarta cea mare de fier. Cotoiul—portar le ieşi înainte şi le deschise.

—Mârr, mârr, miau! zise el.

—Mulţumim dumitale. Rămas—bun, boierule—portar. Şi s—a tot dus Drăguţei, urmat de lighioana cea ciudată.

Au mers ce au mers, până au intrat în codrul lui Jumătate—de—om pe jumătate—de—iepure—şchiop. Când s—au văzut, de departe, s—au repezi unul la altul şi s—au îmbrăţişat o dată şi încă o dată, şi iarăşi o dată, şi încă o dată. Iar când s—au despărţit, s—au înfăptuit stăpânul codrului, un om înalt şi chipeş, şi un iepure şchiop, cu urechi lungi de doi coţi, care o şi tuli într—un tufiş, făcându—se nevăzut.

—Drăguţei, tu ai sfârâmat vraja Zânei zânelor, îţi mulţumesc din tot sufletul. Dar tu găsit—ai ce căutai?

—Uite, răspunse fiul împăratului, arătându—i căţeluşul, care stătea frumos în ghinda băgată în măr.

—Vasăzică ai scos—o la capăt. Teamă însă mi—e că spre a îndeplini şi celelalte lucrări, arătate de condica strămoşească, vei fi nevoit a te reîntoarce la palatul de porfir. Acest palat nu l—ai mai afla fără ajutorul pe care pM voi da acum. Ţine rotiţa aceasta de oţel, pe care nu va trebui decât să o legi de piciorul drept şi vei fi dus, mai iute ca gândul, în locul în care vei dori.

Drăguţei mulţumi vrăjitorului codrului, puse rotiţa de oţel la piciorul drept şi, într—o clipă, se pomeni în sala cea mare a palatului, în faţa lui Por—împărat şi a sfetnicilor săi.

—Iată—te întors, fătul meu. Dor mare îmi era de tine. Spune, ce ai făcut?

—Iubitul meu părinte, vrerea condicii strămoşeşti am îndeplinit—o! Iată căţeluşul cel mai mic de pe pământ.

—Ce minunăţiei ziseră toţi cei de faţă, văzând căţeluşul din ghindă.

Toată lumea se minună, iar împăratul era foarte vesel.

—Toate—s bune, şopti atunci baba doică, ce stătea şi ea într—un colţ. Dar cu asta nu s—a isprăvit. Mai sunt încă două încercări, pe care condica trebuie să ni le arate.

—Aşa este, zise împăratul posomorându—se. Să se aducă iar condica cea mare strămoşească.

Dacă se aduse condica, se deschise singură şi împăratul citi:

Acela care va fi adus căţeluşul cel mai mic de pe pământ, să aducă şi pânza cea mai subţire, din care 10 coţi să treacă prin urechile unui ac.

Atunci, Drăguţei zise închinându—se:
—Tată, eu plec să caut pânza aceasta.
—Mergi, fiul meu şi sa te întorci cu bine.

6. PÂNZA CEA MAI SUBŢIRE. FATA CEA MAI FRUMOASĂ

Ce se gândi Drăguţel?

„Unde aş putea merge, sperând în izbândă, dacă nu la prietena mea, pisicuţa cea albă?"

Zis şi făcut. Prinse rotiţa vrăjitorului la piciorul drept şi, fără întârziere, se află în faţa pisicii, care era înconjurată de cele 12 pisici. Ce veselie pe pisici! Ce de miorlăituri dulci! Cum torceau toate împreună drăgăstos. Ai fi jurat că sunt o sumedenie de vârtelniţe...

—Salutare şi frăţie, cenuşiilor! Şi ţie, pisicuţo albă, îţi spun că am venit, după cum am făgăduit.

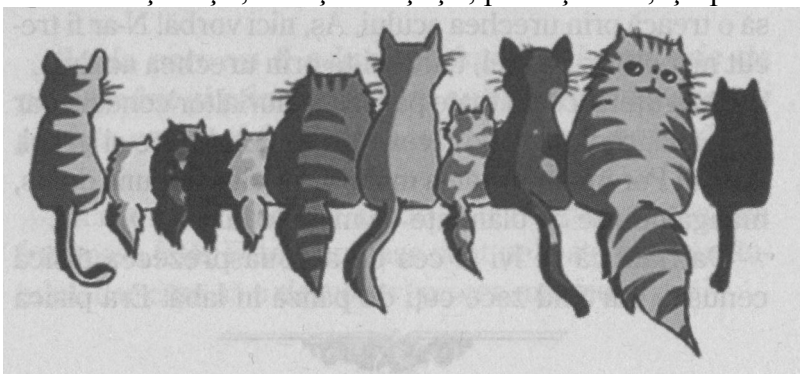

Stăpâna palatului nu—şi mai găsea locul de bucurie, pe când Drăguţei o mângâia pe blana—i albă din care ieşeau scântei. Şi pune—te, băiete, pe jocuri şi petreceri, că, slavă Domnului, timp avea de cheltuit. Dar, într—o zi, îşi aminti Drăguţei că nu pentru petreceri venise la palatul de porfir şi zise:

—Stăpână drăguţă a palatului de porfir, îţi mulţumesc din adâncul inimii pentru toate aceste minunate petreceri pe care mi le oferi, dar eu trebuie să—mi văd de rostul meu. Acum trebuie să plec în căutarea unei pânze de zece coţi, aşa de subţire, încât să treacă prin urechea unui ac.

Pisicuţa făcu un semn şi cele 12 cenuşii ieşiră.

—Dacă îmi vei afla şi aşa ceva, apoi trebuie să recunosc că nu eşti pisică cu adevărat, ci o zână binefăcătoare.

Trecură ceasuri întregi şi cele douăsprezece pisici cenuşii nu se mai întorceau. Se vede că este ceva mult prea greu, greu de tot de găsit... Pisica cea albă îi făcea tot felul de drăgălăşenii lui Drăguţei, se juca cu el, pasă—mi—te ca el să nu—şi piardă răbdarea.

În sfârşit, într—un târziu, iată 11 cenuşii purtând fiecare câte o bucată de pânză. Alba îi întinse flăcăului un ac şi el luă pânza de la cea dintâi dintre cenuşii şi încercă să o treacă prin urechea acului. Aş, nici vorbă! N—ar fi trecut nici printr—un inel, dară—mi—te prin urechea acului...

Drăguţei încercă toate pânzele celorlaltor cenuşii, dar degeaba, căci toate se făceau un mototol gros şi greoi. Fiul lui Por—împărat stătea mâhnit, iar alba mieuna duios, mângâindu—se cu blândeţe de mâinile lui.

Dar iată că se ivi şi cea de a douăsprezecea pisică cenuşie, purtând zece coţi de pânză în labă. Era pisica cea mai mică, avea coada albă, un ochi de culoarea smaraldului, iar celălalt de culoarea safirului.

Drăguţei încercă şi pânza acesteia. Era uşurică, de nu simţeai că ţineai ceva în mână şi se făcea un ghemuleţ micuţ, micuţ. O trecu cu uşurinţă prin urechea acului, ba chiar mai rămase gol împrejur.

—Ura! Aceasta e pânza dorită! strigă Drăguţei nebun de bucurie.

—Miau! răspunse dulce pisicuţa.

—Da ştiu că eşti o pisicuţa blândă, bună şi frumoasă şi nu am cuvinte să îţi mulţumesc. Aş vrea să mai stau cu voi, că plăcută este viaţa lângă tine, drăguţă albişoară. Dar unui fiu de împărat nu—i este îngăduit a—şi face, întotdeauna, voile... Rămâneţi cu bine, drăguţelor.

Nu trecu o clipă şi Drăguţei se pomeni în faţa lui Por—împărat.

—De data aceasta te—ai întors mai repede, fiule.

—Da, iubite împărate, iată şi pânza cea mai subţire din lume.

După ce toţi se minunară, uitându—se la pânză şi petrecând—o prin urechea unui ac, împăratul porunci să se aducă, încă o dată, condica strămoşească. La fel ca şi în celelalte daţi, condica se deschise singură şi împăratul citi:

Acela care va fi adus căţeluşul cel mai mic de pe pământ şi pânza cea mai subţire, să găsească şi pe fata cea mai frumoasă, şi a lui va fi împărăţia.

Aici se încurcase rău. Unde să afle Drăguţei cea mai frumoasă fată? Fete frumoase sunt pe toată faţa pământului, dar cum să o descoperi pe cea mai frumoasă?

Un curtean spuse:

—Eu cred că Zorina, fata împăratului vecin

—Verdeş este tocmai fata cu pricina.

—Dar, de unde? se grăbi la vorbă un alt boier. Ruxandra a lui boier Costache este o minunăţie de frumuseţe.

—Ba, pe bună dreptate, Voichiţa lui Tănase porcarul le întrece pe toate.

Ei, alege dacă poţi!

—Ce e de făcut, fiule?

—Ştiu şi eu, tată? Să mă gândesc...

Se gândi Drăguţei, se suci, se răsuci. Să plece iar în lumea largă, va găsi, nu va găsi pe fata cea mai frumoasă? Soarele apusese de mai multe ori şi Drăguţei nu aflase încă ce avea de făcut.

Într—o zi, pe când tăcut şi posomorât umbla prin odaia lui ca un lup, de colo până colo, iată că zăreşte aruncată într—un colţ rotiţa vrăjitorului din codru.

—Tii! Dar prost mai sunt... Să nu mă gândesc eu la prietenul Jumătate—de—om pe jumătate tot de om... Ia să mă reped în codrul unde domneşte.

Îşi puse rotiţa la picior şi, pe dată, se află în mijlocul codrului, unde începu a striga:

—Vrăjitorule, vrăjitorule! Stăpânul codrului se ivi şi zise:

—Bun sosit, Drăguţei. Care îţi este dorinţa?

—Am venit să—ţi cer un sfat.

—Ştiu despre ce este vorba. Pentru a afla pe cea mai frumoasă fată din lume, trebuie să te mai duci la palatul de porfir.

—Cum vrei ca o biată pisicuţă albă să—mi poată da aşa o minunăţie?

—Ascultă—mă pe mine şi du—te la palatul de porfir.

—Mă duc, dacă spui dumneata.

—Stai să îţi mai spun ceva. Stăpâna palatului de porfir o să—ţi ceară un lucru grozav, la care nu vei voi să te înduplecí. Fă ce îţi va cere, fără şovăire, căci va fi spre binele tău. M—ai înţeles?

—Am înţeles.

—Cu bine, Drăguţei.

—Să ne revedem sănătoşi, vrăjitoriile.

După ce vrăjitorul se făcu nevăzut, Drăguţei gândi: „Nu desluşesc eu ghicitoarea asta a vrăjitorului, dar ştiu una şi bună: mă duc la pisicuţa mea cea albă şi chiar dacă nu—mi va găsi fata cea mai frumoasă din lume, mă duc pentru că acolo mă simt fericit".

Cu ajutorul rotiţei, fiul de împărat se înfăţişă, îndată, în sala tronului din palatul de porfir, unde alba pisicuţă stătea tristă, cu botul pe labe, iar celelalte 12 pisici cenuşii stăteau tăcute împrejurul ei. Când îl văzu pe Drăguţei, pisicuţa sări în sus de bucurie şi—l îmbrăţişa cu labele de dinainte.

—Miu! Miu! Tor! Torr! mieuna şi torcea drăgăstos pisicuţă albă, iar cele 12 cenuşii îl înconjurară, mângâindu—l.

—Da, drăguţo, mi—era dor mare de tine; da, cenuşiilor, eu sunt! Am venit la voi să mai uit de cele necazuri...

Cine petrecu de minune? Drăguţei al nostru. Pisicuţa cea albă băgă însă de seamă că oaspetele ei nu era în apele lui şi, tot mai mult, îi făcea drăgălăşenii, dar Drăguţei, deşi îi mângâia blana drăgăstos, nu înceta cu oftatul. Pisicuţa albă se uită la el, într—o zi, cu ochii săi albaştri rugători.

—Mă întrebi de ce mi—a pierit pofta de petreceri? Cum să nu—mi piară, când condica strămoşească mi—a cerut acum ceva greu, greu de tot: trebuie să găsesc pe fata cea mai frumoasă din lume. De! Dacă mi—ar fi cerut cea mai frumoasă pisică i—aş fi adus—o îndată. Şi spunând acestea, se uită galeş la pisicuţa cu blăniţa ca de nea, continuând deznădăjduit:

—Dar unde să găsesc cea mai frumoasă fată din lume? Atunci alba se repede în odaia vecină, se întoarce purtând un iatagan tăios şi—i face semn lui Drăguţei să îi taie capul.

—Să—ţi tai capul? Ţie, care ai fost atât de bună şi de drăgăstoasă cu mine? Cum aş putea să fac una ca asta?

Dar alba miau! tor! tor! rugătoare foarte.

—Nu se poate!

Ea nu înceta cu rugămintea. Atunci Drăguţei îşi aminti de vorbele vrăjitorului şi îşi spuse în sinea lui: „Trebuie să fac orice îmi va cere pisicuţa albă, că va fi spre bine. Se vede că aşa a fost scris".

Şi, închizând ochii, odată învârti iataganul si reteză capul pisicuţei. Când deschise ochii, ce văzu? In loc de o biată pisică moartă, o fată frumoasă, frumoasă, cum nu s—a mai văzut alta pe pământ.

—Ce minune îmi văzură ochii? Cum, tu pisică albă, prefăcută în fată frumoasă?

—Eu sunt Ilenuţa, fata împăratului Peneş, vrăjită de Zâna zânelor.

—Ilenuţa? Ce Zorina, ce Ruxandra, ce Voichiţa! Fleacuri, urâţenii, pocituri! Ilenuţo, tu eşti cea mai frumoasă, pe tine te voi duce la palatul tatălui meu. Tu îmi vei fi soţie!

Se îmbrăţişară cu dragoste, că se iubeau de mult. Drăguţei o luă pe Henuţa în braţe şi, într—o clipă, cu ajutorul rotiţei vrăjitorului, ei se aflară la curtea lui Por—împărat. Când o văzură pe Ilenuţa, ce să mai zică? Amuţiră cu toţii, căci nu mai văzuseră vreodată o fată aşa de frumoasă.

Moştenirea împărăţiei se cuvenea lui Drăguţei, fără îndoială. Se făcu nunta lui Drăguţel şi a Ilenuţei, cu mare veselie şi alai. Naşi fură Zâna zânelor şi vrăjitorul codrului, iar o sumedenie de zâne şi de zânişoare au fost de faţă.

În urma miresei, înconjurată de 12 pisici cenuşii, venea căţeluşul cel mititel, care ţinea trena rochiei miresei. Rochia era făcută din pânza cea mai subţire. Por—împărat stătea alături de Peneş—împărat şi de împărăteasa acestuia, care plângea de bucurie că, în sfârşit, o găsiseră pe Ilenuţa, fata lor cea iubită, precum şi pentru că aveau acum un ginere ca Drăguţei, fiu de împărat, flăcău frumos şi îndemânatic.

—Zână a stelelor, îţi mulţumim, zise Zâna zânelor, că ai venit aşa de departe, ca să ne povesteşti un basm atât de frumos.

—E drăguţ basmul, dar şi pisicuţa albă era drăguţă.

—Ce e mai drăguţ decât o pisicuţă?

—Surioarelor, ştiţi voi că mâine e Duminică şi trebuie să încheiem deci săptămâna basmelor? grăi Zâna zânelor.

—Ce facem mâine, ascultăm tot basme? întrebă Zâna macilor.

—Surioarelor, spuse Zâna zorilor, trebuie să ne despărţim ca să pot da drumul soarelui...

—Dar ce facem mâine? întrebară mai multe zâne într—un glas.

—Mâine... începu Zâna zânelor, dar nu putu să—şi termine vorba că Zâna zorilor le zorea să se despartă pentru a descătuşa lumina.

—Vedem noi mâine seară. Pe mâine!

—Pe duminică!

SEARA A VII—A
DUMINICĂ

Poiana la Anini, din Valea Cerbului, de la poalele Munţilor Bucegi, e poleită de lumina argintie a lunii. De—a lungul pârâiaşului ce coboară, scăldând o latură a poienei, sunt înşiraţi aninii drepţi ca lumânarea, stând parcă la sfat prietenos. Un vânt uşor care adie face să pară că brădetul de sus şopteşte. Dar iată o zână, încă una şi apoi altele. Se strâng în jurul reginei lor.

Surioarelor, grăieşte Zâna zânelor, iată că s—a împlinit săptămâna de când ne adunăm aici, pe tăpşanul din Poiana la Anini.

—Cum a trecut săptămâna?!

—Trece timpul, când stai şi asculţi poveşti.

—Adevărat!

—Dar astă—seară ce facem? Ne povesteşte una dintre voi vreun basm frumos?

—Poveşti? Nu, nu, destul cu poveştile!

—Ni s—a urât cu poveştile...

—Atunci cum petrecem noaptea aceasta, până la ivirea zorilor?

—Ce petrecere să născocim?

—Surioarelor, eu v—aş îndemna la o frumoasă petrecere.

—Spune, spune, Zână a gâzelor!

—Un bal.

—Bună idee.

—Dar nu suntem gătite pentru bal!

—Apoi, nu este vorba despre un bal ca toate balurile, ci doar de un bal al gâzelor...

—Cum adică, să aduci aici toate gâzele, supusele tale, şi să le pui să danseze, iar noi să privim?

—Ba, deloc! Noi cu toatele să intrăm în joc, preschimbate în gâze.

—Bravo! Bravo!

—Minunată petrecere...

—Bine, dar noi nu avem puterea să ne prefacem în gâze...

—Am eu acest dar. Sau credeţi că degeaba sunt Zâna gâzelor? Nu trebuie decât să vă ating cu floarea aceasta de busuioc, pe care o port în părul meu, şi fiecare dintre voi se va face o gâză, după plac.

—Eu mă fac un fluturel albastru, se grăbi Zâna păsărilor.

—Dar de ce să te faci tu fluturel albastru şi nu eu? se răsti Zâna stelelor.
—Mie mi—ar plăcea să fiu o regină a albinelor, murmură Zâna florilor.
—Şi mie.
—Şi mie.
—Una ştiu şi bună: eu nu mă prefac în ţânţar, că este o gâză nesuferită!
—Nici eu nu vreau să mă fac muscă neruşinată!
—Staţi fetelor, strigă Zâna zânelor, văd că nu vă veţi putea înţelege asupra alegerii. Ca să nu fie ceartă şi supărare, lăsaţi—mă pe mine, ca mai marea voastră, să aleg în locul fiecăreia.
—Bine, bine!
—Aşa, mai bine!

Şi Zâna zânelor alese, pentru fiecare dintre zâne, câte o gâză şi nici una dintre supusele sale nu îndrăzni să cârtească. Zâna gâzelor le atinse pe fiecare dintre surorile ei cu floarea de busuioc şi argintul pajiştii se împestriţa cu culorile gâzelor zâne.

—Eu, zise Zâna gâzelor, către Zâna zânelor, pe care o prefăcuse în regină a albinelor, nu mă pot preschimba în gâză, căci trebuie să vă păzesc şi vă ating cu floarea de busuioc, atunci când Zâna zorilor îmi va face semn că soarele este nerăbdător să—şi scuture lanţurile nopţii.

Dansul începu îndată, pentru că Zâna gâzelor şuieră prelung şi se înfăţişă o orchestră a gâzelor, după chipul şi asemănarea aceleia care cântase la nunta cărăbuşilor. Doar greierul, care suferea de guturai, nu se arătă şi fusese înlocuit de o ţânţăroaică foarte dibace la meşteşugul lăutăresc.

Ce petrecere, ce râsete, câtă veselie!... Zâna gâzelor sta într—o tufă de fragi, de unde privea cu jind la jocul zânelor şi ofta. Privi cât privi, până ce nu mai putu răbda.

—Adică, de ce m—am pedepsit singură, de stau stingheră şi privesc, în loc să intru şi eu în jocul surioarelor mele? Floarea de busuioc dezlegătoare? Uite, o pun aici, în furca acestui anin fraged. Când îmi va face Zâna zorilor semn, mă voi repezi la floare, o voi atinge, mă voi face la loc zână şi le voi dezlega şi pe celelalte zâne şi... gata socoteala!

Zâna zorilor se prefăcu un fluture de noapte cu aripi catifelate şi se aruncă la joc ca o nebună. Şi ţopa, ţopa, de i se tăia răsuflarea. Ceasurile trecură ca un vis! In clipa priincioasă, Zâna zorilor, sub haina albastră a calului dracului, se apropie de fluturele de noapte şi zbârna, zbârna... Dar Zâna gâzelor nu voia să ştie de nimic şi ţopăia înainte cu foc. Calul dracului iar zbârnâi, până ce, într—un sfârşit, Zâna gâzelor se repezi la aninul purtător al florii vrăjite de busuioc, dar... ia floarea de unde nu e!

Pasămite, Aghiuţă, sub forma unui cloncan bătrân, trecuse pe acolo şi furase floarea de busuioc. Bietul fluture de noapte, zăpăcit, îşi strivi capul de furca aninului. Celelalte zâne—gâze dansau înainte, fără nici o grijă.

Soarele aşteptă ce aşteptă să i se deschidă poarta necercetatului văzduh unde sta închis şi, dacă simţi că temnicerul l—a uitat, numai odată ce—şi strânse puterile şi dintr—o opintire făcu poarta fărâme, iar cele dintâi raze trandafirii înveşmântară Bucegii.

Zânele, rămase gâze pentru vecie, se răspândiră care încotro, îngrozite şi, de atunci, Valea Cerbului

şi—a pierdut zânele ocrotitoare...

Şi acum, iubite cititor, eu, Nestor Urechia, scriitorul acestor poveşti, îţi urez viaţă lungă, cu sănătate deplină, cu multe mulţumiri sufleteşti de pe urma binelui ce vei face semenilor tăi. Să fii vrednic, să fii bun şi Dumnezeu te va ajuta!

TABEL BIOBIBLIOGRAFIC

1 mai 1866 — Se naşte, la Bucureşti, Nestor Urechia, prozator şi publicist român. Este fiul Luizei (născută Wirth—Pester) şi al lui VA Urechia, scriitor şi istoric, frate cu publicistul Alecu Urechia.

1874 — 1885 — Urmează studiile primare şi liceale la un institut particular „instalat în vila lui Vulpache Filipescu" de pe şoseaua Bonaparte, în apropiere de Capul Podului din Bucureşti. Debutează în revista „literatorul", a lui Al. Macedonski, cu povestirea „Moartea lui R". Publică în „Convorbiri literare", împreună cu D.R. Rosetti—Max, o piesă pentru revistă, cam frivolă, „Şahăr—Mahăr". O prietenie superior intelectuală l—a legat de Al. Vlahuţă, B.Şt Delavrancea, I.L. Caragiale, cu unii întreţinând o corespondenţă bogată.

1886 — 1897 — îşi continuă studiile la Paris, absolvind Ecole Polytechnique şi Ecole des Ponts et des Chaussees. Continuă să scrie însemnări de călătorie şi poeme în proză, schiţe, uneori versuri, traduceri.

1897 — Revine acasă şi este numit profesor de geometrie descriptivă la Şcoala de Poduri şi Şosele (Politehnica Bucureşti).

1898 — 1916 (timp de 18 ani) — Conduce, ca inginer, lucrările de amenajare a şoselei naţionale Câmpina—Predeal, reuşind să facă din ea cea mai bună cale de comunicaţie din ţară.

1904 — Apare cartea de debut a lui Nestor Urechia, „Zânele din Valea Cerbului. Poveşti pentru copii", având ca scenă Valea Prahovei şi cadru natural Munţii Bucegi. S—a tipărit în peste cincisprezece ediţii, tonul confesiv şi umorul discret al autorului, dorinţa sa de a transmite „cunoştinţe folositoare" găsindu—i un public variat şi fidel.

1906 — publică la Paris volumul „Dans Ies Carpathes roumaines (Les Bucegi)" . A avut o bună primire la apariţie şi mai multe suplimente de tiraj. Tradus în anul următor la Bucureşti cu titlul „In Bucegi", se citeşte chiar şi azi cu încântare. Cartea este dedicată lui Andre Theuriet, poet şi romancier din operele căruia Urechia deprinsese cultul naturii.

1907 — Se editează „Căruţa poştei. Cum călătoareau strămoşii noştri".

Între 1907 şi 1915 colaborează cu consecvenţă la „România viitoare", „Viaţa literară şi artistică", „Printre hotare" atât cu note de voiaj, cât şi cu articole despre călători străini în România. Continuă să scrie, în revistele conduse de Al. Macedonski, dar şi în „Revista nouă", însemnări de călătorie şi poeme în proză, schiţe, uneori versuri, traduceri.

1908 — Apare la Bucureşti „Gâze. Din lumea insectelor".

1909 — A tradus din René Bazin „Povestiri duioase".

1911 — „Sinaia, Buşteni, Azuga, Predeal".

1916 — „Robinsonii Bucegilor. întâmplările a trei cercetaşi". După primul război mondial este numit director în Ministerul Lucrărilor Publice.

1919 — „Săculeţul cu poveţe al cercetaşului".

1920 — 1929 — Inspector şi organizator al învăţământului mediu tehnic în domeniu, director al şcolii de Conductori de Lucrări Publice.

1923 — „Prietenele noastre păsările", Bucureşti.

1925— Comedia într—un act „Carte de bun trai", ce iese din tiparele preocupărilor anterioare ale autorului. Din păcate, prezentată Comitetului de lectură al Teatrului Naţional din Bucureşti, ea a rămas uitată pe un raft al bibliotecii Teatrului.

1926— Editează „Vraja Bucegilor" continuarea lucrării „Robinsonii Bucegilor". La revista „Lamura" îi apare povestea—feerie „Salamandra măeastră".

1926 — 1930 —A publicat nuvele, povestiri, legende, impresii de călătorie, prelucrări şi traduceri, articole pe probleme de cultivarea limbii, anecdote istorice. în 1928 publică în împărăţia munţilor. Bucegii duioşi".

A folosit un număr impresionant de pseudonime: de la anagrama N. Aihceru la Inginerul din Bucegi (pentru volumul „Sinaia, Buşteni, Azuga, Predeal"), Bucegicus, Ortens, Arineanu, Simeon Rufu, N. Pan, N.

Jnepeanu (împrumutat ca nume şi personajului principal din „în Bucegi", 1907), Stroe Miclescu, Spiriduş, Fantasio etc. A conferenţiat la Ateneul Român, la Fundaţia Regală, la Societatea Geografică

Română, la Societatea Naturaliştilor şi a fost un fervent susţinător al Turing Clubului României.

1929 — Apare „Pseudoturistul român".

9 aprilie 1931 — Se stinge din viaţă la Bucureşti.

Literatura lui Urechia, autentic povestitor, se caracterizează printr—o mare putere de evocare a tot ceea ce este frumuseţe a Bucegilor, iar legendele şi poveştile munţilor se însufleţesc prin armonia stilului, eleganţa limbii şi firescul hazului. Fixându—l ca autor de literatură uşoară, adică „pentru tineri", Ilarie Chendi îl aprecia ca „un dibaci mânuitor al limbii române".